

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİMDE PSİKOLOJİK HİZMETLER ANABİLİM DALI
EĞİTİM PSİKOLOJİSİ BİLİM DALI**

**TÜRKİYE VE ALMANYA'DA YAŞAYAN ÜNİVERSİTELİ
TÜRK GENÇLERİNİN SİYASAL VE TOPLUMSAL KATILIM
TÜRLERİNİ VE DÜZEYLERİNİ BELİRLEYEN ETKENLERİN
SAPTANMASI VE KARŞILAŞTIRILMASI**

DOKTORA TEZİ

Osman Nejat Akfırat

Ankara

Haziran, 2010

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİMDE PSİKOLOJİK HİZMETLER ANABİLİM DALI
EĞİTİM PSİKOLOJİSİ BİLİM DALI**

**TÜRKİYE VE ALMANYA'DA YAŞAYAN ÜNİVERSİTELİ
TÜRK GENÇLERİNİN SİYASAL VE TOPLUMSAL KATILIM
TÜRLERİNİ VE DÜZEYLERİNİ BELİRLEYEN ETKENLERİN
SAPTANMASI VE KARŞILAŞTIRILMASI**

DOKTORA TEZİ

Osman Nejat Akfırat

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Figen Çok

Ankara

Haziran, 2010

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, Eğitim Psikolojisi Programında DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI RAPORU olarak kabul edilmiştir.

Başkan .....
Prof. Dr. Figen Çok (Danışman)

Üye .....
Prof. Dr. Bekir Onur

Üye .....
Prof. Dr. Beril Tufan

Üye .....
Doç. Dr. Müge Artar

Üye .....
Doç. Dr. Yasemin Kepenekçi

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2010

Prof. Dr. Nejla Kurul
Enstitü Müdürü

Teşekkür

Benim için vatandaşların toplumsal ve siyasal yaşama katılması, uzun zamandır -gözlemlerim ve deneyimlerimden de yola çıkarak- hep incelenmesi gereken bir konu olmuştur. Bu nedenle gençlerin katılımlarına etki eden etkenleri araştırmak heyecanlı bir uğraş oldu.

Uzunca sayılabilecek bir aradan sonra başladığım akademik çalışmalarda, değerli hocam, danışmanım Prof. Dr. Figen Çok'un desteği, yol gösterici önerileri ve hiçbir zaman esirgemediği yardımı ile bu araştırmaya giriştim. Hocamın bu çalışmaya ve benim akademik gelişimime çok katkısı olmuştur. Değerli hocam Prof. Dr. Figen Çok'a çok teşekkür ederim.

Ayrıca tez izleme komitesinde bulunan, tez konusunun şekillenmesinde ve tezin her aşamasında çok önemli katkıları olan hocam sayın Prof. Dr. Bekir Onur'a ve olumlu yaklaşımıyla beni güdüleyen ve bu çalışmaya katkılarından dolayı sayın Prof. Dr. Beril Tufan'a çok teşekkür ederim. Almanya'da yapılan görüşmeler için soruların hazırlanmasında ve görüşmelerin çözümlenmesinde büyük emeği geçen hocam sayın Doç. Dr. Müge Artar'a teşekkür ederim.

Bu çalışma sürecinde sunduğu önemli desteği için sevgili eşim Dr. Fatma Önalın Akfırat'a ve kızım Nehir'e çok teşekkür ederim.

Araştırma verilerinin toplanması sırasında bana yardımlarından dolayı sevgili arkadaşlarım Yrd. Doç. Dr. Ömer Adıgüzel'e, Doç. Dr. Oylum Akkuş İspir'e, Dr. Pınar Özdemir'e, Almanya verilerinin toplanmasında desteğini esirgemeyen Sayın Dr. Kemal Bozay'a, istatistik konusunda katkı ve önerileri için zamanını esirgemeyen arkadaşlarım Yrd. Doç. Dr. Serap Arslan Akfırat ve Yrd. Doç. Dr. Murat Akyıldız'a teşekkür ederim.

Ayrıca Çağdaş Drama Derneği yönetim kurulu üyeleri olan arkadaşlarım Özlem Gökbulut, Zeki Özen, Yılmaz Erdal, arkadaşlarım Alper Çuhadaroğlu, Yrd. Doç. Dr. Yalçın Özdemir'e ve sevgili Zeynep Özge İğdir'a desteklerinden dolayı çok teşekkür ederim.

Bu araştırma 107K212 numaralı proje kapsamında TÜBİTAK tarafından desteklenmiştir. Bu önemli destek nedeniyle TÜBİTAK'a teşekkür ederim.

ÖZET

TÜRKİYE VE ALMANYA'DA YAŞAYAN ÜNİVERSİTELİ TÜRK GENÇLERİNİN SİYASAL VE TOPLUMSAL KATILIM TÜRLERİNİ VE DÜZEYLERİNİ BELİRLEYEN ETKENLERİN SAPTANMASI VE KARŞILAŞTIRILMASI

Akfırat, Osman Nejat

Doktora, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, Eğitim Psikolojisi Programı

Tez Danışmanı: Prof.Dr. Figen Çok

Haziran 2010, xxxiv – 364 sayfa

Bu çalışma Türkiye ve Almanya'daki Türk üniversite öğrencilerinin katılımını incelemeyi, katılımı etkileyen psikolojik, demografik ve ailesel etkenleri belirlemeyi hedeflemektedir.

Araştırmada:

1. Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin; siyasal ve toplumsal katılım düzeyleri nedir?
2. Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerin; siyasal ve toplumsal katılıma etki ettiği kabul edilen; "güven, siyasal yönelim, ailede kararlara katılım, vatandaşlık davranışları, seçilmiş yetkililer ve hükümete karşı tutum, siyasal etkinlik, vatandaşlık türleri, anababaların toplumsal katılımı, başkaları ile siyasal iletişim, değer, kişisel inançlar, medya etkililiği algısı ve medya kullanımı, okul iklimi değerlendirmeleri, genel özyeterlik, siyasal bilgi, okulda katılım deneyimi, siyasal düşüncüyü ifade etme yolları değişkenleri açılarından aralarında fark var mıdır?
3. Türkiye ve Almanya'da yaşayan Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımını, yukarıda sözü edilen değişkenler ne derecede yordamaktadır?

4. Almanya'da bir azınlık olan ancak siyasal ve toplumsal katılım düzeyi yüksek olan Türklerin, katılım düzeylerine etki eden etkenler nelerdir?

sorularına cevap aranmıştır

Bu araştırma, tarama modeli biçimindeki betimsel nitelikli bir araştırmadır. Çalışmada nicel ve nitel veri toplama yöntemlerinin ve veri analizinin bir arada olduğu karışık yöntemler deseni kullanılmıştır.

Araştırmanın nicel verileri için Türkiye'den bir (Ankara) ve Almanya'dan bir üniversite öğrencisi araştırma grubu, nitel veriler için de Almanya'dan bir araştırma grubu üzerinde çalışılmıştır. Türkiye araştırma grubu, Ankara'daki üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerden tesadüfi örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Katılımcıların yüzde 51.5'i (170) kadın, yüzde 48.5'i (160) ise erkektir.

Almanya araştırma grubunu ise Almanya genelindeki üniversitelerde öğrenimlerini sürdüren Türk kökenli öğrenciler oluşturmaktadır. Almanya'da üniversiteli Türk öğrencilere ulaşmakta zorlanılması nedeniyle Almanya'da üniversite öğrenimlerini sürdüren 125 kişiye ulaşılabilmektedir. Katılımcıların yüzde 48'i (60) kadın, yüzde 52'si (65) ise erkektir.

Ayrıca Almanya'da siyasal ve toplumsal katılım açılarından öne çıkmış Türk kökenli milletvekili, belediye meclis üyesi, dernek başkanı vb. özelliklere sahip olan toplam 11 kişi ile görüşme gerçekleştirilmiş ve bu kişilerden nitel veriler elde edilmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, ABD'deki Pennsylvania Devlet Üniversitesi'nden Flanagan, Syvertsen ve Stout (2007) tarafından geliştirilen ölçek esas alınarak 223 maddelik Türkçe ve Almanca form olmak üzere yeni bir ölçek oluşturulmuştur.

Ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek için gerçekleştirilen açıklayıcı faktör analizine ek olarak, gözlenen verinin modele ne oranda uyum sağladığını belirlemek amacıyla LISREL kullanılarak doğrulayıcı (confirmatory) faktör analizi (DFA) yapılmıştır.

Veri toplama aracı kullanılarak Türkiye'den elde edilen verilerin çözümlenmesinde yapısal eşitlik modelinde (YEM) yer alan yol analizi (path analysis) kullanılarak ölçme modelleri ve yapısal modeller test edilmiştir. Almanya'dan elde edilen verilerin sayısının az olması nedeniyle verilere tanımlayıcı istatistik, homojenlik ve lineerlik sınamaları, t testi, tek yönlü varyans analizi, korelasyon, hiyerarşik çok yönlü regresyon analizi ile faktör analizi uygulanmıştır.

Ayrıca Almanya'da siyasal ve toplumsal katılım açısından öne çıkmış Türklerle yapılan görüşmelerden elde edilen nitel veriler de analiz edilmiştir.

Bu çalışmanın sonunda;

- Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımına etki eden etmenlere ilişkin bir model geliştirilmiştir. Bu modele göre; Aile, Okul İklimi Değerlendirmeleri ve Vatandaşlık Tutumları Bireysel özellikleri olumlu yönde; Bireysel Özellikler de Katılımı olumlu yönde etkilemektedir. Örtük değişkenler arasındaki ilişkilerde elde edilen t değerlerinin, manidar olduğu gözlenmiştir.
- Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımına seçilmişleri güvenilir bulmaları, siyasal etkinlik algısı, genel özyeterlik algısı, insanlara güven düzeyi, gelecek kaygısı ve okuldaki yaşantılarının etki ettiği belirlenmiştir.
- Almanya'da yaşayan ve siyasal toplumsal katılım açılarından öne çıkmış bireylerden elde edilen verilere göre, bu kişilerin katılımlarında, ailede kararlara katılım, öğretmenleri ile siyasal iletişim düzeyleri, öğren,m gördükleri okullardaki katılım yaşantıları gibi etkenlerin etkili olduğu bulunmuştur.

- Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılım düzeyleri, Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerine oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Katılım, Toplumsal Katılım, Gençlerin Katılımı, Almanya'daki Türk Gençleri, Katılımın Etkenleri,

ABSTRACT

Determining and Comparison of the Factors That Predict The Civic and Political Participation of University Students in Turkey and Germany

Akfırat, Osman Nejat

Ph.D., Psychological Services in Education/Educational Psychology

Supervisor: Prof.Dr. Figen Çok

June 2010, xxxiv – 364 pages

Present work aims at investigating the psychological, demographical and family-related factors which predict the civic and political participation of university students in Turkey and Germany.

The research questions as follow:

1. To what extent do the Turkish university youth lived in Germany and Turkey participate to civic and political life?
2. Is there any difference between Turkish university youth lived in Germany and Turkey in terms of trust, political orientation, participation to family decisions, citizenship behaviors, attitudes towards elected officials and government, political activity, citizenship types, parents' civic participation, political communication with others, values, personal beliefs, perceived media efficacy and media use, school climate, self efficacy, political knowledge, experiences of participation at school, ways of political expression.
3. How these factors predict the civic and political participation of students in two different settings
4. What are the factors which influence the participation of the Turkish university students lived in Germany as a minority whose civic and political participation level is very high?

Current work is a descriptive research used a mixed method methodology that integrates the qualitative and quantitative research strategies.

The quantitative data was collected from the university students from Germany and Turkey, while for the qualitative data, the university students from Germany were interviewed. For students in Turkey, students of few central universities in Turkey were sampled randomly. The participants from Turkey consists of 170 female (51.5 %) and 160 (48.5 %) male students.

Turkish origin students studying at various fields in German universities. constitute the Germany research group (60 female, 48% and 65 male students, 52%).

Besides, 11 Turkish-origin people who have participated actively to the civic and political life in Germany including parliament members, municipality executive council members., and leaders of the community associations were interviewed for qualitative data collection.

“Tapping Adolescents’ Civic Engagement” instrument by Flanagan, Syverstsen and Stout (2007) was adopted for the study which consists of totally 223 items both available in Turkish and German.

To determine the factor structure of the scale and to provide construct validity, in addition to Exploratory Factor Analysis, a Confirmatory Factor Analyses of the instrument was also performed via LISREL. For reliability internal consistency was calculated and the instrument was found to have validity and reliability for the target group.

For data analysis of Turkey group, SEM path analysis was performed. As the sample from Germany is small data was analyzed by regression analysis. Homogeneity and linear testing, t test, one way ANOVA, correlation coefficient, multiple hierarchic regression analysis and factor analysis were used with SPSS /15.0 program.

For the analysis of interviews, theme analysis was performed based on structured interview texts.

The brief summary of findings:

- The proposed model for university students in Turkey was confirmed in general. Accordingly, Family, School Climate and Citizenship Attitudes affect individual assets in a positive way, and individual assets effects participation in a positive way as well. Positive significant t values were found among latent variables.
- On the other hand, for Turkish origin students in Germany school related variables such as experience of participation to school life and political efficacy related variables such as participation in family decisions predicted civic and political participation.
- Interview results showed that participation to family decisions, level of political communication with teachers, participation experiences at school were found important in these 11 high engaged people's lives.
- In general students in Germany were found to be higher in terms of civic and political participation than that of Turkish students in Turkey which might be attributed to the experiences in different contexts in all aspects and being a minority may make a difference.

Keywords: Civic Participation, Political participation, Youth participation, Turkish Youth in Germany, Participation Determinants.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	ix
TABLolar LİSTESİ	xxii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xxxiii
GİRİŞ.....	1
I.1.Problem	2
I. 2. Amaç.....	4
I.3. Önem	7
I.4. Sınırlılıklar	8
I.5. Tanımlar.....	8
BÖLÜM II	9
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	9
II.1. Toplumsallaşma.....	9
II.1.1. Siyasal Toplumsallaşma	11
II.1.1.1. Siyasal Toplumsallaşma Kuramı	13
II.1.1.2. Bilişsel Gelişim Kuramı	15
II.1.1.3. Kuşak Modeli	17
II.2. Katılım.....	17
II.3. Katılım Davranışıyla İlgili Kuramlar.....	18
II.3.1. Bilişsel Kuramlar	18
II.3.2. GÜdüsel Kuramlar	20
II.4. Katılım Biçimleri.....	21

II.4.1. Siyasal Katılım	21
II.4.1.1. Siyasal Katılım Düzeyleri	23
II.4.1.2. Lester W. Milbrath'a Göre Siyasal Katılım Düzeyleri	23
II.4.1.3. Verba ve Nie'nin Siyasal Katılım Düzeyleri	24
II.4.1.4. Robert Dahl'ın Siyasal Katılım Düzeyi Sınıflaması	25
II.4.1.5. Samuel Barnes ve Max Kease'in Sınıflandırması.....	26
II.4.2. Toplumsal Katılım.....	26
II.4.2.1. Roger Hart'ın Katılım Merdiveni Şeması	29
II.5. Katılımı Belirleyen Etkenler	31
II.5.1. Aile.....	32
II.5.2. Arkadaş Grubu	36
II.5.3. Okul	37
II.5.4. Medya	39
II.5.5. Vatandaşlık Tutumları	41
II.5.6. Güven	43
II.5.7. Siyasal Bilgi	44
II.5.8. Siyasal Etkinlik	45
II.5.9. Genel Özyeterlik Algısı.....	46
II.5.10. Değerler.....	48
II.7. Türkiye'de Siyasal ve Toplumsal Katılımın Hukuki Boyutu	53
II.8. Almanya'daki Türkler	55
II.9. Almanya'daki Türkler, Siyasal Katılım ve Gençlik	61
II.10. Türkiye'de Yapılan Araştırmalar	63
BÖLÜM III	69
YÖNTEM	69
III.1. Araştırma Modeli.....	69

III.2. Araştırma Grubu	69
III.2.2. Almanya Araştırma Grubu	71
III.3. Veri Toplama Araçları.....	74
III.3.1. Türkçe Form.....	74
III.3.1.1. Kişisel Bilgi Formu.....	74
III.3.1.2. Ölçeğin Geliştirilme Süreci.....	74
III.3.1.3. Dereceli Siyasal Yönelim Ölçeği	78
III.3.1.4. Dereceli Dindarlık Ölçeği	79
III.3.1.5. Katılım Alt Ölçeği	79
III.3.1.6. Ailede Kararlara Katılım.....	82
III.3.1. 7. Güven.....	85
III.3.1.8. Vatandaşlık Davranışları.....	88
III.3.1. 9. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar	91
III.3.1.10. Katılım Beklentisi	94
III.3.1.11. Özel İlgi Gruplarına Destek.....	97
III.3.1.12. Siyasal / Toplumsal Algı	100
III.3.1.13. Vatandaşlık Tutumları.....	103
III.3.1.14. Anababaların Toplumsal Katılımı.....	106
III.3.1.15. Başkaları İle Siyasal İletişim.....	108
III.3.1.16. Değerler.....	111
III.3.1.17. Kişisel İnançlar.....	114
III.3.1.18. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı	116
III.3.1.19. Okul İklimi Değerlendirmeleri.....	120
III.3.1.20. Kişisel Siyasal Hedefler	123
III.3.1.21. Okulda Katılım Deneyimi	126
III.3.1.22. Siyasal Bilgi	126

III.3.1.23. Siyasal Düşünceyi İfade Etme Biçimleri.....	127
III.3.1.24. Genel Özyeterlik Algısı	127
III.3.2. Almanca Form	130
III.3.2.1. Kişisel Bilgi Formu.....	131
III.3.2.2. Dereceli Siyasal Yönelim Ölçeği	131
III.3.2.3. Dereceli Dindarlık Ölçeği	131
III.3.2.4. Katılım	131
III.3.2.5. Ailede Kararlara Katılım.....	134
III.3.2.6. Güven	137
III.3.2.7. Vatandaşlık Davranışları.....	140
III.3.2.8. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar	143
III.3.2.9. Katılım Beklentisi	147
III.3.2.10. Özel İlgili Gruplarına Destek.....	150
III.3.2.11. Siyasal / Toplumsal Algı	152
III.3.2.12. Vatandaşlık Tutumları.....	155
III.3.2.13. Anababaların Toplumsal Katılımı.....	158
III.3.2.14. Başkaları İle Siyasal İletişim.....	160
III.3.2.15. Değerler.....	163
III.3.2.16. Kişisel İnançlar.....	166
III.3.2.17. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı	169
III.3.2.18. Okul İklimi Değerlendirmeleri.....	172
III.3.2.19. Okulda Katılım Deneyimi	175
III.3.2.20. Siyasal Bilgi	175
III.3.2.21. Genel Özyeterlik Algısı	176
III.3.2.23. Siyasal Düşünceyi İfade Etme Biçimleri.....	182
III.4. Nitel Veriler.....	182

III.5. Verilerin Analizi.....	183
III.5.1. Nicel Çalışma	183
III.5.2. Nitel Çalışma.....	184
III.6. İşlem	184
BÖLÜM IV	186
BULGULAR VE YORUM	186
IV.1. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Siyasal ve Toplumsal Katılım Düzeyleri.....	186
IV.1.1 Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin “ Katılım Ölçeği”ne göre Siyasal ve Toplumsal Katılım Düzeyleri..	187
IV.1.2. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin “Katılım Beklentisi Ölçeği”ne göre Siyasal ve Toplumsal Katılım Düzeyleri	192
IV.1.3. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin “Özel İlgi Gruplarına Destek Ölçeği”ne göre Toplumsal Katılım Düzeyleri	197
IV.1.4. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin “Kişisel Siyasal Hedefleri Ölçeği”ne göre Siyasal Katılım Düzeyleri	201
IV.2. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Siyasal ve Toplumsal Katılım Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	204
IV.2.1. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerin Siyasal ve Toplumsal Katılım Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	205
IV.2.2. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Siyasal ve Toplumsal Katılım Beklentisi Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	205
IV.2.3. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Özel İlgi Gruplarına Destek Düzeylerinin Karşılaştırılması	206

IV.2.4. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Özel İlgili Gruplarına Destek Düzeylerinin Karşılaştırılması	207
IV.2.5. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Güven Düzeylerinin Karşılaştırılması	207
IV.2.6. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Siyasal Yönelimlerinin Karşılaştırılması.....	208
IV.2.7. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Annelerinin Siyasal Yönelimlerinin Karşılaştırılması	209
IV.2.8. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Babalarının Siyasal Yönelimlerinin Karşılaştırılması	209
IV.2.9. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Dindarlık Düzeylerinin Karşılaştırılması	210
IV.2.10. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Annelerinin Dindarlık Düzeylerinin Karşılaştırılması	211
IV.2.11. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Babalarının Dindarlık Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	212
IV.2.12. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Ailede Kararlara Katılım Düzeylerinin Karşılaştırılması	212
IV.2.13. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Vatandaşlık Davranışlarının Karşılaştırılması	213
IV.2.14. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlarının Karşılaştırılması.....	213
IV.2.15. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Siyasal etkinlik Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	214
IV.2.16. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Vatandaşlık Tutumlarının Karşılaştırılması	214
IV.2.17. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Anababalarının Toplumsal Katılım Düzeylerinin Karşılaştırılması	215

IV.2.18. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Başkaları ile Siyasal İletişim Düzeylerinin Karşılaştırılması	216
IV.2.19. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Değer Düzeylerinin Karşılaştırılması	216
IV.2.20. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Kişisel İnançlarının Karşılaştırılması	217
IV.2.21. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımının Karşılaştırılması...	217
IV.2.22. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Okul İklimi Değerlendirmelerinin Karşılaştırılması.....	218
IV.2.23. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Genel Özyeterlik Algıları Karşılaştırılması.....	218
IV.2.24. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Siyasal Bilgi Düzeylerinin Karşılaştırılması	218
IV.2.25. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Okulda Katılım Deneyimlerinin Karşılaştırılması	219
IV.2.26. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Siyasal Düşünceyi İfade Etme Biçimlerinin Karşılaştırılması.....	219
IV.3. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Siyasal ve Toplumsal Katılım Düzeyleri ile Genel Özyeterlik Algıları Arasındaki İlişki.....	220
IV.4. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin ve Anne-Babalarının Siyasal Yönelimleri ile Siyasal ve Toplumsal Katılım Düzeyleri Arasındaki İlişki	221
IV.4.1. Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ve siyasal yönelimleri arasındaki ilişki.....	221
IV.4.2. Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ve siyasal yönelimleri arasındaki ilişki.....	223
IV.4.3. Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ve annelerinin siyasal yönelimleri arasındaki ilişki.....	224

IV.4.4. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ve babalarının siyasal yönelimleri arasındaki ilişki	226
IV.4.5. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ve annelerinin siyasal yönelimleri arasındaki ilişki	228
IV.4.6. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ve babalarının siyasal yönelimleri arasındaki ilişki	229
IV.5. Türkiye ve Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile ailelerinin gelir düzeyi arasındaki ilişki	229
V.5.1. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile ailelerinin gelir düzeyi arasındaki ilişki	229
IV.5.2. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile ailelerinin gelir düzeyi arasındaki ilişki	230
IV.6. Türkiye ve Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile okuldaki katılım deneyimleri arasındaki ilişki.....	231
IV.7. Türkiye’de ve Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımlarının yordanması	232
IV.7.1. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımlarının yordanması	232
IV.7.1.2. Ölçme Modellerinin Test Edilmesi İle İlgili Bulgular	233
IV.7.1.3. Alternatif Modellerin ve Temel Modelin Test Edilmesi ile İlgili Bulgular	249
IV.7.1.4. Korelasyon Analizi ile İlgili Bulgular	257
IV.7.2. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımlarının yordanması	258
IV.7.2.1. Toplumsal Katılım	259
IV.7.2.2. Kişisel Siyasal Hedefler.....	262
IV.8. Almanya’da Yaşayan ve Siyasal ve Toplumsal Katılım Açıklarından Öne Çıkmış Kişilerle Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Veriler	265

IV.8.1. Görüşme yapılan kişilerin demografik bilgileri:	265
IV.8.2. Büyüdükleri ailede kararlara katılıp katılmadıkları:.....	266
IV.8.3. Öğrenim gördükleri okullarda öğretmenleri ile siyasal iletişimleri:	268
IV.8.4. Öğrenim gördükleri okullardaki katılım yaşantıları:.....	269
IV.8.5. Şu andaki katılım biçimleri; siyasal katılımı yüksek olanların, toplumsal katılımları; toplumsal katılımı yüksek olanların, siyasal katılım düzeyleri:	270
IV.8.6. Katılımlarına etki eden etkenleri kendileri nasıl değerlendirmektedir:.....	270
IV.8.7. Siyasal ve toplumsal katılım açılarından yaşamlarında dönüm noktaları olup olmadığı:	273
IV.8.8. Yaşadıkları, büyüdükleri dönemin toplumsal tarihinin siyasal ve toplumsal katılımları üzerinde bir etkisi olup olmadığı:	275
IV.8.9. Almanya'daki Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımlarına ilişkin gözlemleri:	276
IV.8.10. Bugünden geçmişe baktıklarında siyasal ve toplumsal katılımlarında herhangi bir değişiklik olup olmadığı:	279
IV.8.11. Yaşamlarında model aldıkları birisi olup olmadığı:.....	279
BÖLÜM V	281
TARTIŞMA	281
V.1. Türkiye ve Almanya'daki üniversiteli gençlerin siyasal ve toplumsal katılım düzeyleri ve karşılaştırılması	281
V.1.1. Siyasal Katılım	282
V.1.2. Toplumsal Katılım	283
V.2. Türkiye'deki üniversiteli gençlerin siyasal ve toplumsal katılımlarına etki eden etkenler	284
V.3. Almanya'daki üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımlarına etki eden etkenler	285

V.3.1. Siyasal Katılım.....	285
V.3.2. Toplumsal Katılım	286
BÖLÜM VI.....	287
SONUÇ VE ÖNERİLER	287
VI.1. Sonuç	287
VI.2. Öneriler	288
KAYNAKÇA.....	289
EKLER	309
Ek-1	310
Ek-2.....	323
Ek-3.....	336
Ek-4.....	349
Ek-5.....	361

Tablolar Listesi

Tablo 1. Türkiye Örnekleme İçin Öğrencilere İlişkin Demografik Bilgiler	70
Tablo 2. Almanya Örnekleme İçin Öğrencilere İlişkin Demografik Bilgiler	72
Tablo 3. Katılım Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları	79
Tablo 4. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	80
Tablo 5. Katılım Alt Ölçeğinin Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları.....	80
Tablo 6. Katılım Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	81
Tablo 7. Katılım Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	81
Tablo 8. Ailede Kararlara Katılım Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları.....	82
Tablo 9. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	83
Tablo 10. Ailede Kararlara Katılım Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	83
Tablo 11. Ailede Kararlara Katılım Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	84
Tablo 12. Güven Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları	85
Tablo 13. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	85
Tablo 14. Güven Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	86
Tablo 15. Güven Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	87
Tablo 16. Vatandaşlık Davranışları Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları.....	88
Tablo 17. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	88

Tablo 18. Vatandaşlık Davranışları Katılım Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	89
Tablo 19. Vatandaşlık Davranışları Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	90
Tablo 20. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları	91
Tablo 21. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	92
Tablo 22. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları.....	92
Tablo 23. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	93
Tablo 24. Katılım Beklentisi Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları	94
Tablo 25. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	95
Tablo 26. Katılım Beklentisi Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları.....	95
Tablo 27. Katılım Beklentisi Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	96
Tablo 28. Özel İlgi Gruplarına Destek Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları.....	97
Tablo 29. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	97
Tablo 30. Özel İlgi Gruplarına Destek Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	98
Tablo 31. Özel İlgi Gruplarına Destek Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri	99
Tablo 32. Siyasal / Toplumsal Algı Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları.....	100
Tablo 33. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	101
Tablo 34. Siyasal / Toplumsal Algı Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	101
Tablo 35. Siyasal / Toplumsal Algı Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	102

Tablo 36. Vatandaşlık Tutumları Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları.....	103
Tablo 37. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	104
Tablo 38. Vatandaşlık Tutumları Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	104
Tablo 39. Vatandaşlık Tutumları Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	105
Tablo 40. Anababaların Toplumsal Katılımı Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları	106
Tablo 41. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	106
Tablo 42. Anababaların Toplumsal Katılımı Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	107
Tablo 43. Anababaların Toplumsal Katılımı Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri	107
Tablo 44. Başkaları İle Siyasal İletişim Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları.....	108
Tablo 45. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	109
Tablo 46. Başkalarıyla Siyasal İletişim Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	109
Tablo 47. Başkaları ile Siyasal İletişim Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri	110
Tablo 48. Değerler Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları	111
Tablo 49. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	112
Tablo 50. Değerler Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik...	112
Tablo 51. Değerler Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	113
Tablo 52. Kişisel İnançlar Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları	114
Tablo 53. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	114
Tablo 54. Kişisel İnançlar Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları.....	115

Tablo 55. Kişisel İnançlar Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	115
Tablo 56. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları	116
Tablo 57. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	117
Tablo 58. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	118
Tablo 59. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri	118
Tablo 60. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları.....	120
Tablo 61. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	120
Tablo 62. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	121
Tablo 63. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri	122
Tablo 64. Kişisel Siyasal Hedefler Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları.....	123
Tablo 65. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	124
Tablo 66. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	124
Tablo 67. Kişisel Siyasal Hedefler Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	125
Tablo 68. Genel Özyeterlik Algısı Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları.....	127
Tablo 69. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	128
Tablo 70. Genel Özyeterlik Algısı Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	128
Tablo 71. Genel Özyeterlik Algısı Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	129
Tablo 72. Katılım Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları	132

Tablo 73. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	132
Tablo 74. Katılım Alt Ölçeğinin Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları.....	133
Tablo 75. Katılım Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	133
Tablo 76. Ailede Kararlara Katılım Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları.....	134
Tablo 77. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	135
Tablo 78. Ailede Kararlara Katılım Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	135
Tablo 79. Ailede Kararlara Katılım Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	136
Tablo 80. Güven Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları.....	137
Tablo 81. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	138
Tablo 82. Güven Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	138
Tablo 83. Güven Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	139
Tablo 84. Vatandaşlık Davranışları Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları.....	140
Tablo 85. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	141
Tablo 86. Vatandaşlık Davranışları Katılım Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	142
Tablo 87. Vatandaşlık Davranışları Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	142
Tablo 88. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları	144
Tablo 89. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	144
Tablo 90. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları.....	145

Tablo 91. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	146
Tablo 92. Katılım Beklentisi Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları	147
Tablo 93. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	148
Tablo 94. Katılım Beklentisi Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları.....	148
Tablo 95. Katılım Beklentisi Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	149
Tablo 96. Özel İlgi Gruplarına Destek Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları.....	150
Tablo 97. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	150
Tablo 98. Özel İlgi Gruplarına Destek Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	151
Tablo 99. Özel İlgi Gruplarına Destek Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri	151
Tablo 100. Siyasal / Toplumsal Algı Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları.....	153
Tablo 101. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	153
Tablo 102. Siyasal / Toplumsal Algı Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	154
Tablo 103. Siyasal / Toplumsal Algı Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri	154
Tablo 104. Vatandaşlık Tutumları Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları.....	155
Tablo 105. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	156
Tablo 106. Vatandaşlık Tutumları Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	156
Tablo 107. Vatandaşlık Tutumları Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin	157
Tablo 108. Anababaların Toplumsal Katılımı Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları	158

Tablo 109. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	159
Tablo 110. Anababaların Toplumsal Katılımı Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	159
Tablo 111. Anababaların Toplumsal Katılımı Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri	159
Tablo 112. Başkaları İle Siyasal İletişim Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları.....	160
Tablo 113. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	161
Tablo 114. Başkalarıyla Siyasal İletişim Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	161
Tablo 115. Başkaları ile Siyasal İletişim Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri	162
Tablo 116. Değerler Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları	163
Tablo 117. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	164
Tablo 118. Değerler Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik.	164
Tablo 119. Değerler Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	165
Tablo 120. Kişisel İnançlar Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları	166
Tablo 121. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	167
Tablo 122. Kişisel İnançlar Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları.....	167
Tablo 123. Kişisel İnançlar Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	168
Tablo 124. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı Alt Ölçeği İçin	169
Tablo 125. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	169
Tablo 126. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	170
Tablo 127. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	171

Tablo 128. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeği İçin.....	172
Tablo 129. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	172
Tablo 130. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	173
Tablo 131. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri	174
Tablo 132. Genel Özyeterlik Algısı Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları.....	176
Tablo 133. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	177
Tablo 134. Genel Özyeterlik Algısı Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları	177
Tablo 135. Genel Özyeterlik Algısı Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri.....	178
Tablo 136. Kişisel Siyasal Hedefler Alt Ölçeği İçin	179
Tablo 137. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri	179
Tablo 138. Kişisel Siyasal Hedefler Alt Ölçeğinin Son Halindeki	180
Tablo 139. Kişisel Siyasal Hedefler Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri	181
Tablo 140. Katılım Ölçeği maddelerinin frekans ve yüzdeleri.....	188
Tablo 141. Katılım Beklentisi Ölçeği maddelerinin frekans ve yüzdeleri	193
Tablo 142. Özel İlgi Gruplarına Destek Ölçeği maddelerinin frekans ve yüzdeleri	198
Tablo 143. Kişisel Siyasal Hedefler Ölçeği Maddelerinin Frekans ve Yüzdeleri.....	202
Tablo 144. Üniversiteli Türk gençlerinin Katılım Ölçeği'nden aldıkları puanların ülkelere göre t testi sonuçları.....	205
Tablo 145. Üniversiteli Türk gençlerinin Katılım Beklentisi Ölçeği'nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkeye göre t testi sonuçları.....	206
Tablo 146. Üniversiteli Türk gençlerinin Özel İlgi Gruplarına Destek Ölçeği'nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkeye göre t testi sonuçları.....	206

Tablo 147. Üniversiteli Türk gençlerinin Kişisel Siyasal Hedefler Ölçeği'nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkeye göre t testi sonuçları.....	207
Tablo 148. Üniversiteli Türk gençlerinin Güven Ölçeği'nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkeye göre t testi sonuçları.....	208
Tablo 149. Üniversiteli Türk gençlerinin Siyasal Yönelim.....	208
Tablo 150. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre annelerinin siyasal yönelimleri ile ilgili t testi sonuçları	209
Tablo 151. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre.....	210
Tablo 152. Üniversiteli Türk gençlerinin Dindarlık Düzeyi Ölçeği'nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkeye göre t testi sonuçları	211
Tablo 153. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre annelerinin Dindarlık Düzeyleri ile ilgili t testi sonuçları.....	211
Tablo 154. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre babalarının Dindarlık Düzeyleri ile ilgili t testi sonuçları.....	212
Tablo 155. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Vatandaşlık Davranışları ile ilgili t testi sonuçları.....	213
Tablo 156. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Vatandaşlık Tutumları ile ilgili t testi sonuçları.....	215
Tablo 157. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Anababalarının Toplumsal Katılımı ile ilgili t testi sonuçları	215
Tablo 158. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Başkaları ile Siyasal İletişimleri ile ilgili t testi sonuçları	216
Tablo 159. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Değer Düzeyleri ile ilgili t testi sonuçları	216
Tablo 160. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı ile ilgili t testi sonuçları ..	217
Tablo 161. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Siyasal Bilgi Düzeyleri ile ilgili t testi sonuçları	219
Tablo 162. Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım, Katılım Beklentisi, Özel İlgi Gruplarına Destek, Kişisel Siyasal Hedeflerle Genel Özyeterlik Algısı Korelasyon Tablosu	220
Tablo 163. Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım ölçeği puanlarının siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları	221
Tablo 164. Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım Beklentisi ölçeği puanlarının siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları.....	222

Tablo 165. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Özel İlgi Gruplarına Destek ölçeği puanlarının siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları.....	222
Tablo 166. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Kişisel Siyasal Hedefler ölçeği puanlarının siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları.....	223
Tablo 167. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Özel İlgi Gruplarına Destek ölçeği puanlarının siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları.....	224
Tablo 168. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım ölçeği puanlarının annelerinin siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları.....	225
Tablo 169. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım Beklentisi ölçeği puanlarının annelerinin siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları.....	225
Tablo 170. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Özel İlgi Gruplarına Destek ölçeği puanlarının annelerinin siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları.....	226
Tablo 171. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım ölçeği puanlarının babalarının siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları.....	227
Tablo 172. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım Beklentisi ölçeği puanlarının babalarının siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları.....	227
Tablo 173. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Özel İlgi Gruplarına Destek ölçeği puanlarının babalarının siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları.....	228
Tablo 174. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım ölçeği puanlarının ailelerinin gelir düzeyine göre ANOVA sonuçları.....	230
Tablo 175. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım, Katılım Beklentisi, Özel İlgi Gruplarına Destek, Kişisel Siyasal Hedeflerle Okuldaki Katılım Deneyimi Korelasyon Tablosu	231
Tablo 176. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım, Katılım Beklentisi, Özel İlgi Gruplarına Destek, Kişisel Siyasal Hedeflerle Okuldaki Katılım Deneyimi Korelasyon Tablosu	232
Tablo 177. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençleri için Birinci Alternatif Yapısal Modele İlişkin Uyum İndeksleri	252
Tablo 178. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençleri için Temel Modele İlişkin Uyum İndeksleri	256

Tablo 179. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Aile, Okul İklimi Değerlendirmeleri, Vatandaşlık Tutumları, Bireysel Özellikler ve Katılım toplam puanları arasındaki korelasyonlar	258
Tablo 180. Toplumsal Katılım Değişkeni İçin Regresyon Analiz Sonuçları	261
Tablo 181. Kişisel Siyasal Hedefler Değişkeni İçin Regresyon Analiz Sonuçları	264

Şekiller Listesi

Şekil 1. Katılım Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	82
Şekil 2. Ailede Kararlara Katılım Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	85
Şekil 3. Güven Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	88
Şekil 4. Vatandaşlık Davranışları Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	91
Şekil 5. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	94
Şekil 6. Katılım Beklentisi Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi.....	97
Şekil 7. Özel İlgü Gruplarına Destek Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi ...	100
Şekil 8. Siyasal / Toplumsal Algı Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	103
Şekil 9. Vatandaşlık Tutumları Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	106
Şekil 10. Anababaların Toplumsal Katılımı Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi.....	108
Şekil 11. Başkaları ile Siyasal İletişim Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	111
Şekil 12. Değerler Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	113
Şekil 13. Kişisel İnançlar Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	116
Şekil 14. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi.....	119
Şekil 15. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi.....	123
Şekil 16. Kişisel Siyasal Hedefler Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	126
Şekil 17. Genel Özyeterlik Algısı Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi.....	130
Şekil 18. Katılım Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	134
Şekil 19. Ailede Kararlara Katılım Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	137
Şekil 20. Güven Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	140
Şekil 21. Vatandaşlık Davranışları Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	143
Şekil 22. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	147
Şekil 23. Katılım Beklentisi Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi.....	149
Şekil 24. Özel İlgü Gruplarına Destek Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi .	152
Şekil 25. Siyasal / Toplumsal Algı Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	155
Şekil 26. Vatandaşlık Tutumları Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	158
Şekil 27. Anababaların Toplumsal Katılımı Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi.....	160
Şekil 28. Başkaları ile Siyasal İletişim Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	163
Şekil 29. Değerler Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	166
Şekil 30. Kişisel İnançlar Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	168
Şekil 31. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi.....	171
Şekil 32. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi.....	175
Şekil 33. Genel Özyeterlik Algısı Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi.....	179
Şekil 34. Kişisel Siyasal Hedefler Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi	182

Şekil 35. Aile Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları	234
Şekil 36. Aile Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları	235
Şekil 37. Okul İklimi Değerlendirmeleri Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları	236
Şekil 38. Okul İklimi Değerlendirmeleri Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları	237
Şekil 39. Vatandaşlık Tutumları Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları	239
Şekil 40. Vatandaşlık Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları	240
Şekil 41. Medya Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları	241
Şekil 42. Güven Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları	242
Şekil 43. Güven Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları	243
Şekil 44. Bireysel Özellikler Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları	245
Şekil 45. Bireysel Özellikler Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları	246
Şekil 46. Katılım Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları	247
Şekil 47. Katılım Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları	248
Şekil 48. Birinci Alternatif Yapısal Modeldeki Değişkenler Arası İlişkiler	250
Şekil 49. Türkiye’de Yaşayan Üniversiteli Türk Gençleri İçin Birinci Alternatif Yapısal Modele İlişkin değişkenler arası ilişkiler	251
Şekil 50. Temel Yapısal Modeldeki Değişkenler Arası İlişkiler	254
Şekil 51. Türkiye’de Yaşayan Üniversiteli Türk Gençleri İçin Temel Modele İlişkin değişkenler arası ilişkiler.....	255

BÖLÜM I

GİRİŞ

Gençlikte siyasal ve toplumsal katılım konuları uzun yıllar bilimsel çalışmalarda odak olamadan incelenmiştir. Daha çok sosyolojik, hatta popülist ve gazetecilik bakış açısından araştırmalar yürütülmüştür. “68 Kuşağı” olgusunun ardından birey temelli bir bakış açısı zayıf biçimde gelişmeye başlamıştır. Bu eğilim, toplumsal olguların ve siyasetin daha çok toplumun işi olarak görülmesinden kaynaklanmış olabilir. Ancak özellikle son 15 yıldır genel olarak gençlerin katılımı psikoloji alanyazınında ele alınmaya, bireylerin özellikle gençlerin ve hatta çocukların katılımları teşvik edilmeye ve katılıma ilişkin uygulama örnekleri araştırılmaya başlanmıştır. Konu hem ergenlik ve gençlik gelişim alanına büyük bir kuramsal zenginlik getirerek katılımın alanları ve türleri incelenmiş, hem de okulda katılım (school engagement), işe katılım (work engagement), öğrenci katılımı (student engagement), anababa katılımı (parental involvement/participation) gibi gelişim ve eğitim için pek çok yeni kavramı ortaya çıkarmaya başlamıştır.

Bu zenginleşmeden hareketle Türkiye’de özellikle bireysel gelişimi odak alan toplumsal ve siyasal katılımın incelendiği araştırmaların neredeyse olmadığı gereğinden hareketle ve Türkiye’deki siyasal/toplumsal katılımın düşük olduğu yolundaki gözlemleri araştırmacı gözüyle inceleyebilmek amacıyla bu çalışmaya girilmiştir. Toplumsal ve siyasal katılım kuşkusuz toplumsal ve bağlamsal etkenlerden çok etkilenmekte ancak yine de gençlik katılımının yetişkinlikteki katılımı paralel gittiği yolunda bulgular bulunmaktadır. Bu da konuyu daha çalışılabilir hale getirmektedir.

Bu çalışma Türkiye ve Almanya’daki Türk öğrencilerin katılımını incelemeye, katılımı etkileyen psikolojik ve biraz da demografik ve ailesel etkenleri belirlemeyi hedeflemektedir. Böyle bir hedeften yola çıkınca

sınırlandırılmaya çalışıldığı halde çok sayıda değişkenin ele alınması zorunlu hale geldi. Bu da çalışmanın kapsamında veri toplamanın, analiz ve yorumların biraz güçleştiği bir yapı kazandı.

I.1.Problem

Katılımın özünde problemlili durumun hissedilmesi ve bu problem etrafındaki yoğunluğu da etkileyecek bir etkinlikte bulunulması yatar. Bireyler bu yolla kendi içlerinde bir dönüşüm yaşarlar ve problem çözme, karşıt görüşe saygı duyma, ikna etme gibi konularda kazanımlara sahip olurlar. Birey içi bu değişimin yanında toplumsal bir değişim de söz konusudur.

Toplumların sosyo-ekonomik ve kültürel değişmeler sonucu giderek demokratikleşmesi, doğal olarak kitlelerin toplumsal ve siyasal yaşama katılımları konusunu ön plana çıkarmıştır. Yönetenlerin güçlerini ve etkinliklerini yönetilenlerin onayının almaları gerektiği inancı uzun savaşlar sonucu artık yaygınlaşmıştır. Siyasal iktidarın halkın iradesiyle belirlenmesi ve yine onun iradesiyle el değiştirmesi çoğulcu demokratik toplumların temel niteliğidir. (Tanilli, 1998).

Bir ulus, vatandaşların toplum etkinliklerine katıldığı ölçüde demokratiktir. Toplum veya yaşama katılabilmek için gerekli güven ve yetenek deneyimlerle, aşama aşama elde edilir (Hart, 1997)

Siyaset ve yönetim artık yalnızca profesyonel politikacı ve yöneticilerin mesleği değil her vatandaşın katıldığı ortak bir platform niteliğindedir. Dünya genelinde halkın daha fazla siyasal ve yönetsel etkinliklere katılımı için yoğun çabalar gözlenmektedir. Vatandaşla birlikte karar alma ve uygulama yöntemleri gittikçe yaygınlaşmaktadır. Siyasal ve toplumsal katılım, çağdaş toplum olmanın önemli bir göstergesi olduğu gibi bireysel gelişimin de bir alanı niteliğindedir (Amnå, Ekström, Kerr, ve Stattin, 2009).

Ergenlik dönemi ile ilgili çalışmalarının öncülerinden Hall, yineleme kuramı olarak tanımlanan kuramında ergenlik dönemini, biyolojik değişimlerin yoğunlukla yaşandığı ve bu yüzden de genç insanın hayatında karışıklıkların meydana geldiği bir dönem olarak tanımlamıştır

(Steinberg, 2007). Bu görüşe alternatif bir yaklaşımsa gençliği problem kaynağı olarak gören baskın görüşü reddeden "pozitif gençlik gelişimi" yaklaşımıdır. Bu yaklaşım gençliği yer aldığı toplumun gelişimi için bir kazanç olarak görmektedir (Sherrod, 2007). Bu bağlamda gençliğe sunulacak fırsat ve kaynaklar hem bireysel gelişim için hem de toplumun gelişimi için gerekli görülmektedir.

Vatandaşların siyasal ve toplumsal süreçlere katılımı, iki bakımdan büyük önem taşımaktadır. Birincisi, toplumsal uyumun ve dengenin sağlanmasıyla ilgilidir. Siyasal erki elinde bulunduranların, vatandaşların siyasetle fazla ilgilenmemesini daha çok tercih ettikleri gözlenmektedir. En gelişmiş ülkelerde bile siyasal dengelerin, bazı kesimlerin lehine işlediği açıktır. Böyle bir durumda, toplumun belirli kesimlerinin talepleri ve çıkarları ihmal edilir. Oysa toplumsal ve siyasal yaşamın her alanında vatandaş katılımı ne kadar artarsa, o toplumda yoksullar, kadınlar azınlıklar gibi dezavantajlı kesimlerin talepleri, o oranda temsil edilmiş olur. Katılımın artması durumunda, toplumun bütün kesimlerinin çıkarları gözetileceğinden, toplumsal uzlaşmanın daha kolay sağlanabilmesi, daha sağlıklı ve dengeli bir toplum yapısına kavuşulması mümkün hale gelebilir.

İkincisi, siyasal katılımın, sadece toplumsal denge açısından değil, aynı zamanda modern, kapitalist toplum yapısından kaynaklanan bireysel sorunların giderilmesi ve daha sağlıklı bireylerin yetiştirilmesi açısından da oldukça önemli olmasıdır. Siyasal ve toplumsal süreçlere katılan bireylerin doğasına ilişkin yapılan çalışmaların sonuçları, katılan bireylerin, katılmayanlara göre, yeterlilik duygularının ve benlik saygılarının daha yüksek olduğunu; daha içten denetimli ve daha az yabancılaşmış olduklarını göstermiştir. Diğer bir deyişle toplumsal yaşama ve siyasete katılan bireyler, kişisel yaşamlarında ve çevrelerinde karşılaştıkları sorunlarda, kendilerini daha güvenli, rahat hissetmekte ve çözüm yolları aramakta, içinde yaşadıkları sistemi kişisel çabalarıyla etkileyebileceklerine ilişkin güçlü inançlar taşımakta ve kendilerine daha fazla saygı duymaktadırlar. Siyasal ve toplumsal süreçlere katılan bireylerin, katılmayanlara göre daha olumlu psikolojik özellikler taşıdıkları ve daha az psikolojik sorunlu oldukları görülmektedir.

Tarihsel olarak, toplumun gereksinimlerinin zaman içinde değişmiş olması ve bu gereksinimleri karşılamak için oluşturulan çeşitli organların varlığının, ergenlik döneminin doğmasına neden olduğu görüşü mevcuttur. Nitekim çocukluk ve yetişkinlik arasındaki geçişin geçmişte bugün olduğundan daha çabuk olması ve daha fazla çaba gerektirmesi, bu duruma kanıt oluşturmaktadır. Oysa günümüzde ergenin bilgilendirilmesi, hayata hazırlanması ve kendi gereksinimlerini kendisi karşılar hale gelmesi için daha fazla aşamalı ve uzun süren bir eğitim dönemi geçirilmektedir. Bu dönemde bireyin gereksinimlerinin karşılanması kadar onun potansiyelinden toplumun faydalanması da önemlidir (Sherrod. 2007).

Bütün bunlar, siyasete ve toplumsal süreçlere katılımın, hem toplum hem de birey sağlığı açısından oldukça önemli olduğunu göstermektedir. Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılım tür ve düzeylerini belirleyen etkenlerin saptanması ve karşılaştırılması araştırmanın genel problemini oluşturmaktadır.

I. 2. Amaç

Araştırma, Türkiye'de ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılım tür ve düzeylerinin, toplumsal-siyasal-psikolojik yordayıcılarının belirlenmesini amaçlayan karşılaştırmalı bir araştırmadır. Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin; siyasal ve toplumsal katılım düzeyleri nedir?
2. Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerin;
  - a. siyasal ve toplumsal katılım düzeyleri arasında fark var mıdır?
  - b. siyasal ve toplumsal katılım beklenti düzeyleri arasında fark var mıdır?
  - c. özel ilgi gruplarına destek düzeyleri arasında fark var mıdır?
  - d. kişisel siyasal hedef düzeyleri arasında fark var mıdır?
  - e. güven düzeyleri arasında fark var mıdır?
  - f. siyasal yönelimleri arasında fark var mıdır?

- g. anne ve babalarının siyasal yönelimleri arasında fark var mıdır?
- h. dindarlık düzeyleri arasında fark var mıdır?
- i. ailelerinin dindarlık düzeyleri arasında fark var mıdır?
- j. ailede kararlara katılım düzeyleri arasında fark var mıdır?
- k. vatandaşlık davranışları arasında fark var mıdır?
- l. seçilmiş yetkililer ve hükümete karşı tutumları arasında fark var mıdır?
- m. siyasal etkinlik düzeyleri arasında fark var mıdır?
- n. vatandaşlık türleri arasında fark var mıdır?
- o. anababalarının toplumsal katılımları arasında fark var mıdır?
- p. başkaları ile siyasal iletişim düzeyleri arasında fark var mıdır?
- q. değer düzeyleri arasında fark var mıdır?
- r. kişisel inançları arasında fark var mıdır?
- s. medya etkililiği ve kullanımı arasında fark var mıdır?
- t. okul iklimi arasında fark var mıdır?
- u. genel özyeterlik algıları arasında fark var mıdır?
- v. siyasal bilgi düzeyleri arasında fark var mıdır?
- w. okul deneyimi arasında fark var mıdır?
- x. Siyasal düşüncüyü ifade etme yolları arasında fark var mıdır?
3. a. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımları ile genel özyeterlik algıları arasında ilişki var mıdır?
- b. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımları ile genel özyeterlik algıları arasında ilişki var mıdır?
4. a. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal yönelimleri ile katılımları arasında ilişki var mıdır?
- b. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal yönelimleri ile katılımları arasında ilişki var mıdır?
- c. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile annelerinin siyasal yönelimleri arasında ilişki var mıdır?
- d. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile babalarının siyasal yönelimleri arasında ilişki var mıdır?
- e. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile annelerinin siyasal yönelimleri arasında ilişki var mıdır?

- f. Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile babalarının siyasal yönelimleri arasında ilişki var mıdır?
5. a. Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile ailelerinin gelir düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
b. Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile ailelerinin gelir düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
6. a. Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile okuldaki katılım deneyimleri arasında ilişki var mıdır?
b. Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile okuldaki katılım deneyimleri arasında ilişki var mıdır?
7. Araştırma grubundaki gençlerin
- siyasal yönelimleri
  - dindarlık düzeyleri
  - ailede kararlara katılım düzeyleri
  - güven düzeyleri
  - vatandaşlık davranışları
  - seçilmiş yetkililer ve hükümete karşı tutumları
  - siyasal / toplumsal algıları
  - vatandaşlık tutumları
  - anababaların toplumsal katılımları
  - başkaları ile siyasal iletişimleri
  - değerleri
  - kişisel inançları
  - medya
  - Okul İklimi Değerlendirmeleri
  - Okulda Katılım Deneyimi
  - siyasal bilgi düzeyleri
  - siyasal düşüncüyü ifade etme yolları
  - genel özyeterlik algıları
- siyasal ve toplumsal katılımlarını ne derecede yordamaktadır?

8. Almanya'da bir azınlık olan ancak siyasal ve toplumsal katılım düzeyi yüksek olan Türklerin, katılım düzeylerine etki eden etkenler nelerdir?

1.3. Önem

Türkiye'de ve Almanya'da yaşayan Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılım düzeylerine ilişkin alanyazında yeterince veri olmamasına karşın, siyasal ve toplumsal katılım düzeylerinin düşük olduğu ileri sürülmektedir.

Gençlerin toplumsal yaşama ve yönetime daha fazla katılması bir gelişim görevidir aynı zamanda bu gelişmiş bir demokrasi için zorunluluktur. Toplumsal ve siyasal süreçlere katılımın artırılmasına yönelik bazı önlemlerin alınması ve düzenlemelerin yapılabilmesi için, ülkemizde siyasete ve toplumsal süreçlere katılan kesimin doğasının belirlenmesine yönelik, kapsamlı çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Geleceğin toplumunda söz sahibi olacak gençlerin siyasal ve toplumsal süreçlere katılımı oldukça önemlidir. Gençlerin siyasal ve toplumsal süreçlere katılımını etkileyen siyasal, toplumsal ve psikolojik özelliklerin belirlenmesi gelecekteki siyasal ve toplumsal yaşam için büyük önem taşımaktadır. Ayrıca yüksek öğretimde siyasal ve toplumsal katılım konusundaki katkı açısından eğitim bilimlerine de ışık tutacaktır.

Araştırma sonucunda ülkemizde üzerinde çok çalışma yapılmayan bir alanla ilgili olarak bilgiler elde edilecektir. Araştırma sonuçlarının gençlerin siyasal ve toplumsal süreçlere katılımını artırmak için önlemler alınmasına ve politikalar üretilmesine yol gösterici olması beklenmektedir.

Bu araştırma sonucunda Türk toplumu üzerinde kullanılacak geçerliliği ve güvenilirliği saptanmış Türkçe ve Almanca ölçekler geliştirilmiştir. Böylelikle siyasal ve toplumsal katılımın farklı gruplarda incelenebileceği veri toplama araçları hazırlanmıştır.

I.4. Sınırlılıklar

Araştırma sonuçları verilerin toplandığı örnekleme ve verilerin toplandığı dönemle sınırlıdır. Ayrıca sonuçlar, araştırmada kullanılan ölçekle sınırlıdır. Araştırmada araştırmacıdan, örneklem grubundan ve araştırma ortamından kaynaklanan sınırlılıklar olabilir.

I.5. Tanımlar

Katılım: Katılım terimi, genel olarak kişinin kendi yaşamını, gerekse de yaşadığı ortamı etkileyen kararları ortaklaşa alma süreci olarak kullanılmaktadır.

Siyasal Katılım: Gerek yerel, gerekse genel siyasal etkinliklerle vatandaşların farklı biçimlerde hükümet ve siyasal iktidarlar üzerinde baskı oluşturmaları ve doğrudan siyasal sürece katılarak etki yaratmaya çalışmaları olarak tanımlanabilir.

Toplumsal Katılım: Vatandaşların, kendilerini, çevresindekileri, içinde yaşadıkları küçük ve büyük toplulukları ve genel olarak ülkeyi ilgilendiren genel toplumsal sorunların çözümü ve iyileştirilmesinde rol alma etkinliklerini kapsamaktadır.

Ailede Kararlara Katılım: Bireylerin büyüdüğü aile içinde kendisini ve / veya ailenin tamamını ilgilendiren konularda, görüşünün alınması ve bu görüşlerin, alınan kararlarda etkili olması durumudur.

Güven: Güvenilen tarafın ahlaki olarak doğru biçimde davranacağına dair beklenti temeline dayanan, güvenilen tarafa güvenme isteği ile ilgili etik davranış beklentisi (Hosmer, 1995).

Katılım Beklentisi: Bu çalışmada bu kavram, gençlerin gelecekte siyasal veya toplumsal konularda katılımlarına ilişkin görüşlerini ifade etmektedir.

Genel Özyeterlik: Bir kişinin stresli ve zorlu yaşam olaylarıyla başa çıkamadaki yeterlik inancı olarak tanımlanmaktadır (Scholz ve Schwärzer, 2005).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırma değişkenleri ile ilgili kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar sunulmaktadır. Bu doğrultuda, siyasal toplumsallaşma, katılım, siyasal ve toplumsal katılım, katılımı belirleyen etkenler, Türkiye’de gençlik, Almanya’daki Türkler ve ilgili araştırmalar üzerinde durulacaktır.

II.1. Toplumsallaşma

Toplumsallaşma kavramı sosyal bilimlerin hem en temel hem de en tartışmalı kavramlarından biridir. Klasik tanımıyla toplumsallaşma, toplumun değerinin, davranış normlarının çocuğa aktarılması, çocuğun da bunları benimsemesi sürecidir. Bu yaklaşımda çocuk edilgin bir alıcı durumundadır, sürece hiçbir katkısı ya da etkisi yoktur. Yeni çocuk sosyolojisi bu toplumsallaşma açıklamasını şiddetle eleştirir ve reddeder. Çocuklar artık yetişkin toplumun edilgin üyeleri ve tüketicileri değildir; tam tersine hem çocuk hem yetişkin toplumunun ve kültürünün yapıcı ve üretici üyeleri olarak kabul edilir. Burada artık çocuktan çocuğa toplumsallaşma, yaşlılar arası etkileşim, etkin katılım gibi kavramlar bulunmaktadır (Onur, 2007).

Toplumsallaşma kavramı, farklı disiplinler tarafından tanımlanmıştır. Örneğin, psikologlara göre toplumsallaşma, toplumda var olan, kabul gören davranış kalıplarının toplumu oluşturan üyeler tarafından içselleştirilmesi ve benimsenmesidir. Sosyal antropologlar, toplumsallaşmayı kültürlenme kavramıyla karşılamaya çalışırlar.

Günümüzdeki yeni çocukluk anlayışında çocukların topluma etkin olarak katıldıkları, kendi kültürlerini yarattıkları görüşü egemendir. Bu yaklaşımda toplumsallaşma kavramı da değişime uğrayarak basit bir uyum sağlama sürecinden çıkmış, çocukların yetkin aktörler olarak kendi kendilerini toplumsallaştırdıkları anlamını kazanmıştır. Belirlemci, işlevselci toplumsallaşma yaklaşımlarında çocukların toplumsal düzene uyacak, toplumun

sürekliliğini sağlayacak biçimde eğitilmesi vurgulanır. Yapıkurumcu yaklaşımda ise çocuklara kendilerini geliştirmede ve topluma katılmada etkin bir rol verir. Yorumcu yaklaşım bir adım daha atarak çocuklara kolektif ve yeniden üretici bir rol tanır; buna göre çocuklar kültürel üretime ve değişime etkin bir biçimde katkıda bulunurlar (Onur, 2007).

Toplumsallaşma, bireylerin, özellikle de çocukların belirli bir grubun işlevsel üyeleri haline geldikleri ve grubun öteki üyelerinin değerlerini, davranışlarını ve inançlarını kazandıkları süreçtir. Toplumsallaşma, bireylerin çevreyle karşılıklı etkileşim içinde ne iseler o hale geldikleri, yetişkinlerce başlatılan bir süreçtir (Gardiner ve Gander, 1993). Toplumsallaşma süreci bireyin, toplumun kültürüne özümsemesini sağlar (Fichter, 2002). Toplumların kültürleri tarihsel evrimlerinin ürünüdür. Toplumsallaşma bu süreci güçlendirir (Kışlalı,1994). Bireyin öğrendiği yaşam biçimleri, sahip olduğu düşünceler, taşıdığı değerler, köken olarak bireyin dışından bireye gelmektedir. Bunlar toplumsallaşma sürecinin sonuçları, ürünleridir. Kişi geçmiş deneyimlerin ışığında yeni deneyimleri karşılamaya ve günceli yorumlamaya başlar. Sonuçta birey kendi deneyimleri içinden dünyaya bakar ancak pencereyi yaratan toplumsallaşma sürecidir (Fichter, 2002).

Yine Fichter'e göre (2002), toplumsallaşma süreci bir toplumsal kontrol süreci ve grup yaşamında düzenlilik sağlama yöntemidir. Kişi, içinde yaşadığı toplumun alışkanlıklarını alır ve çocukluktan başlayarak adım adım toplum tarafından "kırılmış" hale gelir. Çocukluktan başlayarak yer alınan her çember içinde öğretilen "nasıl iyi bir çocuk olunur"un ipuçları bireyi topluma uyumlu hale getirmek için atılan adımlardır. Bireyin toplumda edindiği birikimler, yaşayacağı yeni deneyimlere karşı ona bir özgeçmiş sağlar.

Bireyin içinde yaşadığı toplumun bünyesinde barındırdığı, değer, inanç, tutum ve davranışları tanınması, öğrenmesi ve özümsemesi açısından baktığımızda Kağıtçıbaşı'nın da belirttiği gibi toplumsallaşma en genel ifadeyle, "insan yavrusu'nun toplumun bir üyesi haline gelmesi"dir (Kağıtçıbaşı, 1996). Toplumsal yapı içinde doğumdan başlayarak hayat boyunca içine girdiği toplumsallaşma süreci ile bir etkileşim yumağı içine giren birey, bu süreç

içerisinde farklılaşıp gelişmekte; hem toplumsal yapıdan söz konusu şekilde etkilenen hem de onu etkileyen bir sürecin aktörü olarak yerini almaktadır.

II.1.1. Siyasal Toplumsallaşma

Siyasal toplumsallaşma, genel toplumsallaşma olgusunun ayrılmaz bir parçasıdır; toplumsallaşmanın özel bir biçimidir. Siyasal toplumsallaşma “siyasal inanç, değer ve davranışların birey tarafından benimsenme ya da toplum tarafından öğretilme süreci” olarak tanımlanabilir (Kışlalı, 1994). Turan’a (1994) göre ise “siyasal toplumsallaşma, siyasal sistem hakkında geçerli görüş ve bilgi sahibi olmaktır. Bu siyasal sistem hakkındaki görüş ve bilgiler toplumsallaşma aşamasında bireyin çevresiyle girdiği toplumsal ve siyasal ilişkilerle birlikte öğrenme sonucunda edinilir. Ölene kadar devam eder. Greenberg’e (1970) göre siyasal toplumsallaşma, “bireyin üyesi olduğu ve vatandaş olarak benimsendiği siyasal sistemde, sistemin öngördüğü tutumlar, inançlar ve değerleri kazanma süreci” olarak tanımlanabilir. Kazanım süreci, her şeyden önce siyasal öğrenme, olarak da ifade edilebilecek, bir bilgilenme sürecini içeren yapıyı da ifade etmektedir. Siyasal toplumsallaşmayı bir aşamalı öğrenme süreci olarak gören Sigel (1970), söz konusu bilgilenme sürecinin önemine dikkati çeken bir yaklaşımla Siyasal Toplumsallaşma’nın temel hedefini, “siyasal toplumun bireyini işlevsel hale getirecek eğitimi vermek ve gelişimini sağlamak,” olarak belirtmektedir. Benzer bir tanımlamayla siyasal toplumsallaşmayı açıklayan Kalaycıoğlu (1984) da, siyasal toplumsallaşmanın “siyasal insan olarak bireyin ortaya çıkması ya da benliğini oluşturması süreci” olarak tanımlanabileceğini belirtmektedir.

Siyasal toplumsallaşma, bireylerin siyasal yönelimlerini, tutumlarını ve davranışlarını edinmelerini sağlayan süreçtir. Bu süreç geniş anlamıyla siyasal eğitime benzetilebilir. Bireylerin toplumun siyasal yapılarıyla bütünleşmeleri, o toplumun siyasal değer, inanç ve davranış kodlarını edinmeleri siyasal toplumsallaşma ile mümkün olur (Kaplan,1999).

Siyasal toplumsallaşma sürecini hem siyasal düzenin sürekliliğini sağlayan hem de bu düzeni değiştirebilecek öğeleri ve araçları içeren dinamik ve çok yönlü bir olgu olarak ele alan Ergil ve Alkan (1980), siyasal

toplumsallaşmayı, “toplumsal siyasal çevre ile birey arasında yaşam boyu süren dolaylı ve doğrudan etkileşim sonucunda, bireyin siyasal sistem ile ilgili görüş, davranış tutum ve değerlerinin gelişmesi” olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla, siyasal toplumsallaşma süreci, sistemin görüş, davranış, tutum ve değerlerini bireye aktarması, bireyin kendisini, içinde bulunduğu siyasal yapının bir parçası olarak görmesi, bu yapının bir üyesi olarak yerini alması sonucunu doğuracaktır. Bu açıdan bakıldığında siyasal toplumsallaşma, bireye siyasal sistemin temel tutum, değer ve davranış kalıplarını aktarırken, diğer yandan da sistemin işleyişini, devamlılığını da garanti altına alan bir süreç olarak karışımıza çıkmaktadır.

Alkan (1989), Türkiye’de siyasal toplumsallaşmayı araştırdığı çalışmasında, üç düzeyli bir çelişkili etkilemenin varlığını saptamaktadır. Bunlar; aile, okul, toplumsal ve siyasal çevredir. Her etken, bir sonrakinin verdiği siyasal bilincin kısmen de olsa geçersizliğini vurgulamaktadır. Türkiye’de aile geleneksel yapısını korumakta iken, okul ve arkadaş çevrelerinin daha çağdaş görüldüğü söylenebilir. Bu bölüntülü ve çelişkili etkenler altında, toplumsallaşma sürecindeki çocuk, her düzeyde kendisini, çevresini ve birey-toplum ilişkilerini yeniden tanımlamak zorunda kalmaktadır (Akt. Kışlalı, 1994).

Langton’a göre (1969) toplumsallaşma, geleneksel siyasal normlar ve kurumları korumaya hizmet etmektedir. Yani tutucu bir işlev söz konusudur ki özellikle birincil nitelikte toplumsallaşmayı gerçekleştiren kurum olan aile için durum böyledir. Diğer yandan ikincil toplumsallaşma yönlendiricileri olan okul, çalışma grubu, medya vb. geçmiştekilerden farklı siyasal değerleri verdiklerinden ya da çocukları önceki kuşaklardan farklı sosyal ve siyasal beklentiler ile yetiştirdiklerinden, onlarla yaşanan toplumsallaşma süreci bir siyasal ve toplumsal değişme aracı olabilmektedir (akt. Tekinöz, 1998).

Easton ve Dennis (1968) ABD’de çocuklar üzerinde yaptıkları araştırmalarında siyasal toplumsallaşmanın dört temel aşamayı içerdiğini söylemişlerdir (Akt: Weiss, 1981).

1. Politikleşme aşaması: Çocuğun aile ve okul çevresinin dışında, üstün bir otoritenin olduğunu fark etmesi.

2. Otoritenin kişiselleşmesi: Bu aşamada çocuk siyasal otoriteyi bir siyasal liderde simgeleştirir. Bundan sonrasında çocuk açısından bu kişi ile siyasal otorite özdeş görülür.

3. İdealleştirme: Çocuk için bu aşamada, kişiselleşmiş siyasal otorite, hata yapmayan, herkesten daha bilgili, iyiliksever, bir “üstün güç”tür.

4. Kurumsallaşma: Bu aşamada birey siyasal öznelerin kişisel niteliklere indirgenmesi evresini aşar ve siyasal özneler sürekli ve istikrarlı kurumlar haline dönüşür. Bu aşama ergenlik çağında oluşur ve gençlik ile onu izleyen yıllarda da devam eder.

Turan’a (1986) göre de, siyasal toplumsallaşma süreci belirli bir yaş dönemi ile sınırlanamaz. Bireyin çocukluktan başlayan siyasal toplumsallaşması yaşamı boyunca devam eder. Bazı durumlarda insan küçük yaşlarda edindiği siyasal kültürü tamamen terk edip yeni bir kültür edinebilir, bazen de çocuklukta edinilen kültürün ana hatları korunmakla birlikte, ona yeni bir kapsam ve anlam verilebilir. Her şeye karşın, birey toplumun kendi amacına göre eritebileceği, kolaylıkla etki altına alabileceği bir nesne de değildir (Fichter, 2002). Bireyler genellikle yükseköğretim çağına kadar demokratik davranış kalıplarını arzu edilen ölçülerde edinmemiş olsa dahi üniversitede yeniden toplumsallaşma süreci içine girebilir.

II.1.1.1. Siyasal Toplumsallaşma Kuramı

Bireyin psikolojik donanımının siyasal istikrara etki ettiği düşüncesi 2. Dünya Savaşı sonrasındaki ilk siyasal toplumsallaşma çalışmalarını hızlandırdı. Bu düşüncedeki siyaset bilimciler ve gelişim psikologları ilk zamanlarda siyasal sadakatin gelişimine odaklandı ve ergenliğin ileriki zamanlarındaki olgunlaşmanın ilk ergenlik dönemlerinde karşılaşılan kalıpları açığa çıkarıp içselleşmeyi sağladığını öne sürdü (Dawson ve Prewitt, 1969, akt: Flanagan, 2007).

Bu yaklaşımın temel tezi siyasal konulara gösterilen tepkiler ile siyasal olmayan konulara gösterilen tepkiler arasında pozitif bir ilişki bulunduğudur. Bu yaklaşım, çocukluk dönemine oldukça önem vermektedir ve bireyin kişilik gelişiminde kritik dönemler incelendiğinde siyasal kişiliğin gelişim dinamiğine ait bilgiler de edinilebileceğini savunur.

Toplumsal düzeni ve bunların kurumlarını değişmez hatta eleştirilmez, bir tür tabu olarak görüp, bireyin, bu kurumlara uyumunu, bunların öngördüğü normlar-standartlar ve değer sistemlerine sorun çıkarmadan uyuşmasını, özdeşleşmesini savunanlar, toplumsallaştırma olayını bir kimlik arayışı, bir özdeşleşme (identification) süreci olarak görmektedirler. Buna göre, toplumsallaştırma süreci, yetiştirilmekte olan çocuğun, kendine örnek olarak değişmez ve tartışılmaz olarak kabul edilen toplumsal normları-standartları benimseme ve onlara benzemeye çalışma süreci olarak tanımlamaktadır (akt. Alkan, 1979).

Renshon'un (1974) yaptığı araştırmada, toplumsal sınıf, toplumsallaşma, kişilik kontrolü, siyasal düzene duyulan güven arasında sıkı bir bağ bulunduğu saptanmıştır. Orta sınıftan gelen anababalar çocuklarını; daha çok mutluluk, merak özdenetim öğelerine ağırlık vererek yetiştiriyorlar. Böylece çocukların kendi kendilerini yönetebileceği, kendi gereksinimlerini kendi girişimleri ile giderebileceği varsayılıyor. Emekçi sınıfından gelen anababalar ise; söz dinleme, temizlik, kurallara uyma gibi öğelere önem vererek çocuklarını yetiştiriyorlar. Daha yüksek özerklikle yetişen çocuklarda içdenetim, az özerklikle yetişen çocuklarda ise dışdenetim nitelikleri gelişiyor. Özdenetimi az olanların devlete karşı güvenin çok az olduğu ortaya çıkmıştır. Dışdenetim niteliği ağır basan kişiler, kendilerinden çok sistemi suçlama eğiliminde oldukları ve düzene karşı daha büyük bir yabancılaşma duydukları belirlenmiştir. Özdenetimi ağır basanlarda ise siyasal yabancılaşma daha az olmakta, siyasal düzeni olumlu bir açıdan görmekteler. Yüksek özdenetim ve siyasal etkinlik duygusu arasında çok yakın bir ilişki olduğu göze çarpmaktadır. Düşük özdenetimi olanlar, ne geçmiş siyasal deneyimleri doyurucu ve olumlu buluyorlar ne de geleceğe umutla bakıyorlar. Yüksek özdenetimliler bu

bakımdan çok daha doyumlu ve olumlu bir tutum içinde oldukları belirlenmiştir (Clausen ve Geissler, 1996).

Siyasal toplumsallaşma kuramı üzerinde yetersiz görgül çalışmaları nedeniyle önemini kaybetmeye başladı, ancak bu kuram duygusal açıdan vatanseverlik kavramını fark ettirmesi açısından önemli bir ilerlemedir (Flanagan, 2004).

II.1.1.2. Bilişsel Gelişim Kuramı

1960'larda, 11–18 yaş arası ergenlerin büyüdükçe siyasete karşı bakış açılarının değişimini araştıran çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda ergenlik dönemi ile yetişkinliğe geçiş dönemi arasındaki kurallar ve otoriteye karşı tutum; hükümet ve sosyal kurumlara, vatandaşlık haklarına ve devlete karşı bakışlar araştırıldı.

Adelson ve arkadaşlarının (1966) yaptığı çalışmada gençlerle röportaj yapılarak onlara şu soru sorulmuştur: *“Devletinden memnun olmayan ve bu yüzden bir adaya yerleşmek isteyen 1000 kişilik bir grup hayal edin. Bu yeni toplumdaki düzeni nasıl sağlardınız?”*

Bu araştırma kapsamında katılımcılar yönetim şeklini, liderlerini ve kuralları nasıl seçtiklerini nedenleriyle açıklamışlardır. Araştırmanın sonucunda 11-18 yaş arasında bazı değişiklikler olduğu bulunmuştur. 13-14 yaş arası değişimin yaşandığı dönem olarak belirlenmiştir. Bunun öncesindeki yaşlarda, boyun eğilecek bir otorite olmasının gerekli olduğunu düşünürken, 13 yaş ile birlikte, karar verirken bireylerin de görüşlerinin alınması gerektiği ve bazı liderlerin güçlerini kötüye kullanabilecekleri görüşü savunulmuştur. Kısacası, ilk ergenlik dönemlerindeki gençler kuralların, yasaların bu devlette mutlaka olması ve kullanılması gerektiğini düşünürken, son ergenlik dönemindekiler yasaların halkın çıkarlarını düşünerek hareket etmesi taraftarı oldukları bulunmuştur. Sonuç olarak büyüdükçe kişisel haklara olan bağlılığın arttığı belirlenmiştir (Gallatin, 1980).

Bütün bu tartışmaların yanı sıra çocukluk döneminin önemine karşı çıkan ve davranışlar arasında izlenebilecek bağlantıların nedensel bir

ilişkiden değil gelişim koşullarının benzerliğinden kaynaklandığını ileri süren görüşler de bulunmaktadır (Geissler, 1996).

Okul öncesi çocuklar üzerinde Goodman (1970) tarafından yapılan bir araştırma'ya göre, çocukların dört otorite öznesi kavramı geliştirdiklerini gösterdi. Bunlar anne, baba, öğretmen ve polis. Ana-babanın dışındaki otoriteleri de sezmeye başlayan çocuk siyasal toplumsallaşmaya adım atmış görünmektedir. İlkokul ikiye gelen çocukların ise sadece yüzde 27'si devlet kavramı hakkında açık görüşe sahip olmadıkları bulunmuştur. Bu oran sınıf arttıkça düşme eğilimindedir. En önemli gelişme ise beklendiği gibi 11-13 yaş arasında gerçekleşmektedir (akt. Geissler, 1996).

Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramı'na göre, soyut işlem döneminde soyut fikirleri, geleceği ve çeşitli olasılıkları göz önünde bulundurabilme becerisi ergenin sosyal dünyasında açıkça görülmektedir. Ergenler, düşünce dünyasıyla ilgilidirler. Arkadaş toplantılarında, savaşların ahlaki olup olamayacağı, kürtajın yasal olması mı olmaması mı gerektiği, temel vazgeçilemez ve devredilemez insan hakları olup olmadığı ve ideal bir toplumun nasıl olduğu gibi çeşitli ahlaki ve siyasal konular tartışılır (Miller, 2008).

Sigelman, Roeder, Jewell ve Baer'e (1985) göre yaş, bir kişinin oy kullanma davranışını belirleyen en önemli özelliktir. Dalmış ve İmamoğlu'nun (2000) çalışmasında, milliyetçi-muhafazakar yönelimin yaşla birlikte artma eğiliminde olduğu görülmüştür. Yakın bir sonuç, Dekker ve Ester (1988) tarafından Hollanda'da gerçekleştirilen bir başka çalışmada da elde edilmiştir. Bu çalışma, yaşlı insanların daha yetkeci ve milliyetçi olduklarını ortaya koymuştur. Gençler ve genç yetişkinler ise daha demokratik, daha özgürlükçü ve daha az tutucu, kadın-erkek ilişkilerinde daha eşitlikten yana bulunmuşlardır. Rubinstein (1994) ise, İsraili psikoterapi öğrencilerinin ve uygulayıcılarının anababalarından daha solcu ve daha az dindar olduklarını gözlemiştir. Konuyla ilgili olarak, gençler ve yetişkinler arasında bir takım farklar gözlenmekle birlikte bu farkların doğrudan yaşa bağlı olduğuna işaret eden kanıtlar kesin değildir. Milburn'un (1996) de işaret ettiği gibi, gözlenen farklılıklar yaşın, bireylerin siyasal tutumlarını etkileme gücüne sahip eğitim, gelir düzeyi gibi başka

değişkenlerle ilişkisinden kaynaklanıyor olabilir. Örneğin yaşlılar gençlerden daha yoksul olma eğilimindedirler ve bu durum onların siyasal yönelimlerine katkıda bulunuyor olabilir.

II.1.1.3. Kuşak Modeli

Siyasal toplumsallaşma, siyasete bağlılıkta kuşaklar arası tutarlılık üzerinde dururken, kuşak bakış açısı, kuşakların birbirinden farkının ve gençlerin sosyal değişime tepki vermektense, bu değişimin içine girmelerinin tarihsel rolü üzerinde çalışmaktadır.

Bu görüşü savunan kuramcılar kişilerin siyasal görüşlerinin gelişmesinde ergenliğin son ve yetişkinliğin ilk dönemlerinin bir dönüm noktası olduğunu savunuyor. Mannheim (1952), bunu, gençlerin henüz sosyal rolleri tam belirlenmemişken toplum hakkında görüşlerinin olgunlaşmamış bir aşamada olmalarına bağlamaktadır (akt. Alwin, Cohen ve Newcomb, 1991). Örneğin bu alandaki uzun yıllara dayalı çalışmalar lise son sınıflardan üniversiteye gidenlerin siyasal görüşlerinin üniversitede biraz sarsıldığını, ancak daha sonra çok daha kalıcı ve tutarlı bir hal aldığını göstermektedir (Flanagan, 2004).

Bu kuramlardan hiçbiri siyasal gelişimin gençlerin günlük yaşamlarında öncül ve temel bir konu olduğunu göstermemektedir. Ancak yetişkinlerin siyasal girişimlerinin temelleri gençlikte atılmaktadır (Flanagan, 2004).

II.2. Katılım

Katılım terimi, genel olarak kişinin kendi yaşamını, gerekse de yaşadığı ortamı etkileyen kararları ortaklaşa alma süreci olarak kullanılmaktadır. Katılım demokrasinin kuruluş yoludur ve demokrasilerin değerlendirilmesinde standart bir ölçü oluşturmaktadır. Katılım, ayrıca vatandaşlığın temel hakkıdır (Hart, 1997).

Katılımın özünde sorunlu bir durumun hissedilmesi ve bu çerçevede etrafındaki çoğunluğu da etkileyecek bir etkinlikte bulunulması yatar.

Bireyler bu yolla kendi içlerinde bir dönüşüm yaşarlar ve gelişimsel kazanç elde ederler. Katılım, problem çözme, karşıt görüşe saygı duyma, ikna etme gibi konularda kazanımlara zemin hazırlamaktadır. Katılım birey için değişime yol açtığı gibi toplumsal değişim de yaratmaktadır.

İngilizce ve Almanca alanyazında katılıma ilişkin farklı adlandırmalar bulunmaktadır. Türkçeye “ilişkilene” olarak çevirebileceğimiz “engagement”, “dahil olma” diye çevirebileceğimiz “involvement-Beteiligung” ve “katılım” diye çevirebileceğimiz “participation-partizipation” kavramlarının tümü Türkçe’de “katılım” olarak kullanılmaktadır.

II.3. Katılım Davranışıyla İlgili Kuramlar

Katılım olgusu, psikoloji içerisinde farklı biçimlerde açıklanmaya çalışılmış, konuyla ilgili kuramlar geliştirilmiştir. Bu kuramları bilişsel ve güdüsel olmak üzere iki başlık altında toplamak mümkündür. Bilişsel yaklaşım insanların siyasal davranışlarını etkileyen bilişsel süreçleri ve mekanizmaları incelerken, güdüsel yaklaşım siyasal katılımın nedenleri üzerinde durmaktadır.

II.3.1. Bilişsel Kuramlar

Havighurst (1972), bireyin toplumsal ve siyasal konulara ilgi duyması ve aktif katılımını gelişim göreviyle açıklamıştır. Nagl (2000), Havighurst’un sözünü ettiği gelişim görevlerini şöyle sıralamıştır: Genç bedenine ilişkin olumlu ilişki geliştirmeli ve zihinsel yetenek kazanmalıdır. Genç cinsiyet rolüne uygun olarak her iki cinsiyetten yaşlılarıyla yeni ilişkiler geliştirmelidir. Yetişkin dünyasından bağımsızlığını kazanmalıdır. Kendine özgü yaşam planı tasarlamalıdır. Bu yaşam planı içerisinde mesleki kariyer, evlilik ve aile yaşamına hazırlık da bulunmalıdır. Bu yaşam planlaması içerisinde genç, toplumsal olanakları değerlendirmeyi, kendine ve başkalarına karşı hoşgörü geliştirmeyi öğrenir. Bütün bu süreç içerisinde genç kendi kimliğini edinmekle kalmaz aynı zamanda değer sistemi ve ahlaki bilinç de geliştirirken sosyal ve vatandaşlık sorumluluklarını da üstlenir.

Bilişsel yaklaşım, siyasal katılımı şemaya uygun bilgi işleme süreçleriyle açıklamaya çalışır. Bu yaklaşıma göre yetişkinlerin siyasal davranışlarının ve yönelimlerinin kökeninde, yetişkinlik öncesi siyasal öğrenmelerin rolü büyüktür. İnsanların erken yaşlarda, sosyalleşme yoluyla edindikleri bazı özellikler, onların yetişkinlik algılarını ve tutumlarını etkiler. Daha sonra yetişkinlikte tutum objelerine verdikleri duygusal tepkiler, erken çocukluk yaşantılarıyla şartlanmış ya da onlarla bağlantılı görünmektedir. Genel siyasal yönelim çocuklukta öğrenilir. Çocukluk öğrenmeleri sonraki değişimleri şekillendirir. Bu yaklaşım sonradan meydana gelen değişmelerin aslında çok az olduğunu savunur. Kısacası genel siyasal yönelim erken öğrenilir, değişikliğe karşı dirençlidir, yetişkinlik inançlarını şekillendirir ve yetişkin davranışını etkiler (O'Sears ve diğerleri, 1988).

Bir diğer önemli araştırmacı olan Jerome Kagan ise bu konuda daha farklı düşünmektedir (Peterson, 1990). Kagan'a göre durumlar (kurumlar, olaylar, deneyimler, yaşam alanları), insanların algılarını ve eylemlerini etkileyen en önemli etkenlerdir. Erken ve orta çocukluk (altı yaşa kadar), yetişkinliğe öngörü sağlamaz, yordayıcı değildir. Bir çocuk ergenliğe geçerken, yaşantısal etkenler, yani durumlar, sürekliliği veya değişimi etkileyen baskın güç haline gelir. Bilgi ve deneyim değişiklik için temeldir. Kagan'a göre şemalar tutucu olmalarına karşın değişmez değildir. Deneyim ve çevre bir şemayı değiştirmeye zorlayabilir. İnsan deneyimleri ve yaşam alanları, bizim dünya hakkındaki görüşlerimizi şekillendirir. Bir şema olarak siyasal yönelimler ve siyasal davranış, bu genel çerçevede ele alınabilecek özel olgulardır (Peterson, 1990).

Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramı ve Kohlberg'in ahlaki gelişim kuramından hareketle de siyasal düşüncenin hangi yaştan itibaren geliştiği araştırılmıştır. Gencin 14 yaşından itibaren siyasal düşünme ve siyasal yargı oluşturmaya başladığı konusunda büyük ölçüde görüş birliği vardır (Fischer, 2001). Hurrelmann (1998), 12 yaş ile 14 yaş arasında, Oerter (1997) 14 yaşında, Hopf ve Hopf (1997) ise 16 yaşından itibaren gençlerin siyasal yargılarının oluştuğunu belirtmişlerdir. Özetle 12-16 yaşların siyasal yapı oluşumu açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

II.3.2. Güdüsel Kuramlar

İnsanların siyasete katılım nedenlerine ilişkin güdüsel açıklamalar Maslow'un gereksinim hiyerarşisi ve McClelland'ın gereksinimler kuramına dayanmaktadır. Maslow, insanların doyurulması gereken bir takım gereksinimleri olduğunu öne sürmektedir (Knutson, 1973). Bunlar, fizyolojik gereksinimler, güvenlik, ait olma, benlik saygısı ve kendini gerçekleştirme gereksinimleridir. Maslow'a göre ilk önce hiyerarşinin alt basamaklarındaki gereksinimler doyurulur. Daha sonra yüksek düzeydeki gereksinimlere sıra gelir.

Mc. Clelland ise, üç temel gereksinim tanımlamıştır. Bunlar, yakınlık, güç ve başarı gereksinimleridir. Mc Clelland'a göre, bu gereksinimlerin hangisinin daha önemli olduğu; davranışları hangi gereksinimin daha çok belirlediği, bireyden bireye değişebilir (Knutson, 1973).

Siyasal güdülenme ile ilgili, Maslow ve McClelland'ın gereksinim kuramlarına dayanan iki farklı görüş ortaya atılmıştır:

Birinci görüş, genel olarak bireylerin katılım davranışını doyurulmamış bazı gereksinimlerin telafi edilmek istenmesi, ödnlenmesi olarak ele almaktadır. Bu görüşe dayanan ilk kuram, Lasswell'in gereksinimlerin giderilmemesi ile ilgili kuramıdır (Peterson, 1990). Bu kuram, Maslow'un gereksinimler hiyerarşisinde, kendini gerçekleştirme basamağından önce yer alan gereksinimlerin giderilmemesi sonucu, kişilerin siyasete yöneleceğini varsayar. Laswell'e göre, seçkin kesimin siyasete katılımı, kendi düşük benlik saygılarını telafi etmek istemelerinin bir sonucu olabilir. Lasswell'e göre düşük benlik duygusuyla başa çıkabilmek için bireyler güç elde etme isteği duyarlar (akt. Peterson, 1990).

Geleneksel olmayan katılma biçimleri de, Lasswell'in görüşlerine benzer bir biçimde, Göreceli Yoksunluk Kuramı'yla (Relative Deprivation Theory) açıklanmaya çalışılmaktadır. Bu kurama göre birey, diğer bireylerin sahip olduğu ancak kendisinin sahip olmadığını düşündüğü bir takım şeyler için başarısızlık duygusu yaşamakta ve bu başarısızlığın

nedenini dışsal nedenlere yüklemektedir. Bu durumda birey, gösterilere, grevlere, yürüyüşlere daha fazla katılma eğilimi gösterecektir. Bu beklentiler bireysel düzeyde olabileceği gibi, grup düzeyinde de olabilmektedir (Knutson, 1973; Lindsey ve Arensen, 1985; O'Sears ve diğerleri, 1988).

Birinci görüşle bağlantılı olan bir diğer kuram ise Alışveriş (Exchange) kuramıdır (Renshon, 1974). Bu kurama göre siyasete katılma davranışı ödül elde etme gereksinimiyle güdülenir. Ödül kavramı siyasette para, sosyal kabul, güç veya herhangi bireysel ya da sosyal değer olabilir.

Güdülenme yaklaşımını benimseyen diğer görüş ise, siyasal katılımın Maslow'un gereksinim hiyerarşisinin en üst basamağı ile ilişkili olduğunu savunur. Ronald Inglehart'a göre, birey düşük düzeydeki gereksinimlerini giderdikçe, siyasal yönelimi de maddi olandan maddi dışına doğru kayar (akt. Peterson, 1990). Maddi ötesi düzey, Maslow'un hiyerarşisinin en üst basamağı ile kendini gerçekleştirme ile ilgilidir. Maddi konularda odaklananlar, hükümetin önceliklerinin düzeni sürdürme ve temel gereksinimleri karşılama olması gerektiğine inanırken, maddi ötesine geçebilmiş bireyler, ait olma, benlik ifadesi, yaşam kalitesi konularına vurgu yaparlar. Hükümetten kişisel özgürlüklerin geliştirilmesini isterler. Yüksek düzeyde siyasal katılım gösterirler (Knutson, 1973).

II.4. Katılım Biçimleri

II.4.1. Siyasal Katılım

Siyasal katılım, içinde yaşadığımız yüzyılın ikinci yarısından itibaren üzerinde yoğun çalışılan bir kavram haline gelmiştir. Kavramın tanımı hakkında pek çok ayrı görüş bulunmaktadır.

Özbudun (1975), siyasal katılımı; "vatandaşların, merkezi ya da yöresel devlet organlarının potansiyelini ya da kararlarını etkilemek üzere kendilerince ya da başkalarınca tasarlanmış, hukuksal ya da hukuk dışı, başarılı ya da başarısız eylemlere girişmeler" şeklinde tanımlamıştır.

Kapani (2003), siyasal katılımı, “toplum üyesi kişilerin, siyasal sistem karşısındaki durumlarını, tutumlarını ve davranışlarını belirleyen bir kavram” olarak tanımlamaktadır. Katılım davranışı, basit bir ilgiden yoğun eylemler dizisine kadar uzanan geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır.

Nie, Verba ve Converse (1989), siyasal katılımı, vatandaşların hükümet yetkililerinin seçimini ve onların yaptıkları işleri doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemek amacıyla giriştikleri yasal eylemler olarak tanımlamaktadır.

Daha geniş bir ifadeyle siyasal katılım, gerek yerel, gerekse genel siyasal etkinliklerle vatandaşların farklı biçimlerde hükümet ve siyasal iktidarlar üzerinde baskı oluşturması ve doğrudan siyasal sürece katılarak etki yaratmaya çalışmaları olarak tanımlanabilir (Güldiken, 1996).

Çoğunluğun devlet yönetimine katılımı, demokrasilerin vazgeçilmez özelliğidir. Ancak en ileri, gelişmiş ülkelerde bile, vatandaşların siyasete katılımının sınırlı olduğu çeşitli araştırmalarla saptanmıştır (Lipset, 1986; Almond, Verba ve Nie 1972; Renshon, 1974). Vatandaşların siyasete katılımı ile ilgili tartışmalarda iki görüş öne çıkmıştır. Bu görüşlerden birincisine göre, vatandaşların çoğunluğunun siyasete etkin katılımı, demokrasilerin işleyebilmesi için zorunlu değildir. Siyasetle uğraşan seçkin kesim, toplumun taleplerini karşılamakta; dolayısıyla çoğunluk, siyasal süreçlere katılmaya gerek duymamaktadır. Diğer görüşe göre ise, siyasal katılımın düşük olmasının nedeni, bireylere katılma fırsatının verilmemiş olmasıdır. Eğer bireyler ekonomik ve sosyal açıdan katılmalarına olanak tanıyacak fırsatlar yakalarlarsa siyasete katılma yönünde bir eğilim göstereceklerdir (Renshon, 1974; Kavanagh, 1983; Eroğul, 1991; Kouvetaris, 1997; Oldfield, 1998).

Siyasal katılım ile ilgili yapılan çalışmalar, daha fazla kişisel kaynağa, yani yüksek gelire, yüksek eğitime ve iyi mesleklere sahip olan bireylerin, siyasal ve toplumsal süreçlere daha fazla katıldıklarını kanıtlamaktadır (Kavanagh, 1983; Yentürk ve diğerleri, 2006).

II.4.1.1. Siyasal Katılım Düzeyleri

Bir sistem üzerinde, birey az ya da çok katılımında bulunur. Bireylerin toplumsal yaşama doğal olarak bir eğilimi bulunduğu görüşünden hareket eden Aristo'ya göre "insan zoon politikon"dur. Yani toplumsal – siyasal bir hayvandır" (akt. Kışlalı, 1994). Ancak şüphesiz ki siyasal toplumun bir üyesi olarak bireylerin, her birinin eşit düzeyde siyasal katılımı gerçekleştirilmeleri olanaksızdır. Zira bireylerin, siyasal toplumsallaşma sürecini nasıl geçirdikleri, toplumun siyasal kültür yapısı, sosyal ekonomik yapısı vb. pek çok neden siyasal katılım düzeylerini farklılaştıran etkenler arasında değerlendirilmelidir. Kapani' nin de belirttiği gibi, "katılma basit bir meraktan yoğun bir eyleme kadar uzanan geniş bir tutum ve etkinlik alanını kapsar. Toplum üyelerinin hepsi şüphesiz ki siyasete karşı aynı ilgiyi göstermezler" (Kapani, 2003). Bu nedenle siyaset bilimcilerinin çeşitli ölçütler temelinde bireylerin siyasal katılım düzeylerini inceleyerek, gruplandıkları görülmektedir.

II.4.1.2. Lester W. Milbrath'a Göre Siyasal Katılım Düzeyleri

Milbrath, siyasal etkinliklerin gerçekleştirilmesinin zorluk derecesi ölçütüne göre bir siyasal katılım düzeyi sınıflandırması ortaya koymaktadır. Milbrath, zor olandan kolaya olmak üzere üç tür siyasal katılım düzeyi belirlemektedir. Milbrath'a göre bunlar yapılması en zor eylemler (gladiatorial activities) geçiş eylemleri (transitional activities) ve yapılması en kolay eylemlerin oluşturduğu daha çok izleyici etkinlikler (spectator activities) gruplarıdır: Aşağıdaki şekilde Milbrath söz konusu grublandırmasındaki etkinlikleri sıralamaktadır (Milbrath ve Goel, 1977)).

Milbrath'ın Siyasal Katılım Düzeyi Hiyerarşisi

<ul style="list-style-type: none"> • Kamusal bir görev ya da bir siyasal parti içinde görev sahibi olmak. • Bir görev için aday olmak. • Siyasal amaçlı para temin etmek. • Önemli bir parti toplantısına katılma. - Aday belirleme toplantısı ya da strateji toplantısı. • Siyasal bir partide aktif bir üye olmak. • Zamanı siyasal bir kampanyada sarf etmek. 	GLADYATÖR
<ul style="list-style-type: none"> • Bir mitinge ya da toplantıya katılma. • Bir parti ya da odaya para yardımında bulunmak. • Kamu görevlileri ya da siyasal parti lideriyle temasta bulunmak. 	GEÇİŞ
<ul style="list-style-type: none"> • Bir parti ya da aday rozeti taşımak, arabasına bunu yapıştırmak. • Bir kişiyi belirli bir yönde oy vermesini sağlamak için iknaya çalıştırmak. • Bir siyasal tartışma başlatmak. • Oylamaya katılmak. • Kendini siyasal uyarılara karşı açık tutmak. 	İZLEYİCİ
<ul style="list-style-type: none"> • Hareketsiz – Kayıtsızlar (Apathetic) 	

Kaynak: Milbrath ve Goel (1977).

Milbrath'ın söz konusu siyasal katılıma ilişkin görüşleri, siyasal uyarılara açık olmaktan, siyasal partide etkin bir görevde bulunmaya kadar pek çok etkinlik ve tutumu, bireyin siyasal katılımına dâhil etmektedir. Milbrath söz konusu etkinliklerinin sıralamasının da seçimden seçime, zamandan zamana ya da ülkeden ülkeye değişebileceğinin de altını çizmektedir (Milbrath ve Goel, 1977). Zira Milbrath söz konusu gruplandırılmasını eylemlerin zorluk derecesine göre yapmaktadır. Dolayısıyla bireylerin söz konusu davranışları gerçekleştirmeleri, bu açıdan seçim dönemlerine, zamana ve ülkeden ülkeye farklılaşarak kolay, zor ya da geçiş grubuna dâhil edilebilecektir.

II.4.1.3. Verba ve Nie'nin Siyasal Katılım Düzeyleri

Bir başka sınıflandırma biçimini ise Verba ve Nie, Amerikan vatandaşları üzerinde yaptıkları bir araştırmada ileri sürmüşlerdir. Bu sınıflandırma biçiminde Verba ve Nie altı tür siyasal katılım düzeyi belirlemektedir. Bunlar sırasıyla şu şekilde özetlenmektedir :

1-Siyasal sürece hiç katılmayanlar: Bu kişiler siyasetle hemen hiç ilgilenmemekte, seçimlerde oylarını dâhil kullanmaktan kaçınmaktadırlar.

2-Sadece oy kullananlar: Oldukça geniş bir vatandaş kitlesi için siyasal katılma seçimden seçime oyunu kullanmaktan ibaret kalmaktadır.

3-Kişisel sınırlı katılımcılar: Bazı kimseler oylarını kullanmaya ek olarak, daha çok kişisel sorunlarını çözmek üzere özellikle devlet memurlarıyla ilişkide bulunmaktadır.

4-Topluluk düzeyinde katılımcılar: Bazı vatandaşlar çevresel ya da belirli toplumsal sorunların çözümü için kısmen bireysel olarak fakat genellikle örgütler, gruplar aracılığıyla siyasal süreci etkilemeye çalışmaktadırlar.

5-Kampanyacılar: Bir kısım vatandaş, seçim kampanyalarına da faal olarak katılmaktadır.

6-Son bir grup vatandaş ise, saydığımız etkinliklere ek olarak siyasal partilerde görev almakta, her türlü siyasal etkinlikte yer almaktadır (akt. Turan, 1986).

Ana yapısına bakıldığında Milbrath'ın gruplandırmasına benzer bir durum dikkati çekmektedir. Zira Milbrath'ın sınıflandırmasında olduğu gibi siyasal etkinliklerin en kolaydan, en zor ve kapsam bakımından geniş olana doğru sıralandığı görülmektedir.

II.4.1.4. Robert Dahl'ın Siyasal Katılım Düzeyi Sınıflaması

Siyasal Katılma Düzeylerini farklı bir sınıflandırmaya tabi tutan Dahl, dört tür siyasal katılım düzeyi belirlemektedir. Bunlar:

İlgi :Siyasal olayları izleme derecesini içermektedir.

Önemseme: Siyasal olaylara verilen önem derecesini ifade etmektedir.

Bilgi : Siyasal olaylarla ilgili olarak sahip olunan veriler olmaktadır.

Eylem: Siyasal karları etkilemek için gösterilen çabaları içermektedir.

Katılmanın bu dört boyutu birbirinden kopuk ve birbiriyle ilgili olmayan tutumlar değildir. Aksine bunların birbirleriyle yakın olarak bağlı olduğu ve bunların siyasal katılmanın değişik görünüşlerini yansıttığı çeşitli araştırmalar sonucu ortaya çıkarılmıştır (Kapani, 2003).

Dahl, siyasal katılım açısından toplumu da; “a) Siyasal olmayan tabaka, b) Siyasal Tabaka, c) İktidar Peşinde Koşanlar, d) iktidar Sahipleri” olmak üzere dört gruba ayırmaktadır (akt. Baykal, 1970).

II.4.1.5. Samuel Barnes ve Max Kease’in Sınıflandırması

Bireylerin siyasal yaşama katılımlarının farklı bir sınıflandırmasını ise Barnes ve Kease’in yapmış oldukları ikili ayırimda görmekteyiz. “Onlar söz konusu etkinlikleri şu şekilde sınıflandırmaktadır:

- Olağan Siyasal Katılma: Bunlar seçim süreciyle siyasal rejim tarafından konulmuş kural ve normlara uygun eylemlerden olur.
- Olağandışı Siyasal Katılma: Bireyin siyasal amaçlara, özellikle de siyasal rejimin kural ve normlarına karşı çıkmak suretiyle giriştiği etkinliklerden olan, toplu dilekçe, boykot, işgal, grev vb. gibi. Bunlar protesto ve baskı davranışı olarak ikiye ayrılır” (akt. Kalaycıoğlu, 1984).

II.4.2. Toplumsal Katılım

Hart’a (1997) göre, topluma "katılım", çocuğun dünyaya geldiği anda çığlıkları ve hareketleriyle olayları ne derece etkileyebildiğini fark etmesiyle birlikte başlar. Çocuklar, daha bebeklikten itibaren ve dünya ile bu ilk ilişkileri sırasında bile kendi seslerinin, yaşamlarındaki olayları ne ölçüde etkilediğini fark etmektedirler.

Gelişimsel açıdan, insanın büyümesi ve olgunlaşması, anababadan koparak yeni insan ilişkilerine girmesi ve giderek toplumsal katılıma yönelmesi demektir. Bu gelişimin temelleri, çocuğun mutlak bağımlılığı evresinden sonra, ergenin bağımsızlığı deneme uğraşlarıyla atılmaktadır. Genç yetişkin ise, artık bağımsızlığını kazanmış bir kişi olarak kişiler arası ilişkilere girebilen, toplumsal, kültürel, siyasal etkinliklere katılabilen kişidir (Onur, 2008).

Çocukların büyüklerle birlikte anlamlı işlerde çalışmaya gereksinimi vardır. Onların, 16, 18 veya 21 yaşlarına geldiklerinde daha önceden gerekli beceri ve sorumlulukları edinmemişlerse birdenbire sorumlu ve

katılımcı vatandaşlar olmalarını beklemek gerçekçi bir yaklaşım olamaz. Demokratik katılım anlayışı ve katılım için gerekli öz güven ve beceriler ancak deneyimle, yavaş yavaş öğrenilir, soyut teoriler olarak öğretilemez (Hart, 1997).

Siyasal toplumsallaşma kuramcılarının da tartıştığı gibi, siyasete karşı duygusal bağlar bireyin sistemi anlamasından önce gelişir (Easton, Dennis, 1968). Bu bağlar vatanserverlik ve siyasal tutarlılığın temelindedir. Bu siyasal öğrenmenin evriminin arkasında yatan gelişimsel mekanizmalardan biri ergenlerin toplumda katılmak zorunda olduğu yerlerde (topluluklarda) edindikleri deneyimler olabilir (Flanagan, 2004).

Aslında bu toplumsal kökenli organizasyonları ve okuldaki öğretim programı dışı aktiviteler bireyin sonraki toplumsal katılım çalışmalarının gelişimsel temelini oluşturuyor olabilir. Çünkü gençlerin siyasete ilgi duyması, bir gruba ait olarak öğrenmelerine yol açan bu tür çalışmalar sayesinde olmaktadır (Eccles ve Gootman, 2002).

Sosyal kuruluşlarda gönüllü yer almanın, bir katılım biçimi olarak ele alınmasının başlıca iki sebebi vardır:

Birincisi, gönüllü kuruluşların demokrasilerde önemli yapısal roller oynamasıdır. Tocquville'e göre, gönüllü kuruluşlara katılım, sadece vatandaşların özel tutumlarını değil, demokrasinin sürekliliğini de etkiler. Bu kuruluşlar bir taraftan katılımın ilerlemesine ve çıkarların korunmasına yardımcı olurken, bir taraftan da vatandaşlardan oluşan grupları kamusal amaçlar doğrultusunda birbirine bağlamaktadır. Sosyal örgütlenmeler demokrasilerin yapısal belirleyicileridir (akt. Schomacher, 2001). Eroğul (1991), bu tür örgütlenmelerin siyasal iktidar üzerinde baskı oluşturduğunu ve demokrasinin sürekliliği için bu tür katılım biçiminin önemli olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla siyasal partilerin yanı sıra, dernekler, meslek kuruluşları gibi örgütler de birer katılım aracı olarak görülmektedir.

İkincisi, Schomacher'in (2001) aktardığına göre, gönüllü kuruluşlara katılım ile siyasete katılımın birçok bakımdan birbirine benzemesidir. Her iki katılım biçimi de gönüllülüğe dayanır, her iki katılım biçimi de örgütlü topluluklar aracılığı ile gerçekleşir. Bu nedenle siyasal katılım

çalışmalarında, sosyal kuruluşlara katılımın da dikkate alınması gerekmektedir. Ayrıca gönüllü kuruluşlara katılım ile siyasal katılım arasında pozitif bir ilişki olduğunu saptayan çok sayıda çalışma mevcuttur.

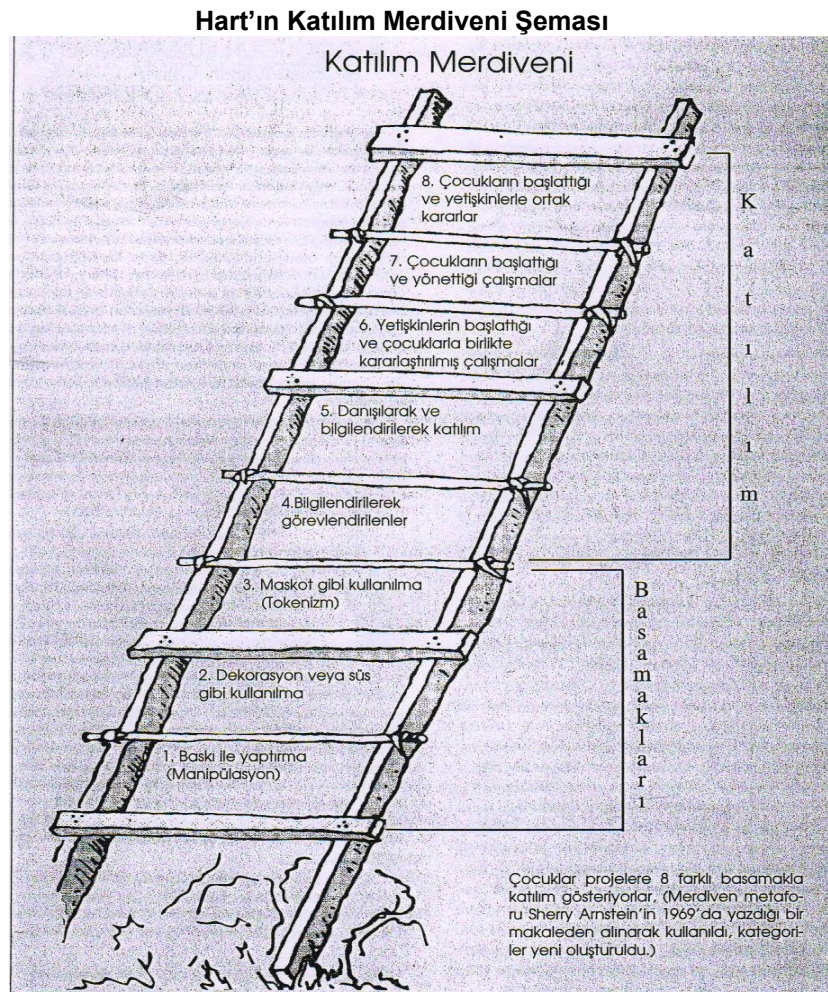
Yine geçmişe ait pek çok çalışma (Varn Horn, Flanagan ve Willits, 2003; Verba, Schlozman ve Brady, 1995; Youniss ve Yates, 1997), yetişkinlikteki toplumsal katılımın, ergenlik döneminde çeşitli kulüp, topluluk vb. aktivitelere katılım ile ilgili olduğunu göstermiştir. Bu ilginin en yoğun görüldüğü zaman da herhangi bir siyasal görüşe karşı düşüncelerin oluşturduğu orta yaş dönemi olduğu belirlenmiştir. Jennings, Stoker ve Bowers'in (2001) üç kuşak üzerinde yaptığı araştırmaya göre, gönüllü topluluklara katılım en çok lise yıllarında olmaktadır. İlk yetişkinlik yıllarında bu oran düşürken, orta yaşta yeniden yükselmektedir. Liselerdeki öğretim programı dışı pek çok öğrenci topluluğu ve öğrencilerin bu topluluklara katılma beklentisi ise ergenliğin son yıllarına denk gelmektedir (Jennings, Stoker ve Bowers, 2001). Hilles ve Kahle ise (1985), lise öğrencilerinin bu topluluklara katılımı ile onların sosyal gelişimleri, rollerine olan tutarlılıkları ve akademik başarıları ile doğru bir orantı olduğunu savunmaktadır.

Toplum kökenli gençlik grupları da belli normlara bağlı ve arabulucu kuruluşlardır. Bu kuruluşlar hem gençleri sosyal yapıya alıştırmakta hem de onların mevcut durumu inceleyerek alternatifler geliştirebilmesini sağlamaktadır. Ayrıca bu tür topluluklarda onur, dürüstlük ve görev bilinci gibi kavramlar pekiştirilmektedir (Flanagan, 2004).

Gençler topluma tam olarak bağlı olduklarında, yer aldıkları topluluklarda, aile ortamı içerisinde, akranları arasında, diğer etkinliklere katılım gösterme konusunda daha hevesli ve istekli olurlar. Katılım katılımı doğurur (Mokwena, 2003). Yani gençler toplumdaki yerlerini ve toplumla olan ilişkilerini katılım sürecinde içselleştirdikleri "birey" tanımlamasıyla bütünleştirirler ve bunu sürdürmek için çaba harcarlar.

II.4.2.1. Roger Hart'ın Katılım Merdiveni Şeması

Katılım Merdiveni Şeması, Roger Hart tarafından çocukların projelere katılımı konusunda düşünce tiplemesine bir başlangıç olarak hazırlanmıştır. Hart, katılım biçimlerine ilişkin 8 basamaklı bir “merdiven” şeması geliştirmiştir. Bu şema çocukluktan 18 yaşa kadar olan yaş aralığını kapsamaktadır. Hart'ın Katılım Merdiveni Şeması aşağıda verilmiştir.

1. Zorlama (Manipülasyon): Katılım merdiveninin en alt basamağının başlığıdır. Yetişkinler bazen, hedefe ulaşmak için her yolun geçerli olduğunu düşünürler. Bunun bir örneği, okul öncesi yaştaki çocuklara toplumsal politikaların çocuk üzerindeki etkisini ilgilendiren siyasal pankartlar taşıtmaktır. Eğer çocuklar bu konu hakkında anlayışa sahip değillerse ve yaptıklarının bilincinde değillerse o zaman bu manipülasyon, yani zorlamadır. Katılım adı altındaki bu tür

yönlendirmelerin çocukların demokratik siyasal süreçlere katılmaya başlamaları için iyi bir yol olduğu söylenemez.

2. Dekorasyon: Merdivenin ikinci basamağının adı olan bu başlık, çocukların sık sık düzenlenen ve örneğin çeşitli amaçlar için özel olarak hazırlanmış tişörtler, elbiseler giydirilerek, şarkılar söylettilmesi, dans ettirilmesi gibi, hakkında hiçbir şey bilmedikleri ve hazırlanışında hiç bir fikir yürütmedikleri gösterilerde dekorasyon veya süs olarak kullanılmalrı gibi durumları kapsar. Bu genç insanlar orada toplantının amacı ile ilgili olarak değil, sadece meşrubat içmek veya ilginç bir gösteri yapmak için bulunmaktadır. Bunun, aşama merdiveninde ikinci basamak olmasının nedeni, bu aşamada yetişkinlerin çocuklardan esinlendikleri gibi bir iddiada olmayışlarıdır. Burada çocuklar, onların kendi davalarını dolaylı olarak desteklemek üzere bulundurulmaktadır.

3. Göstermelik Katılım (Maskot Gibi Kullanma): Bu basamakta ise, çocuklara görünüşte söz hakkı tanınmakta ama ne konu seçiminde ne de konunun nasıl başkalarına iletileceği hakkında pek fikirleri alınmamaktadır. Hatta konu hakkında kendi fikirlerini dahi edinememişlerdir. Genellikle büyüklerin açısından oluşturulan proje ve çalışmalar çocukların iyiliği içindir, ama gene de manipülatif türde, yani çocuğun kullanılma veya güdülme örnekleridir.

4. Bilgilendirilerek Görevlendirilme: Katılım merdiveninin dördüncü basamağını "**Görevlendirilmiş ama bilgilendirilmiş**" olarak adlandırılmıştır. Bir projede gerçekten katılımcı olmak için pek çok önemli koşul vardır: 1. Çocukların projenin amacını anlaması; 2. Kendi katılımlarıyla ilgili kararı kimlerin ve niçin verdiğini bilmeleri; 3. Anlamlı (dekorasyon olmaktan öte) bir rollerinin olması; 4. Projeye kendilerine iyice anlatıldıktan sonra gönüllü olmaya karar vermeleri;

5. Danışılarak Bilgilendirme: Genç insanlar, bazen büyük bir birlik içinde büyüklere danışman olarak çalışırlar. Proje yetişkinler tarafından tasarlanıp hazırlanmış ve yürütülüyor olsa da, çocuklar yapılan işin ve sürecin bilincindedir, fikirleri ciddiye alınmaktadır.

6. Yetişkinlerin Başlattığı, Kararların Çocuklarla Birlikte Alındığı Projeler: Merdivenin altıncı basamağı gerçek katılımdır, çünkü bu aşamadaki projeler her ne kadar büyükler tarafından başlatılmış olsalar da karar verme aşamasında gençlerle birlikte çalışılmıştır. Toplumsal projelerin çoğu belli bir yaş grubu için değil, herkesin katılımına açık projelerdir. Doğal olarak, burada projeler her ne kadar her yaşın katılımına açık olsa da, bu projelerin planlama sürecinde etkinlik sağlayanlar çoğu zaman sanayileşmiş ülkelerin siyasal ağırlığı sabit kalan 25-60 yaş arası gruplardır.

7. Çocukların Başlattığı ve Yönettiği Projeler Çocukların oyun sırasında kurguladıkları ve uygulamaya geçirdikleri karmaşık projeler konusunda yüzlerce örnek verilebilir. Kendilerini destekleyen ortam bulduklarında, küçük çocuklar bile büyük gruplarla işbirliği içinde çalışabilirler. Buradaki destekleyici ortam, böyle bir etkinliğin değeri konusunda çok iyi bilgilendirilmiş oldukları için oyuna karışmayan ve çocukları yönetmeye çalışmayan yetişkinlerdir.

8. Çocukların Öncülük Ettiği, Yetişkinlerle Ortak Alınan Kararlar Çoğunlukla, sadece ergenlik dönemi sonuna gelen çocuklar, kendilerinin tasarlayıp, kendilerinin uygulamaya geçirdikleri ve yönettikleri projelere yetişkinleri de katmaya yatkındırlar. Merdivenin bu basamağında genç insanlar kendi gereksinimlerinden yola çıkarak, yetişkinlerle işbirliği içinde projeler geliştirip yaşama geçirmelerini içerir (Hart, 1997).

Toplumsal katılım son yıllarda daha fazla araştırılmaya başlanmıştır. Toplumsal katılımı siyasal katılım arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalar giderek artmaktadır (Zaff, Malanchuk ve Eccles, 2008, Zukin, Keeter, Andolina, Jenkins ve Delli Carpini, 2006). Toplumsal katılım, gençlerin gelecekteki katılımlarının da öncülü gibi görünmektedir.

II.5. Katılımı Belirleyen Etkenler

Katılmanın değişik şekillerde ve düzeylerde olmasından dolayı, katılımı etkileyen etkenlerin de bir o kadar fazla olacağı açıktır. Burada

araştırmamızın amaçları doğrultusunda dikkate alınan değişkenler sunulacaktır.

II.5.1. Aile

Ailenin Siyasal toplumsallaşmaya dolayısı ile katılıma etkisi uzun yıllardan beri araştırılmalı bir konudur. Amerika Birleşik Devletleri'nde ailenin, siyasal toplumsallaşmanın çok önemli bir etkeni olduğu düşünülüyordu. Öyle ki Amerikan ailelerinde siyasal toplumsallaşmanın garanti altına alınmasının, Amerikan demokrasisinin devamı anlamına geldiği düşünülüyordu. (Almond, 1963. akt.: Geissler, 1982)

Altmışlı yılların ortasından sonra öğrenci hareketiyle birlikte sosyal bilimciler tekrar aileyi incelemeye başladılar. Öğrenci hareketi iki teze dayandırılarak açıklandı. Birinci açıklamaya göre, öğrenci hareketlerinde kuşak çatışmasını, diğer açıklamada ise giderek liberalleşen aile eğitimi sorumlu tutuyordu (Habermas, 1969). Ailede siyasal toplumsallaşma, psikoanalitik, siyasal öğrenme ve genel toplumsallaşma kuramlarıyla açıklanmaya çalışılmıştır.

Yetkecilik araştırmalarında gelişim psikolojisinin kullandığı temel kuram Psikoanalitik kuramdı. Bu kurama göre, çocuğun yaşamının ilk yılında anne ve babasıyla yaşadığı çatışma çocuğun kişiliği için karar verici bir etkiye sahiptir.

Altmışlı yıllarda siyasal toplumsallaşma araştırmaları ailenin önceliği tezine bağlı olarak "Erken Öğrenme Modeli"ne dayanıyordu. Bu modele göre siyasal toplumsallaşma, çocuklukta aile içinde siyasal yönlendirme sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu temel yönlendirme görece istikrarlıdır ve sonraki öğrenmelerde filtre görevi görür.

Genel toplumsallaşma kuramında aile, en uygun referans olarak görülmüştür. Bu teoriye göre; çocuk ilk başta tam olarak fiziksel ve psikolojik olarak başkalarına bağımlıdır. Bu bağımlılık ilişkisindeki kişilerle iletişimi ne kadar sık, sosyal ilişkileri ne kadar sıcak ve düzenliyse o kadar iyi bir yönelim kazanır (Hurrelmann, 1986). Bu kuramsal desteğe karşın 70'li yıllarda "ailenin önceliği" savunusu sona erdi. Yetmişli yıllarda Hess,

Jennings, Niemi ve Dowsel ve Hughes tarafından yapılan arařtırmalarda, siyasal dūřuncenin geliřiminde ailenin etkisinin dūřuk dūzeyde olduđu bulunmuřtur (akt: Geissler, 1982).

Köcher'in (1985) yaptığı araştırmaya göre; siyaset genellikle bir ailenin konuşma konularının temelinde olan bir konu değildir. Ancak aile siyasetin merkezindedir. Araştırma sonucunda, eşlerin birbirleriyle yüzde 71 oranında finans konularında, yüzde 68 oranında genel konularda, yüzde 68 oranında çocuklarıyla ilgili konularda, yüzde 67 oranında satın alma konularında, yüzde 53 oranında arkadaşlarıyla ilgili konularda, yüzde 53 oranında meslekleriyle ilgili konularda ve yüzde 33 oranında siyaset ile ilgili konularda konuştukları bulunmuştur. Gençlerin anababalarıyla, meslek, okul, iş, boş zaman etkinlikleri ve arkadaşlarla ilgili konularda sık sık; toplumsal konular ve siyaset konuları üzerine ise ancak yüzde 16'sı haftada bir konuştukları bulunmuştur.

Geissler (1982), kadınlar siyaset konularında yalnızca eşleriyle konuşmaktayken, erkekler ise siyasal konuları arkadaşlarıyla daha fazla konuştuklarını ileri sürmektedir. Gençlerde ise, artan yaşla birlikte arkadaşlarıyla siyaset üzerine konuşma oranı da artmaktadır. 15-19 yaşlarında siyasal bilgilerin alındığı en önemli kişinin "baba" olduğu bulunmuştur.

Blüchner'in (1977) araştırması ise, aile içinde siyasal konuşmaların kendiliğinden ortaya çıktığını, genellikle medya aracılığıyla konular evlere taşındığını, siyaset ile ilgili konuşmaların anababalar tarafından değil çocuklar tarafından başlatıldığını kaydetmektedir.

Kunkel'in (1973) yaptığı aile araştırmasında da eşlerin siyasal açıdan homojen olduğu bulunmuştur. Kadın ve erkeklerin eş seçiminde, siyasal olarak kendileri gibi olanları eş seştikleri, birlikteliğin ilerleyen zamanlarında kadınların, eşlerinin siyasal yönelimine daha sıkı şekilde bağlandıkları gözlenmiştir. Anababaları ve çocukları arasındaki siyasal görüş farklılığı eşler arasındakinden daha fazla bulunmuş; gençlerin ancak yüzde 53'ü siyasal konularda aileleriyle tam olarak anlaşabildiklerini, yüzde 44'ünün ise aileleriyle çatıştukları belirtilmiştir (Blüchner, 1977).

Almanya'da yapılan araştırmalarda (Menacher, 1972; Oswald ve Völker, 1973; Wasmund, 1977), parti tercihi konusunda gençlerin yüzde 45 ile yüzde 59 arasındaki oranda aileleriyle aynı partiyi tercih ettikleri bulunmuştur. Ayrıca siyasal katılım konusunda da ailenin etkili olduğu saptanmıştır. Siyasal yönelim konusunda yüksek eğitim alan gençlerin almayanlara oranla ailelerinden farklılaştığı bulunmuştur. Sıcak aile ortamı, aile-çocuk ilişkilerinde çatışmanın az olduğu, duygusal yakınlık ve sıcaklık ve güven ortamının olduğu ailelerde siyasal toplumsallaşmaya etkisinin daha fazla olduğu bulunmuştur.

Öte yandan otoriter ya da ilgisiz ailelerde ailenin siyasal toplumsallaşmaya etkisinin düşük olduğu belirlenmiştir. Siyasal aile ortamına aile dışındaki faktörler de etki etmektedir. Örneğin, eğer genel kamuoyu görüşü ya da gençlerin siyasal alt kültürleri ailenin görüşüyle çelişiyorsa ailenin siyasal toplumsallaşmaya etkisi zayıflamaktadır

Çalışmalar, ailenin siyasal tutumunun ne kadar güçlü olduğunun, içinde bulunulan siyasal sistemin niteliği, genel siyasal atmosfer ve sosyal öğrenmenin kuşaklar arası aktarımda etkili olduğunu göstermektedir. Jennings, Stoker, Bower, (2001) "Kuşaklararası Siyaset, Aile Aktarımının Yeniden Çalışılması" isimli çalışmalarında bu aktarım süreciyle ilgili başlıca dört soruya cevap aranmaya çalışılmıştır. Birinci soru anababadan geçen mirasın süresi ve yoğunluğu ile ilgilidir. Bu soru, hem aile hem de çocuktan toplanan verilerle cevaplanmaya çalışılmıştır. İkinci soru, önceki çalışmaların bulgularının, yalnızca verilerin toplandığı dönemin koşullarına özgü olup olmadığıdır. Çünkü bu çalışmalar genellikle 1960 ve 1970 yıllarında yapılmıştı ve bilindiği üzere bu yıllar oldukça siyasal yıllardı. 1990'nın çocukları bir önceki kuşakla karşılaştırılmıştır. Üçüncü soru, siyasal tutumların oluşumunda ailelerin çocukları üzerindeki etkilerinin hangi koşullar altında daha fazla olduğu ile ilgiliydi. Son soru ise erken siyasal toplumsallaşmanın uzun erimdeki sonuçlarının neler olduğu, yani çocukların sonraki yaşamlarını bu erken yaşta kazanılmış tutumların nasıl etkilediği idi.

Bu soruları cevaplayabilmek için Michigan Üniversitesi Siyasal Araştırmalar ve Anket Çalışmaları Merkezi'nce düzenlenen boylamsal

anababa-çocuk siyasal toplumsallaşması araştırmasının, 1965, 73, 82 ve 97 yıllarında toplanan verileri kullanılmıştır. Sonuçlara genel olarak bakıldığında, aile ile onların çocuklarının arasındaki uygunluk oranının (partizanlık, toplumsal gruplara ilişkin tutumları, siyasetle ne kadar yakından ilgilendikleri ve dinsel yönelimleri bakımından), 1965 yılından 1973 yılına gelindiğinde azalmaktadır. 1982 ve 1997 kuşaklarına gelindiğinde ise aile-çocuk arasındaki siyasal tutum uygunluğu düşüş hızında bir azalma olduğu, yani anababaların siyasal tutumları ile çocukların siyasal tutumları bir önceki döneme göre paralel oldukları gözlenmiştir.

Eğer aileler daha siyasi ise ve çocuklarıyla siyasal konular üzerinde daha fazla tartışmada bulunuyorsa, anababadan çocuğa siyasal tutum aktarımının daha güçlü olduğu gözlenmektedir. Siyasetin kuşaklar arasında aktarılması, eğer anababanın siyasal tutumu zaman içinde sabitse (değişmiyorsa) daha güçlü olmaktadır. Anababaların, tutumlarını değiştirmedikleri konularda, çocukların daha güçlü bir şekilde bu tutumları benimsedikleri görülmektedir. Eğer anababalar, küçük yaşlarda çocuklarının siyasal görüşlerini oluşturmaya girişmişlerse, kuşaklar arası aktarım daha güçlü ve kalıcı olmaktadır. Erken yaşlarda siyasal toplumsallaşmanın olmadığı ailelerde, siyasal tutum aktarımının çok da kalıcı olmadığı ortaya çıkmıştır (Jennings, Stoker, Bower, 2001).

Çocukluk döneminde aile, özellikle gizil (latent) siyasal katılımı etkendir. Böylece demokratik bir eğitim demokratik görüşlerin oluşmasını, biraz daha fazlası ise demokratik sorun çözümünü teşvik eder (Harbordt, 1995). Aile çocuklar ve küçük yaşta gençler için, en çok siyasal konuşmaların yapıldığı yer konumundadır. Gençlerin büyük bir bölümü, siyasal yönelimlerde, özellikle parti tercihlerinde, siyasal ilgi ve etkinlik derecesinde aileleriyle uyumdadırlar (Geissler, 1996). 15 – 17 yaşındaki ergenlerde ailenin etkisi öğretmeninkinden açık ara daha fazla olduğu bulunmuştur. Bu etki eğitim yaklaşımına, ailenin sosyokültürel durumuna ve ülkenin siyasal kültürünün gücüne bağlıdır (Fend, 1991). Çocuklara anlayış gösterilen eğitim yaklaşımında, gençler anababalarının

(siyasal) görüşlerini paylaşmaya eğilim gösterirken, baskıcı yaklaşımda bu görüşleri genellikle reddetmektedirler (Hergovich, 1994).

Çeşitli bulgular ailenin toplumsal konulara katılım bakımından çocukları üzerinde etkisi olduğunu ortaya çıkarmıştır. Boehnke ve Macpherson'a (1989) göre, anababanın siyasal ve toplumsal konulardaki eğilimi çocukların ve gençlerin barış hareketindeki eğiliminin önceden bildiren en önemli işarettir. Szagun, Mesenholl, Jelen'e (1994) göre, oniki – onbeş yaşındaki ergenlerin çevre konulu eylem gönüllülüğü, önemli ölçüde yetişkinlerle içinde bulunulan, çevre konuları hakkındaki konuşmalarla ortaya çıkmaktadır.

Alanyazında aile, çocukların ve gençlerin toplumsallaşmaları, siyasal toplumsallaşmaları, siyasal ve toplumsal katılımları konularında öncelikle araştırılan etkenlerin başında gelmektedir. Bütün bu bulguların ışığında ailenin, gençlerin katılımında önemli bir rolü olduğu gözlenmektedir.

II.5.2. Arkadaş Grubu

Çocukluk ve ergenlik sürecinde bir diğer önemli etken de arkadaş grubudur. Birey, bir gruba girdiği zaman öncelikle davranış değerleri geliştirir. Bu değerler o gruba uyum sağlama kaygısının ürünüdür. Her grubun kendine özgü alışkanlıkları, rol dağıtımı ve gelenekleri vardır. Bu gelenekler formel olabileceği gibi genellikle informal bir özellik taşır. Grup içerisindeki bireysel katılımın yoğunluğu, etkisi ve niteliği oranında gruptaki ilişkileri oturma (Freedman, O. Sears ve Carlsmith, 1993). Birey de bu ilişkiler sürecinde kendi yeteneklerine uygun rollerin içerisine girerek, hem kendini tanıması hem de toplumsallaşması sağlanmış olur.

Özellikle toplumsal etkinlikler içerisinde yer alan gençler, bireysel çabaların gruba olan katkılarını ve birlikte çalışılan sürecin sonucu olumlu etkilediğini fark ederler (Youniss ve Yates, 1997). Bu organizasyonlara katılım toplumsal kimlik kazanmada bir avantajdır.

Bu gruplardaki hiyerarşik düzen ailelerdeki gibi değildir. Ailede ve okulda bireyin statüsü hep aynı kalacaktır ve dengeli bir güç dağılımı

yoktur. Bu gruplarda ise herkes bir bakıma eşittir, seslerini duyurabilirler, aynı ortamda aynı şekilde deneyim kazanırlar, farklılıkları ortadan kaldıracakları ve kabul etmeme şansları tüm grup için aynıdır. Bireyler bir gruba dâhil oldukları için de kendilerini gruba ait ve söz sahibi hissederler.

Bir kişi bir gruba anıldıkça kendini o gruba daha çok bağlı ve diğerleriyle dayanışma içinde hisseder. Bu oldukça önemli bir husustur, çünkü siyasette amaçlar tek başına yapılan girişimlerle gerçekleşmez. Yetişkinler arasında da bu bütüncül kimlik duygusu kişiyi grubun yanında ve grubun iyiliği için hareket etmeye teşvik eder (Klandermans, Sabucedo, Rodriguez, ve de Weerd, 2002) ve ergenlikte de aynı durum söz konusudur (Flanagan, Bowes, Jonsson, Csapo, ve Sheblanova, 1998).

Bu tür ortak amaçları gerçekleştirmek için bireyler genellikle kendi tercihlerini bırakmak durumunda kalırlar. Grup tartışmalarında uzlaşma sağlamaya çalışırken, gençler farklı düşüncelerin olduğunu görürler. Ortak görüşlerin olması için bazen pazarlık gerektiğini anlarlar.

Alanyazında, arkadaş grubunun katılıma ilişkin uzun erimli sonuçlarına ilişkin yeterince veri olmamasına karşın, arkadaş grubuyla olumlu iletişimi olan gençlerin toplumsal katılımının da yüksek olduğu bulunmuştur (Wentzel ve McNamara, 1999; Yates ve Youniss, 1998; Green, Gerber ve Nickerson, 2003; Zaff, Malanchuk ve Eccles, 2008,).

II.5.3. Okul

Okulların siyasal toplumsallaşma üzerindeki etkisi 1967'de Hess ve Torney'in yaptıkları bir çalışmada ele alınmıştır. Dört eyaletteki 7 şehirde ilköğretim öğrencileri üzerinde yapılan bu çalışma, ABD'de ilköğretim çağındaki çocuklar üzerinde en önemli ve en etkili toplumsallaşma aracının okul olduğunu belirtmektedir. Okul, öğrencileri, yasalara uyma, seçimlerde oy vermenin gerekliliği gibi konularda bilgilendirmekte ve etkilemektedir. Hess ve Torney daha sonra yaptıkları bir çalışmada (1971) öğrenciyi etkileyen en önemli etkenin öğretmen olduğunu vurgulamaktadırlar (Akt: Doğanay, 1993).

Mullis'e göre (1978), siyasal toplumsallaşmada aile ve okul önemli rol oynamaktadır ama uygulanan alan çalışması sonucu yapılan karşılaştırmalı bir analizde okulun etkisinin ailenin etkisinden daha büyük olduğu görülmüştür.

Sigel ve Hoskin (1981), bin Amerikalı onikinci sınıf öğrencisi ile yaptıkları görüşmelerde onlara açık uçlu bir soru sorarak "demokratik olmayan bir ülkeden gelen bir öğrenciye demokratik bir ülkede nasıl yaşandığını, neler yapıldığını" anlatmalarını istemişler ve bu öğrenci grubunun demokrasiden ne anladıklarını sorgulamışlardır. Alınan sonuçlar seçimler, partilere eşit şans verilmesi gibi genel kabul gören biçimsel demokratik ölçütlerin bilindiği ancak ayrımcılık, hak ve özgürlük sınırlamaları gibi daha çok öze ilişkin konularda yetersiz bilgilenmenin olduğunu göstermektedir(akt: Tourney-Purta, Lehmann, Oswald, Schulz, 2001).

Okulun demokratik beceriler ve değerler kazandırmasında derslerin yanı sıra öğretmenin demokratik niteliklerinin ve sınıf atmosferinin önemli olduğu araştırmacılar tarafından vurgulanmaktadır.

Siyasal yönlendirmede okulun etkisi sürekli vurgulanmakta ve özellikle siyasal sistemin değişikliğe uğradığı zamanlarda okulun siyasal toplumsallaştırmada oynadığı rol daha çok anımsanmaktadır. Okulun siyasal etkisi dersler üzerinden değil ama okul atmosferi üzerinden öğrencilere çok daha fazla etki yapmaktadır (Slomczynski ve Shabad, 1998).

Torney-Purta'nın 2001 yılında Macaristan, Polonya, Slovakya, Baltık ülkeleri gibi gelişmekte olan demokrasilerde yaptığı çalışmada, vatandaşlık eğitiminin demokratikleştirici etkisi araştırılmıştır. Vatandaşlık eğitimi, açık bir sınıf ortamında yapıldığı takdirde demokratik amaçlara olumlu etki yapmaktadır. Öğretmenin nitelikleri, siyasal ilginin artırılmasında, öğrencilerin kendi aralarında siyasal tartışmalar yapabilmelerinde ve katılımcılığın teşvik edilmesinde önemli görülmektedir. Katılımcı ve aktif öğretim yöntemleri, demokratik değerlerin

öğrenilmesinde ve siyasal katılımın önemsenmesinde büyük destek sağlamaktadır (akt: Finkel ve Ernst, 2005).

Rowland (2003) tarafından yapılan bir araştırmada İngiliz, Rus ve Güney Afrikalı akademisyenler ile demokrasi ve yüksek öğretim ilişkisi tartışılmıştır. Çalışma, demokrasinin gelişmesinde ve ulusal politikaların demokratikleşmesinde yükseköğretimin oynadığı rolün önemini vurgulamaktadır. Ayrıca demokrasinin her ülkenin özgün koşullarına göre farklı anlamlar taşıdığına da değinilmiştir.

Gurin, Nagda ve Lopez'in (2004) yaptıkları araştırmanın hipotezi, çeşitliliğin olduğu bir üniversite ortamının katılımcılığı ve güdülenmeyi arttıracak biçimindedir. Bunun için Gruplararası İlişkiler Programı (The Intergroups Relations Program) adlı bir program geliştirilmiş ve çeşitlilik içeren gruplar ile içermeyen kontrol grubu arasında karşılaştırmalar yapılmıştır. Yedi hafta süren programda grupları oluşturan kişiler düzenli olarak bir araya gelmişler ve iletişim kurmuşlardır. Yapılmak istenen, çoğulcu demokrasinin gereksinim duyduğu duygu ve becerilerin öğrenciler tarafından öğrenilmesine yardım edecek birçok kültürlü katılım örneği yaratmaktır. Çalışmanın sonunda, çeşitlilik içeren grupların her konuda daha güdülenmiş olduğu görülmüştür. Bu gruplardaki öğrencilerin siyasete olan ilgileri artmış, sınıfta daha katılımcı olmuşlar ve yerleşkedeki siyasal eylemlere daha çok katılmaya başlamışlardır.

Doğanay'a (1993) göre, ilköğretim okullarında öğretmen ve öğrencilerin uzun süre birlikte ve yakın ilişki içinde olmalarının yarattığı sınıf ortamı, öğrenci-öğretmen etkileşimini yoğunlaştırmaktadır. Bu durum da öğrencinin öğretmeninin siyasal tutumlarından etkilenmesi sonucunu ortaya çıkarabilmektedir.

II.5.4. Medya

Kitle iletişim araçlarının katılım için giderek artan önemi olduğu iki açıdan genel olarak kabul gören bir görüştür. Birincisi, günlük hayatta kullanılan bu araçların çeşitleri sürekli artmaktadır. İkincisi de, dünyada olan bitenin ve siyasal olayların büyük bir kısmı sadece bu şekilde

öğrenilebilmektedir. Bu olayların hepsi siyasal olarak ancak, medya yoluyla aktarılırsa, etkili olmaktadır. Gündemi belirleme işlevi ile medya, konuları insanların gündemine taşıyarak etkisini göstermektedir (Jäckel, 1999).

Medyanın etkisi hem sunulan ortamın türüne hem de ortam aracılığıyla algılanan sunuya, onun içeriklerine ve sunuluş şekline bağlıdır. Eğlence programlarının ve yayınlarının yoğun ilgi görmesinin, siyasal katılıma olan ilginin ve siyasal konuşmaların yoğunluğunun az olmasıyla ilintili olduğu ileri sürülmektedir. Videomalaise tezine göre (bu tezle, televizyonun insanları siyasetten soğutacağı savunulmaktadır) özellikle televizyon bu etkiyi yapmaktadır (Holtz-Bacha, 1988). Ancak, daha küçük öğrencilerde eğlence programlarının izlenmesinin de siyasal bilgiyi teşvik ettiğine ilişkin bulgular mevcuttur (İngirisch, 1997). Genel anlamda medya çocuklar ve gençler için siyasal bilgilere ulaşacakları önemli bir kaynaktır. İlgi ve medyanın kullanımı arasında olduğu gibi bilgi ve medyanın kullanımı arasında da karşılıklı ilişkilerin olduğu belirlenmiştir. Medyanın kullanımının bilgiye olan etkisi, bilginin medyanın kullanımına olan etkisinden daha fazladır. Yazılı basın, bilginin aktarımında yine de işitsel-görsel basından daha etkilidir (Bonfadelli, 1998).

Bireylerin medyayı nasıl kullandığı ve ne sıklıkla başkalarıyla tartışmalara girdikleri, toplumsal ve siyasal açıdan önemli sonuçlara sahiptir. Araştırmalar, bireylerin medya kullanımının, toplumsal konuların çekiciliği (İyengar ve Kinder, 1987; McCombs ve Shaw, 1972), karar alma sonuçları (McLeod, Sotirovic, Voakes, Guo ve Huang, 1998; Sotirovic, 2001) öğrenme (Ferejohn, 1990) ve siyasal katılım (McLeod ve McDonald, 1985) tarafından etkilendiğini göstermiştir.

Norris (1996), siyasal katılımın televizyonda insanların izlediği içerik kadar televizyon izleme sürelerinden etkilendiğini bulgulamıştır. Televizyonda kamuyu ilgilendiren olayları izlemek, oy verme, kampanya yardımları ve resmi olmayan toplumsal etkinlikleri olumlu olarak etkilerken, özellikle eğlence içerikli televizyon programları, oy verme, katılım ve resmi olmayan topluluk etkinlikleri üzerinde olumsuz etkilere sahiptir. Bu ise, insanların televizyondan öğrendiklerinin, televizyon karşısında geçirilen

zamanın veya diğer etkinliklerin dışında kalmanın olumsuz etkilerini tersine çevirebilecek önemli bir siyasal katılım aracı olabileceğini göstermektedir.

II.5.5. Vatandaşlık Tutumları

Okullarda verilen siyasal bilgiler ve yapılan yönlendirmeler ile siyasal sisteme uyum sağlama arasında açık bir bağ bulunmaktadır. Vatandaşlık eğitimi bu bağın kurulması için önemli bir araçtır ve siyasal bilgilenme için oldukça geniş bir etkiye sahiptir. Ancak eğitimin bilgi aktarmak ile yetiniyor olması, bilgi konusunda yeterli ama değer kazandırmak ve beceri edindirmekte zayıf sonuçlar verdiği ileri sürülmektedir (Finkel ve Ernst, 2005). Demokratik vatandaş yetiştirmede vatandaşlık bilgisinin tek başına etkili ve yeterli olmadığını gösteren bir araştırma Finkel ve Ernst tarafından 1998 yılında Güney Afrika'da yapılmıştır. Yaşları 15–23 arasında değişen altıyüz lise öğrencisi ile yapılan uygulamada, vatandaşlık eğitiminin öğrencilerin siyasal bilgi edinmeleri, vatandaşlık görevlerini algılayışları, vatandaşlık becerileri, siyasal konulardaki hoşgörülerini ve siyasal katılımcılıkları üzerindeki etkileri ölçülmüştür. Alınan sonuçlar, derslerin bilgilenme konusunda başarılı ancak demokratik beceriler ve özellikle katılım konusunda yetersiz kaldığını göstermektedir.

Alanyazında, Tourney-Purta, Lehmann, Oswald ve Schulz'un 2001 yılında IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) adına yaptıkları, demokrasi konulu geniş çaplı bir araştırma bulunmaktadır. Yirmisekiz ülkede yapılan "Vatandaşlık Eğitimi" konulu araştırmanın amacı, dünyanın farklı ülkelerindeki on dört yaş çocuklarının demokrasiden ne anladıklarını göstermektir. Öğrencilere örnek olarak sunulan koşullar/durumların demokrasi açısından "iyi" ya da "kötü" olarak değerlendirilmesi istenmiştir. (Örneğin, yargıçlar siyasetçilerden etkilenirse; bu durum, demokrasi için iyidir veya kötüdür ya da siyasal partiler önemli konularda birbirlerinden farklı görüşlere sahip olurlarsa; bu durum, demokrasi için iyidir veya kötüdür). Yapılan çalışmalar 14 yaş grubundaki çocukların demokrasinin özüne ait değerlerden çok bilgiye

dayalı, biçimsel özellikleri konusunda demokrasiyi doğru algıladıklarını göstermektedir.

IEA tarafından yapılan bir başka araştırmada, onaltı ülkede, ortaöğretim üstündeki genç öğrencilerle görüşülerek demokrasiden ne anladıkları öğrenilmeye çalışılmıştır (Amadeo, Torney-Purta, Lehmann, Husfeldt, ve Nikolova, 2002). Gençlerden ondört yaş grubundakilere benzer biçimde, farklı durumların demokrasi için iyi ya da kötü olduğuna karar vermeleri istenmiştir. Örneğin, siyasal liderlerin aile üyelerine hükümetlerde iş vermeleri demokrasi için iyi midir kötü müdür? IEA'nın iki ayrı yaş grubu ile yaptığı araştırma, ondört yaş grubu demokrasiyi daha biçimsel algılamakta, daha yüksek yaş grubu ise demokrasiyi daha derinlemesine düşünmekte olduğunu göstermektedir. Küçükler için serbest seçimler çok önemliken, büyükler düşünce özgürlüğü, sınırlı devlet, bireysel hak ve özgürlükler gibi konuları daha çok önemsemektedir.

Eleştirel bakış açısına sahip kişiler daha bilinçli bir yurtseverlik duygusuna sahiptirler. Rothi ve Chrysochoou (2005) yurtseverliği bilinçli ve bilinçsiz olarak iki boyutta sınıflandırmış ve geleneksel kültürün bu iki boyuta etkilerini araştırmışlardır. Bilinçsiz yurtseverlik, körükörüne sadakat, eleştirilere karşı hoşgörüsüzlük, sorgulamadan kabul etme biçiminde kendini göstermektedir. "Yanlış da olsa doğru da olsa ben ülkemi desteklerim" düşüncesi böylesi bir yurtseverliğin sloganıdır. Bilinçli yurtseverlikte ise eleştirel bir bakış açısı ve devletin eylemlerini sorgulama söz konusudur. Londra'da üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada öğrencilere verilen anketler ile yurtseverliğin türü ve geleneksel kültüre bağlılık ölçülmüştür. Alınan sonuçlar geleneksel kültüre bağlı öğrencilerin yurtseverliklerinin sorgulamaya, eleştiriye kapalı olduğunu göstermektedir. Geleneksel kültüre bağlılık ve bilinçli yurtseverlik arasında ise negatif bir ilişki bulunmaktadır (Rothi ve Chrysochoou, 2005).

II.5.6. Güven

Hosmer'e (1995) göre güven, güvenilen tarafın ahlaki olarak doğru biçimde davranacağına dair beklenti temelinde dayanan, güvenilen tarafa güvenme isteği ile ilgili etik davranış beklentisi olarak tanımlanmaktadır. Güven, başkalarına karşı beslenen iyi duygularla oluşan bir inançtır. Bu da tanıdığımız insanlarla iletişimimiz güçlendikçe gelişir (Dutnam, 2000). Toplumsal katılım ve sosyal güven arasındaki karşılıklı ilişkinin arasında olumlu bir döngü olduğu varsayılır. Daha güvenilir yetişkinler toplumsal konularda daha etkindir ve bu etkinlik onlara duyulan sosyal güvenin düzeyini artırır (Brehm ve Rahn, 1997; Putnam, 2000). Aynı şekilde toplumsal etkinliklere katılan gençler, katılmayanlara göre daha büyük oranda güvenilir bulunur (Flanagan, Gill ve Gallay, 2005).

Demokrasilerde vatandaşlardan devletin baskısından bağımsız olarak özgür kararlar vermesi beklenir. Bunu yapmak için genç kuşağın bilgi toplama, müzakere, tartışma gibi siyasal kararların temelinde yatan kavramlar konusunda bilgilendirilmesi gerekir (Torney, Purta, Lehmann, Oswald ve Schulz, 2001). Toplum kökenli kuruluşlarda da karar mekanizmasını güçlendirici bu tür olanaklar da yaşamsal önem taşımaktadır. Bu kuruluşlardaki ilişkiler, yetişkinler tek tip görüşten kurtulup gençlere daha çok güvendikçe gelişir. Gençlerin enerjisi, hevesi ve hatta risk alma hevesi toplulukları canlandırır ve birbirine bağlar.

Aslında aile ve okul gibi organizasyonların düşünce paylaşımı, söylem, işbirlikçi öğrenme gibi konularda daha avantajlı olduğu bilinmektedir (Oakes, 1985; Slomczynski, Miller ve Kohn, 1981). Kahne ve arkadaşlarının (2001) yaptıkları çalışmada, Afrikalı Amerikalı ergen erkekler kendilerini okul dışı programlarda daha evdeymiş gibi hissettiklerini, çünkü bu sayede yetişkinlerden daha fazla saygı, akranlarından da daha fazla güven ve toplumda daha fazla kabul gördükleri bulunmuştur.

II.5.7. Siyasal Bilgi

Geleneksel olarak siyasal bilginin, siyasal eylem için en temel araç olduğu düşünülür. Siyaset hakkındaki temel gerçekleri bilmek bireylere en azından siyasal dünyada kendilerini yönlendirmelerine, kurumlarla sorunlar, sorunlarla kurumlar arasında bağ kurmalarına ve en çok da kendi siyasal tercihlerini biçimlendirmelerine yardım eder (Zaller, 1992). Verba, Lehman Schlozman ve Brady (1995)'nin, kamu görevlilerinin isimlerini sorarak karşılıkların alınması ve bu yolla hükümet ve siyasetle ilgili bilgilerinin test edilmesi amacıyla gerçekleştirdikleri araştırma da göstermiştir ki, siyasal bilgi, siyasal eylem, (siyasi adaylar için gönüllü çalışma, hükümet görevlileriyle temas kurma gibi), oylama ve siyasal tartışma için önemli bir tercih sunar. Araştırmalar aynı zamanda siyasal eylemin, siyasal bilginin hem nedeni hem de sonucu olabileceğini göstermiştir (Delli Carpini ve Keeter, 1996; Junn, 1991; Leighley, 1991).

Demokrasideki önemli rolüne karşın, gerçeklere dayanan siyasal bilginin etkisi son 30 yılda azalmıştır. Siyasal bilgiyi ve katılım düzeyini azalttığı için eleştirilen medya en çok gerçeklere dayalı siyasal bilgiyi değil, bu bilginin edinimini engelleyen siyasal kampanyaları 'yarış atı' sunumuyla vermekle suçlanmaktadır (Arterton, 1984; Patterson, 1993). Siyasal içeriğinden çok eğlence yönünün öne çıkarıldığı haber içerikleri doğal olarak öğrenmeyi sınırlandırabilir (Gamson, 1994).

Yapılan deneysel çalışmalar ise, medya kullanımının, siyasal katılım ve siyasal bilgi üzerinde farklı hatta pozitif etki tipleri olduğunu göstermiştir. Örneğin medyanın 'yarış atı' sunumu, daha geniş siyasal düşünce ve yansımaları teşvik ederek siyasal süreçlerde olumlu bir rol oynayabilir (Mutz, 1997). Gazetelerin rolünün desteklenmesine ek olarak (Robinson ve Levy, 1996; Stamm, Johnson ve Mertin, 1998) araştırmalar aynı zamanda televizyon haberleri kullanımı ve siyasal bilgi arasında olumlu bir ilişki olduğunu göstermiştir. Özellikle, oldukça az bilgilendirilmiş ya da siyasal bilgi aramayanlar arasında (Chaffee ve Kanihan, 1997).

Doris Graber'in (1988) araştırması, medyanın siyasal bilginin egemen kaynağı olduğunu göstermiştir. Bireyler, yeni siyasal bilgiyi çok

ender olarak kişiler arası iletişim yoluyla elde ederken, haberleri kişiler arası iletişim yoluyla daha iyi anlarlar (Robinson ve Levy, 1986). Buna ek olarak, farklı görüşlerin ortaya çıktığı kişilerarası tartışmalar, daha büyük bilişsel eylemi kışkırtır ve insanlara farklı görüşlerin gerekçeleri hakkında bilgi edinmeye başlama fırsatına yol açar (Gamson, 1994). Bu süreçte toplumsal sorunlar üzerindeki farklı görüşler ve bakış açıları edinilebilir (Huckfeldt ve Sprague, 1995).

II.5.8. Siyasal Etkinlik

Demokrasilerde bireyin, gerek seçmen olarak, gerek siyasal parti, dernek ve kuruluşlarda rol oynayan ve siyasal temsil kurumlarının çalışmasını etkileyen, izleyen ve denetleyen bir rolü vardır. Bireyin siyasal gelişmeleri izlemesi, bilmesi ve her şeyden önemlisi verdiği tepkilerin ve yaptığı girişimlerin siyasal kararların alınması ve uygulamaya geçirilmesinde etkili olduğuna inanması gerekir. Eğer siyasal bakımdan etkili olacağına inanmazsa seçmenin siyasal sisteme ve gelişmelere kayıtsız veya yabancılaşmış olması beklenmelidir. Temsili demokrasinin kurulması ve istikrar içinde çalışması için siyasal etkinlik (political efficacy) duygusunun seçmen çağındaki nüfusta yaygın olarak bulunması gereklidir.

Siyasal davranışı dolayısıyla katılımı etkilediği saptanan, siyasal katılma düzeyini değiştiren psikolojik değişkenlerden biri etkinlik algısıdır. Çevrelerini etkileyebildiklerini, denetleyebildiklerini düşünen kimseler, her türlü toplumsal etkinliğe daha çok katılma eğilimi göstermektedirler. Etkinlik duygusu, salt siyasal eylemlerle ilgili değildir, kişinin çevresiyle olan tüm ilişkilerinde rol oynar (Turan, 1986).

Kendini siyasal bakımdan etkin gören kimse, kendisinin siyasal sistemin eylemlerini, kararlarını etkileyebileceğine inanır. Çevrelerini etkileyip denetleyebileceklerini düşünen bireylerin siyasal katılıma daha fazla eğilimleri olmaktadır. Bu eğilimler eğitim, meslek gelir gibi sosyo ekonomik etkenler çerçevesinde gelişebilir. Öte yandan toplumsal katılımı

yüksek olan kişilerin siyasal etkinlik algılarının da yüksek olduğu bulunmuştur (Ikeda, Kobayashi ve Hoshimoto, 2008)

Siyasal etkinlik siyasal katılmanın yanı sıra siyasal ilgi ve bilgiyi de teşvik eden bir temel dürtü olabilir. Siyasal ve idari etkinlik duygusu yüksek olanların siyasal katılmaya daha yatkın oldukları görülmektedir. Doğaldır ki, bu duyguları eğitim, gelir, meslek ve benzeri etkenler güçlendirmektedir. Fakat sosyo-ekonomik değişkenler ölçeğinde aynı ya da birbirine yakın durumda olanlar arasında etkinlik duygusu açısından farklar vardır (Kalaycıoğlu, 1983).

II.5.9. Genel Özyeterlik Algısı

Özyeterlik, bir kişinin herhangi bir alanda istedik sonuçları doğurabilmesi için gerekli davranışları başarılı bir biçimde yapabileceğine olan inancı olarak tanımlanmaktadır (Bandura, 1977). Başka bir ifadeyle özyeterlik, insanların belirli alanlarda bazı etkileri oluşturabilme kapasitelerine olan inançlarıdır (Bandura, 2007a).

Özyeterlik bir kişinin gelecekte karşılaşılabileceği güç durumların üstesinden gelebilmesi için gerekli etkinlikleri düzenleme ve başarıyla yapabilme kapasitesine olan inancı olarak da ifade edilmektedir (Bandura, 2007b). Öz yeterliğin bir bireyin belirli bir bağlamdaki belirli bir görevi başarıyla gerçekleştirebilmesi için gerekli bilişsel, güdüsel ve davranışsal donanımını harekete geçirebilme yeteneğine olan inancı olarak tanımlandığı da (Stajkovic, 2007) görülmektedir.

Özyeterlik kişilerin etkinliklerinin seçimini, ne kadar çaba harcayacaklarını, engeller ve hoşlanılmayan deneyimlere karşın davranışlarını ne kadar uzun sürelerle devam ettireceklerini belirlemektedir (Bandura, 1977, 1982). Özyeterlik bireylerin güçlüklerle başetme davranışlarını başlatmalarını ve sürdürmelerini de etkilemektedir. Bu bağlamda, kişiler ne kadar güçlü yeterlik beklentilerine sahiplerse, o kadar çok etkin olacak ve o kadar çok çaba harcayacaklardır. Buna göre, kişilerin kapasiteleri ve yeterlikleri konusundaki inançlarının davranışları

üzerindeki etkisi, gerçek yetenek düzeylerinin davranışları üzerindeki etkisinden daha çok olacaktır (Bandura, 1977).

Kişisel yeterlik beklentilerini ifade eden özyeterlik, dört ana bilgi kaynağına dayanmaktadır. Bunlar: performans başarıları, dolaylı deneyim, sözlü ikna ve fizyolojik durumlardır. İnsanlar pek çok bilgi kaynağına dayanarak kendi özyeterlik düzeyleri hakkında bir yargıya ulaşmaya çalışırlar. Bilginin yeterlik beklentilerine etkisi, onun bilişsel olarak nasıl değerlendirildiğine bağlıdır. Olayların oluşumunda etkili olan bazı bağlamsal koşullar (toplumsal, durumsal ve zamansal) bu bilişsel değerlendirmelere katılır (Bandura, 1977).

Yeterlik beklentileri genel olma özellikleriyle de farklılaşırlar. Bazı deneyimler sınırlandırılmış yeterlik beklentilerini oluştururken, diğer bazı deneyimler kişilere belirli davranış durumlarının ötesinde daha genellenmiş yeterlik algısını aşırıdır. Yeterlik beklentileri güçleri açısından da farklılık gösterirler. Zayıf beklentiler, bu beklentileri doğrulamayan deneyimlerce kolayca söndürülürken; güçlü beklentiler, bu beklentileri doğrulamayan deneyimlere karşı ısrarla sürdürülürler (Bandura, 1977).

Bandura (1977), özyeterlik kuramını ele aldığı makalesinde, her ne kadar öz yeterliği kişinin belirli bir alandaki (bağlamdaki) kendi yeteneğine yönelik algılarının bir değerlendirmesi olarak açıklıyorsa da, aynı makalesinde, bu algıların genellenebilirliğine de işaret etmektedir. Bandura'ya göre, bir bağlamdaki yetenek algısı değerlendirmesi benzer bağlamlardaki yetenek değerlendirmelerine genellenebilmektedir.

Öz yeterliğin genellenebilirliğine yönelik görüşler (Bandura, 1977, 1982) "genel özyeterlik" adı verilen ve özyeterlikten türetilen yeni bir kavramın gelişimine de temel olmuştur (Scherbaum, Cohen-Charash ve Kem, 2006). Özyeterlik ve genel özyeterlik kavramları birçok araştırmacı tarafından farklı kavramlar olarak görülmektedir. Bazı araştırmacılar, öz yeterliğin daha çok bir kişisel özellik gibi kabul edilebilecek olan genellik boyutu ile, yani genel özyeterlik ile ilgilenmişlerdir. Genel özyeterlik, araştırmacılar tarafından bir kişinin birden fazla alanda yapacağı davranışlarını yordamaya yarayan, ölçülebilir bir özellik olarak

tanımlanmaktadır. Genel özyeterlik, bir kişinin stresli ve zorlu yaşam olaylarıyla başa çıkmadaki yeterlik inancı olarak tanımlanmaktadır (Scholz ve Schvvarzer, 2005). Genel özyeterlik aynı zamanda, bir kişinin yaşamının pek çok alanında karşılaştığı ve başa çıkılması zor olan ya da alışık olmadığı yeni durumlar karşısındaki genel güveni olarak da tanımlanmaktadır (Scholz ve diğerleri, 2002).

Genel özyeterlik algısının bazı değişkenlerle ilişkisinin incelendiği araştırma bulguları, özyeterlik algısının insan davranışları üzerindeki çok yönlü etkisinin genel özyeterlik algısı için de büyük ölçüde doğrulandığını ortaya koymaktadır (Schwarzer ve Scholz, 2000).

II.5.10. Değerler

Değerlerin siyasal düşünceleri ve bireylerin davranışlarını doğrudan düzenlediği düşünülür (Rokeach, 1973). Yeni durumları yargılamada referans noktası olarak görülür ve bu durumlara karşılık vermek için karar alırken güvenli bir dayanak sağlar (Ball-Rokeach ve Loges, 1994). İnsanlar kendi davranışlarını değerlerine uydurmak için değiştirirler (Mayton, Ball-Rokeach ve Loges, 1994). Araştırmalar ayrıca göstermiştir ki, değerler, ırksal bütünleşme, silah kontrolü, yabancı politikası gibi toplumsal politikaların çeşitli biçimleri için tutum ve düşünce biçimi oluşturmada bir temel oluştururlar (Ball-Rokeach ve Loges, 1994; Kinder ve Sanders 1996). Çünkü değerler, siyasal inançların özüne, tutum ve düşüncelerden daha yakındır. Aynı zamanda değerler bize insanların neden siyasal süreçlere katıldığının anlaşılmasında daha derin bir bakış sağlar.

Yetmişli yılların sonunda ve seksenli yıllarda, siyasal katılıma yönelik psikolojik araştırmalarda Rokeach (1973) ve Inglehart'a (1979) dayanan "değerler" dikkate alınmıştır (Preiser, 1982; Kohr, 1983; Moser ve Preiser, 1984). Rokeach (1973) bunları amaçsal ve araçsal değerler olarak ikiye ayırmaktadır. Amaçsal değerler eylemin sonundaki hedefleri oluştururken, araçsal değerler ise eylemin, bu hedeflere giden yolda uygun görülen şeklini tarif etmektedir. Rokeach için en önemli amaçsal

değerler özgürlük ve eşitlik. O, insanların özellikle ancak bu iki değerden en az birini şiddetli bir şekilde desteklemeleri ya da kabul etmemeleri durumunda siyasal olarak aktif hale geldiklerini tahmin etmektedir.

Inglehart (1977), toplumların istikrarlı ekonomik gelişimleri ve artan eğitim düzeylerinin Batı demokrasilerinde yeni değerler için bir potansiyel yarattığını öne sürmüştür, değerleri, bireylerin materyalist veya postmateryalist gereksinimlerini önceleyen toplumsal amaçlar olarak kavramsallaştırmıştır. Materyalistler ekonomik ve kişisel güvenlikle ilgilenirken, post materyalistler kendini ifade etme, toplumsal duyarlılık ve çevrenin kalitesi ile ilgilidir. Inglehart'a göre (1979), her ne kadar post materyalistler protestolar gibi alışılmıştın dışında siyasal eylemler içindelerse de, post materyalizm aynı zamanda geleneksel siyasal eylemleri ve seçim kampanyalarını da teşvik etmektedir. Aslında statükoyu korumakla ilgilenen materyalistlerin aksine post materyalistler, siyasal katılımı, toplumun var olan kalıplarını, post materyalist değerlere dayanan yeni koşullara doğru değiştirmenin bir aracı olarak görmektedir. Gerek statükoyu korumak gerekse kalıpları değiştirmek, bilgiye duyulan gereksinimi daha da arttırmıştır.

Başaran (1992, 1993), Türk gençliği arasında özgürlük, kendine saygı ve bağımsızlık değerlerinin daha yaygın olduğunu belirtmiş ve yine Türk gençlerinin ailelerinden daha çok özyönelim, otonomi, meydan okuma ve uyarılma değerlerine vurgu yaptıklarını kaydetmiştir. Ayrıca, geleneksel Türk kültüründe çocuk yetiştirme yöntemleri ve bu yöntemlerle ilişkili beklentilerin (Kağıtçıbaşı, 1973, 1984; İmamoğlu, 1987) geleneğe saygı, dindarlık, boyun eğme, incelik, aileye ve büyüklere saygı, toplumsal beklentilere ve kurallara bağlılık ve yakın çevrenin beklentilerine uygun davranma gibi davranışsal sonuçlarının olduğu görülmüştür.

Konrad Adenauer Vakfı'nın (1999) Türkiye'de yapmış olduğu değerlerle ilgili başka bir araştırmada, Türk gençleri onur ve geleneğe saygıyı en önemli değerleri arasında saymış ancak aynı zamanda, geleneğe karşı sorgulayıcı bir yaklaşım da göstermişlerdir.

Çileli (2000) Türk gençliğinin değer yapılarını 1989'dan 1995'e kadar Rokeach'ın geliştirmiş olduğu ölçekle her üç yılda bir; 1989'da, 1992'de ve 1995'te incelemiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre 1992'den 1995'e kadar, değişim "uyarılma" değeri doğrultusunda gerçekleşmiştir. Bu değer 1989'da en az önemli 4 değer arasındayken 1995'te en önemli 4 değer arasında yer almıştır. Özgürlük değerinin yeri Türk örnekleme için ilginçtir. Rokeach (1973), özgürlük değerinin değişmez bir biçimde ABD'deki bütün yaş gruplarında her zaman en önemli değerler arasında yer aldığını ve önemini azalmaktan çok sürekli arttığına işaret etmektedir. Ancak Türk örnekleminde durum farklı olup 1989'da en önemli 4 değer arasında yer alan özgürlük, 1992 ve 1995'te en önemsiz değerler arasında yer almıştır.

Ayrıca, Türk gençliğine göre en önemli ve en önemsiz 4 araçsal değerlere bakıldığında ilginç bir biçimde 1989'da en önemli 4 araçsal değer daha çok kendini gerçekleştirme yönelimliydi, 1992 ve 1995'te yarışmacılık değerinin eklenmesi dışında aynı değerlerin önemini koruduğu görülmektedir. Diğer yandan, yaşa bakılmaksızın en önemli değer olma özelliğini kaybetmeyen onurluluk değeri (Rokeach, 1973, s.81), 1992 ve 1995'te en önemsiz 4 değer arasında yer almıştır. 1989'dan 1992'ye kadar Türk gençliğinin değer yapılanmasında büyük değişiklikler olmuş ve böylesi değişiklikler 1995'te de gözlenmiştir (Çileli, 2000).

Türkiye'de yapılan bir diğer araştırmada gençler, aile güvenliği ve içsel uyumun amaçsal değerlerin en önemlilerinden olduğunu belirtmişlerdir. Aile güvenliği değeri aile ilişkilerine çok büyük önem veren Türk toplumunun geleneksel yapısını yansıtır. İçsel uyum da gençler arasında çok da önemli olmayan bireysel bir değerdir. Ancak, ergenliğin sonlarına doğru önemi artan kendini gerçekleştirmeyle ilişkili mutluluk ve özsaygıyla birlikte düşünüldüğünde (Rokeach, 1973), bu değerlerin üst sıralarda yer alması gençlerin psikolojik güvenlik gereksinimlerinin bir yansımasına işaret etmektedir (Çileli ve Tezer, 1998).

Sonuç olarak, Türkiye'deki değer yapısı hakkında hem bireyselci hem de toplulukçu değerlerin eşit öneme sahip olduğu söylenebilir.

II.6. Türkiye’de Gençlik ve Siyasal Katılım

2007 nüfus sayımı sonuçlarına göre bugün Türkiye’de 15-24 yaşları arasında yaklaşık 12 milyon genç yaşamaktadır. Bu da, genel nüfusun yüzde 20’sini oluşturmaktadır. Bunun yüzde 49,2’sini kadın, yüzde 50,8’ini erkek nüfus oluşturmaktadır. Gençlik, Türkiye için kuşkusuz çok güçlü bir potansiyeli temsil etmektedir. 15-24 yaş arası 12 milyon 400 bin genç insandan yüzde 30’u öğrenim görmekte, yüzde 30’u çalışmaktadır. Bu gençlerin bir kısmı eğitim kurumları içinde yüksek kaliteli öğrenime erişme olanağı bulurken ve çalışanların bir kısmı yüksek nitelikli işlerde istihdam edilirken, çok daha büyük bir kısmı bu olanaklardan yoksun durumdadır. Dahası, gençlerin yaklaşık yüzde 40’ı, yani 5 milyon kişi “atıl” durumdadır (İnsani Gelişme Raporu, 2008).

İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi’nin 2006 yılında derlediği verilere göre; Türkiye, genç nüfus oranı en yüksek ülkelerden biridir. 15-24 yaş grubundaki gençlerin yüzde 96.6’sı okuma yazma bilmektedir. Gençlerin okuma yazma oranı açısından birçok gelişmekte olan ülke Türkiye’den daha iyi durumdadır (Kazakistan, Ermenistan Özbekistan Singapur, Macaristan, Yunanistan: yüzde 100; Ürdün, Arjantin, Çin, Bulgaristan: yüzde 99). Genç nüfusun eğitim durumu AB ülkeleri ortalamasının çok altındadır. AB içinde genç nüfusun en az lise mezunu olma oranı Norveç’te yüzde 95,3 iken Türkiye’de yüzde 41,8’dir. Genç işgücünün sadece yüzde 12’si yüksek okul mezunudur. Brüt okullaşma oranı (kayıtlı öğrencilerin ilgili yaş grubuna oranı) orta öğretimde yüzde 84’e ulaşmaktadır. Üniversitede ise bu oran yüzde 24’e düşmektedir (<http://genclik.bilgi.edu.tr/docs/istatistiklerlegenclikadobe.pdf>).

Konrad Adanauer Vakfı tarafından 1998 yılında yapılan “Türk Gençliği 98- Suskun Kitle Büyüteç Altında” isimli araştırma kapsamında görüşülen gençler arasında örgütlü siyasal katılım eğiliminin çok sınırlı olduğu görülmektedir. Deneklerin yalnızca yüzde 3,7’si bir siyasal parti üyesi olduklarını belirtmişlerdir. Bunlar dışında, siyasal, sosyal ya da kültürel nitelikli bir örgüt (vakıf, dernek) üyesi olduğunu belirtenlerin oranı da yalnızca yüzde 2,5’tir. Arkadaşlarıyla konuştukları konular arasında siyasetten söz eden deneklerin oranı ancak onda bir kadardır.

İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları Eğitim ve Araştırma Birimi tarafından gerçekleştirilen İstanbul gençliği-Eğitim bir fark yaratıyor mu? başlığı altında yüzyüze görüşme tekniği kullanılarak, İstanbul'da 15-24 yaş arası eğitim gören/eğitimine devam edecek olan 1014 gencin 120 tanesi (yüzde 11,7) spor kulüplerine üye, 142 tanesi (yüzde 13,8) diğer derneklere/kuruluşlara üye, 767 (yüzde 74,5) hiçbirine üye olarak çıkmıştır. Bu çalışmanın sonucundan yararlanarak, spor kulüplerine üye olanlar dışarıda bırakılıp sonuçlar, derneklere üye olanlar ve olmayanları karşılaştırılıp yeniden düzenlenmiştir. Bu çalışmanın amacı, "gençlerin STK'lara üyeliğinin artması yoluyla aktif demokratik gelişmesi açısından araştırmanın bulgularından bazı ipuçları çıkarmak" olarak belirtilmiştir. Çalışmanın bulguları:

- Gençlerin STK üyeliği ve üye olma isteği düşüktür.
- STK üyesi gençlerin aileleri daha eğitilmiş, hane gelirleri daha yüksektir.
- STK üyesi gençlerin eğitimi ve yaşı daha yüksek çıkmaktadır.
- Düşünsel/duygusal tutum açısından bakıldığında, STK'lara üye olanlar için birinci sırada olan dünya ile ilişkili, ya da çevreler ile ilişkili meselelere ve yakın çevreye duyarlılık, hiçbir derneğe üye olmayanlar için 9. sıradadır.
- STK üyesi olanlarda statü merakı ön plana çıkmaktadır.
- STK üyesi olmayan gençler daha benmerkezci, bireysel değerlerle ilgilidirler.
- STK üyesi gençler daha sosyal, daha bağımsız, kendi başına yaşamakta ve arkadaşları ile evde toplanabilmektedir.
- STK üyesi gençler daha üretken ve aktif katılımcıdır.
- Tüm gençler Türkiye'de insanları en fazla bir arada tutan şeyin Müslümanlık olduğunu düşünmektedir.
- Anketten çıkan sonuçlar, gençlerin siyasetle genel olarak ilgilenmediklerini göstermektedir.

- Hiçbir derneğe üye olmayan gençler, Türkiye'nin geleceğine daha umutlu bakarken, derneklere/kuruluşlara üye olan gençlerin karamsarlığı dikkat çekicidir (Zeylan, 2007).

Ankara Genç İşadamları Derneği'nin (ANGİAD) 2004 yılında bir kamuoyu araştırma şirketine yaptırdığı "Gençlik Araştırması" sonucuna göre, Ankara'da yaşayan ve 18-25 yaş aralığında olan 900 kadın 1143 erkek olmak üzere toplam 2043 gençle yapılan anket çalışmasına katılanların yüzde 6,8'i ilkokul ve altı, yüzde 26,2'si ortaokul, yüzde 48,8'i lise ve yüzde 18,2'si üniversite öğrenimine sahip olduğu belirtilmektedir. Anket sonuçlarından çıkan ilk veri, gençlerin yarınla ilişkin büyük kaygıları olduğudur. Gençlerin yarın endişesi her açıdan kendisini göstermektedir. Gerek gençlerin kendileri ile ilgili sorulara verdiği cevaplar gerekse Türkiye'yi ilgilendiren diğer sorulara verdikleri cevaplarda bu kaygı net bir şekilde görülmektedir.

"Genç olarak yarınla nasıl bakıyorsunuz?". sorusuna; Umutla bakıyorum, yüzde 33,6, Umutsuzum yüzde 48,7, cevapsız yüzde 17,7 yanıtını veren gençler, yine ankette yer alan, "Sizce Türkiye yaşadığı sosyal ve ekonomik sıkıntıları aşabilecek mi?" sorusuna da, aşar diyenler yüzde 26,6, aşamaz diyenlerin oranı ise yüzde 59,9 çekimser kalanlar ise yüzde 13,5 olarak bulunmuştur.

Bulgular ülkemizde siyasal ve toplumsal katılım düzeyinin oldukça düşük düzeyde olduğunu göstermektedir.

II.7. Türkiye'de Siyasal ve Toplumsal Katılımın Hukuki Boyutu

Türkiye'de gençlikle doğrudan ilgili bir yasa bulunmamaktadır. Gençlik hakları ve hizmetleri genel yasalar çerçevesinde ele alınmakta ve bu yasalarda geçen hizmetler, çeşitli kamu kurumlarının bünyesindeki bölümler tarafından yürütülmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda gençlik konusunda tek bir madde bulunmaktadır (md. 58):

“Devlet, istiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müsbet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda ve Devletin ülkesive milletiyile bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır. Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.”

Demokratik rejimde siyasal katılma, bir takım olanaklar çerçevesinde gerçekleşmektedir. Siyasal katılma, öncelikle yasalarla, en başta da Anayasayla verilen siyasal haklarla birlikte hayat bulabilir. 1982 Anayasası'nda düzenlenen siyasal haklar: Vatandaşlık, seçme ve seçilme, siyasal partilerde çalışma, kamu hizmetine girme, dilekçe haklarıdır.

Ülkemizde seçmen olabilmek için bir eğitim koşulu yoktur. Buna karşılık seçilmenin ya da birtakım kamu görevlerinde yer almanın eğitim düzeyi ile bağlantılı olduğu görülmektedir. “Oy verme” şeklinde gerçekleşen en popüler siyasal katılma çeşidinde, herkese eşit oy hakkı tanınmıştır.

1924 Teşkilât-ı Esasiye Kanununun ilk şeklinde seçmen yaşı 18 idi (m.10). 1932 yılında bu sınır 22 yaşına yükseltilmişti. 1961 Anayasası bu konuda bir hüküm getirmemiş, yaş sınırının tespitini kanunlara bırakmıştı. Bu dönemde yürürlükte olan 298 sayılı Seçim Kanunu da seçmen yaşını 21 olarak kabul etmişti. 1982 Anayasasının 67'nci maddesi ilk şeklinde seçmen yaşı olarak, 21 yaşının doldurulmasını öngörüyordu. Bu hüküm 17 Mayıs 1987 tarih ve 3361 sayılı Kanun ile değiştirilmiş ve seçimlerin yapıldığı yılda ay ve gün hesaba katılmaksızın, yirmi yaşına giren her Türk vatandaşının seçme ve halkoylamasına katılma hakkına sahip olduğu öngörülmüştür. Bu hüküm de 23 Temmuz 1995 tarih ve 4121 sayılı Anayasa Değişikliği Kanunuyla değiştirilmiş ve yaş olarak 18 yaşını doldurmuş olmak şartı aranmıştır.

II.8. Almanya'daki Türkler

Federal Almanya, II. Dünya savaşından sonra hızlı bir şekilde sanayileşme ve ekonomisini düzeltme çabasına girdiğinden, yoğun bir iş gücü gereksinimi doğmuştur. O dönemde diğer ülkeler dışında Türkiye'den de işçi talep eden Almanya, 1961 İşçi Alımı Antlaşmasıyla birlikte Türkiye'den ilk toplu işçi alımını gerçekleştirmiştir.

Sanayi toplumunda işçinin niteliğinin düzeyi, kişinin toplumsal statüsünün belirlenmesinde önemli bir yere sahiptir. Almanya'ya işçi olarak göç eden birinci kuşak Türkler, firmaların işçi alımından sorumlu uzmanları tarafından, hem mesleki açıdan hem de eğitim açısından niteliği araştırılarak, sağlık durumları da göz önünde bulundurularak milyonlarca kişi arasından seçilen kitledir. Fakat birinci kuşak Türklerin Almanca bilmemeleri onlar adına büyük bir sıkıntı yaratmıştır. Bu yüzden de işçiler, fiziksel koşulları iyi olmayan yerlerde, ücret tatminsizlikleri ve diğer işçilerle eşit görülme gibi sorunlarla karşılaşmışlardır. Bu zorluklar, işçilerin ailelerini yanlarına alması fikrini doğurmuş ve bu fikir, Alman işverenler tarafından da onaylanmıştır. Ailelerin göçmen işçilere katılması sonucunda 'heim'ler (yatakhane-baraka) çözüm olmaktan çıkmıştır. 1980 yılında göçmen işçilerin yüzde 80'i kiralık dairelerde kalıyordu (Yönten, 2002)

İlk işçilerin yaşadıkları olumsuz olaylar, onları bir arada tutan, ayrımcılığın minimum olduğu ve ortak kültürün paylaşılabilceği alanlara yöneltmiştir. Böylece geldikleri ortamı çağrıştıran, kendi kültürlerini yaşayan, aynı dili konuşan, ortak değerleri tüketen insanlarla bir arada olmuşlardır. Bu göçmen yoğunluğu karşısında yerli nüfusun da bölgeden uzaklaşma eğilimi, gettolaşma sürecini yakından etkilemiştir (Kastoryano, 2000). Türklerin yaşadığı gettolar, çalıştıkları iş kolları ve temsil ettikleri sosyal kimlikleri ile hâkim kültür içinde bir yan kültür alanı üretmiştir (Türkdoğan, 1984)

Federal Alman hükümetinin 1974 yılında çıkardığı "Aile Birleşim Yasası" ile yabancı işçilerin eş ve çocuklarını Almanya'ya getirebilmesi sağlanmış ve bu da yeni bir göç dalgasını meydana getirmiştir. İkinci

kuşak Türklerin tanımını yapmak gerekirse, onlar birinci kuşak Türklerin çocukları ve çıkan yasa ile birlikte birinci kuşağın ailelerini yanlarına almasıyla yoğunlaşan ve Almanya'daki Türk nüfusunun önemli bir kısmıdır. Birinci kuşak işçilerinin niyetlerini kalıcılığa ve devamlılığa dönüştürmesi, Türkiye'den Almanya'ya olan göç olgusunu da sürekli kılmıştır.

1973 yılında yaşanan petrol krizinden Almanya da etkilenmiş ve yabancı işçi alımını azaltmışken, Türklerde tam tersi bir durum yaşanmış, Türk nüfusu artmaya devam etmiştir. Bu zamandan, 1981 yılına kadar olan dönemde Türk işçiler yerleşik yaşama geçme mücadelesi vermişler ama olumsuzluklarla karşılaşmışlardır. Bu durumdan en çok zararı gören kesim, ikinci kuşak Türkler olmuştur. İkinci kuşağın Almanya'ya yerleşmesi ve yabancı sözcüğünün durumu açıklamaktaki acizliği, "yabancı kökenli yerliler" (Inlander auslandischer Herkunft) veya "Alman pasaportu olmayan yerliler" (Inlander mit nichtdeutschem Paß) gibi kavramları ortaya çıkartmıştır.

Alman antropolog Schrader ikinci Kuşağı üç kategoriye ayırmaktadır.

1- Altı yaş ve üzerinde göç eden çocuklar: Bu çocuklar akültürasyon aşamasını tamamlamış olduklarından yeni ülkede kimlik değiştiremezler. Yerleşik toplum bunlara her zaman yabancı gözü ile bakacaktır.

2- İki- altı yaş arasında göç eden çocuklar: Bu çocuklarda kişilik henüz oluşmamıştır. Bu çocuklar Avrupa'ya geldiklerinde üç tip kültürle karşılaşılır: Birincisi kendi ülkelerinin kültürü; ikincisi, göçmenler kültürü ve üçüncüsü ise geldiği ülkenin egemen kültürüdür. Bu çocuklar her üç kültürün de kimi öğelerini özümseyeceklerinden asimile olma oranları çok düşüktür.

3- Sıfır – iki yaş arasında göç eden çocuklar: Bu çocuklar sosyalleşme sürecini kendi göçmen kültürlerinin etkisi altında geçirirler ve sosyalleşme süreci ilerledikçe asimile olma şansları artar (Canatan, 1990).

İkinci kuşağın yaşadığı en önemli sorunların başında sosyalizasyon süreci sıkıntısı gelmektedir. İkinci kuşak bireyler ilk aşama sosyalleşme sürecinde kendi geleneklerinden ve kültüründen bir şeyler almışsa, akültürasyon (kültür değişimi) sorunu yaşanmamaktadır. Ancak tamamen Alman kültürü içinde yetişenlerde, Türk kültür kodları ve kökenleriyle ilgili sorunlar yaşanmaktadır. Her iki kültür değerinden de eşit oranda faydalanan bireylerde ise, “Alman da olabilir, Türk de olabilir” çelişkisi boy göstermektedir. Öte yandan yaşadıkları bir diğer sorun da eğitim kurumları ile ilgili olmaktadır. Ortaokul ve ilkököl düzeylerinde yapılan araştırmalarda, Türk çocuklarının diğer yabancılara oranla daha toplumdan kopuk olduğu ileri sürülmüştür (Canatan, 1990).

Almanya’da yaşayan işgücünü ve aileleri derinden etkileyen bir diğer konu da yabancı düşmanlığıdır. Kültürler ve gruplar arasındaki içten içe yaşanan bu çatışma, orada yaşayan Türk vatandaşlarını kendi kültürlerine daha çok bağlamış ve farklılıklarını kavramalarında etkili olmuştur. İkinci kuşağın verdiği toplumsal tepki ve eşitsizliklere direnme güdüsü, akültürasyon ve asimilasyon süreçlerini azaltmıştır. Gerekli statüyü yeteri kadar elde edemeyen ikinci kuşak, farklı bir kültürel forma ve role geri dönerek, yeni bir kimlik arayışına çıkmıştır. Yaşanan tüm sorunlara karşın Türklerin bölgedeki en büyük azınlık olmasının avantajları da olmuştur. 1991’den itibaren artık Türkiye kökenli azınlıklar; siyasette, ekonomide ve diğer birçok alanda bir bütün olarak yaşamaya ve Alman vatandaşlığına geçerek elde ettiği haklarla toplumsal yaşamda ağırlıklarını yavaş yavaş hissettirmeye başlamışlardır.

Dolayısıyla birinci ve ikinci kuşağın davranış biçiminde bir farklılık göze çarpmaktadır. Birinci kuşak dönüş hayalleri ile oyalanmakta neo-feodal bir uyum biçimi olarak tüketim yolu ile itibar kazanmaya çalışmakta, kolektif kimliğe sarılmaktadır. İkinci kuşak için farklı almaşıklar bulunmaktadır. Onlar kısmi ya da tümünden bütünleşmeyi seçebilirler ya da aşırı saldırganlık yolu ile sisteme baş kaldırabilirler yahut ta mutlak kayıtsızlık yolu ile kendi içlerine kapanabilirler (Abadan, 2002). Öte yandan yaşadıkları farklı hayat tarzları Almanya’da doğan ikinci kuşakta yabancılaşma ve kimlik zaafı sorunlarını doğurmuştur. Avrupa’ da doğmuş

büyümüş ikinci kuşak yabancıları ise anababaları kadar gerektiğinde tutunabilecekleri sağlam kültürel kimlikler geliştirememişlerdir. Öyle ki bu gençlerden bazıları kendi ana dillerini dahi konuşamamaktadır. Dolayısıyla anavatandaki insanlarla karşılıklı sosyal ilişkiler kuramıyor olabilirler. Aslında kültürsüzleşmiş ya da kültürel açıdan zayıflamış II. Kuşak yabancılaşma nedeni ile vatansız kalmıştır (Kaya, 2000)

Almanya'da yaşayan 2,7 milyon Türk kökenli göçmen, sayıları açısından Avrupa Birliği dışından gelen en büyük göçmen grubunu oluşturmaktadır. Bugün, Almanya'da yaşayan Türklerin yaklaşık yüzde 32'si Alman vatandaşlığı statüsüne sahiptir. Toplam nüfusun yüzde 3,1'ine karşılık gelen 2,7 milyon Türk göçmeninin sayısı, 16 eyaletten oluşan Federal Almanya'nın dört eyaletinden Bremen, Hamburg, Mecklenburg-Vorpommern ve Saksonya'dan daha fazla nüfusa sahipken, beş eyaletin Berlin, Brandenburg, Rheinland-Pfalz, Saksonya-Anhalt ve Schleswig-Holstein nüfuslarının yarısına denk düşmektedir.

Türkler Alman kültürü ile kendi kültür değerlerini sentezledikten ve toplumsal statüde önemli yerler edindikten sonra, sanatta, edebiyatta ve siyasette başarılar elde etmişlerdir. Özellikle müzik, edebiyat, tiyatro ve sinema alanlarında birden çok etnik kimliğe sahip kimi sanatçıların kariyerlerinde bu etkeni gözlemlemek mümkündür (Faist, 2003). Hatta Almanya'da yapılan Avrupa Parlamentosu (AP) seçimlerinde milletvekilliliği kazanan Sosyal Demokrat Partili (SDP) İsmail Ertuğ, bir işçi çocuğu olarak Almanya'ya göç etmiş ve belirli süreçler sonunda siyasette başarı kazanmıştır.

Türklerin bir kısım sosyal, ekonomik ve siyasal göstergelerine (eğitim durumları, siyasal ve ekonomik katılım, farklı etnik gruplarla evlilik gibi) bakıldığında birçok açıdan buldukları ülkelerin yerli halklarına göre daha olumsuz şartlarda oldukları görülmektedir (Kaya, 2008).

Eğitim konusunda da benzer veriler dikkati çekmektedir. Öncelikle hatırlatmakta fayda var ki ilk dönem Türk göçmenlerinin büyük bir kısmı okur-yazar bile olmayan kırsal kesimlerden gelen bireylerden oluşmaktaydı. Bu dezavantaj sadece de birinci kuşak Türk göçmenleri

değil, aynı zamanda ikinci kuşak Türk göçmenlerinden eğitim durumunu etkileyen ve uyum sürecini istenilen ölçüde olmasını engelleyen bir faktördür. Örneğin 1991 yılı verilerinde, 18–25 yaş grubunun öğrenci olma oranlarına bakıldığında, bu oranın Almanya’daki Türk göçmenler arasında sadece yüzde 6,4 olduğu görülür. Hâlbuki aynı oranlar bu ülkelerin kendi vatandaşları arasında yüzde 30’dan daha yüksektir. Yüksek öğretime devam eden öğrencilerin oranlarını gösteren bu verilere bakıldığında, göçmen grupların Türkiye’den bile çok daha geride olduğu görülmektedir. Çünkü Türkiye’de 20-25 yaş grubundaki öğrencilerin yüzde 17.6’si yüksek öğretime kayıtlı gözükmemektedir. Göçmenler arasında bu verilerin düşük olmasında yaşadıkları ülkelerin göçmenlere yönelik eğitim etkinlikleri etkili olabilir ancak bu eşitsiz koşulların temel sebebi birinci kuşak Türk göçmenlerin sosyal arka planlarıdır (Manco, 2007).

Ayrıca Türk öğrencilerin ilk ve ortaöğretim seviyesinde de Avrupa’nın değişik ülkelerindeki öğrencilere göre daha kötü durumda olduğu görülmektedir. Ortaöğretimin en kötü durumda olan ve başarı düzeyi düşük olan öğrencilerin yönlendiği okullarda Türk öğrencilerin oranları hemen hemen bütün ülkelerde o ülke ortalamalarının üzerindedir. Örneğin orta öğretimin en kötü okulları olarak kabul edilen Hauptschule’ye devam eden Türk öğrencilerin oranı yüzde 23 iken, bu oran Alman öğrenciler arasında yüzde 13 civarındadır (Söhn and Özcan 2006). Başarılı okullularda ise Türk göçmenlerin oranlarının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Örneğin Almanya’nın en saygın okullarından olan Gymnasium’a devam eden Türk kökenlilerin oranı sadece yüzde 6 iken, Alman öğrenciler arasında bu oran yüzde 23’tür. Türk öğrencilerin başladıkları eğitimi bitirme konusunda da ülke ortalamalarının altında olduğu görülmektedir. Örneğin Almanya’da herhangi bir derece almadan okulu terk eden Türk kökenli öğrencilerin oranı yüzde 14 iken, Alman öğrencilerde bu oran sadece yüzde 6’dır (Söhn ve Özcan, 2006).

Almanya’da yaşayan işçiler, birinci, ikinci ve üçüncü kuşak olmak üzere üç kuşağın aralarındaki eğitim farklılıkları, toplumsallaşma süreçlerini nerede tamamlamış olmalarına göre değişiklik göstermektedir. Göçün ilk yıllarında ilkokul mezunu olanların sayıları oldukça yüksek, lise

ve yüksek okul mezunlarının sayılarının düşük olmasına karşın, 90'lı yılların sonlarına doğru durum tersine işlemeye başlamıştır. Almanya üniversitelerinde halen 40 bin Türk öğrenci öğrenim görmektedir. Bu da göstermektedir ki Almanya'da doğup büyüyen kuşaklar artık üniversitelerden mezun olmaya başlamışlardır.

Entegrasyonun diğer önemli göstergelerinden biri ise göçmenlerin vatandaşlık haklarını edinme durumlarıdır. Vatandaşlığa geçme konusu aslında göçmenlerin kararlarından çok onlara bu olanakları veren veya engelleyen yasal düzenlemelerdir. Bu anlamda hem göçmenlerin göçmen olarak buldukları ülkenin yasaları hem de anavatan konumundaki ülkenin yasaları belirleyici bir rol oynamaktadır (Anıl 2007; Coenders ve Scheepers, 2008). Çifte vatandaşlığa olanak verilmediği zamanlarda göçmenlerin vatandaşlığa geçme oranlarının düşük olduğu görülmektedir. Almanya'da çifte vatandaşlığa müsaade edilmediği gibi, herhangi bir kişi kök ülkenin vatandaşlığından feragat etse dahi Alman vatandaşlığına geçişi hiçte kolay olmamıştır. Bu anlamda Almanya'da özellikle 2000 yılında yapılan yasal değişikliklerle vatandaşlığa geçiş ve çifte vatandaşlık konularında bir kısım esneklikler sağlanmıştır. Yeni düzenleme 18–23 yaşlarına kadar çifte vatandaşlığa olanak sağlarken, bu yaşlardan sonra iki ülkeden birinin vatandaşlığına geçiş zorunlu hale getirilmiştir. Bütün olumsuzluklara karşın 1990'larla birlikte Alman vatandaşlığına geçiş oranlarında önemli bir artış gözlenmiştir. Bu anlamda 1980'lerden sonra artan vatandaşlığa geçme oranları, 1999'da 104 bin ile zirve yapmıştır (Avcı, 2005).

Son olarak göçmen grupların uyum düzeyleri konusunda önemli göstergelerden biri olan ekonomik ve siyasal katılım konusunda bakıldığında ise şunlar gözlenmektedir. Öncelikle işsizlik oranlarına bakıldığında Avrupalı Türklerin buldukları ülkelerin ortalamaları üzerinde işsizlik oranlarına sahip olduğu görülmektedir. Örneğin Almanya'daki Türkler yüzde 18'lik oran ile Almanların iki katı bir işsizlik oranına sahip oldukları görülmektedir. Bu uyum sürecinde önemli bir sorun olarak dikkat çekmektedir (Avcı, 2006). Kaya'ya (2005) göre, Sosyal Demokrat Parti ve Yeşiller Partisi'nin politikaları Türklerin ekonomik,

siyasal ve kültürel entegrasyonu bakımından önemli bir mesafenin alınması ile sonuçlanmıştır. Özellikle Almanya'daki Türklerin, Alman ekonomisindeki yatırımlarının geçmişe göre giderek artması, Türklerin entegrasyonları bakımından önemli göstergelerdir (Pécoud, 2003). Siyasal katılım ve aktivizm bakımından da Türk göçmenlerin diğer göçmenlere göre daha iyi durumda olduğu söylenebilir. Bu anlamda özellikle Türk göçmenlerin sayısı hem ulusal parlamentolarda hem de Avrupa Parlamentosu'nda giderek artmaktadır (Yurdakul, 2006).

II.9. Almanya'daki Türkler, Siyasal Katılım ve Gençlik

Savaş sonrası Almanya'ya göç, belirli sanayi dallarındaki gereksinimi karşılamak üzere işgücü alımı olarak başladı. 1955 ile 1968 arasında, Federal Almanya Cumhuriyeti sekiz Akdeniz ülkesiyle hükümetlerarası sözleşmeler imzaladı. Göçmenler ilk olarak tarım ve inşaat sektörüne yönlendirildi, daha sonra genellikle sınırlı yetenek gerektiren, kol gücüne dayanan diğer sanayi dallarına yönlendirildiler. Federal Almanya'daki Türk nüfusu, 1961'den 1973'e kadar 6700'den 605 000'e çıkmıştır.

Göçün ilk aşamalarında, Türk göçmenler genellikle ülkenin ekonomik olarak daha gelişmiş bölgelerinden gelen, Türkiye'nin çalışan nüfus ortalamasına oranla görece daha yüksek bir beceri ve eğitime sahip olan, 20-39 yaş arası erkeklerden oluşuyordu (Abadan-Unat ve Kemiksiz, 1986). Kır kökenli göçmenlerin oranı, bu aşamada, sadece yüzde 17,2 idi. 1960'ların ikinci yarısında seçilen işgücü, büyük ölçüde kır kökenli işçilerden oluşuyordu (Gökdere, 1978). 1973'ten itibaren Türk göçmen nüfusunun kompozisyonu, işgücü göçünden çok aile birleşimi ve siyasal sığınma biçiminde daha genel bir nüfus göçüne dönüşme eğilimi göstermeye başladı. Federal Almanya Cumhuriyeti İstatistik verilerine göre, 2006 yılında Türk göçmenlerin sayısı 1 766 041'e yükselmiştir.

Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasası, Temel Yasa, başlıca iki hak tanımlamaktadır: genel haklar ve belli gruplara ayrılmış haklar. Genel haklar Federal Alman Cumhuriyeti'ndeki bütün bireyler için geçerlidir ve

ifade özgürlüğü, kişi özgürlüğü ve vicdan özgürlüğünü kapsamaktadır (Madde 2, 3, 4 ve 5). Belirli gruplara ayrılmış olan ayrıcalıklı haklar, Alman vatandaşlarıyla sınırlıdır ve asayiş içinde toplanma hakkı, hareket özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü ve mesleki özgürlüğü kapsamaktadır (Madde 8, 9, 11 ve 12). Temel yasa, vatandaşlığın nasıl tanınacağı ya da verileceği konusuna ilişkin görüş belirtmez, fakat ölçütler temel olarak etnik milliyetçiliğe dayanmaktadır.

Vatandaşlığa kabul edilme talebi, Federal Almanya'da AB dışı yabancılar için daima zor olmuştur ve anavatanın vatandaşlığını reddetmeyi gerektirmiştir. AB dışı "yabancıların" çifte vatandaşlık hakkı genellikle reddedilmiştir; göçmenlerin Almanya'da doğan ve büyüyen çocukları dahi Ocak 2000'e kadar otomatik olarak vatandaşlık haklarına sahip olamamaktaydı.

AB dışı göçmenlere ya da yabancılara sosyal ve medeni haklar olarak tanımlanabilecek haklar verilmiş ancak siyasal haklar verilmemiştir. Göçmenler, siyasal katılımlarına yasal olarak izin verilmeyen Almanya'da oldukça somut bir siyasal varlık oluşturdular. Önemli sayıdaki göçmenin siyasal katılımını reddeden yasal engeller, Almanya'daki Türk göçmenlerin siyasal açıdan etnik, cemaatçi bir çizgide örgütlenmelerine temel oluşturmuştur.

Hoffman'a (2004) göre vatandaşlık, tarihsel olarak daima katılımı bağlantılı olmuştur. Fakat gelişmiş liberal demokrasilerde, geleneksel siyasal katılımın düştüğü gözlenmektedir. Bu düşüş, göçmen kökenli gruplarda daha sert gibi görünmektedir.

Alman vatandaşlığına sahip olan Türklerin sayısı 2000 yılında yaklaşık 350 bin civarındaydı, şimdi bu sayı 700 binin üzerine çıkmıştır.

Kaya ve Kentel'in (2005) yaptığı araştırmaya göre;

- Almanya'da yaşayan Türklerin yaklaşık yüzde 60'ı ikamet ettiği ülkenin iç siyasetiyle ilgilenmemektedir. Yüzde 20 ile yüzde 25'lik bir kesimi ise bir ölçüde ilgilendiğini belirtmiştir.

- İkinci ve üçüncü kuşak Türklerin çoğunlukla sosyal demokrat partileri destekleme eğiliminde oldukları, genç kuşak Türklerin Almanya'nın iç siyasetiyle ilgili oldukları belirlenmiştir.
- Almanya'daki Türklerin yaklaşık yüzde 39'u çeşitli derneklerle ilişkilidir. En çok tercih edilen dini dernekler (yüzde 45) olduğu, Sendika üyeliği (yüzde 12), siyasal parti üyeliği (yüzde 9) belirlenmiştir.

Almanya'da yaşayan Türk nüfusu oldukça fazla sayıya ulaşmıştır. Almanya'daki Türklerin siyasal katılımı günümüzde artık daha göze çarpar hale gelmiştir. Bugün Avrupa Parlamentosu'nda, federal ve yerel parlamentolarda Türk kökenli Alman vatandaşlarını görmek mümkün olabilmiştir. Öte yandan Almanya'daki Türk gençlerinin sosyal ve siyasal katılımı konusunda çok fazla veri yoktur.

II.10. Türkiye'de Yapılan Araştırmalar

Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalarda daha çok öğrencilerin siyasal davranışları incelenmiştir. Siyasal davranış biçiminin 1980 öncesi ve sonrasında büyük farklılıklar göstereceği tahmin edilebilir. Özellikle siyasal katılım açısından bu tahmin daha fazla doğruluk payı içermektedir.

Üniversite öğrencilerinin siyasal katılımcılıkları özellikle 1980 öncesi yapılan alan araştırmalarında ilgi çeken bir konu olmuştur. Ozankaya'nın 1966 yılında Ankara Üniversitesi öğrencileri üzerinde yaptığı bir çalışma buna örnektir. "Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Yönelimleri" başlığını taşıyan çalışmada örneklem evrenin yüzde 2,7'sini oluşturmuştur. Sonuçlara göre, üniversite öğrencileri siyasal süreçle yakından ilgilenmektedir. Basın yoğun bir şekilde izlenmekte, siyasal sorunlar tartışılmakta, sosyal-siyasal içerikli açık oturumlara, miting ve gösterilere katılmaktadır.

Araştırmada siyasal katılımı etkileyen etkenlerin oldukça çeşitlilik gösterdiği gözlenmektedir. Bunların birisi olan öğrenci dernekleri, bir

dönem siyasal toplumsallaşma üzerinde büyük etki yaratmıştır. Yürüyüş, seçim toplantısı, miting gibi eylemlere öğrencilerin yüzde 59'unun, dernek yöneticilerinin ise yüzde 85'inin katıldığı saptanmıştır. Aynı biçimde, dernek yöneticileri daha yoğun olarak siyasal etkinliklere katılmakta ve siyasal kavramların içeriğini genel öğrenci kitlesinden daha iyi anlamaktadırlar. Siyasal katılımcılığın siyasal örgütlülük düzeyi ile yakından bağlantılı olduğunu gösteren bu bulgu, günümüzde de geçerliliğini korumaktadır.

Yine aynı araştırmanın bulgularına göre, genelde erkekler siyasal süreçle daha yakından ilgilenmektedirler. Kız öğrencilerin çoğu siyaseti "erkek işi" olarak görmektedir. Öğrencilerin siyasal sorunlarla ilgili olarak görüşlerini belirtmede en çok başvurdukları yol gösteriler ve mitinglerdir. Milletvekillerine yazmak gibi bireysel yollara başvuranlar yok denecek kadar azdır. Genel öğrenci kitlesi arasında dernekleşme eğilimi de oldukça zayıftır. Siyasal partilerde çalışanlar da son derece azdır.

Ayrıca, bu dönemlerde yapılan çalışmalar, Türkiye'de üniversite eğitimi boyunca yaşanan siyasal toplumsallaşma sürecinin, öğrenciyi geleneksel siyasal kültürün tersi yönünde etkilediğini göstermektedir. 1960'lı yıllarda yapılan araştırmalar üniversite öğrencilerinin siyasal davranışlarının içeriğinin ve siyasal amaçlarının halkın genelinden farklı olduğu sonucuna ulaşmıştır (Abadan, 1965; Baykal, 1966; Ozankaya, 1966). Örneğin, 1965 yılında Adalet Partisi ülke genelinde yaklaşık yüzde 53 oy almışken, Ozankaya'nın araştırmasında Adalet Partisi'ne sempati duyan üniversite öğrencilerinin oranı yüzde 12'de kalmıştır. Ayrıca yine aynı araştırmalar üniversite öğrencilerinin genel oy hakkına en az yüzde 50 oranında karşı olduklarını ve yükseköğrenim görenlerin oylarının daha değerli olduğunu düşündüklerini göstermektedir. 1980 öncesinde Türkiye'de üniversite eğitiminin siyasal toplumsallaşmaya yaptığı katkı belli bir siyasal yöndedir.

Nitekim Kışlalı tarafından yapılan araştırmada (1974) öğrencilerin yüzde 46'sı sol eğilimli olduklarını, yüzde 63'ü kapitalist yoldan kalkınmayı olası görmediklerini, yüzde 90'a yakını ABD ile olan ilişkinin Türkiye'nin bağımsızlığını zedeleyebileceğini, yüzde 74'ü kurulu yasal ve toplumsal

düzenlen hoşnut olmadıklarını belirtmişlerdir. Üniversitenin, sosyalizm konusundaki eğilimleri güçlendirirken, Kemalist eğilimleri zayıflatmakta olduğu gözlenmiştir. Sözü edilen dönemde Türkiye’de üniversitelerin, düzenin meşruluğunu sürdürmekten çok, değiştirmek yönünde bir etkisinin olduğunu düşündürecek bulgular vardır.

1970’li yıllardan sonra Türkiye’de öğrenciler üzerinde yapılan araştırmalarda, çok yüksek düzeyde ulusçuluk eğilimine rastlanmaktadır. Özellikle lise döneminde yüksek oranlarda görülen bu eğilimin, üniversitede biraz düştüğü, uluslararası eğilimlerin belirmeye başladığı izlenmektedir (Kağıtçıbaşı, 1973; Tezcan, 1974; Kışlalı, 1974).

Tunçbilek başkanlığında oluşturulan bir akademisyen grup 1993 yılında, H.Ü. yurtlarında kalan öğrencilerin sosyal ve demografik özelliklerini ve üniversiteye ilişkin sorunlarını saptamak amacı ile “Hacettepe Üniversitesi Yurt Araştırması” isimli bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın öğrencilerin siyasal ilgileri açısından ulaştığı sonuçlar incelendiğinde, gerek ülke gerekse dünya gündemini oluşturan olayların öğrenciler tarafından izlendiği görülmektedir. En fazla izlenenler siyasal gelişmelerdir. Öğrencilerin yüzde 90’ın üzerinde gazete ve kitap okuma oranlarına, yüzde 80’ler dolayında da dergi okuma oranına sahip oldukları görülmektedir. Erkek öğrenciler kızlardan daha yüksek oranda gazete ve dergi okumaktadırlar. Siyasal ilgi düzeyi siyasal gelişmeleri yalnızca izliyor olmakla sınırlıdır. Öğrenciler siyasal katılımcı değillerdir.

Türkiye’de 1982 Anayasası’nın siyasal katılımcılığa getirdiği sınırlamaların üniversite yaşantısını da bu yönde olumsuz olarak etkilediği düşünülebilir. 1993 yılında Korkut tarafından yapılan bir araştırmada, üniversite öğretim elemanlarına, öğrencilerine ve akademik olmayan yönetim personeline “demokratik üniversite ve katılım” konusunda sorular sorulmuştur. Alınan sonuçlar katılımcılıktan uzak olarak biçimlenen, var olan durumun sürmesi yönünde bir isteği göstermektedir. Araştırma görevlileri ve öğrencilerin üniversite organlarında yer almayı ve önemli kararlarda söz sahibi olmayı istemelerine karşın, öğretim üyeleri bu duruma taraftar görülmemişlerdir. Korkut’a göre, öğrencilerin yönetime

katılmaları ile gençlerin ülke yönetimine hazırlanmaları için bir fırsat yaratılmış olacaktır.

Doğanay ve Sarı tarafından kaleme alınan “Öğrencilerin üniversitedeki yaşam kalitesine ilişkin algılarının demokratik yaşam kültürü çerçevesinde değerlendirilmesi: Çukurova Üniversitesi örneği” adlı çalışmada (2003) üniversite ikliminin demokratikliği ve öğrencilerin bu durumu nasıl değerlendirdikleri üzerinde durulmuştur. 720 Çukurova Üniversitesi öğrencisi üzerinde yapılan araştırma, sosyal etkinlikler konusunda doyumlarını dile getiren öğrencilerin, özellikle kararlara katılım konusunda üniversiteyi demokratiklikten uzak olarak gördükleri ve üniversitedeki yaşam kültürünün demokrasiye dayanmadığını düşündüklerini göstermektedir.

Yapılan araştırmalar halkın genelinde siyasetin yalnızca izlendiğine ama katılmadığına işaret etmektedir. Kahraman, 2002 yılında gerçekleştirdiği çalışmasında, Isparta’daki siyasal seçmenlerin büyük bir çoğunluğunun sadece aktif olarak oy verme yolu ile siyasal katılımı bulduklarını belirtmektedir (yüzde 86,2). Mitinglere katılma yüzde 8,2 ve propaganda çalışmalarına katılma yüzde 2,9 düzeyindedir. Ayrıca seçmenlerin derneklere ve partilere üye olma oranları da oldukça düşüktür.

Strateji/Mori, IRI (International Republican Institute) ve ARI Hareketi’nin katılımıyla yapılan bir alan araştırmasında (1999) “Türk gençliğinin siyasal katılım derecesi ve katılımın önündeki engeller” saptanmaya çalışılmıştır. Sonuçlar gençlerin siyasal katılımının çok düşük olduğu yönündedir. Çarkoğlu’nun “Türk Gençliği ve Siyasal Katılım” adlı çalışmasında (2001) irdelediği sonuçlar, en geleneksel siyasal katılım biçimi olan oy verme dışında kalan bütün katılım türlerinde gençliğin katılımının önemsenmeyecek kadar düşük olduğunu göstermektedir. Ancak gençliğin siyasal katılım konusundaki ataleti Türk toplumunun geneli ile benzer özellikler göstermektedir. TÜSİAD’ın 2001 yılında yürütmüş olduğu “Seçim Sistemi ve Siyasal Partiler” araştırmasına göre, Türk seçmenin yüzde 88’i her zaman oy kullanmakta, yüzde 51’i medya aracılığı ile güncel siyaseti izlemektedir. Oysa diğer katılım türleri (dilekçe

verme, miting ve gösterilere katılma, siyasal parti veya sivil toplum kuruluşlarına katılma) yüzde 10'un altındadır.

Türk gençliğinin siyasal katılım örüntüsünde gerçekleşmiş olabilecek değişimi gözlemleyebilmek amacı ile Strateji/Mori, IRI (International Republican Institute) ve ARI Hareketi tarafından 1999 yılında gerçekleştirilen araştırma, Nisan 2003'te tekrarlanarak yeni bir alan araştırması gerçekleştirilmiştir (Erdoğan, 2003). Türkiye'nin 16–28 yaş arası nüfusunu temsil edecek bir kitleyi hedefleyen araştırma, bir önceki çalışma ile aynı örneklem yapısına sahiptir. Çalışma Strateji/GfK tarafından yürütülmüş ve toplam 1223 genç ankete katılmıştır. Araştırma sonucunda göze çarpan olgu, internet üzerinden gerçekleştirilen bir protesto eylemine katılma davranışı dışında (yüzde 4,3) diğer tüm katılım türlerinde; oy kullanmak (yüzde 52,6), siyasal parti üyeliği (yüzde 8,3), sivil toplum örgütü üyeliği (yüzde 2,9), siyasal parti kampanyaları (yüzde 4,1), resmi mercilere yazılı başvuru (yüzde 9,4), toplu yürüyüş (yüzde 9,4), boykot eylemi (yüzde 6,4)) sonuçların ya aynı kalmış ya da azalmış olduğudur.

Yazıcı tarafından, 2005 yılında üniversite öğrencileri üzerinde yapılan “Üniversite gençliğinin sosyo-kültürel profili” konulu bir araştırmanın sonuçlarına göre, kızların bireysel ve ailevi duyarlılıkları, erkeklerin ise toplumsal duyarlılıkları daha yüksektir. Erkekler kızlara göre daha çok haber, açık oturum, ekonomi programları izlerken, kızlar genellikle kültür-sanat ve belgesel programları izlemektedirler. Bu özellikler siyasal katılımı azaltıcı ya da çoğaltıcı etkiler yapabilmektedir.

Doğanay, Çuhadar ve Sarı (2005) tarafından Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada, öğretmen adaylarının siyasal katılımı düzeylerine ve bunu etkileyen etkenlere bakılmıştır. Araştırma, Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerinden oluşan 370 kişilik öğretmen adayı örneklemini üzerinde gerçekleştirilmiştir. Öğretmen adaylarının en yüksek katılımı gösterdiği etkinlikler seçimlerde oy kullanmak ve güncel siyaseti izlemektir. Bunun dışındaki türlerde katılımı düşüktür. Siyasal katılımı etkileyen etkenlere bakıldığında, öğretmen adaylarının, toplumsal olaylara duyarlı olmanın gerekliliğine inanmaları, haklarında alınacak kararları etkilemek isteği ve

katılımcılığı demokratik vatandaşlığın bir gereği olarak görmeleri gelmektedir. Olumsuz etkilenmelerin baş nedeni ise siyasal katılımcı olduğunun bilinmesinin öğretmen adayının iş bulmasını engelleyeceği korkusudur. Araştırma, ailesi siyasete ilgili olanların olmayanlara göre daha fazla siyasal katılımcılık gösterdiğini belirtmektedir. Erkekler kız öğrencilerden, etnik kökenini önemseyenler önemsemeyenlerden, güncel siyasete ilgili olanlar olmayanlardan, dinsel kurallara bağlı olmayanlar olanlardan ve siyasal örgütlülük içinde olanlar örgütsüzlerden daha fazla katılımcılardır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma grubu, verilerin toplanması, verilerin analiz edilmesi ve işlem konularında açıklamalar yer almaktadır.

III.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, Türkiye ve Almanya'da yaşayan Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımlarına etki eden yordayıcıların belirlenmesi ve karşılaştırılmasına yönelik tarama modeli biçimindeki betimsel nitelikli bir araştırmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2004).

Çalışmada nicel ve nitel veri toplama yöntemlerinin ve veri analizinin bir arada olduğu karışık araştırma desenlerinden (mixed methods designs) sıralı açıklamalı desen (sequential explanatory design) kullanılmıştır (Cresswel, 2003). Bu desende öncelikle nicel veri toplama ve veri analizi gerçekleştirilmekte, ardından nitel veri toplama ve veri analizi gerçekleştirilmektedir. Öncelik nicel veriye yer verilmektedir ve iki yöntem bulgular ve yorum bölümünde bütünleştirilmektedir (Creswell, 2003).

III.2. Araştırma Grubu

Bu araştırmanın nicel verileri için Türkiye'de (Ankara) ve Almanya'da üniversite öğrenimlerini sürdüren iki araştırma grubu üzerinde çalışılmıştır. Araştırmanın nitel verileri Almanya'da yaşayan ve siyasal / toplumsal katılım açılarından öne çıkmış 11 kişi ile yapılan görüşmelerden elde edilmiştir.

III.2.1. Türkiye Araştırma Grubu

Türkiye araştırma grubunu, Ankara'daki Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitelerinin farklı bölümlerinde öğrenimlerini sürdüren üniversite öğrencileri oluşturmaktadır.

Türkiye örnekleme için ölçme araçlarının uygulanacağı üniversiteler bu okullara devam eden öğrencilerden tesadüfi örnekleme yoluyla belirlenmiştir.

Tablo 1. Türkiye Örnekleme İçin Öğrencilere İlişkin Demografik Bilgiler

Değişkenler	Frekans	Yüzde	Anne		Baba	
			F	Y	F	Y
Cinsiyet						
Kadın	170	(51,5)				
Erkek	160	(48,5)				
Eğitim Düzeyi						
Okuma Yazma Bilmiyor			31	(9.1)	9	(2.7)
Okuma Yazma Biliyor			32	(9.7)	9	(2.7)
İlköğretim I. Kademe			141	(42.7)	82	(24.8)
İlköğretim II. Kademe			23	(19.7)	47	(14.2)
Ortaöğretim (Lise)			65	(11.2)	96	(29.1)
Yüksekokul / Üniversite			37	(11.2)	84	(25.5)
Yüksek Lisans / Doktora			1	(0.9)	3	(0.9)
Aile Geliri						
501 - 1000 TL	90	(27.3)				
1001- 1500 TL	101	(30.6)				
1501- 2500 TL	80	(24.2)				
2501- 4000 TL	26	(7.9)				
4000 TL ve üstü	7	(2.1)				

Tablo 1'de görüldüğü gibi katılımcıların yüzde 51.5'i (170) kadın, yüzde 48.5'i (160) ise erkektir.

Katılımcılar, anne ve babalarının eğitim düzeyini 7 basamaklı bir ölçek üzerinde değerlendirmişler (1= Okuma Yazma Bilmiyor, 2= Okuma Yazma Biliyor, 3= İlköğretim I. Kademe, 4= İlköğretim II. Kademe, 5= Ortaöğretim (Lise), 6= Yüksekokul / Üniversite, 7= Yüksek Lisans / Doktora). Annelerin ortalama eğitim düzeyi 3.52 (SS=1.45), babaların ise 4.44 (SS=1.34) olarak ortaya çıkmıştır. Okuma-yazma bilmeyen annelerin oranı yüzde 9.4, okuma yazma bilen annelerin oranı yüzde 9.4, ilkokul mezunu annelerin oranı yüzde 42.7, ortaokul mezunu annelerin oranı yüzde 7.0, lise mezunu annelerin oranı yüzde 19.7, üniversite mezunu annelerin oranı yüzde 11.2 ve lisans üstü eğitim almış annelerin oranı yüzde 0.3'tür. Okuma-yazma bilmeyen babaların oranı yüzde 2.7, okuma

yazma bilen babaların oranı yüzde 2.7, ilkokul mezunu babaların oranı yüzde 24.8, ortaokul mezunu babaların oranı yüzde 14.2, lise mezunu babaların oranı yüzde 29.1, üniversite mezunu babaların oranı yüzde 25.5 ve lisans üstü eğitim almış babaların oranı yüzde 0.9'dur.

Katılımcılar, ailelerinin gelir düzeyini de 5 basamaklı bir ölçek üzerinde değerlendirmişlerdir (1=501-1000 TL, 2=1001- 1500 TL, 3=1501-2500 TL, 4=2501- 4000 TL, 5=4000 TL üstü). Sonuçlar ortalama aile gelirinin 3.02 (SS=1.17) olduğunu göstermiştir. Aile geliri 501- 1000 TL arası olanların oranı yüzde 27.3, 1001- 1500 TL arası olanların oranı yüzde 30.6, 1501- 2500 TL arası olanların oranı yüzde 24.2, 2501- 4000 TL arası olanların oranı yüzde 7.9 ve 4000 TL ve üstü olanların oranı % 2.1'dir.

Özetle Türkiye'deki üniversite öğrencisi grup, anababalarının eğitim ve gelir düzeyleri açısından farklılık göstermektedir.

III.2.2. Almanya Araştırma Grubu

Almanya araştırma grubunu ise Almanya genelindeki üniversitelerde öğrenimlerini sürdüren Türk kökenli öğrenciler oluşturmaktadır. Almanya'da üniversiteli Türk öğrencilere ulaşmakta zorlanılması nedeniyle üniversite öğrenimlerini sürdüren 125 Türk üniversite öğrencisine ulaşılabilmektedir.

Tablo 2. Almanya Örneklemini İçin Öğrencilere İlişkin Demografik Bilgiler

Değişkenler	Frekans	Yüzde	Anne		Baba	
			F	Y	F	Y
Cinsiyet						
Kadın	60	(48)				
Erkek	65	(52)				
Eğitim Düzeyi						
Okuma Yazma Bilmiyor			20	(16.0)	5	(4.0)
Okuma Yazma Biliyor			12	(9.6)	3	(2.4)
İlköğretim I. Kademe			37	(29.6)	25	(20.0)
İlköğretim II. Kademe			28	(22.4)	44	(35.2)
Ortaöğretim (Lise)			16	(12.8)	27	(21.6)
Yüksekokul / Üniversite			12	(9.6)	18	(14.4)
Yüksek Lisans / Doktora			0	(0.0)	3	(2.4)
Aile Geliri						
..... - 500 €	4	(3.2)				
501 - 1000 €	13	(10.4)				
1001- 1500 €	22	(17.6)				
1501- 2500 €	42	(33.6)				
2501- 4000 €	34	(27.2)				
4000 € ve üstü	10	(8.0)				

Tablo 2’de görüldüğü gibi katılımcıların yüzde 48’i (60) kadın, yüzde 52’si (65) ise erkektir.

Katılımcılar, anne ve babalarının eğitim düzeyini 7 basamaklı bir ölçek üzerinde değerlendirmişler (1= Okuma Yazma Bilmiyor, 2= Okuma Yazma Biliyor, 3= İlköğretim I. Kademe, 4= İlköğretim II. Kademe, 5= Ortaöğretim (Lise), 6= Yüksekokul / Üniversite, 7= Yüksek Lisans / Doktora). Annelerin ortalama eğitim düzeyi 3.35 (SS=1.49), babaların ise 4.21 (SS=1.28) olarak ortaya çıkmıştır. Okuma-yazma bilmeyen annelerin oranı yüzde 16.0, okuma yazma bilen annelerin oranı yüzde 9.6, ilkokul mezunu annelerin oranı yüzde 29.6, ortaokul mezunu annelerin oranı yüzde 22.4, lise mezunu annelerin oranı yüzde 12.8, üniversite mezunu annelerin oranı yüzde 9.6’dır. Okuma-yazma bilmeyen babaların oranı yüzde 4.0, okuma yazma bilen babaların oranı yüzde 2.4, ilkokul mezunu babaların oranı yüzde 20.0, ortaokul mezunu babaların oranı yüzde 35.2, lise mezunu babaların oranı yüzde 21.6, üniversite mezunu babaların oranı yüzde 14.4 ve lisans üstü eğitim almış babaların oranı yüzde 2.4’tür.

Katılımcılar, ailelerinin gelir düzeyini de 6 basamaklı bir ölçek üzerinde değerlendirmişlerdir (1= .... - 500 €, 2=501-1000 €, 3=1001-1500 €, 4=1501- 2500 €, 5=2501- 4000 €, 6=4000 € üstü). Sonuçlar ortalama aile gelirinin 3.95 (SS=1.22) olduğunu göstermiştir. Aile geliri ...-

500 € arası olanların oranı yüzde 3.2, 501- 1000 € arası olanların oranı yüzde 10.4, 1001- 1500 € arası olanların oranı yüzde 17.6, 1501- 2500 € arası olanların oranı yüzde 33.6, 2501- 4000 € arası olanların oranı yüzde 27.2 ve 4000 € ve üstü olanların oranı % 8'dir.

Özetle Almanya araştırma grubundaki anababaların eğitim düzeyi ilköğretim 1. ve 2. kademedede yığılmış ve Türkiye grubuna göre üniversite mezunu anababaların oranının daha düşük olduğu, ancak yüksek geliri ailelerin oranının yüksek olduğu gözlenmektedir.

III.2.3. Almanya'da Görüşmelerin Yapıldığı Araştırma Grubu

Almanya'da siyasal ve toplumsal katılım açılarından öne çıkmış Türk kökenli milletvekili, belediye meclis üyesi, dernek başkanı vb. özelliklere sahip olan kişilerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. 23 – 29 Kasım 2008 tarihleri arasında Almanya'nın Duesseldorf, Essen ve Köln, 27.01.2009 – 08.02.2009 tarihleri arasında Frankfurt, Mainz, Dietzenbach kentlerine yapılan seyahat sonucunda toplam 11 kişi ile görüşme gerçekleştirilmiştir.

Bu görüşmeler için ziyaret öncesi görüşülecek kişilerle elektronik posta ve telefon aracılığı ile haberleşilerek araştırmanın amacı aktarılmış ve görüşme için yer ve zaman ayarlaması yapılmıştır. Görüşülen kişilerin konuyla ilgili olmaları ve buldukları yerde öncülük eden kişiler olmalarına özen gösterilmiştir. Bu kişiler arasında federal parlamento üyesi milletvekili, belediye meclis üyesi, Göçmen Kadınlar Birliği başkanı, Avrupa Türk İşadamları ve Sanayicileri Derneği sekreteri, yabancı öğrenciler başkanı, sosyal demokrat dernekler başkanı gibi rolleri yürütmekte olan Türk kökenli ve Almanya'da büyümüş ve Alman vatandaşı olan kişiler yer almıştır. Ayrıca siyasal alanda görüşülen kişilerin Almanya'da bulunan farklı siyasal partilerden (SPD, CDU, FDP) olmalarına dikkat edilmiştir.

III.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın örneklem grubunu Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin de oluşturması nedeniyle ölçeğin Türkçe formunun yanı sıra Almanca formu da geliştirilmiştir.

III.3.1. Türkçe Form

III.3.1.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada nicel verilerin toplanmasında gençlerin yaş, cinsiyet, anababanın eğitim durumu ve ailenin geliri gibi soruların bulunduğu sosyo-demografik bilgi formu araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Anababanın eğitim düzeyi ailenin sosyo-kültürel düzeyinin; anababanın gelir düzeyi de sosyo-ekonomik düzeyinin göstergesi olarak kullanılmıştır.

III.3.1.2. Ölçeğin Geliştirilme Süreci

Alanyazında siyasal ve toplumsal katılıma çok farklı etkenlerin etki ettiği ileri sürülmüştür. Bunlardan önemli olanları;

- sisteme güven,
- bireyin siyasal yeterlik konusundaki algısı,
- sistemin değişebilirliğine inancı,
- siyasal bilgi düzeyi,
- siyasal değerlendirme yetisi,
- hoşgörü düzeyi,
- grupla çalışma ve işbirliği,
- yasalara saygı,
- değerler,
- siyasal, ekonomik vatandaşlık bilgisi,
- kendilik algısı – kendini kabul düzeyi,
- problem çözme becerisi,
- iletişim becerisi,
- medyaya güven,

- okul iklimi değerlendirmeleri,
- seçilmişlere ilişkin değerlendirmeler,
- alternatif toplumsal katılım biçimleri,
- siyasal etkinlik

olarak sıralanabilir (Oser, Ullrich ve Biedermann, 2000). Dolayısıyla siyasal ve toplumsal katılım pek çok toplumsal ve bazı kişisel unsurların birlikte incelendiği geniş bir çerçevede ele alınmaktadır. Dolayısıyla bu geniş bakış açısının araştırmaya da yansımaları bir zorunluluk olarak görülmüştür.

Alanyazının incelenmesinin ardından araştırmada kullanılacak olan ölçme aracı için çalışmalara başlanmıştır. Konuyla ilgili olarak yapılan çeşitli araştırmalarda kullanılan ölçme araçları incelenmiştir. ABD'deki Pennsylvania Devlet Üniversitesi'nden Flanagan, Syvertsen ve Stout (2007) tarafından geliştirilen ve siyasal / toplumsal katılımı ölçmeyi hedefleyen bir ölçme aracının araştırma amaçlarına hizmet edeceği düşünülmüştür.

Öncelikle ölçme aracını geliştirenlerden birisi olan ABD'li araştırmacı Constance A. Flanagan ile bağlantı kurulmuş ve ölçek kullanımıyla ilgili görüşü ve izni alınmıştır. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması için dört uzmana verilerek çeviri çalışmalarına başlanmıştır. Ölçeğin Türkçeye çevrilmesinin ardından dikkatli bir şekilde gözden geçirildiğinde, ABD toplumu için anlamlı olan ancak Türkiye için uygun olmayabilecek maddelerin olduğu gözlenmiştir. Örneğin ölçeğin son bölümü siyasal bilgi düzeyini ölçmeyi hedeflemektedir. Ölçekte bulunan siyasal bilgi düzeyini yoklayacak sorular doğal olarak ABD'de yaşayanlar için hazırlanmıştır.

Ayrıca Flanagan ve arkadaşlarının geliştirdiği ölçek temelde 12-18 yaşlar arasındaki ergenlere yönelik iken bu çalışmada örneklem grubunu sadece üniversite öğrencileri oluşturmaktadır.

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı ölçek esas alınarak; kültürel öğeler ayıklanıp ve kültüre özgü yeni maddeler yazılıp yeni bir ölçek geliştirme kararı alınmıştır. Ölçeğin bu şekilde kullanımına ilişkin olarak, Flanagan ile iletişime geçip gerekli izinler alınmıştır.

Flanagan ve arkadaşlarının geliştirdiği ölçek esas alınarak 239 maddelik yeni bir ölçek oluşturulmuştur. Ölçeğin geliştirme çalışmalarına başlanmış ve uzmanlara görüş alınmak üzere yollanmıştır. Alan uzmanları olarak ölçme ve değerlendirme alanında araştırma birikimi olan ve genel olarak gençlerin gelişimi konusunda uzmanlaşmış akademisyenlere ulaşılmıştır. Uzman grubuna araştırma amacıyla ilgili bilgi verilmiş ve ölçek taslağını içerik, dil ve amaca hizmet edip etmediği açılarından değerlendirmeleri istenmiştir. Uzmanlardan gelen değerlendirmeler doğrultusunda ölçek geliştirilmiştir.

Türkçe ölçek, önce 30 kişilik bir öğrenci grubuna uygulanmış ve öğrencilerden ölçeğin dili ve anlaşılabilirliği konusundaki geri bildirimleri alınmış ve gelen önerilerle araç ön uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Hazırlanan ölçeğin ön uygulaması Ankara'da bulunan Hacettepe Üniversitesi, ODTÜ ve Ankara Üniversitelerinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 200 kişilik öğrenci grubu üzerinde yapılmıştır.

Ölçekte bulunan alt ölçeklerin faktör yapısını belirleyerek yapı geçerliğini incelemek amacı ile açıklayıcı (exploratory) faktör analizi sonucunda, alt ölçeklerin boyutları belirlenmiştir. Alt ölçeklerde faktör yükleri ,30'un altında olan 16 madde alt ölçeklerden çıkarılmıştır. Böylece 223 maddeden oluşan ölçek (Ek1) hazır hale getirilmiştir. Ölçekteki alt ölçekler (Ek2) sırasıyla şöyledir:

1. Dereceli Siyasal Yönelim Ölçeği
2. Dereceli Dindarlık Ölçeği
3. Katılım
4. Ailede Kararlara Katılım
5. Güven
6. Vatandaşlık Davranışları
7. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar
8. Katılım Beklentisi
9. Özel İlgi Gruplarına Destek
10. Siyasal / Toplumsal Algı
11. Vatandaşlık Türleri
12. Anababaların Toplumsal Katılımı

13. Başkaları ile Siyasal İletişim
14. Değerler
15. Kişisel İnançlar
16. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı
17. Okul İklimi Değerlendirmeleri
18. Kişisel Siyasal Hedefler
19. Okul Deneyimi
20. Siyasal Bilgi
21. Siyasal Düşünceyi İfade Etme Yolları
22. Genel Özyeterlik Algısı

Aracın geliştirilmesi sırasında faktör yapıları belirlenen ölçeğin, faktör yapılarını test etmek amacıyla araştırma grubundan elde edilen verilere tekrar Açıklayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Faktör analizi, ölçme aracının yapısını aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi, az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan bir istatistiksel tekniktir (Büyüköztürk, 2002). Ancak faktör analizi, tüm veri yapıları için uygun olmayabilir. Verilerin, faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ile bulunur. Bartlett küresellik testinin aldığı değer ve onun anlamlılığı ise; değişkenlerin birbirleri ile ilişki gösterip göstermediklerini test eder. KMO'nun. 60'dan yüksek, Bartlett testinin anlamlı bulunması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu gösterir (Büyüköztürk, 2002).

Faktör analizinin en önemli aşamalarından biri de faktör sayısına karar vermektir. Faktör sayısına karar vermede farklı yöntemler olmakla beraber sıklıkla kullanılan Kaisers' ölçütü ve özdeğer grafiği (Scree plot) yöntemleridir. Kaisers' ölçütüne göre özdeğeri (eigenvalue) 1.00'a eşit ya da daha büyük olan faktörler analizde kalır (Howard, Tinsley ve Tinsley, 1987).

Ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek için gerçekleştirilen açıklayıcı faktör analizine ek olarak, gözlenen verinin modele ne oranda uyum sağladığını belirlemek amacıyla LISREL kullanılarak doğrulayıcı (confirmatory) faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi,

gözlenebilir faktörlerden oluşan (gizil değişkenler) faktöriyel bir modelin gerçek verilerle ne derece uyum gösterdiğini değerlendirmeyi amaçlar (Şimşek, 2007).

Yapısal Eşitlik Modelleri (YEM) alanında kullanılan çok sayıda uyum indeksi bulunmaktadır. Bunlardan en yaygın olarak kullanılanı Ki Kare (χ^2) testidir. Modelin veriye uyumunu tanımlamada kullanılan diğer bir yol da Ki Kare'nin serbestlik derecesine oranının hesaplanmasıdır. Bu oranın 5 ve altında olması kabul edilebilir bir değer olarak belirtilmektedir (Kline, 2005). En çok kullanılan uyum indeksleri ise İyi Uyum İndeksi (Goodness of Fit Index, GFI), Düzeltilmiş İyi Uyum İndeksi (Adjusted Goodness of Fit Index, AGFI), Ortalama Hataların Karekökü (Root Mean Square Residual, RMR), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA) ve Karşılaştırmalı Uyum İndeksi'dir (Comparative Fit Index, CFI). Bu çalışmada da kriter olarak sayılan uyum indeksleri kullanılmıştır. GFI, AGFI ve CFI'nin değerinin .90 ve üzerinde olması iyi uyum olarak; RMR ve RMSEA değerinin ise .05 ve altında olması mükemmel uyumu, .08 ve altında olması ise kabul edilebilir uyum olarak kabul edilmektedir (Schermele-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003; Sümer, 2000).

Aşağıda her alt ölçeğe ilişkin KMO ve Barlett değerleri, Açıklayıcı Faktör Analizi ve Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları verilmiştir.

III.3.1.3. Dereceli Siyasal Yönelim Ölçeği

Alanyazında katılıma etki ettiği düşünülen etkenlerden birisi de kişinin kendisinin ve anababasının siyasal görüşüdür. Bu geleneksel olarak sol ve sağ kanatları temsil eden bir değerlendirmedir (Dalmış ve İmamoğlu, 2000; Rubinstein, 1994; Milburn, 1996). Ölçekte siyasal yönelim 9'lu olarak derecelendirilmiş ve kendisinin, annesinin ve babasının siyasal görüşünü belirtmesi istenmiştir.

III.3.1.4. Dereceli Dindarlık Ölçeği

Gençlerin katılımlarına etki eden etkenlerden birisi de dindarlık düzeyi olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle 9'lu olarak derecelendirilmiş kendisinin, annesinin ve babasının dindarlık düzeyini belirtmesi için bir ölçek geliştirilmiştir.

II.3.1.5. Katılım Alt Ölçeği

Tablo 3'de Katılım alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 3. Katılım Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.717
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	497.539
	Serbestlik Derecesi	28
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 3'de görüldüğü üzere, 8 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .717 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($497.539 p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 8 maddelik alt ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi Yöntemi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Bilindiği üzere faktör analizi, iki kısımdan oluşmaktadır; faktör ayırma ve faktör döndürme. Faktörlerin özdeğerleri temel bileşenleri çözme yöntemi ile elde edilmiştir. İlgili alanyazın incelendiğinde faktör sayısına karar vermek için birden fazla metot önerilmektedir. Bu yöntemlerden en uygun olanının Scree test olduğu düşünülüp grafik üzerinde keskin değişikliğe uğrayan noktaya kadar olan iki faktör belirlenmiştir. Belirlenen faktörler asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi (Varimax Rotation) ile incelenmiştir. Tablo 4'de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 4. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	2.730	34.122
2	1.263	15.782
Toplam	3.994	49.904

Tablo 4'den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 50'si iki faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 34'ünü açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 2.730, 2.186 ve 1.263 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 35'ini açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde, "Siyasal Katılım" ve "Toplumsal Katılım" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 2, ve 6. maddenin ölçekteki faktör yükü incelendiğinde, bu yüklerin. 30'un altında olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddelere ilişkin madde ayırıcılıkları hesaplandığında; bu ayırıcılıkların .03 olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 6 madde kalmıştır.

Maddeler üzerinde, asal eksellere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Katılım Alt Ölçeğinin Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	1	.870
	4	.808
2	3	.624
	5	.820
	7	.710
	8	.574

Katılım alt Ölçeğine uygulanan açımlayıcı faktör analizi sonucu ortaya çıkan 6 maddelik ölçeğin iki faktörlü yapısının geçerliliğini değerlendirmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Çizelge 7'de görüldüğü gibi uyum indekslerinin çoğu modelin yetersiz olduğunu göstermiştir.

Tablo 6. Katılım Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 37.87 (8)	4.73
GFI	.95
AGFI	.88
CFI	.80
RMR	.049
RMSEA	.121

Katılım Ölçeğinin yapı geçerliliğini artırmak amacıyla örtük değişkenleri en iyi açıklayan maddeler belirlenerek model üzerinde gerekli görülen değişiklikler DFA'ya uygun olarak yapılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 3. ve 7. maddelerin modelden çıkarılmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler ölçekten çıkarılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 7. Katılım Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 0.91 (1)	.91
GFI	.99
AGFI	.98
CFI	.99
RMR	.004
RMSEA	.034

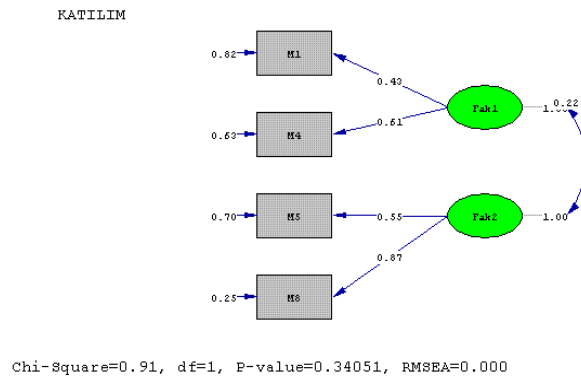
Tablo 6 ve Tablo 7'deki uyum değerleri incelendiğinde, ölçekten iki madde çıkarıldıktan sonraki ölçüm modelinin değerlerinin, ilk modele göre daha yüksek ve kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu görülmektedir. Ayrıca, X^2 fark istatistikleri sonuçları da incelenmiştir. Bu iki modeli karşılaştırmak için iki modelin X^2 değerlerinin farkı ve serbestlik derecelerinin farkına bakılmıştır. Buna göre iki model arasında X^2 farkının 36.96 ve serbestlik derecesi farkının 7 olduğu görülmektedir. Ki kare farklılık testi 36.96, 1; $p < .01$ olduğu için ölçme modelinde yapılan bu değişikliğin istatistiksel olarak daha iyi bir model ürettiği görülmektedir.

Ayrıca doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 1’de gösterilmiştir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, iki farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; “Siyasal Katılım” alt boyutu için .85 ve “Toplumsal Katılım” alt boyutu için .83 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 1. Katılım Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

III.3.1.6. Ailede Kararlara Katılım

Tablo 8’de Ailede Kararlara Katılım alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 8. Ailede Kararlara Katılım Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.702
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	750.533
	Serbestlik Derecesi	55
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 8’de görüldüğü üzere, 12 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .702 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($750.533 p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 12 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 9’da faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 9. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	3.061	27.825
2	1.450	13.180
3	1.232	11.204
Toplam	5.743	52.209

Tablo 9'dan da anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 52'si üç faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 28'ini açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 3.061, 1.450 ve 1.232 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 26'sını açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; "Sosyal İlişkilerdeki Kararlar", "Günlük Yaşamdaki Kararlar", "Geleceğe İlişkin Kararlar" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 16. ve 17. maddelerin ölçekteki faktör yükleri incelendiğinde, bu yüklerin .30'un altında olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddelere ilişkin madde ayırıcılıkları hesaplandığında; bu ayırıcılıkların .03 olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 10 madde kalmıştır.

Belirtilen maddelerin ölçekten çıkarılmasından sonra kalan maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10. Ailede Kararlara Katılım Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	10	.588
	13	.525
	14	.851
	15	.846
	20	.606
2	11	.817
	12	.763
3	18	.752
	19	.639
	21	.735

Ailede Kararlara Katılım alt Ölçeğinin açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan üç faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 10 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 10. ve 17. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo11'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 2'de gösterilmiştir.

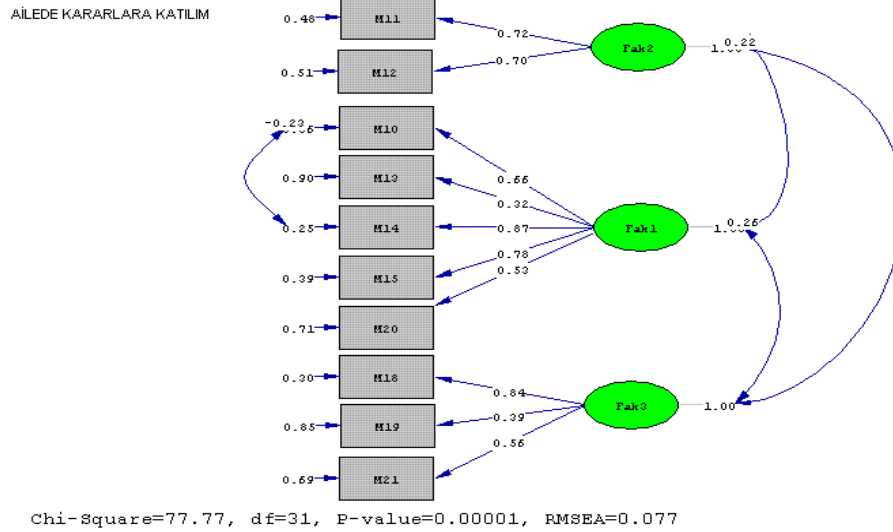
Tablo 11. Ailede Kararlara Katılım Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
χ^2/sd 77.77 (31)	2.51
GFI	.94
AGFI	.90
CFI	.91
RMR	.006
RMSEA	.0077

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (χ^2/sd) oranı 2.51'dir ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .94, AGFI değerinin .90 ve CFI değerinin .91; RMR değerinin .006 ve RMSEA değerinin de .007 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış üç faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, üç farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; "Sosyal İlişkilerdeki Kararlar" alt boyutu için .76, "Günlük Yaşamdaki Kararlar" alt boyutu için .54 ve "Geleceğe İlişkin Kararlar" alt boyutu için .55 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 2. Ailede Kararlara Katılım Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

III.3.1. 7. Güven

Tablo 12’de Güven alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 12. Güven Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.754
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	1.1264
	Serbestlik Derecesi	66
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 12’de görüldüğü üzere, 16 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .754 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (1.1264 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 16 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 13’de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 13. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	3.587	26.396
2	1.550	14.815
3	1.506	14.141
Toplam	6.633	55.352

Tablo 13'den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 55'i üç faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 26'sını açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 3.587, 1.550 ve 1.506 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 26'sını açıkladığı göz önüne alınır, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; "Siyasal Kurumlara Güven", "Siyaset Dışı Kurumlara Güven", "Sosyal Kurumlara Güven" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 23, 30, 31 ve 34 numaralı maddeler ölçekteki faktör yükleri incelendiğinde, bu yüklerin .30'un altında olması ve özellikle birden fazla faktörde birbirine yakın faktör yüklerine sahip olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddelere ilişkin madde ayırıcılıkları hesaplandığında; bu ayırıcılıkların .03 ile .035 arasında değişmekte olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 12 madde kalmıştır.

Belirtilen maddelerin ölçekten çıkarılmasından sonra kalan maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 14'de sunulmuştur.

Tablo 14. Güven Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	27	.812
	28	.865
	29	.630
	32	.702
	33	.848
	34	.759
2	35	.596
	37	.857
	38	.885
3	24	.742
	25	.723
	26	.563

Güven alt Ölçeğinin açılımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan üç faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 12 maddeden elde edilen korelasyon matrisi

veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 32 - 28 ve 33 – 27. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo15'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 3'de gösterilmiştir.

Tablo 15. Güven Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 79.52 (49)	1.62
GFI	.95
AGFI	.92
CFI	.96
RMR	.03
RMSEA	.005

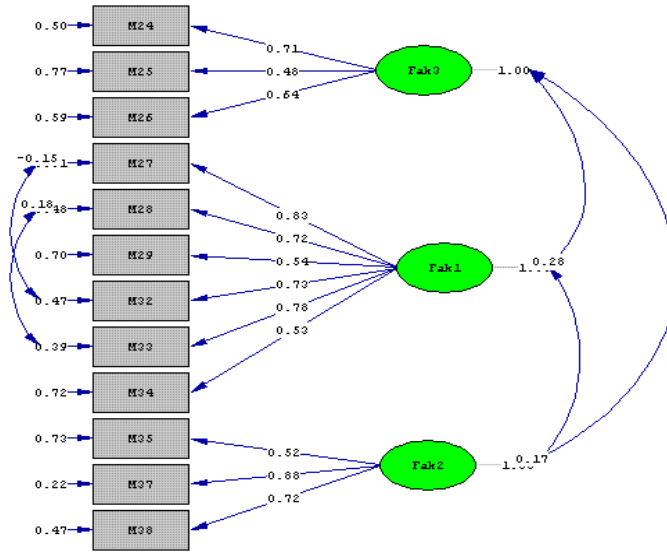
Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.62'dir ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .95, AGFI değerinin .92 ve CFI değerinin .96; RMR değerinin .03 ve RMSEA değerinin de .005 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış üç faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, üç farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; "Siyasal Kurumlara Güven" alt boyutu için .85, "Siyaset Dışı Kurumlara Güven" alt boyutu için .56 ve "Sosyal Kurumlara Güven" alt boyutu için .53 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 3. Güven Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

GÜVEN

Chi-Square=79.52, df=49, P-value=0.00378, RMSEA=0.050

III.3.1.8. Vatandaşlık Davranışları

Tablo 16'da Vatandaşlık Davranışları alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 16. Vatandaşlık Davranışları Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.797
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	1.1623
	Serbestlik Derecesi	78
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 16'da görüldüğü üzere, 13 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .797 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (1.1623 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 13 maddelik ölçek üzerinde Açımlayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 17'de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 17. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	4.005	30.804
2	1.660	12.767
3	1.379	10.604
Toplam	7.044	54.175

Tablo 17'den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 54'ü üç faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 31'ini açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 4.005, 1.660 ve 1.379 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 31'ini açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; "Vatandaşlık Davranışı Eylem Yetkinliği", "Siyasal Konularda Sesini Duyurmak", "Siyasal Bilgilerin Eleştirel Tüketimi" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 45 numaralı madde ölçekteki faktör yükü incelendiğinde, bu yükün .30'un altında olması ve özellikle birden fazla faktörde birbirine yakın faktör yüklerine sahip olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddeye ilişkin madde ayırıcılıkları hesaplandığında; bu ayırıcılığın .30 olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddenin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 12 madde kalmıştır.

Ölçekte bulunan toplam 12 maddenin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 18'de sunulmuştur.

Tablo 18. Vatandaşlık Davranışları Katılım Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	39	.700
	40	.749
	41	.634
	42	.743
	43	.521
	44	.651
2	46	.745
	47	.808
	48	.672
3	58	.741
	59	.867
	60	.793

Vatandaşlık Davranışları alt Ölçeğinin açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan üç faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 12 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 39. ve 40 maddelerin

hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo19’da sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 4’de gösterilmiştir.

Tablo 19. Vatandaşlık Davranışları Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

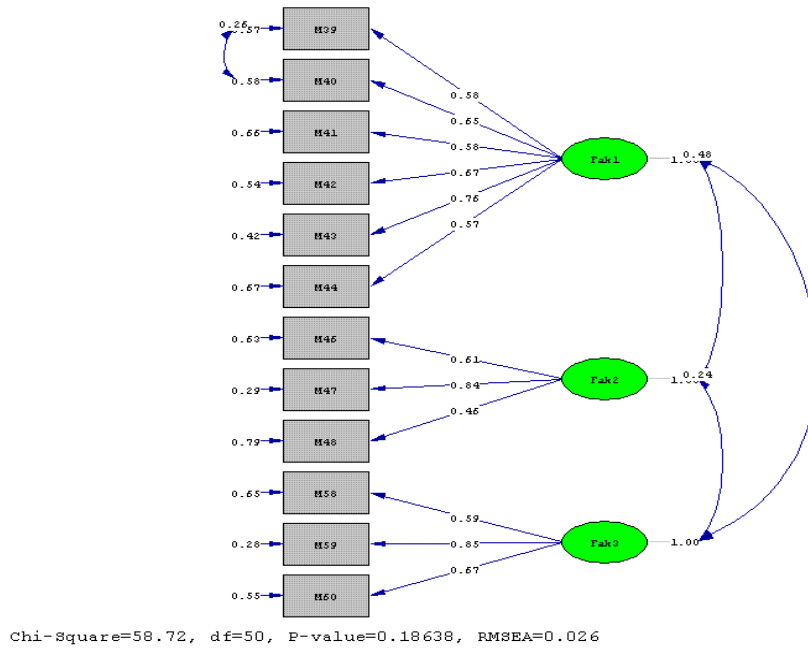
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 58.72 (50)	1.17
GFI	.96
AGFI	.94
CFI	.99
RMR	.02
RMSEA	.026

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.17’dir ve bu değer Sümer’in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .96, AGFI değerinin .94 ve CFI değerinin .99; RMR değerinin .02 ve RMSEA değerinin de .026 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış üç faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, üç farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; “Vatandaşlık Davranışı Eylem Yetkinliği (Bireysel)” alt boyutu için .75, “Siyasal Konularda Sesini Duyurmak” alt boyutu için .66 ve “Siyasal Bilgilerin Eleştirel Tüketimi” alt boyutu için .76 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 4. Vatandaşlık Davranışları Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

III.3.1. 9. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar

Tablo 20’de Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 20. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.762
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	1.2803
	Serbestlik Derecesi	91
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 20’de görüldüğü üzere, 14 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .762 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (1.2803 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 14 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 21’de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 21. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	3.755	21.986
2	2.163	15.686
3	1.356	14.281
Toplam	7.274	51.953

Tablo 21'den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yaklaşık yüzde 52'si üç faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 22'sini açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 3.755, 2.163 ve 1.356 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 22'sini açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; "Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği", "Toplumsal Sorumluluk" ve "Hükümete Destek" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 62 numaralı madde ölçekteki faktör yükü incelendiğinde, bu yükün .30'un altında olması ve özellikle birden fazla faktörde birbirine yakın faktör yüklerine sahip olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddeye ilişkin madde ayırıcılıkları hesaplandığında; bu ayırıcılığın .03 olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddenin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 13 madde kalmıştır.

Ölçekte bulunan toplam 13 maddenin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 22'de sunulmuştur.

Tablo 22. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	61	.755
	64	.754
	65	.573
	70	.694
	71	.744
2	66	.816
	67	.674
	68	.730
	69	.635
3	63	.528
	72	.602
	73	.606
	74	.723

Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar alt Ölçeğinin açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan üç faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 13 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 65-64, 70-64, 70-65, 64-61 ve 67-66. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 23'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 5'de gösterilmiştir.

Tablo 23. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

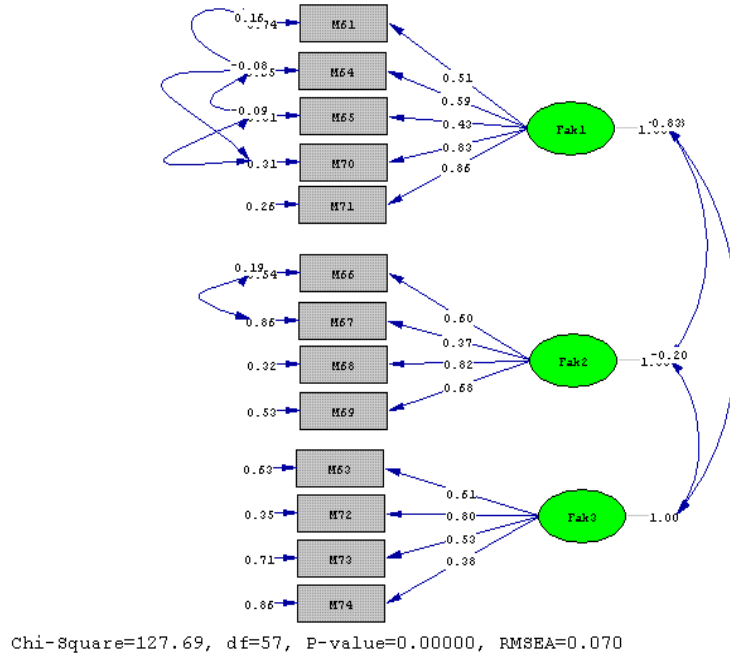
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 127.69 (57)	2.24
GFI	.93
AGFI	.89
CFI	.93
RMR	.06
RMSEA	.070

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 2.24'dir ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .93, AGFI değerinin .89 ve CFI değerinin .93; RMR değerinin .06 ve RMSEA değerinin de .070 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış üç faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, üç farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; "Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği (Bireysel)" alt boyutu için .79, "Toplumsal Sorumluluk" alt boyutu için .65 ve "Hükümete Destek" alt boyutu için .64 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 5. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

III.3.1.10. Katılım Beklentisi

Tablo 24'de Katılım Beklentisi alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 24. Katılım Beklentisi Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.718
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	842.294
	Serbestlik Derecesi	36
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 24'de görüldüğü üzere, 9 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .718 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (842.294 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 9 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 25'de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 25. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	2.927	28.880
2	1.861	24.328
Toplam	4.788	53.208

Tablo 25'den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 53'ü iki faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 29'unu açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 2.927 ve 1.861 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 29'unu açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; "Siyasal Katılım Beklentileri", "Toplumsal Katılım Beklentileri" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 49 ve 53 numaralı maddeler ölçekteki faktör yükleri incelendiğinde, bu yüklerin .30'un altında olması ve özellikle birden fazla faktörde birbirine yakın faktör yüklerine sahip olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddelere ilişkin madde ayırıcılıkları hesaplandığında; bu ayırıcılıkların .03 ile .035 arasında değişmekte olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 7 madde kalmıştır.

Maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 26'da sunulmuştur.

Tablo 26. Katılım Beklentisi Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	50	.787
	51	.827
	52	.792
	54	.797
2	55	.525
	56	.844
	57	.838

Katılım Beklentisi alt Ölçeğinin açılımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan iki faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL

kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 7 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 50. ve 51. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 27'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 6'da gösterilmiştir.

Tablo 27. Katılım Beklentisi Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

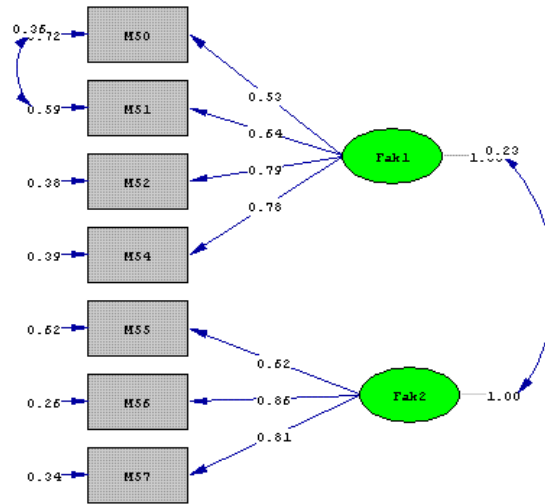
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
χ^2/sd 5.41 (12)	0.45
GFI	.99
AGFI	.99
CFI	.99
RMR	.016
RMSEA	.000

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (χ^2/sd) oranı 0.45'dir ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .99, AGFI değerinin .99 ve CFI değerinin .99; RMR değerinin .016 ve RMSEA değerinin de .000 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış iki faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, iki farklı alt boyut için hesaplanmıştır. "Siyasal katılım beklentileri" alt boyutu için Cronbach alpha iç tutarlık katsayısı .82 ve "Toplumsal Katılım Beklentileri" alt boyutu için .60 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 6. Katılım Beklentisi Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=5.41, df=12, P-value=0.94293, RMSEA=0.000

III.3.1.11. Özel İlgili Gruplarına Destek

Tablo 28'de Özel İlgili Gruplarına Destek alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 28. Özel İlgili Gruplarına Destek Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.837
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	797.650
	Serbestlik Derecesi	55
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 28'de görüldüğü üzere, 11 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .837 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (797.650 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 11 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 29'da faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 29. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	3.575	26.260
2	1.153	21.012
Toplam	4.728	47.272

Tablo 29'dan da anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 47'si iki faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 26'sını açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 3.575 ve 1.153 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 26'sını açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; "Toplumsal İlgili Gruplarına Destek" ve "Siyasal İlgili Gruplarına Destek" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 186. maddenin ölçekteki faktör yükü incelendiğinde, bu yükün .30'un altında olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Dolayısıyla, ölçekte toplam 10 madde kalmıştır.

Maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 30'da sunulmuştur.

Tablo 30. Özel İlgili Gruplarına Destek Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	183	.727
	184	.647
	185	.664
	189	.547
	191	.522
2	187	.791
	188	.690
	190	.659
	192	.706
	193	.559

Özel İlgili Gruplarına Destek alt Ölçeğinin açılımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan iki faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 10 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 188. ve 187. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 31’de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 7’de gösterilmiştir.

Tablo 31. Özel İlgi Gruplarına Destek Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

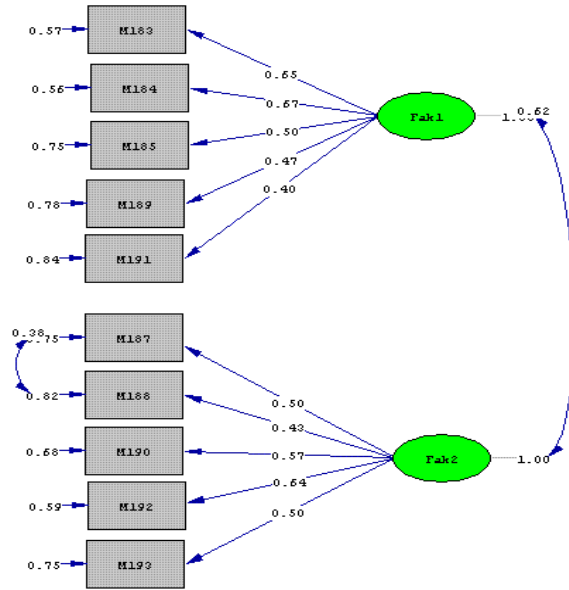
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
χ^2/sd 35.28 (33)	1.06
GFI	.97
AGFI	.95
CFI	.99
RMR	.02
RMSEA	.016

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (χ^2/sd) oranı 1.06’dır ve bu değer Sümer’in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .97, AGFI değerinin .95 ve CFI değerinin .99; RMR değerinin .02 ve RMSEA değerinin de .016 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış üç faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, iki farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; “Toplumsal İlgi Gruplarına Destek” alt boyutu için .75 ve “Siyasal İlgi Gruplarına Destek” alt boyutu için .75 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 7. Özel İlgi Gruplarına Destek Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=35.28, df=33, P-value=0.36098, RMSEA=0.016

III.3.1.12. Siyasal / Toplumsal Algı

Tablo 32'de Siyasal / Toplumsal Algı alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 32. Siyasal / Toplumsal Algı Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.711
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	895.802
	Serbestlik Derecesi	28
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 32'de görüldüğü üzere, 8 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .711 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (895.802 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 8 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 33'de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 33. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	2.473	29.952
2	2.377	24.059
3	1.066	19.947
Toplam	5.916	73.958

Tablo 33'den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 74'ü üç faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 30'unu açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 2.473, 2.377 ve 1.066 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 30'unu açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; "Siyasal etkinlik Algısı", "Ülkeye Güven", "Sosyal Adaletle İlgili Öfke" olarak adlandırılmıştır.

Maddeler üzerinde, asal eksnelere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 34'de sunulmuştur.

Tablo 34. Siyasal / Toplumsal Algı Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	80	.899
	81	.827
2	82	.878
	83	.884
	84	.892
3	85	.797
	86	.815
	87	.732

Siyasal / Toplumsal Algı alt Ölçeğinin açıklayıcı faktör analizi ile ortaya konan üç faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 10 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 10. ve 17. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 35’de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 8’de gösterilmiştir.

Tablo 35. Siyasal / Toplumsal Algı Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

İyilik Uyum İndeksi	Değer
X ² /sd 18.65 (17)	1.09
GFI	.98
AGFI	.96
CFI	.99
RMR	.003
RMSEA	.020

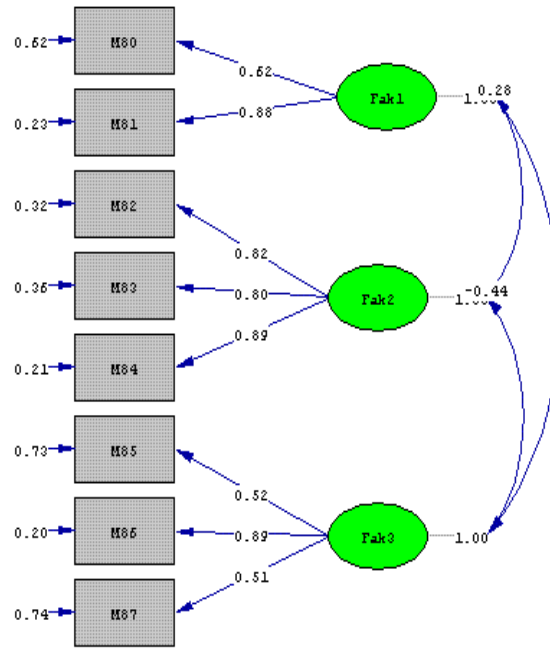
Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.09’dur ve bu değer Sümer’in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .98, AGFI değerinin .96 ve CFI değerinin .99; RMR değerinin .003 ve RMSEA değerinin de .020 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış üç faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, üç farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı, “Siyasal etkinlik Algısı” alt boyutu için .72, “Ülkeye Güven,” alt boyutu için .87 ve “Sosyal Adaletle İlgili Öfke” alt boyutu için .70 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 8. Siyasal / Toplumsal Algı Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=18.68, df=17, P-value=0.34708, RMSEA=0.020

III.3.1.13. Vatandaşlık Tutumları

Tablo 36'da Vatandaşlık Tutumları alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 36. Vatandaşlık Tutumları Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.856
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	925.375
	Serbestlik Derecesi	36
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 36'da görüldüğü üzere, 10 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .856 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (925.375 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 10 maddelik alt ölçek üzerinde Açımlayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 37'de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 37. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	3.788	36.958
2	1.402	20.704
Toplam	5.190	57.662

Tablo 37'den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 58'i iki faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 37'sini açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 3.788 ve 1.402 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 37'sini açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde, "Adalet Yönelimli Vatandaş", "Kişisel Olarak Sorumlu Vatandaş" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 96 numaralı madde ölçekteki faktör yükü incelendiğinde, bu yükün .30'un altında olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddeye ilişkin madde ayırıcılıkları hesaplandığında; bu ayırıcılıkların .03 olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 9 madde kalmıştır.

Belirtilen maddenin ölçekten çıkarılmasından sonra kalan maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 38'de sunulmuştur.

Tablo 38. Vatandaşlık Tutumları Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	94	.765
	95	.843
	97	.642
2	88	.757
	89	.729
	90	.522
	91	.828
	92	.729
	93	.719

Vatandaşlık Tutumları alt Ölçeğinin açılımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan iki faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL

kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 10 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 95. - 94. ve 91. – 90. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 39'da sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 9'da gösterilmiştir.

Tablo 39. Vatandaşlık Tutumları Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

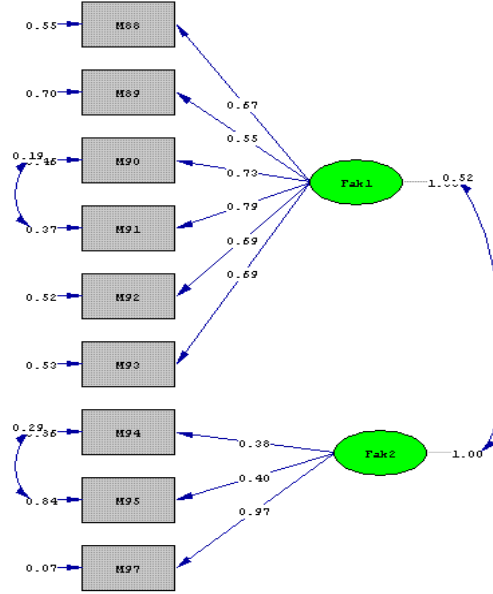
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 47.25 (24)	1.96
GFI	.96
AGFI	.93
CFI	.97
RMR	.025
RMSEA	.062

Doğrulamalı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.96'dır ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .96, AGFI değerinin .93 ve CFI değerinin .97; RMR değerinin .025 ve RMSEA değerinin de .062 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış iki faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, iki farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı, "Adalet Yönelimli Vatandaş" alt boyutu için .67, "Kişisel Olarak Sorumlu Vatandaş" alt boyutu için .77 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 9. Vatandaşlık Tutumları Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=47.25, df=24, P-value=0.00312, RMSEA=0.062

III.3.1.14. Anababaların Toplumsal Katılımı

Tablo 40'da Anababaların Toplumsal Katılımı alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 40. Anababaların Toplumsal Katılımı Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.696
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	370.120
	Serbestlik Derecesi	3
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 40'da görüldüğü üzere, 3 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .696 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (370.120 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 3 maddelik alt ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 41'de faktör özdeğerleri ve bu faktörün açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 41. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	2.217	73.903
Toplam	2.217	73.903

Tablo 41'den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 74'ü tek faktör tarafından açıklanmaktadır. Faktörün özdeğeri 2.217 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 74'ünü açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu olduğu görülmektedir.

Maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 42'de sunulmuştur.

Tablo 42. Anababaların Toplumsal Katılımı Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	98	.829
	99	.897
	100	.852

Anababaların Toplumsal Katılımı alt Ölçeğinin açıklayıcı faktör analizi ile ortaya konan tek faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 3 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Tablo 43'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin tek boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 10'da gösterilmiştir.

Tablo 43. Anababaların Toplumsal Katılımı Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

İyilik Uyum İndeksi	Değer
X^2/sd 0.00 (0)	0
GFI	1.0
AGFI	1.0
CFI	1.0
RMR	.000
RMSEA	.000

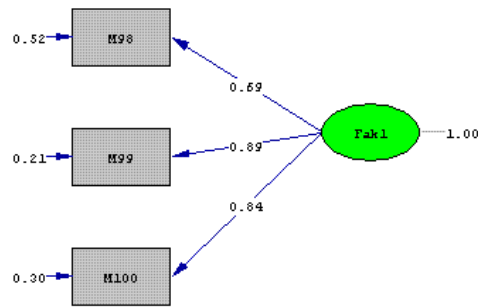
Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 0'dır ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin 1.00, AGFI değerinin 1.00 ve CFI değerinin 1.00; RMR değerinin .000 ve RMSEA değerinin de

.000 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış tek faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, bu boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı, .82 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 10. Anababaların Toplumsal Katılımı Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=0.00, df=0, P-value=1.00000, RMSEA=0.000

III.3.1.15. Başkaları İle Siyasal İletişim

Tablo 44'de Başkaları İle Siyasal İletişim alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 44. Başkaları İle Siyasal İletişim Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.757
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	1.2173
	Serbestlik Derecesi	36
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 44'de görüldüğü üzere, 11 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .757 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (1.2173 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 11 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 45'de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 45. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	3.710	31.156
2	1.470	22.313
3	1.392	19.550
Toplam	6.572	73.019

Tablo 45'den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 73'ü üç faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 31'ini açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 3.710, 1.470 ve 1.392 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 31'ini açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; "Ana Babayla Siyasal İletişim", "Öğretmenlerle Siyasal İletişim", "Arkadaşlarla Siyasal İletişim" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 109, 110 ve 111 numaralı maddeler, ölçekteki faktör yükleri incelendiğinde, bu yüklerin .30'un altında olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddelere ilişkin madde ayırıcılıkları hesaplandığında; bu ayırıcılıkların .03 olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 8 madde kalmıştır.

Maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 46'da sunulmuştur.

Tablo 46. Başkalarıyla Siyasal İletişim Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	101	.892
	102	.896
2	103	.803
	104	.782
	105	.782
3	106	.790
	107	.871
	108	.767

Başkaları ile Siyasal İletişim alt Ölçeğinin açılımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan iki faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 8 maddeden elde edilen

korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 106. – 101., 104. – 102. ve 107. – 104. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 47'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 11'de gösterilmiştir.

Tablo 47. Başkaları ile Siyasal İletişim Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 30.86 (14)	2.20
GFI	.97
AGFI	.92
CFI	.98
RMR	.062
RMSEA	.069

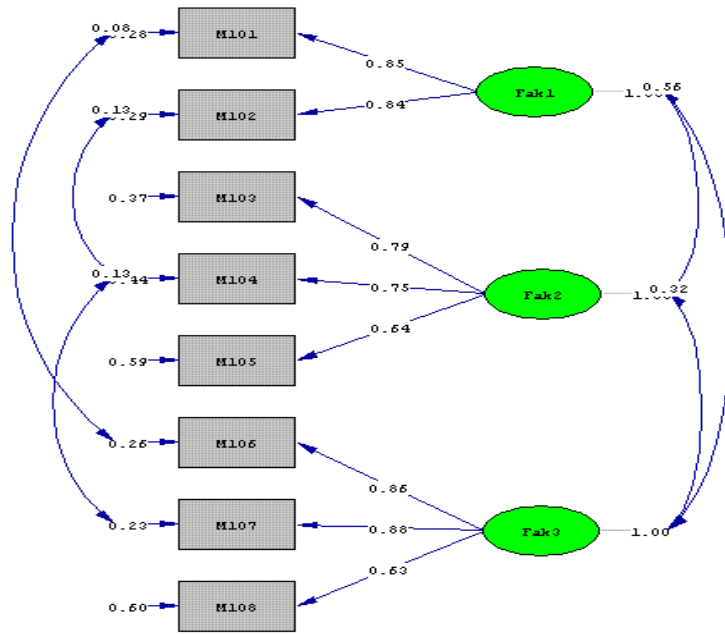
Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 2.20'dir ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .97, AGFI değerinin .92 ve CFI değerinin .98; RMR değerinin .062 ve RMSEA değerinin de .069 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış iki faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, üç farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; "Ana Babayla Siyasal İletişim" alt boyutu için .81, "Öğretmenlerle Siyasal İletişim" alt boyutu için .73 ve "Arkadaşlarla Siyasal İletişim" alt boyutu için .86 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 11. Başkaları ile Siyasal İletişim Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=30.86, df=14, P-value=0.00579, RMSEA=0.069

III.3.1.16. Değerler

Tablo 48'de Değerler alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 48. Değerler Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.793
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	1.5373
	Serbestlik Derecesi	66
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 48'de görüldüğü üzere, 7 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .793 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (1.5373 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 7 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 49'de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 49. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	3.382	48.315
2	1.451	20.734
Toplam	4.833	69.049

Tablo 49'dan da anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 69'u iki faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 48'ini açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 3.382 ve 1.451 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 48'ini açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; "Başkalarına ve Çevreye Yardım" ve "İş Güvencesi" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 149 numaralı madde, ölçekteki faktör yükleri incelendiğinde, bu yükün .30'un altında olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddeye ilişkin madde ayırıcılıkları hesaplandığında; bu ayırıcılıkların .03 olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 6 madde kalmıştır.

Maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 50'de sunulmuştur.

Tablo 50. Değerler Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	148	.517
	150	.895
	151	.809
	152	.869
2	155	.799
	156	.832

Değerler alt Ölçeğinin açılımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan iki faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 6 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Tablo 51'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin iki boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya

koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 12’de gösterilmiştir.

Tablo 51. Değerler Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

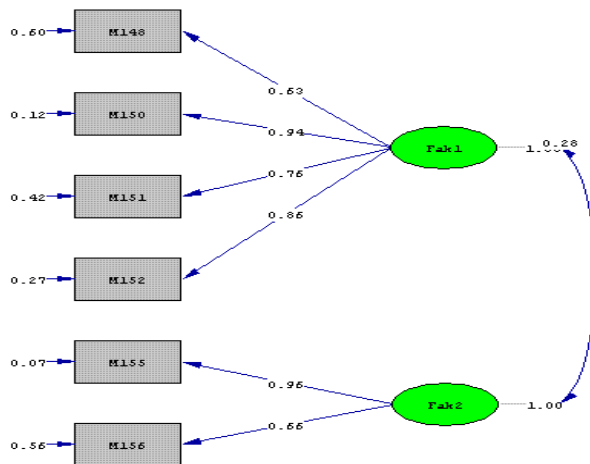
İyilik Uyum İndeksi	Değer
X^2/sd 9.92 (8)	1.24
GFI	.99
AGFI	.97
CFI	1.00
RMR	.021
RMSEA	.031

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.24’dür ve bu değer Sümer’in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .99, AGFI değerinin .97 ve CFI değerinin 1.00; RMR değerinin .021 ve RMSEA değerinin de .031 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış iki faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, iki farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; “Başkalarına ve Çevreye Yardım” alt boyutu için .80 ve “İş Güvencesi” alt boyutu için .75 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 12. Değerler Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=9.92, df=8, P-value=0.27091, RMSEA=0.031

III.3.1.17. Kişisel İnançlar

Tablo 52’de Kişisel İnançlar alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 52. Kişisel İnançlar Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.649
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	211.201
	Serbestlik Derecesi	15
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 52’de görüldüğü üzere, 6 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .649 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (211.201 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 6 maddelik alt ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 53’de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 53. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	1.959	31.528
2	1.280	22.461
Toplam	3.239	53.989

Tablo 53’den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 54’ü iki faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 31’ini açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 1.959 ve 1.280 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 31’ini açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde, “Gelecek Kaygısı” ve “İnsanlara Güven” olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 114 numaralı madde ölçekteki faktör yükü incelendiğinde, bu yükün .30’un altında olması ve özellikle birden fazla faktörde birbirine yakın faktör yüklerine sahip olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddeye ilişkin madde ayırıcılıkları hesaplandığında; bu ayırıcılığın .03 olduğu görülmüş ve bu da söz konusu

maddenin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 5 madde kalmıştır.

Maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 54'de sunulmuştur.

Tablo 54. Kişisel İnançlar Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	112	.686
	113	.768
	115	.775
2	116	.798
	117	.806

Kişisel İnançlar alt Ölçeğinin açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan iki faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 5 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Tablo 55'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin iki boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 13'de gösterilmiştir.

Tablo 55. Kişisel İnançlar Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

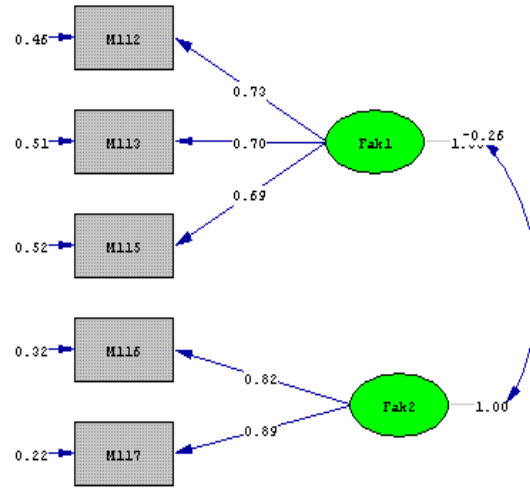
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 9.32 (4)	2.33
GFI	.99
AGFI	.95
CFI	.99
RMR	.055
RMSEA	.072

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 2.33'dür ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .99, AGFI değerinin .95 ve CFI değerinin .99; RMR değerinin .055 ve RMSEA değerinin de .072 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış iki faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, iki farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı, “Gelecek Kaygısı” alt boyutu için .60, “İnsanlara Güven” alt boyutu için .52 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 13. Kişisel İnançlar Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=9.32, df=4, P-value=0.05368, RMSEA=0.072

III.3.1.18. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı

Tablo 56’da Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 56. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.768
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	1.6833
	Serbestlik Derecesi	120
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 56’da görüldüğü üzere, 19 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .768 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (1.6833 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 19 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 57’de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 57. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	4.211	19.600
2	2.211	16.639
3	1.711	14.654
Toplam	8.133	50.893

Tablo 57’den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 51’i üç faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 20’sini açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 4.211, 2.211 ve 1.711 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 20’sini açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; “Genel Medya Tüketimi”, “Medya Türlerinin Yararlılığı”, “Medyanın Güvenirliliği” olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 157, 161, 165 ve 169 numaralı maddeler, ölçekteki faktör yükleri incelendiğinde, bu yüklerin .30’un altında olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddelere ilişkin madde ayırıcılıkları hesaplandığında; bu ayırıcılıkların .03 olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 15 madde kalmıştır.

Belirtilen maddeler çıkarıldıktan sonra ölçekte kalan maddeler üzerinde, asal eksene göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 58’de sunulmuştur.

Tablo 58. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	139	.688
	140	.680
	141	.712
	142	.622
	143	.622
2	158	.604
	159	.571
	160	.744
	162	.664
	163	.749
	164	.614
3	166	.762
	167	.838
	168	.861
	170	.650

Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı alt Ölçeğinin açılımlı faktör analizi ile ortaya konan üç faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 15 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 159. - 158. ve 160. – 158. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 59'da sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 14'de gösterilmiştir.

Tablo 59. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/isd 219.83 (84)	2.62
GFI	.90
AGFI	.85
CFI	.86
RMR	.045
RMSEA	.080

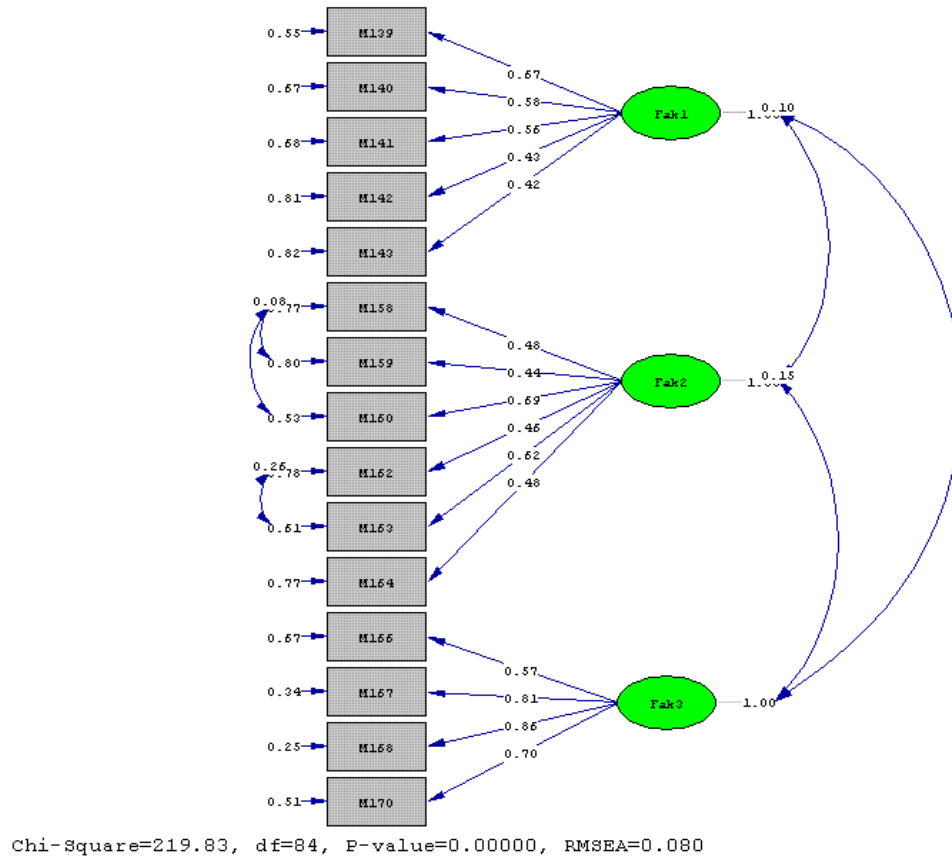

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 2.62'dir ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .90, AGFI değerinin .85 ve CFI değerinin .86; RMR değerinin .045 ve RMSEA değerinin de .080 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış iki faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, üç farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; "Genel Medya Tüketimi" alt boyutu için .70, "Medya Türlerinin Yararlılığı" alt boyutu için .79 ve "Medyanın Güvenilirliği" alt boyutu için .81 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 14. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

III.3.1.19. Okul İklimi Değerlendirmeleri

Tablo 60'da Okul İklimi Değerlendirmeleri alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 60. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.865
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	3.1503
	Serbestlik Derecesi	190
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 60'da görüldüğü üzere, 21 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .865 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($3.1503 p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 21 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 61'de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 61. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	6.830	19.082
2	2.138	17.075
3	1.648	15.780
4	1.529	8.793
Toplam	12.145	60.730

Tablo 61'den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 61'i dört faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 19'unu açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 6.830, 2.138, 1.648 ve 1.529 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 19'unu açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; "Açık Sınıf İklimi", "Okulu Sahiplenme", "Okulda Toplumsal Çözümleme", "Duyarlı Bir Topluluk Olarak Sınıf" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 123, 129 ve 133 numaralı maddeler, ölçekteki faktör yükleri incelendiğinde, bu yüklerin .30'un altında olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddeye ilişkin madde ayıricılıkları hesaplandığında; bu ayıricılıkların .03 olduğu görülmüş ve bu

da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 18 madde kalmıştır.

Belirtilen maddeler çıkarıldıktan sonra ölçekte kalan maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 62'de sunulmuştur.

Tablo 62. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	124	.887
	125	.880
2	118	.600
	119	.861
	120	.829
	121	.642
	122	.633
3	134	.664
	135	.763
	136	.776
	137	.836
	138	.725
4	126	.689
	127	.763
	128	.792
	130	.635
	131	.787
	132	.670

Okul İklimi Değerlendirmeleri alt Ölçeğinin açılımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan dört faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 18 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 122. - 121., 128. - 127., 127. - 126. ve 135. - 134. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 63'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin dört boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile

hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 15’de gösterilmiştir.

Tablo 63. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

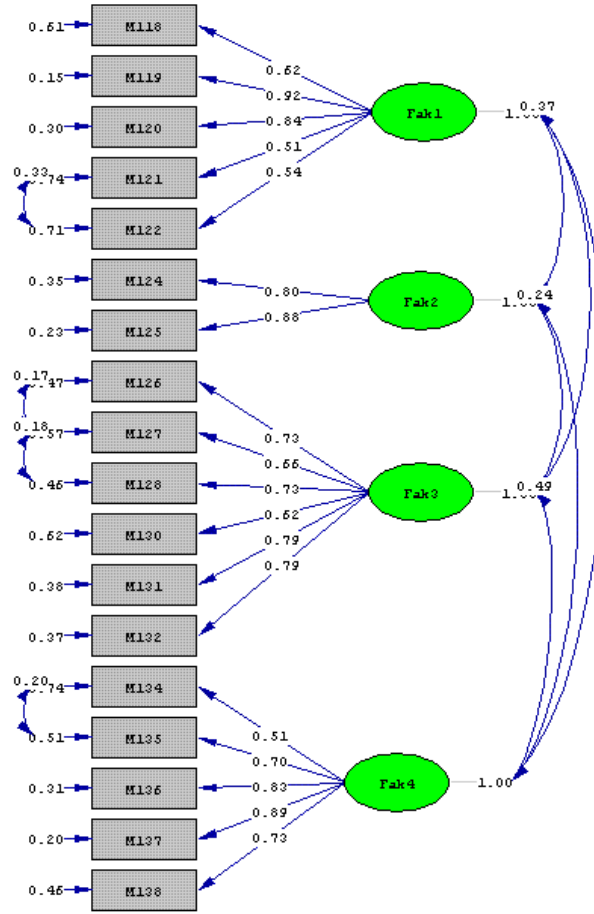
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 172.63 (125)	1.38
GFI	.93
AGFI	.90
CFI	.97
RMR	.058
RMSEA	.039

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.38’dir ve bu değer Sümer’in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .93, AGFI değerinin .90 ve CFI değerinin .97; RMR değerinin .058 ve RMSEA değerinin de .039 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış dört faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, dört farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; “Açık Sınıf İklimi” alt boyutu için .82, “Okulu Sahiplenme” alt boyutu için .82, “Okulda Toplumsal Çözümleme” alt boyutu için .84 ve “Duyarlı Bir Topluluk Olarak Sınıf” alt boyutu için .85 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 15. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=172.63, df=125, P-value=0.00309, RMSEA=0.039

III.3.1.20. Kişisel Siyasal Hedefler

Tablo 64'de Kişisel Siyasal Hedefler alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 64. Kişisel Siyasal Hedefler Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.882
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	1.5483
	Serbestlik Derecesi	15
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 64'de görüldüğü üzere, 6 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .882 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (1.5483 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 6 maddelik ölçek üzerinde Açımlayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 65’de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 65. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	4.164	69.392
Toplam	4.164	69.392

Tablo 65’den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 69’u tek faktör tarafından açıklanmakta ve bu faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 69’unu açıklamaktadır. Faktörün özdeğeri 4.164 olarak hesaplanmıştır. Bu faktörün toplam varyansın yüzde 69’unu açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutun içeriği incelendiğinde; “Kişisel Siyasal Hedefler” olarak adlandırılmıştır.

Ölçeğin maddeleri üzerinde asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 66’da sunulmuştur.

Tablo 66. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	75	.637
	76	.874
	77	.932
	78	.889
	79	.911
	154	.712

Kişisel Siyasal Hedefler alt Ölçeğinin açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan tek faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 6 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8’in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 76. - 75., 77. - 76. ve 78. – 77. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 67’de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin tek boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 16’da gösterilmiştir.

Tablo 67. Kişisel Siyasal Hedefler Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

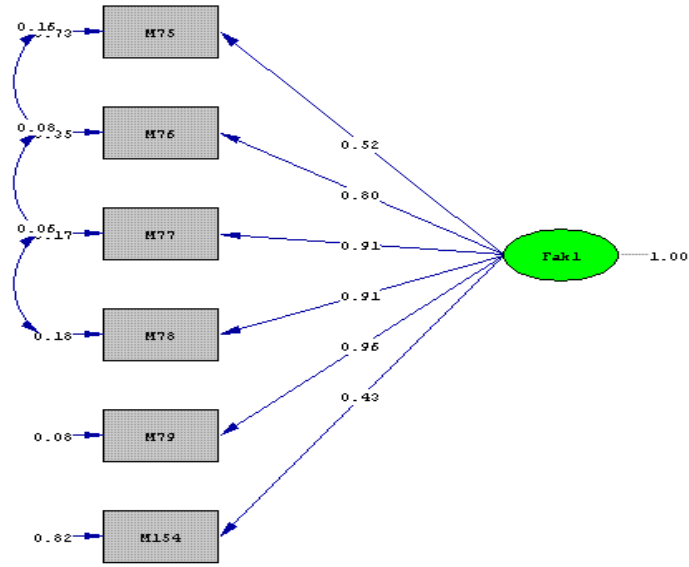
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 9.82 (6)	1.63
GFI	.99
AGFI	.96
CFI	1.0
RMR	.035
RMSEA	.050

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.63’dür ve bu değer Sümer’in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .99, AGFI değerinin .960 ve CFI değerinin 1.0; RMR değerinin .035 ve RMSEA değerinin de .050 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış tek faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, tek boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı .85 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 16. Kişisel Siyasal Hedefler Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=9.82, df=6, P-value=0.13260, RMSEA=0.050

III.3.1.21. Okulda Katılım Deneyimi

Ölçekte bulunan 175, 176, 177, 178, 179, 180 ve 181. Maddeler iki seçenekli yanıtlar içerdiği için bu maddelerin tamamı “Okulda Katılım Deneyimi” alt boyutu olarak ele alınacaktır. Bu maddeler iki seçenekli (Evet/Hayır) cevaplama içerdiği için faktör analizine sokulmamıştır.

III.3.1.22. Siyasal Bilgi

Siyasal Bilgi'nin ölçülmesi oldukça güçtür. Ancak “katılım” çalışmalarındaki önemini görmek kaçınılmazdır. Bu amaçla öncelikle alanyazın ayrıntılı biçimde taranmıştır.

Alanyazındaki bu konuyla ilgili yapılan çalışmalarda siyasal bilgiyi ölçmek için kullanılan araçların ülkelere, toplumlara özgü siyasal gerçekleri içeren ifadelerden, değerlendirmelerden oluştuğu görülmüştür.

Siyasal bilgiyi ölçmek amacıyla Türkiye'deki genel siyasi sisteme dayalı ifadeler oluşturulmuştur. Bu ifadelerin bir bölümü, daha önce kullanılmış bir araç olan, TÜSİAD tarafından 2001 yılında yaptırılan Seçim sistemi ve Siyasal Partiler Araştırması'nda kullanılan “Siyasal Bilgi Ölçeği” temel alınmıştır. Toplam 20 ifadenin doğru – yanlış olarak

derecelenmesinden oluşan taslak 30 kişilik bir genç grubuna uygulanmış ve genel olarak uygunluğu yönünde tepkileri alınmıştır. Daha önce uzman grubun onayından geçmiş olan bu alt ölçek toplam puan biçiminde değerlendirilmeye yöneliktir.

III.3.1.23. Siyasal Düşünceyi İfade Etme Biçimleri

Ölçekte bulunan 171, 172, 173 ve 174. Maddeler iki seçenekli yanıtlar içerdiği için bu maddelerin tamamı “Siyasal Düşünceyi İfade Etme Biçimleri” alt boyutu olarak ele alınacaktır. Bu maddeler iki seçenekli (Evet/Hayır) cevaplama içerdiği için faktör analizine sokulmamıştır.

III.3.1.24. Genel Özyeterlik Algısı

Araştırmada kullanılacak diğer bir ölçek; Matthias Jerusalem ve Ralf Schwarzer tarafından 1981 yılında geliştirilen Genel Özyeterlik Ölçeği’dir (GÖYÖ). GÖYÖ, algılanan öz yeterliği genel anlamda değerlendirmektedir (Scholz ve Schwarzer, 2005). Almanya’da geliştirilen ölçek, Aypay (2007) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. GÖYÖ dörtlü likert tipi ölçek formundaki 10 maddeden oluşmaktadır. Bu ölçek 12 yaş ve üstü tüm yaşlarda uygulanabilmektedir. Ölçeğin geçerlik çalışmalarında Aypay tarafından, benzer ölçekler geçerliği için GÖYÖ ile Stresle Başa Çıkma Ölçeği (SBÖ) Soruna Yönelme Alt Ölçeği puanları arasında ($r=.40$, $p<.001$); ölçüt geçerliği için de Rosenberg Özsaygı Ölçeği puanları arasında ($r=.38$, $p<.001$) anlamlı ve pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirliği için hesaplanan Alfa iç tutarlılık katsayısı on maddenin toplamı için .83 olarak bulunmuştur. Ölçeğin test tekrar test güvenilirliği için hesaplanan korelasyon katsayısı ($r=.80$, $p<.001$)’dir.

Tablo 68’de Genel Özyeterlik Algısı alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 68. Genel Özyeterlik Algısı Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.934
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	1.7193
	Serbestlik Derecesi	45
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 68’de görüldüğü üzere, 10 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .934 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($1.7193 p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 10 maddelik alt ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 69’da faktör özdeğerleri ve bu faktörün açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 69. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	5.589	55.891
Toplam	5.589	55.891

Tablo 69’dan da anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 55’i tek faktör tarafından açıklanmaktadır. Faktörün özdeğeri 5.589 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 56’sını açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu olduğu görülmektedir.

Maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 70’de sunulmuştur.

Tablo 70. Genel Özyeterlik Algısı Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	214	.696
	215	.714
	216	.729
	217	.843
	218	.808
	219	.787
	220	.765
	221	.511
	222	.816
	223	.755

Genel Özyeterlik Algısı alt Ölçeğinin açıklayıcı faktör analizi ile ortaya konan tek faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 10 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8’in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 215. - 214., 223. -

219., 218. – 217. ve 219. – 214. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 71’de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin tek boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 16’da gösterilmiştir.

Tablo 71. Genel Özyeterlik Algısı Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyi Uyum İstatistikleri

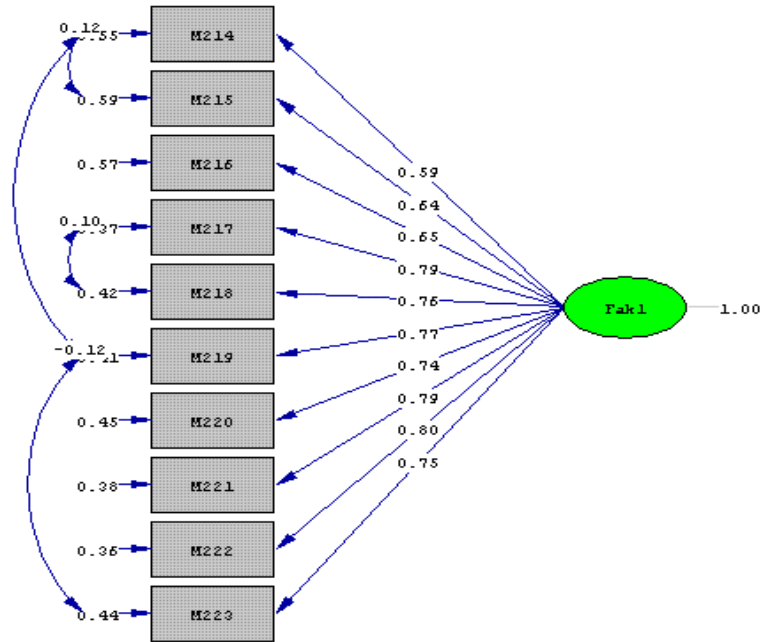
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 51.40 (31)	1.65
GFI	.96
AGFI	.93
CFI	.99
RMR	.013
RMSEA	.051

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.65’dir ve bu değer Sümer’in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .96, AGFI değerinin .93 ve CFI değerinin .99; RMR değerinin .013 ve RMSEA değerinin de .051 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış tek faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, tek boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı .89 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 17. Genel Özyeterlik Algısı Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=51.40, df=31, P-value=0.01207, RMSEA=0.051

Sonuç olarak Faktör analizi yapılarak son halini alan ölçeğin Türkçe formunun alt ölçeklerinin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Alt ölçeklerin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları ,505 ile ,933 değerleri arasında bulunmuştur. Bu da ölçeğin güvenilirliğini sağlamış olduğunu göstermektedir. Faktör Analizi, ölçeğin bazı maddelerinin çıkarılmasına işaret etmekle birlikte genel olarak ölçeğin yapı geçerliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

III.3.2. Almanca Form

Türkçe hazırlanan ölçeğin 3 uzman tarafından Almancaya çevirisi yapılmıştır. Son hali verilen Almanca ölçeğin, Berlin Güzel Sanatlar Fakültesi emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Gerd Koch ve Köln Üniversitesi'nde görev yapan Dr. Kemal Bozay tarafından dil açısından incelemesi yapılmıştır.

Almancaya çevrilen ölçek, Almanya'da ilk ve orta öğrenimlerini tamamlayarak yüksek öğrenim görmek üzere Türkiye'de bulunan ve Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde öğrenimlerini sürdüren uluslararası programdaki 30 öğrenciye ulaşılarak çevirisi yapılan Almanca

form, bu gruba uygulanmıştır. Ölçekle ilgili olarak öğrencilerden dili, anlaşılabilirliği ile geri bildirim alınmış ve gerekli düzeltmeler yapılarak ölçeğe son hali verilmiştir (Ek3).

Aracın geliştirilmesi sırasında faktör yapıları belirlenen ölçeğin, faktör yapılarını test etmek amacıyla Almanya araştırma grubundan elde edilen verilere tekrar Açıklayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Alt ölçekler ekte verilmiştir (Ek4). Veriler üzerinde faktör analizi yapılmadan önce, verilerin bu analize uygunluğunu test etme amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testleri uygulanmıştır. Ölçeğin alt ölçeklerine ait Faktör Analizi sonuçları ve güvenilirlik ölçümü olarak hesaplanan Cronbach Alpha değerleri aşağıda sırasıyla verilmektedir.

III.3.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada Almanya örneklemini için de nicel verilerin toplanmasında gençlerin yaş, cinsiyet, ailedeki çocuk sayısı, anababanın eğitim durumu ve ailenin geliri gibi soruların bulunduğu sosyo-demografik bilgi formu araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Anababanın eğitim düzeyi ölçülmüş ve bu ailenin sosyo-kültürel düzeyinin; anababanın gelir düzeyi de sosyo-ekonomik düzeyinin göstergesi olarak kullanılmıştır.

III.3.2.2. Dereceli Siyasal Yönelim Ölçeği

Ölçekte 9'lu olarak derecelendirilmiş kendisinin, annesinin ve babasının siyasal görüşünü belirtmesi için bir ölçek geliştirilmiştir.

III.3.2.3. Dereceli Dindarlık Ölçeği

Gençlerin katılımlarına etki eden etkenlerden birisinin de dindarlık düzeyi olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle 9'lu olarak derecelendirilmiş kendisinin, annesinin ve babasının dindarlık düzeyini belirtmesi için bir ölçek geliştirilmiştir.

III.3.2.4. Katılım

Tablo 72'de Katılım alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 72. Katılım Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.656
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	50.975
	Serbestlik Derecesi	10
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 72’de görüldüğü üzere, 8 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .656 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (50.975 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 8 maddelik alt ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi Yöntemi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 73’de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 73. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	1.945	38.902
2	1.046	20.911
Toplam	2.991	59.813

Tablo 73’den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yaklaşık yüzde 60’ı iki faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 39’unu açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 1.945 ve 1.046 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 39’unu açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde, “Siyasal Katılım” ve “Toplumsal Katılım” olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 1, 6 ve 7. maddelerin ölçekteki faktör yükleri incelendiğinde, bu yükün .30’un altında olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddelere ilişkin madde ayırıcılıkları hesaplandığında; bu ayırıcılıkların .03 olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 5 madde kalmıştır.

Maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 74’de sunulmuştur.

Tablo 74. Katılım Alt Ölçeğinin Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	3	.818
	4	.497
	8	.728
2	2	.846
	5	.784

Katılım alt Ölçeğinin açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan iki faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 5 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır.

Tablo 75’de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin iki boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 18’de gösterilmiştir.

Tablo 75. Katılım Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 3.53 (4)	0.88
GFI	.99
AGFI	.95
CFI	1.0
RMR	.052
RMSEA	.000

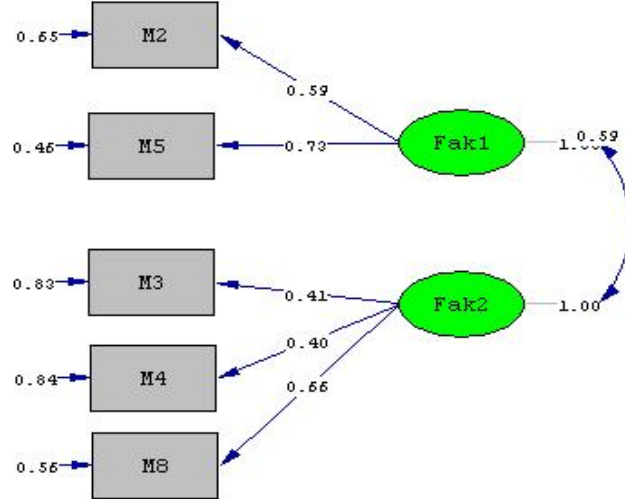
Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 0.88’dir ve bu değer Sümer’in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .99, AGFI değerinin .95 ve CFI değerinin 1.0; RMR değerinin .052 ve RMSEA değerinin de .000 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış iki faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, iki alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı “Siyasal Katılım”

alt boyutu için .69 ve “Toplumsal Katılım” alt boyutu için .62 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 18. Katılım Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=3.53, df=4, P-value=0.47305, RMSEA=0.000

III.3.2.5. Ailede Kararlara Katılım

Tablo 76’da Ailede Kararlara Katılım alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 76. Ailede Kararlara Katılım Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.721
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	235.683
	Serbestlik Derecesi	36
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 76’da görüldüğü üzere, 12 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .721 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (235.683 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 12 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 77’de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 77. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	2.660	28.460
2	1.340	23.789
3	.964	18.656
Toplam	4.964	70.905

Tablo 77'den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 71'i üç faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 28'ini açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 2.660, 1.340 ve .964 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 28'ini açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; "Sosyal İlişkilerdeki Kararlar", "Günlük Yaşamdaki Kararlar", "Geleceğe İlişkin Kararlar" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 13, 15 ve 21. maddelerin ölçekteki faktör yükleri incelendiğinde, bu yüklerin .30'un altında olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddeye ilişkin madde ayırıcılıkları hesaplandığında; bu ayırıcılıkların .03 olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 9 madde kalmıştır.

Belirtilen maddenin ölçekten çıkarılmasından sonra kalan maddeler üzerinde, asal eksnelere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 78'de sunulmuştur.

Tablo 78. Ailede Kararlara Katılım Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	10	.617
	14	.867
	20	.865
2	11	.866
	12	.859
3	16	.612
	17	.635
	18	.810
	19	.673

Ailede Kararlara Katılım alt Ölçeğinin açılımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan üç faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL

kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 9 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 14. - 20. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 79'da sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 19'da gösterilmiştir.

Tablo 79. Ailede Kararlara Katılım Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

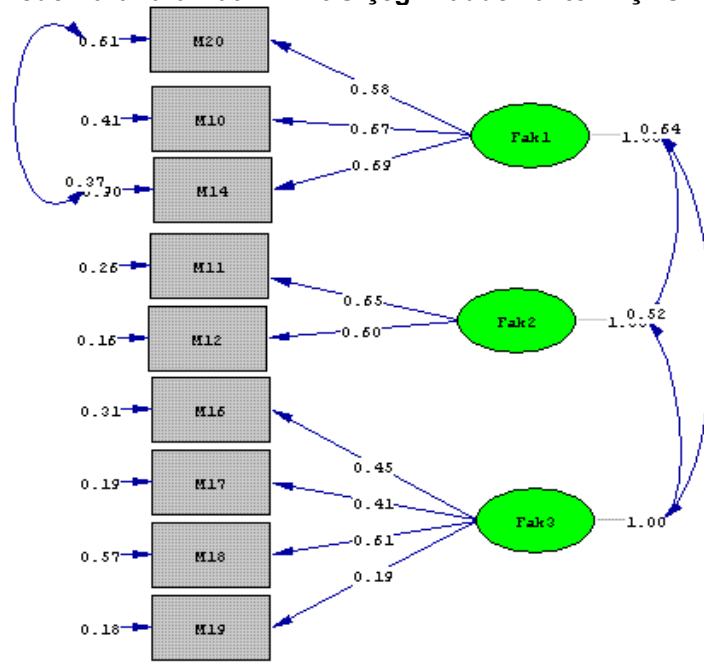
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 27.43 (23)	1.19
GFI	.94
AGFI	.89
CFI	.97
RMR	.046
RMSEA	.044

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.19'dur ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .94, AGFI değerinin .89 ve CFI değerinin .97; RMR değerinin .046 ve RMSEA değerinin de .044 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış üç faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, üç farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; "Sosyal İlişkilerdeki Kararlar" alt boyutu için .76, "Günlük Yaşamdaki Kararlar" alt boyutu için .74 ve "Geleceğe İlişkin Kararlar" alt boyutu için .69 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 19. Ailede Kararlara Katılım Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=27.43, df=23, P-value=0.23814, RMSEA=0.044

III.3.2.6. Güven

Tablo 80'de Güven alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 80. Güven Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.714
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	350.348
	Serbestlik Derecesi	36
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 80'de görüldüğü üzere, 16 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .714 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (350.348 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 16 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 81'de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 81. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	3.115	31.841
2	1.558	18.153
3	1.259	15.927
Toplam	5.932	65.921

Tablo 81'den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 66'sı üç faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 32'sini açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 3.115, 1.558 ve 1.259 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 32'sini açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; "Siyasal Kurumlara Güven", "Siyaset Dışı Kurumlara Güven", "Sosyal Kurumlara Güven" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 23, 27, 32, 34, 35, 36, 37 ve 38 numaralı maddeler ölçekteki faktör yükleri incelendiğinde, bu yüklerin .30'un altında olması ve özellikle birden fazla faktörde birbirine yakın faktör yüklerine sahip olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddelere ilişkin madde ayırıcılıkları hesaplandığında; bu ayırıcılıkların .03 ile .35 arasında değişmekte olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 8 madde kalmıştır.

Belirtilen maddelerin ölçekten çıkarılmasından sonra kalan maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 82'de sunulmuştur.

Tablo 82. Güven Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	28	.822
	31	.727
	33	.830
2	29	.797
	30	.847
3	24	.687
	25	.787
	26	.590

Güven alt Ölçeğinin açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan üç faktörlü yapısını sınamak için LISREL kullanılarak DFA uygulanmıştır. Tablo 83’de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 20’de gösterilmiştir.

Tablo 83. Güven Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

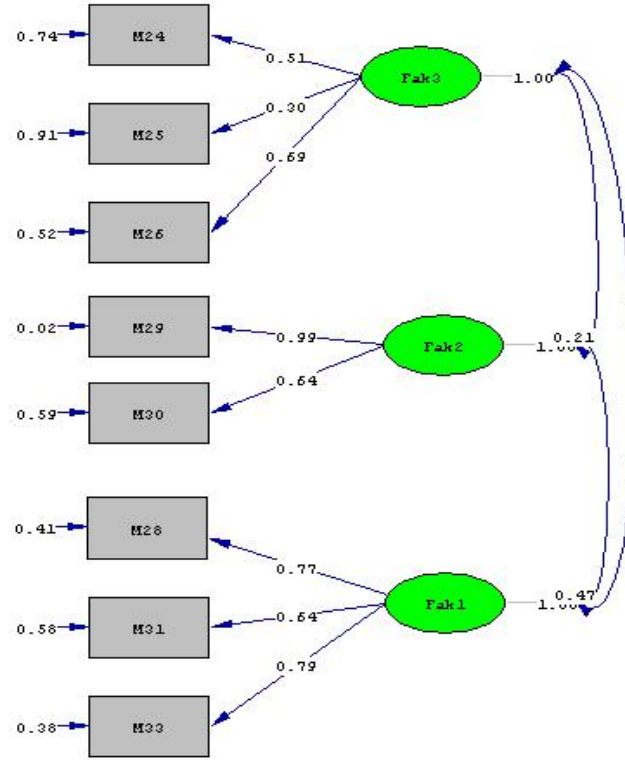
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 43.70 (24)	1.82
GFI	.93
AGFI	.86
CFI	.93
RMR	.041
RMSEA	.083

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.82’dir ve bu değer Sümer’in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .93, AGFI değerinin .86 ve CFI değerinin .93; RMR değerinin .041 ve RMSEA değerinin de .083 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış üç faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, üç farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; “Siyasal Kurumlara Güven” alt boyutu için .85, “Siyaset Dışı Kurumlara Güven” alt boyutu için .54 ve “Sosyal Kurumlara Güven” alt boyutu için .52 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 20. Güven Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=28.60, df=17, P-value=0.03837, RMSEA=0.083

III.3.2.7. Vatandaşlık Davranışları

Tablo 84'de Vatandaşlık Davranışları alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 84. Vatandaşlık Davranışları Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.788
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	708.404
	Serbestlik Derecesi	55
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 84'de görüldüğü üzere, 13 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .788 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (708.404 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 13 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 85’de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 85. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	4.126	33.133
2	2.619	24.136
3	1.143	14.437
Toplam	7.888	71.706

Tablo 85’den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 72’si üç faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 33’ünü açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 4.126, 2.619 ve 1.143 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 33’ünü açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; “Vatandaşlık Davranışı Eylem Yetkinliği”, “Siyasal Konularda Sesini Duyurmak”, “Siyasal Bilgilerin Eleştirel Tüketimi” olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 40 ve 45 numaralı maddeler ölçekteki faktör yükleri incelendiğinde, bu yüklerin .30’un altında olması ve özellikle birden fazla faktörde birbirine yakın faktör yüklerine sahip olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddelere ilişkin madde ayıricılıkları hesaplandığında; bu ayıricılıkların .03 ile .35 arasında değişmekte olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 11 madde kalmıştır.

Belirtilen maddelerin ölçekten çıkarılmasından sonra kalan maddeler üzerinde, asal eksene göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 86’da sunulmuştur.

Tablo 86. Vatandaşlık Davranışları Katılım Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	39	.725
	41	.849
	42	.717
	43	.828
	44	.766
2	46	.900
	47	.794
	48	.656
3	58	.834
	59	.930
	60	.903

Vatandaşlık Davranışları alt Ölçeğinin açıcı faktör analizi ile ortaya konan üç faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 11 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 47. - 46. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 87'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 21'de gösterilmiştir.

Tablo 87. Vatandaşlık Davranışları Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

İyilik Uyum İndeksi	Değer
χ^2/sd 65.51 (40)	1.63
GFI	.89
AGFI	.82
CFI	.93
RMR	.060
RMSEA	.080

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (χ^2/sd) oranı 1.63'dir ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle

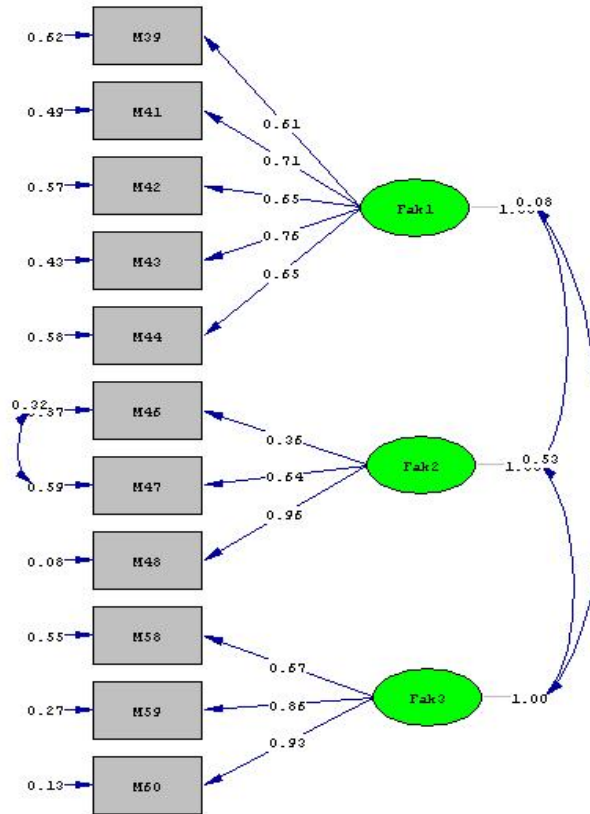

uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .89, AGFI değerinin .82 ve CFI değerinin .93; RMR değerinin .060 ve RMSEA değerinin de .080 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış üç faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, üç farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; “Vatandaşlık Davranışı Eylem Yetkinliği (Bireysel)” alt boyutu için .67, “Siyasal Konularda Sesini Duyurmak” alt boyutu için .89 ve “Siyasal Bilgilerin Eleştirel Tüketimi” alt boyutu için .89 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 21. Vatandaşlık Davranışları Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=65.51, df=40, P-value=0.00666, RMSEA=0.080

II.3.2. 8. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar

Tablo 88’de Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 88. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.636
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	344.167
	Serbestlik Derecesi	45
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 88’de görüldüğü üzere, 14 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .636 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (344.167 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 14 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 89’da faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 89. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	2.826	24.374
2	1.889	21.418
3	1.338	14.741
Toplam	6.053	60.533

Tablo 89’dan da anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yaklaşık yüzde 61’i üç faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 24’ünü açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 2.826, 1.889 ve 1.338 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 24’ünü açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; “Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği”, “Toplumsal Sorumluluk”, “Hükümete Destek” olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 65, 66, 69, 72 ve 73 numaralı maddeler ölçekteki faktör yükleri incelendiğinde, bu yüklerin .30’un altında olması ve özellikle birden fazla faktörde birbirine yakın faktör yüklerine sahip olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddelere ilişkin madde ayıricılıkları hesaplandığında; bu ayıricılıkların .03 ile .35 arasında değişmekte olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 10 madde kalmıştır.

Belirtilen maddelerin ölçekten çıkarılmasından sonra kalan maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 90'da sunulmuştur.

Tablo 90. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	64	.638
	70	.880
	71	.881
2	67	.662
	68	.789
3	61	
	62	.742
	63	.769
	74	.460

Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar alt Ölçeğinin açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan üç faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 10 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 70. - 71. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 91'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 22'de gösterilmiştir.

Tablo 91. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

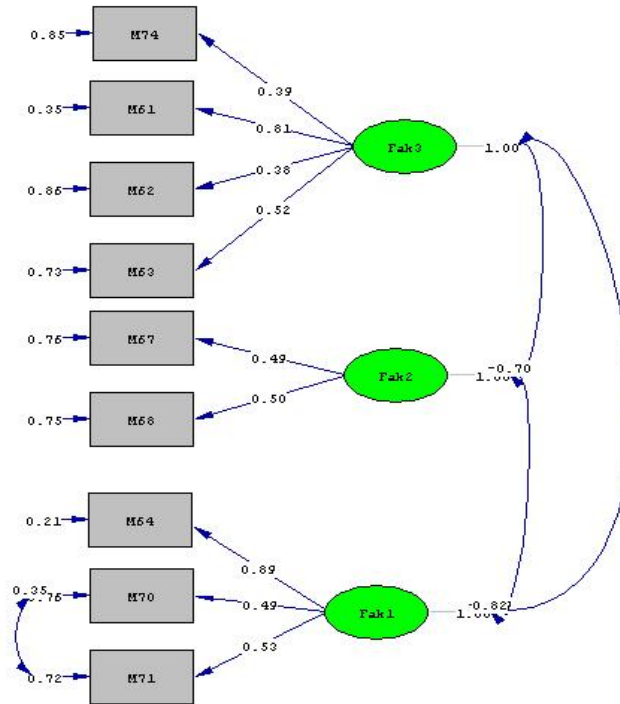
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 35.45 (23)	1.54
GFI	.93
AGFI	.86
CFI	.92
RMR	.063
RMSEA	.074

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.54'dır ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .93, AGFI değerinin .86 ve CFI değerinin .92; RMR değerinin .063 ve RMSEA değerinin de .074 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış üç faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, üç farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; "Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği" alt boyutu için .78, "Toplumsal Sorumluluk" alt boyutu için .76 ve "Hükümete Destek" alt boyutu için .56 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 22. Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=35.45, df=23, P-value=0.04690, RMSEA=0.074

III.3.2.9. Katılım Beklentisi

Tablo 92'de Katılım Beklentisi alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 92. Katılım Beklentisi Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.750
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	287.764
	Serbestlik Derecesi	15
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 92'da görüldüğü üzere, 9 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .713 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (287.764 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 9 maddelik ölçek üzerinde Açımlayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 93'de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 93. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	3.324	55.394
2	1.030	17.172
Toplam	4.354	72.566

Tablo 93'den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 73'ü iki faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 55'ini açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 3.324 ve 1.030 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 55'ini açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; "Toplumsal Katılım Beklentileri" ve "Siyasal Katılım Beklentileri" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 49, 50 ve 51 numaralı maddeler ölçekteki faktör yükleri incelendiğinde, bu yüklerin .30'un altında olması ve özellikle birden fazla faktörde birbirine yakın faktör yüklerine sahip olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddelere ilişkin madde ayıricılıkları hesaplandığında; bu ayıricılıkların .03 ile .35 arasında değişmekte olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 6 madde kalmıştır.

Belirtilen maddelerin ölçekten çıkarılmasından sonra kalan maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 94'de sunulmuştur.

Tablo 94. Katılım Beklentisi Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	55	.850
	56	.895
	57	.851
2	52	.794
	53	.643
	54	.846

Katılım Beklentisi alt Ölçeğinin açılımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan iki faktörlü yapısını sınamak için LISREL kullanılarak DFA uygulanmıştır. Tablo 95'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin iki

boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 23’de gösterilmiştir.

Tablo 95. Katılım Beklentisi Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

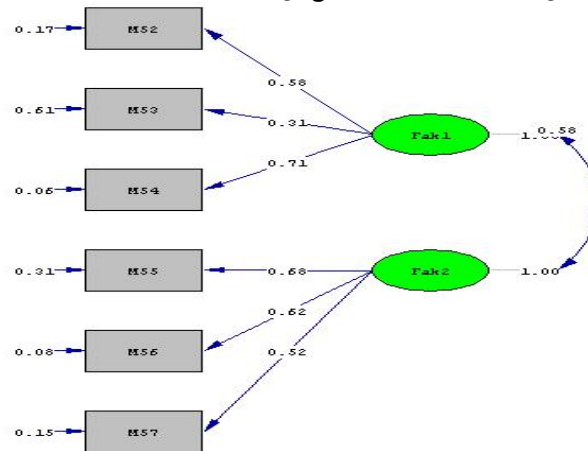
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/isd 8.48 (8)	1.06
GFI	.97
AGFI	.93
CFI	1.0
RMR	.023
RMSEA	.025

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.06’dır ve bu değer Sümer’in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .97, AGFI değerinin .93 ve CFI değerinin 1.0; RMR değerinin .023 ve RMSEA değerinin de .025 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış iki faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, iki farklı alt boyut için hesaplanmıştır. “Siyasal katılım (alternatif) beklentileri” alt boyutu için Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı .56 ve “Toplumsal Katılım Beklentileri” alt boyutu için .79 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 23. Katılım Beklentisi Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=8.48, df=8, P-value=0.38813, RMSEA=0.025

III.3.2.10. Özel İlgi Gruplarına Destek

Tablo 96'da Özel İlgi Gruplarına Destek alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 96. Özel İlgi Gruplarına Destek Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.671
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	189.587
	Serbestlik Derecesi	21
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 96'da görüldüğü üzere, 11 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .671 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (189.587 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 11 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 97'de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 97. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	2.624	29.834
2	1.277	25.894
Toplam	3.901	55.728

Tablo 97'den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 56'sı iki faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 30'unu açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 2.624 ve 1.277 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 30'unu açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; "Toplumsal İlgi Gruplarına Destek" ve "Siyasal İlgi Gruplarına Destek" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 183, 184, 185 ve 192. maddelerin ölçekteki faktör yükü incelendiğinde, bu yükün .30'un altında olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Dolayısıyla, ölçekte toplam 7 madde kalmıştır.

Maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 98’de sunulmuştur.

Tablo 98. Özel İlgi Gruplarına Destek Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	186	.794
	189	.814
	191	.653
2	187	.788
	188	.756
	190	.699
	193	.584

Özel İlgi Gruplarına Destek alt Ölçeğinin açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan iki faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 7 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8’in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 193. - 190. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 99’da sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin iki boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 24’de gösterilmiştir.

Tablo 99. Özel İlgi Gruplarına Destek Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

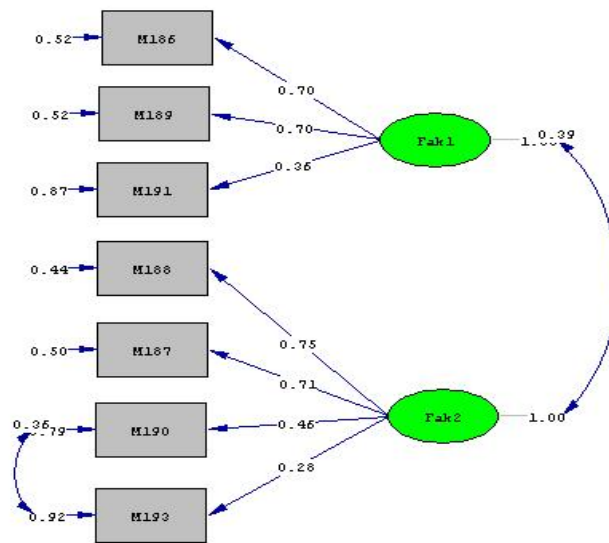
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/isd 12.20 (12)	1.01
GFI	.97
AGFI	.92
CFI	1.0
RMR	.014
RMSEA	.013

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.01'dir ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .97, AGFI değerinin .92 ve CFI değerinin 1.0; RMR değerinin .014 ve RMSEA değerinin de .013 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış iki faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, iki farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; "Siyasal İlgili Gruplarına Destek" alt boyutu için .69 ve "Toplumsal İlgili Gruplarına Destek" alt boyutu için .66 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 24. Özel İlgili Gruplarına Destek Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=12.20, df=12, P-value=0.42968, RMSEA=0.013

III.3.2.11. Siyasal / Toplumsal Algı

Tablo 100'de Siyasal / Toplumsal Algı alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 100. Siyasal / Toplumsal Algı Alt Ölçeği için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.707
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	291.980
	Serbestlik Derecesi	15
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 100'de görüldüğü üzere, 8 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .707 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (291.980 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 8 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 100'de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 101. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	2.996	49.941
2	1.648	27.461
Toplam	4.644	77.402

Tablo 101'den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 77'si iki faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 50'sini açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 2.996 ve 1.648 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 50'sini açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; "Ülkeye Güven" ve "Sosyal Adaletle İlgili Öfke" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 80 ve 81. maddelerin ölçekteki faktör yükü incelendiğinde, bu yükün .30'un altında olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Dolayısıyla, ölçekte toplam 6 madde kalmıştır.

Maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 102'de sunulmuştur.

Tablo 102. Siyasal / Toplumsal Algı Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	82	.840
	83	.932
	84	.891
2	85	.838
	86	.871
	87	.818

Siyasal / Toplumsal Algı alt Ölçeğinin açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan iki faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 6 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Tablo 103’de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin iki boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 25’de gösterilmiştir.

Tablo 103. Siyasal / Toplumsal Algı Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

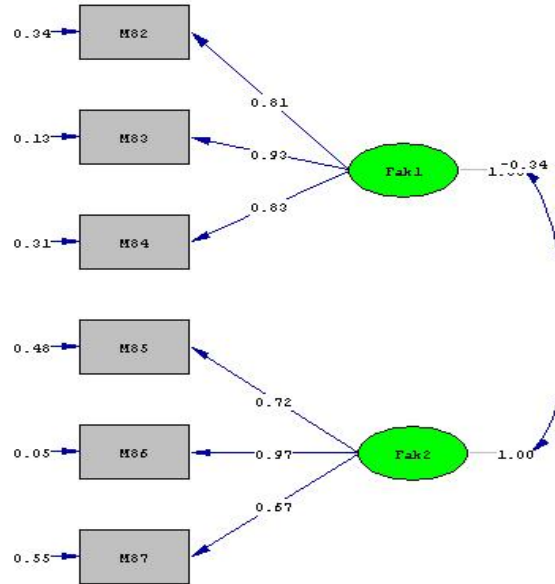
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 14.91 (8)	1.86
GFI	.95
AGFI	.87
CFI	.97
RMR	.046
RMSEA	.080

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.86’dır ve bu değer Sümer’in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .95, AGFI değerinin .87 ve CFI değerinin .97; RMR değerinin .046 ve RMSEA değerinin de .080 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış iki faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, iki farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı, “Ülkeye Güven,” alt boyutu için .90 ve “Sosyal Adaletle İlgili Öfke” alt boyutu için .85 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 25.Siyasal / Toplumsal Algı Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=14.91, df=8, P-value=0.06099, RMSEA=0.080

III.3.2.12. Vatandaşlık Tutumları

Tablo 104'de Vatandaşlık Tutumları alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 104. Vatandaşlık Tutumları Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.834
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	534.688
	Serbestlik Derecesi	36
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 104'de görüldüğü üzere, 10 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .834 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (534.688 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 10 maddelik alt ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 105’de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 105. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	4.523	30.079
2	1.221	28.738
Toplam	5.744	63.817

Tablo 105’den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 64’ü iki faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 30’unu açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 4.523 ve 1.221 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 30’unu açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde, “Adalet Yönelimli Vatandaş”, “Kişisel Olarak Sorumlu Vatandaş” olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 89 ve 93 numaralı madde ölçekteki faktör yükü incelendiğinde, bu yükün .30’un altında olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddeye ilişkin madde ayırıcılıkları hesaplandığında; bu ayırıcılıkların .03 olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 8 madde kalmıştır.

Belirtilen maddenin ölçekten çıkarılmasından sonra kalan maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 106’da sunulmuştur.

Tablo 106. Vatandaşlık Tutumları Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	94	.740
	95	.818
	96	.594
	97	.733
2	88	.804
	90	.729
	91	.802
	92	.795

Vatandaşlık Tutumları alt Ölçeğinin açıklayıcı faktör analizi ile ortaya konan iki faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 8 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Tablo 107’de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin iki boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 26’da gösterilmiştir.

Tablo 107. Vatandaşlık Tutumları Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

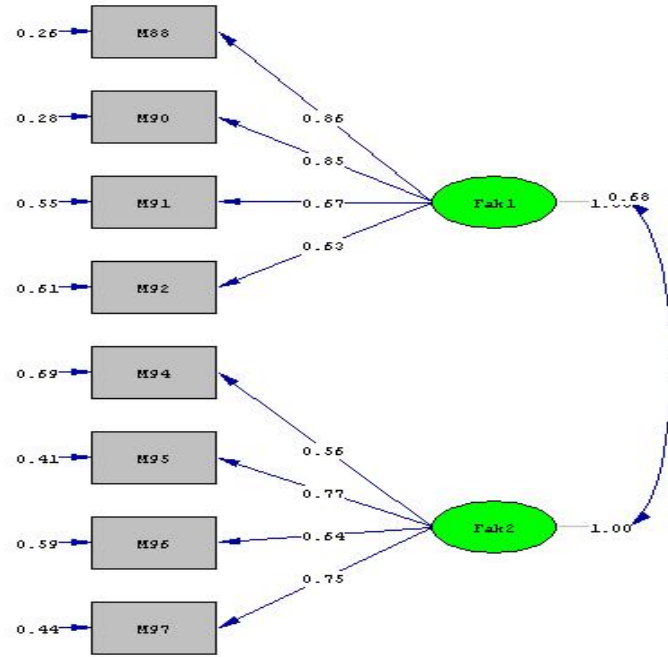
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 28.09 (19)	1.47
GFI	.93
AGFI	.87
CFI	.97
RMR	.028
RMSEA	.070

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.47’dir ve bu değer Sümer’in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .93, AGFI değerinin .87 ve CFI değerinin .97; RMR değerinin .028 ve RMSEA değerinin de .070 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış iki faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, iki farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı, “Adalet Yönelimli Vatandaş” alt boyutu için .77, “Kişisel Olarak Sorumlu Vatandaş” alt boyutu için .85 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 26. Vatandaşlık Tutumları Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=28.09, df=19, P-value=0.08177, RMSEA=0.070

III.3.2.13. Anababaların Toplumsal Katılımı

Tablo 108'de Anababaların Toplumsal Katılımı alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 108. Anababaların Toplumsal Katılımı Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.679
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	186.372
	Serbestlik Derecesi	3
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 108'de görüldüğü üzere, 3 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .679 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (186.372 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 3 maddelik alt ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 109'da faktör özdeğerleri ve bu faktörün açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 109. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	2.273	75.759
Toplam	2.273	75.759

Tablo 109'dan da anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 76'sı tek faktör tarafından açıklanmaktadır. Faktörün özdeğeri 2.273 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 76'sını açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu olduğu görülmektedir.

Maddeler üzerinde, asal eksene göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 110'da sunulmuştur.

Tablo 110. Anababaların Toplumsal Katılımı Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	98	.890
	99	.915
	100	.802

Anababaların Toplumsal Katılımı alt Ölçeğinin açılımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan tek faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 3 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Tablo 111'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin tek boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 27'de gösterilmiştir.

Tablo 111. Anababaların Toplumsal Katılımı Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

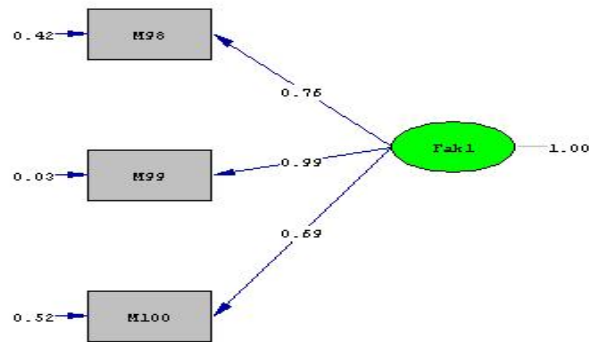
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/rd 0.00 (0)	0
GFI	1.0
AGFI	1.0
CFI	1.0
RMR	.000
RMSEA	.000.

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 0.0'dır ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin 1.0, AGFI değerinin 1.0 ve CFI değerinin 1.0; RMR değerinin .000 ve RMSEA değerinin de .000 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış tek faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, bu boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı, .83 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 27. Anababaların Toplumsal Katılımı Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=0.00, df=0, P-value=1.00000, RMSEA=0.000

III.3.2.14. Başkaları İle Siyasal İletişim

Tablo 112'de Başkaları İle Siyasal İletişim alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 112. Başkaları İle Siyasal İletişim Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.750
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	873.655
	Serbestlik Derecesi	55
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 112’de görüldüğü üzere, 11 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .750 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($873.655 p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 11 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 113’de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 113. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	4.932	35.546
2	1.726	19.391
3	1.328	17.664
Toplam	7.986	72.601

Tablo 113’den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 73’ü üç faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 36’sını açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 4.932, 1.726 ve 1.328 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 36’sını açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; “Ana Babayla Siyasal İletişim”, “Öğretmenlerle Siyasal İletişim”, “Arkadaşlarla Siyasal İletişim” olarak adlandırılmıştır.

Maddeler üzerinde, asal eksene göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 114’de sunulmuştur.

Tablo 114. Başkalarıyla Siyasal İletişim Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	101	.855
	102	.864
2	103	.880
	104	.728
	105	.786
3	106	.761
	107	.794
	108	.704
	109	.846
	110	.868
	111	.781

Başkaları ile Siyasal İletişim alt Ölçeğinin açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan üç faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 11 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 107. - 106. ve 105. – 104. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 115'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 28'de gösterilmiştir.

Tablo 115. Başkaları ile Siyasal İletişim Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

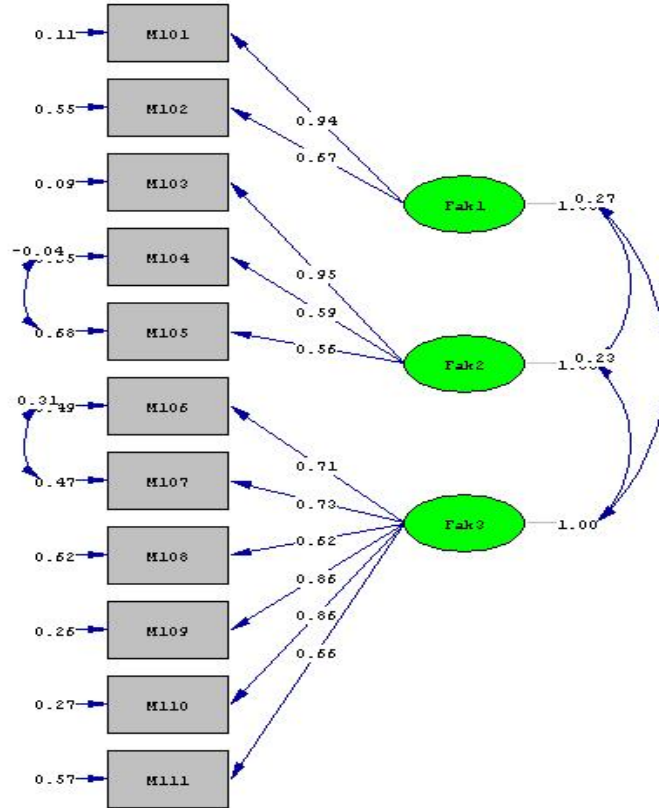
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 142.49 (39)	3.65
GFI	.89
AGFI	.87
CFI	.90
RMR	.060
RMSEA	.080

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 3.65'dir ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .89, AGFI değerinin .87 ve CFI değerinin .90; RMR değerinin .060 ve RMSEA değerinin de .080 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış üç faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, üç farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; "Ana Babayla Siyasal İletişim" alt boyutu için .81, "Öğretmenlerle Siyasal İletişim" alt boyutu için .76 ve "Arkadaşlarla Siyasal İletişim" alt boyutu için .91 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 28. Başkaları ile Siyasal İletişim Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=142.49, df=39, P-value=0.00000, RMSEA=0.080

III.3.2.15. Değerler

Tablo 116'da Değerler alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 116. Değerler Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.638
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	670.283
	Serbestlik Derecesi	36
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 116'da görüldüğü üzere, 12 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .638 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (670.283 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 12 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 117’de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 117. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	3.656	36.874
2	1.828	20.713
3	1.552	20.593
Toplam	7.036	78.180

Tablo 117’den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 78’i üç faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 37’sini açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 3.656, 1.828 ve 1.552 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 37’sini açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; “Din”, “Başkalarına ve Çevreye Yardım” ve “İş Güvencesi” olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 146, 147, 149, 152 ve 153 numaralı maddeler, ölçekteki faktör yükleri incelendiğinde, bu yüklerin .30’un altında olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddelere ilişkin madde ayırıcılıkları hesaplandığında; bu ayırıcılıkların .03 olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 7 madde kalmıştır.

Maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 118’de sunulmuştur.

Tablo 118. Değerler Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	144	.948
	145	.945
2	148	.803
	150	.859
	151	.774
3	155	.926
	156	.909

Değerler alt Ölçeğinin açıklayıcı faktör analizi ile ortaya konan üç faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 7 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Tablo 119'da sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 29'da gösterilmiştir.

Tablo 119. Değerler Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

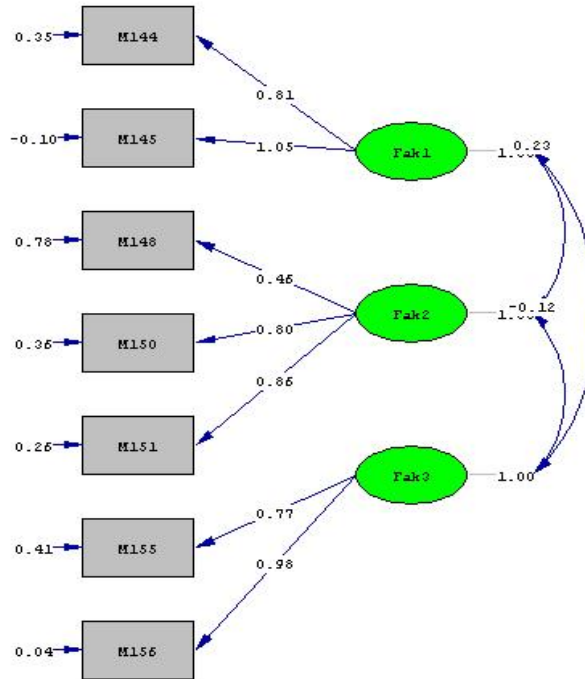
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 16.79 (11)	1.52
GFI	.95
AGFI	.88
CFI	.98
RMR	.058
RMSEA	..073

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.52'dir ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .95, AGFI değerinin .88 ve CFI değerinin .98; RMR değerinin .058 ve RMSEA değerinin de .073 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış üç faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, üç farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; "Din" alt boyutu için .91, "Başkalarına ve Çevreye Yardım" alt boyutu için .87 ve "İş Güvencesi" alt boyutu için .87 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 29. Değerler Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=16.79, df=11, P-value=0.11431, RMSEA=0.073

III.3.2.16. Kişisel İnançlar

Tablo 120'de Kişisel İnançlar alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 120. Kişisel İnançlar Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.621
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	234.195
	Serbestlik Derecesi	15
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 120'de görüldüğü üzere, 6 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .621 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (234.195 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 6 maddelik alt ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 121'de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 121. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	2.334	38.813
2	1.766	29.521
Toplam	4.100	68.334

Tablo 121'den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 68'i iki faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 39'unu açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 2.334 ve 1.766 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 39'unu açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde, "Gelecek Kaygısı", "İnsanlara Güven" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 114 numaralı madde ölçekteki faktör yükü incelendiğinde, bu yükünün .30'un altında olması ve özellikle birden fazla faktörde birbirine yakın faktör yüklerine sahip olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddeye ilişkin madde ayıricılığı hesaplandığında; bu ayıricılığın .03 olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddenin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 5 madde kalmıştır.

Maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 122'de sunulmuştur.

Tablo 122. Kişisel İnançlar Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	112	.806
	113	.809
	115	.750
2	116	.934
	117	.938

Kişisel İnançlar alt Ölçeğinin açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan iki faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 5 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Tablo 123'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin iki boyutlu önerilen modele iyi uyum

gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 30'da gösterilmiştir.

Tablo 123. Kişisel İnançlar Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

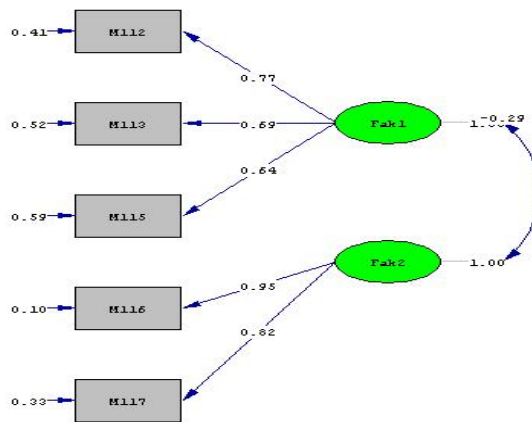
İyilik Uyum İndeksi	Değer
χ^2/sd 3.70 (4)	0.925
GFI	.99
AGFI	.94
CFI	1.0
RMR	.036
RMSEA	.000

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (χ^2/sd) oranı 0.925'dir ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .99, AGFI değerinin .94 ve CFI değerinin 1.0; RMR değerinin .036 ve RMSEA değerinin de .000 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış iki faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, iki farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı, "Gelecek Kaygısı" alt boyutu için .75, "İnsanlara Güven" alt boyutu için .86 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 30. Kişisel İnançlar Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=3.70, df=4, P-value=0.44881, RMSEA=0.000

III.3.2.17. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı

Tablo 124’de Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 124. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.711
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	408.031
	Serbestlik Derecesi	45
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 123’de görüldüğü üzere, 19 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .711 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (408.031 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 19 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 125’de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 125. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	3.425	23.855
2	1.472	21.897
3	1.386	17.083
Toplam	6.283	62.835

Tablo 125’den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 63’ü üç faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 24’ünü açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 3.425, 1.472 ve 1.386 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 24’ünü açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; “Genel Medya Tüketimi”, “Medya Türlerinin Yararlılığı”, “Medyanın Güvenirliliği” olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 141, 142, 143, 157, 158, 161, 163, 165, 167 ve 168 numaralı maddeler, ölçekteki faktör yükleri incelendiğinde, bu yüklerin .30’un altında olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddelere ilişkin madde ayırıcılıkları

hesaplandığında; bu ayırıcılıkların .03 ile .035 arasında olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddelerin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 9 madde kalmıştır.

Belirtilen maddeler çıkarıldıktan sonra ölçekte kalan maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 126'da sunulmuştur.

Tablo 126. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	139	.802
	140	.774
2	159	.845
	160	.789
	162	.797
	164	.800
3	166	.832
	169	.844
	170	.785

Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı alt Ölçeğinin açıklayıcı faktör analizi ile ortaya konan üç faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 9 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 170. – 169. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 127'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 31'de gösterilmiştir.

Tablo 127. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

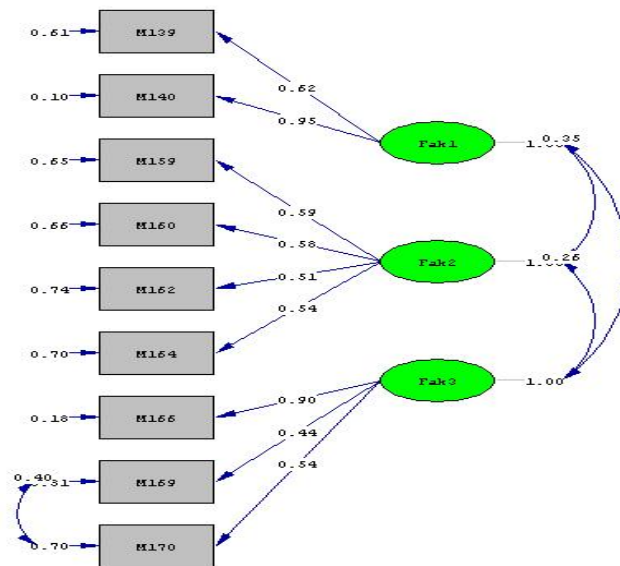
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 38.85 (23)	1.68
GFI	.92
AGFI	.84
CFI	.90
RMR	.050
RMSEA	.083

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.68'dir ve bu değer Sümer'in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .92, AGFI değerinin .84 ve CFI değerinin .90; RMR değerinin .050 ve RMSEA değerinin de .083 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış iki faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, üç farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; "Genel Medya Tüketimi" alt boyutu için .61, "Medya Türlerinin Yararlılığı" alt boyutu için .74 ve "Medyanın Güvenilirliği" alt boyutu için .63 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 31. Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=38.85, df=23, P-value=0.02062, RMSEA=0.083

III.3.2.18. Okul İklimi Değerlendirmeleri

Tablo 128’de Okul İklimi Değerlendirmeleri alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 128. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.813
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	1.3283
	Serbestlik Derecesi	210
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 128’de görüldüğü üzere, 21 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .813 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($1.3283 p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 21 maddelik ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 129’da faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 129. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	6.985	18.352
2	2.324	17.357
3	1.780	14.128
4	1.640	10.776
Toplam	12.729	60.613

Tablo 129’dan da anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 61’i dört faktör tarafından açıklanmakta ve ilk faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 18’ini açıklamaktadır. Faktörlerin özdeğerleri sırasıyla 6.985, 2.324, 1.780 ve 1.640 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 18’ini açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu değil çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutlar; içerikleri incelendiğinde; “Açık Sınıf İklimi”, “Okulu Sahiplenme”, “Okulda Toplumsal Çözümleme”, “Duyarlı Bir Topluluk Olarak Sınıf” olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 133 numaralı madde ölçekteki faktör yükü incelendiğinde, bu yükün .30’un altında olması ve özellikle birden fazla faktörde birbirine yakın faktör yüklerine sahip olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddeye ilişkin madde ayıricılığı

hesaplandığında; bu ayıricılığın. 03 olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddenin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 20 madde kalmıştır.

Maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 130'da sunulmuştur.

Tablo 130. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	123	.512
	124	.824
	125	.786
2	118	.769
	119	.728
	120	.728
	121	.777
	122	.547
3	134	.749
	135	.623
	136	.861
	137	.878
	138	.769
4	126	.580
	127	.621
	128	.680
	129	.708
	130	.702
	131	.600
	132	.706

Okul İklimi Değerlendirmeleri alt Ölçeğinin açıklayıcı faktör analizi ile ortaya konan dört faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 20 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 130. - 127. ve 122. - 121. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 131'de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin dört boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile

hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 32’de gösterilmiştir.

Tablo 131. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 251.92 (162)	1.55
GFI	.86
AGFI	.81
CFI	.86
RMR	.067
RMSEA	.075

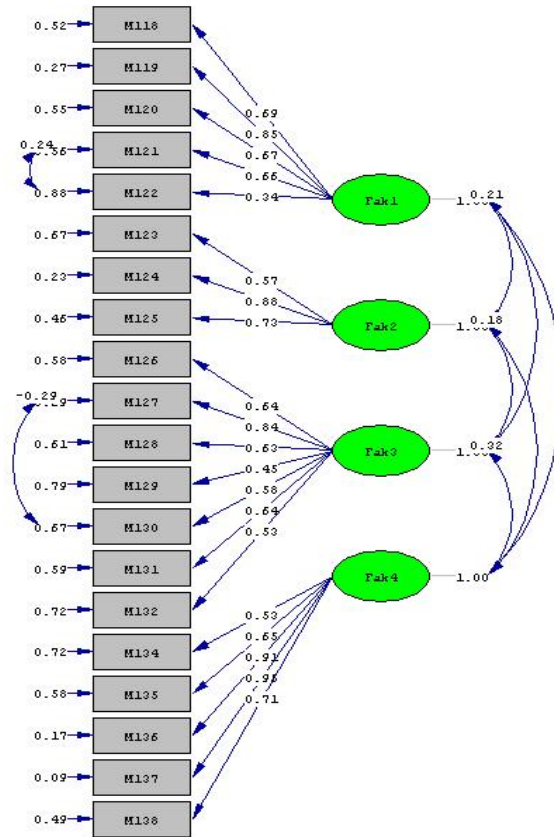
Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.55’dir ve bu değer Sümer’in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .86, AGFI değerinin .81 ve CFI değerinin .86; RMR değerinin .067 ve RMSEA değerinin de .075 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış dört faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, dört farklı alt boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı; “Açık Sınıf İklimi” alt boyutu için .76, “Okulu Sahiplenme” alt boyutu için .80, “Okulda Toplumsal Çözümleme” alt boyutu için .86 ve “Duyarlı Bir Topluluk Olarak Sınıf” alt boyutu için .84 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 32. Okul İklimi Değerlendirmeleri Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=251.92, df=162, P-value=0.00001, RMSEA=0.075

III.3.2.19. Okulda Katılım Deneyimi

Ölçekte bulunan 175, 176, 177, 178, 179, 180 ve 181. Maddeler iki seçenekli yanıtlar içerdiği için bu maddelerin tamamı “Okulda Katılım Deneyimi” alt boyutu olarak ele alınacaktır. Bu maddeler iki seçenekli (Evet/Hayır) cevaplama içerdiği için faktör analizine sokulmamıştır.

III.3.2.20. Siyasal Bilgi

Siyasal Bilgi'nin ölçülmesi oldukça güçtür. Ancak katılma çalışmalarındaki önemini görmek için kaçınılmazdır. Bu amaçla öncelikle alanyazın ayrıntılı biçimde taranmıştır.

Alanyazındaki bu konuyla ilgili yapılan çalışmalarda siyasal bilgiyi ölçmek için kullanılan araçların ülkelere, toplumlara özgü siyasal gerçekleri içeren ifadelerden, değerlendirmelerden oluştuğu görülmüştür.

Siyasal bilgiyi ölçmek amacıyla Türkçe formda kullanılan sorulara paralel, Almanya'daki genel siyasal sisteme dayalı ifadeler

oluşturulmuştur. Bu ifadeler oluşturulurken Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde lisansüstü öğrenimlerini sürdüren ve Almanya'daki hukuk sistemi hakkında bilgi sahibi olan bir grup akademisyenden yardım alınmıştır. Türkçe form için hazırlanan sorular esas alınarak Almanya için 10 doğru, 10 yanlış ifade oluşturulmuştur.

III.3.2.21. Genel Özyeterlik Algısı

Almanca formda kullanılacak diğer bir ölçek; Matthias Jerusalem ve Ralf Schwarzer tarafından 1981 yılında geliştirilen Genel Özyeterlik (Allgemeine Selbstwirksamkeitserwartung) Ölçeği'dir (GÖYÖ). GÖYÖ, algılanan öz yeterliği genel anlamda değerlendirmektedir (Scholz ve Schwarzer, 2005). Almanya'da geliştirilen ölçek, dörtlü likert tipi ölçek formundaki 10 maddeden oluşmaktadır. Bu ölçek 12 yaş ve üstü tüm yaşlarda uygulanabilmektedir.

Almanya'daki örneklem grubuna Jerusalem ve Schwarzer tarafından hazırlanan orijinal ölçek uygulanmıştır (<http://www.fu-berlin.de/gesund/>). Ölçeğin güvenilirliği için hesaplanan Alfa iç tutarlılık katsayısı on maddenin toplamı için .83 olarak bulunmuştur. Ölçeğin test tekrar test güvenilirliği için hesaplanan korelasyon katsayısı ($r=.80$, $p<.001$)'dir.

Tablo 132'de Genel Özyeterlik Algısı alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 132. Genel Özyeterlik Algısı Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.859
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	648.184
	Serbestlik Derecesi	45
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 132'de görüldüğü üzere, 10 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .859 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($684.184 p<.00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 10 maddelik alt ölçek üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 133’de faktör özdeğerleri ve bu faktörün açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 133. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	5.184	51.836
Toplam	5.184	51.836

Tablo 133’den da anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 52’si tek faktör tarafından açıklanmaktadır. Faktörün özdeğeri 5.184 olarak hesaplanmıştır. İlk faktörün toplam varyansın yüzde 52’sini açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu olduğu görülmektedir.

Maddeler üzerinde, asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi tekrar yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 134’de sunulmuştur.

Tablo 134. Genel Özyeterlik Algısı Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	214	.541
	215	.682
	216	.773
	217	.668
	218	.721
	219	.820
	220	.661
	221	.793
	222	.785
	223	.713

Genel Özyeterlik Algısı alt Ölçeğinin açıklayıcı faktör analizi ile ortaya konan tek faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 10 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8’in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 218. - 217., 215. – 214. ve 222. -220 maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 135’de sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin tek boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 33’de gösterilmiştir.

Tablo 135. Genel Özyeterlik Algısı Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

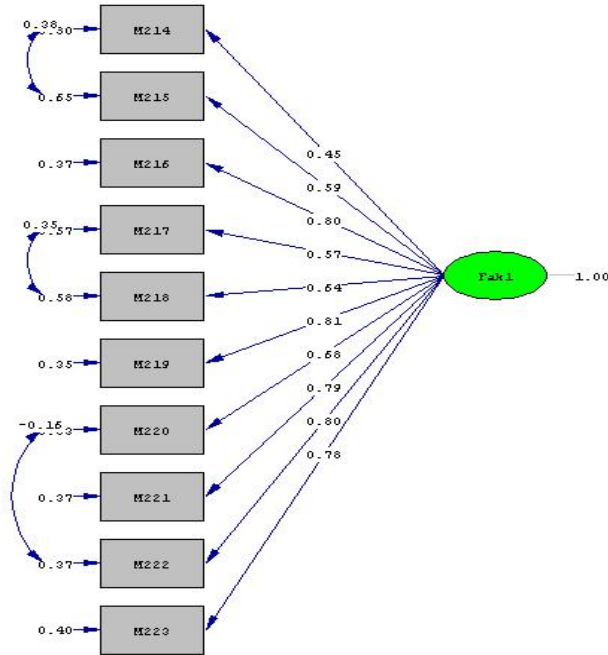
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 52.13 (32)	1.62
GFI	.90
AGFI	.84
CFI	.96
RMR	.020
RMSEA	.080

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.62’dir ve bu değer Sümer’in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .90, AGFI değerinin .84 ve CFI değerinin .96; RMR değerinin .020 ve RMSEA değerinin de .080 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış tek faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, bu boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı, .89 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 33. Genel Özyeterlik Algısı Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=52.13, df=32, P-value=0.01376, RMSEA=0.080

III.3.2.22. Kişisel Siyasal Hedefler

Tablo 136'da Kişisel Siyasal Hedefler alt ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 136. Kişisel Siyasal Hedefler Alt Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		.856
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	426.332
	Serbestlik Derecesi	15
	Anlamlılık Düzeyi	.000

Tablo 136'da görüldüğü üzere, 6 madde üzerinde yapılacak faktör analizi için, KMO değeri .856 olarak, Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (426.332 $p < .00$). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir.

Belirtilen 6 maddelik ölçek üzerinde Açımlayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve böylelikle ölçeğin yapı geçerliği incelenmiştir. Tablo 137'de faktör özdeğerleri ve bu faktörlerin açıkladığı varyanslar görülmektedir.

Tablo 137. Faktörlere ait özdeğerler ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdeleri

Faktörler	Özdeğerler	Açıklanan Varyans
1	3.584	71.627
Toplam	3.584	71.627

Tablo 137'den de anlaşıldığı gibi, ölçeğin toplam varyansının yüzde 72'si tek faktör tarafından açıklanmakta ve bu faktör bu varyansın yaklaşık yüzde 72'sini açıklamaktadır. Faktörün özdeğeri 3.584 olarak hesaplanmıştır. Bu faktörün toplam varyansın yüzde 72'sini açıkladığı göz önüne alınırsa, bu ölçeğin tek boyutlu olduğu görülmektedir. Bu boyutun içeriği incelendiğinde; "Kişisel Siyasal Hedefler" olarak adlandırılmıştır.

Yapılan faktör analizine dayanarak, 154 numaralı madde ölçekteki faktör yükü incelendiğinde, bu yükün .30'un altında olması ve özellikle birden fazla faktörde birbirine yakın faktör yüklerine sahip olmasından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca bu maddeye ilişkin madde ayırıcılığı hesaplandığında; bu ayırıcılığın .03 olduğu görülmüş ve bu da söz konusu maddenin ölçekten çıkarılması kararını desteklemiştir. Dolayısıyla, ölçekte toplam 5 madde kalmıştır.

Ölçeğin maddeleri üzerinde asal eksellere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi yapılmış ve maddelerin madde-toplam korelasyonları ve faktör yükleri Tablo 138'de sunulmuştur.

Tablo 138. Kişisel Siyasal Hedefler Alt Ölçeğinin Son Halindeki Maddelere Yönelik Madde-Toplam Korelasyonları

Boyut No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu
1	75	.536
	76	.889
	77	.945
	78	.861
	79	.932

Kişisel Siyasal Hedefler alt Ölçeğinin açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan tek faktörlü yapısını sınamak için DFA uygulanmıştır. LISREL kullanılarak yapılan DFA uygulamasında 5 maddeden elde edilen korelasyon matrisi veri olarak kullanılmıştır. Bu süreçte, LISREL 8'in sunduğu değişiklik belirteçleri özellikle dikkate alınmıştır. Buna göre modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda 76. – 75. maddelerin hata varyansları arasında ilişki kurulmasının ki kare değerinde en fazla düşüşe neden olacağı tespit edilmiştir. Buna dayanarak bu maddeler için modifikasyon yapılmış ve analiz tekrarlanmıştır.

Tablo 139’da sunulan uyum indeksleri gözlenen verinin tek boyutlu önerilen modele iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar Şekil 34’de gösterilmiştir.

Tablo 139. Kişisel Siyasal Hedefler Alt Ölçeğinin Orijinal Faktör Yapısı İçin İyilik Uyum İstatistikleri

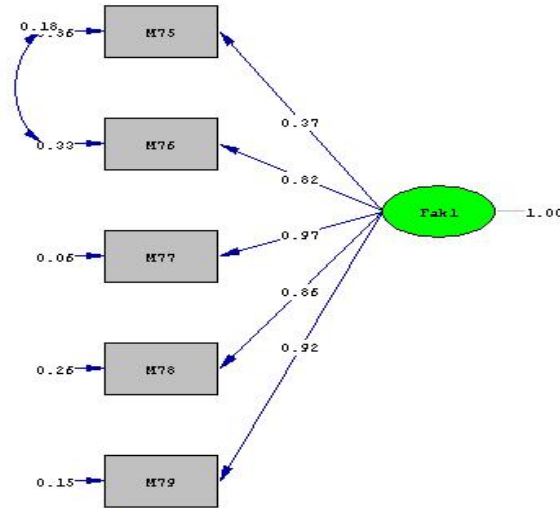
<i>İyilik Uyum İndeksi</i>	<i>Değer</i>
X^2/sd 5.59 (4)	1.39
GFI	.98
AGFI	.92
CFI	1.0
RMR	.028
RMSEA	.063

Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan (x/sd) oranı 1.39’dur ve bu değer Sümer’in (2000) değerlendirmesine göre, modelin gerçek verilerle uyumlu olduğunu göstermektedir. GFI değerinin .98, AGFI değerinin .92 ve CFI değerinin 1.0; RMR değerinin .028 ve RMSEA değerinin de .063 olması DFA sonucunda modele göre hazırlanmış tek faktörlü ölçeğin yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar verdiğini göstermektedir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması için iç tutarlık katsayısı, tek boyut için hesaplanmış ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı .87 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlarla söz konusu ölçeğin araştırma grubuna uygunluğu desteklenmiştir.

Şekil 34. Kişisel Siyasal Hedefler Alt Ölçeği Madde Faktör İlişkisi

Chi-Square=5.59, df=4, P-value=0.23199, RMSEA=0.063

Sonuç olarak Faktör analizi yapılarak son halini alan ölçeğin Almanca formunun alt ölçeklerinin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Alt ölçeklerin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları ,505 ile ,933 değerleri arasında bulunmuştur. Bu da ölçeğin güvenilirliğinin sağlanmış olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi, ölçeğin bazı maddelerinin çıkarılmasına işaret etmekle birlikte genel olarak ölçeğin yapı geçerliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

III.3.2.23. Siyasal Düşünceyi İfade Etme Biçimleri

Ölçekte bulunan 171, 172, 173 ve 174. Maddeler iki seçenekli yanıtlar içerdiği için bu maddelerin tamamı "Siyasal Düşünceyi İfade Etme Biçimleri" alt boyutu olarak ele alınacaktır. Bu maddeler iki seçenekli (Evet/Hayır) cevaplama içerdiği için faktör analizine sokulmamıştır.

III.4. Nitel Veriler

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen bir diğer çalışma da Almanya'da siyasal ve toplumsal katılım açısından öne çıkan Türklerle yapılacak görüşmelere dayalı toplanacak nitel verilerdir. Bu amaçla önce nitel çalışmalar ve özellikle görüşmeler konusunda bilgi toplanan benzer

çalışmalar incelenmiş ve araştırma amaçları doğrultusunda bir Görüşme Formu taslağı oluşturulmuştur. Bu görüşme formu, uzman görüşüne sunulduktan sonra, son hali verilerek uygulanmaya hazır hale getirilmiştir (Ek5).

Bu görüşmelerin gerçekleşmesi için görüşmeler konusunda bilgi edinilmiş ve nitel araştırma konusunda uzmanların desteğı ile örnek görüşmeler ve görüşme becerilerinin gelişmesi sağlanmıştır. Görüşme formunun taslağı pilot uygulaması ve geliştirilmesi konusunda yine uzmanların desteğine başvurulmuştur.

III.5. Verilerin Analizi

III.5.1. Nicel Çalışma

Araştırmanın veri analiz işlemleri, çalışmanın tüm değişkenlerini irdeleyici ve ana hipotezleri test edici yönde belirlenmiştir. Model geliştirmek amacıyla kullanılacak veriler, çok yönlü veri analiz yöntemleriyle analiz edilmiştir. LISREL 8.54 Profesyonel ve SPSS/WINDOWS 15.0 paket programları kullanılmıştır.

Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) hesaplamaları ve Path Diyagramı LISREL 8.51 Profesyonel ile gerçekleştirilmiştir. Tanımlayıcı istatistik, homojenlik ve lineerlik sınamaları, t testi, tek yönlü varyans analizi, korelasyon, hiyerarşik çok yönlü regresyon analizi ile faktör analizi SPSS/15.0 paket programı yardımıyla yürütülmüştür.

Türkiye'den ve Almanya'dan elde edilen verilerin Doğrulayıcı Faktör Analizi LISREL 8.51 Profesyonel ile gerçekleştirilmiştir

Türkiye'den elde edilen verilerin çözümlenmesinde yapısal eşitlik modelinde (YEM) yer alan yol analizi (path analysis) kullanılarak ölçme modelleri ve yapısal modeller test edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda yol analizi ile katılıma etki eden değişkenler çerçevesinde iki alternatif model ve bir temel model test edilmiştir. Ayrıca değişkenler arasında ikili ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile incelenmiştir.

Analizler için en düşük anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak kabul edilmiştir.

III.5.2. Nitel Çalışma

Araştırmada toplanan nitel verilerin değerlendirilmesi; araştırmacı tarafından yapılan görüşmeler aracılığıyla toplanmış verilerin dökümünün yapılması ve betimsel analiz olarak iki aşamada gerçekleştirilmiştir.

Değerlendirmenin ilk aşamasında görüşme sırasında kayırt cihazına kaydeilen görüşme içerikleri tümüyle deşifre edilmiş ve metin haline dönüştürülmüştür.

Araştırmacı tarafından verilerin dökümü gerçekleştirildikten sonra elde edilmiş olan verilerin yorumlanması için niteliksel araştırma yöntemlerinde kullanılan betimsel analizden yararlanılmıştır. Görüşme formunda yer alan başlıklar doğrultusunda değerlendirilmiştir. Betimsel analizde, araştırmaya katılan kişilerin görüşlerinin derinlemesine yansıtılabilmesi için sık sık alıntılara da yer verilebileceği belirtilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu çalışmada da, öncelikle veriler görüşmede kullanılan sorular tema olarak kullanılarak ve sık sık alıntılar yapılarak betimlenmiştir. Bu aşamada, sonuçlar yazılırken kullanılacak olan doğrudan alıntılar da seçilmiştir. Son aşamada düzenlenen veriler tanımlanmış ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Tanımlanan bulgular, nicel verilerle birlikte ilişkilendirilmiş, gerekli yerlerde nicel verilerin desteklenmesinde kullanılmış ve bazen de farklı bulgular arasında karşılaştırma yapılmıştır.

III.6. İşlem

Türkçe form katılımcılara Ankara, Hacettepe ve Orta Doğu Teknik üniversitelerinde grup uygulamaları şeklinde uygulanmıştır. Katılımcılara öncelikle araştırmanın amacına yönelik kısa bir bilgi verilmiş ve ardından uygulamaya geçilmiştir. Ayrıca gerekli durumlarda açıklamalar yapılmıştır. Katılımcılardan kimlik bilgileri istenmemiştir. Ölçeklerin uygulanması 40-45 dakika arasında değişmiştir. Araştırma verileri Şubat 2009- Kasım 2009 tarihleri arasında toplanmıştır.

Almanca form ise Almanya'daki Türkiye kökenli öğrencilere, araştırmacının Almanya ziyareti sırasında uygulanması planlanmıştır.

Ancak Almanya geneline dağılmış olan bu kişilere ulaşmakta oldukça zorluk çekilmiştir. Bu nedenle Almanya'da veri toplamanın güçlüğü dikkate alınarak internet üzerinden veri toplanmaya çalışılmıştır. Almanya örnekleminin büyük bir kısmına internet üzerinden ulaşılmıştır. Almanya'da ölçeklerin uygulanmasındaki zorluklar nedeniyle internet üzerinden online olarak hazırlanan anketin linki; (http://www.online-anket.gen.tr/anketformu.php?kullanici_id=584&anket_id=2&onaykodu=937817) Almanya'daki üniversitelerin yabancı öğrenciler bölümlerine, Almanya'daki sivil toplum kuruluşlarına, Almanya'daki Türk üniversite öğrencileri derneklerine, Almanya'daki üniversitelerin Yabancı Öğrenciler Birimleri vb. gibi e posta adresine ulaşılabilen kişilere, kurumlara gönderilmiştir. Ayrıca araştırmacının Almanya ziyareti sırasında iletişim kurduğu Almanya'nın çeşitli üniversitelerinde görev yapan öğretim üyelerinin yardımı ile Web'in yanı sıra bir grup öğrenciye formlar ulaştırılmış ve ölçeklerin uygulanması sağlanmıştır.

Bu araştırmada Almanya'da siyasal ve toplumsal açılardan öne çıkmış kişilerden nitel veri elde etmek için 11 kişi ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşme süresi 90 ile 120 dakika arasında değişmiştir. Görüşmelerde kayıt cihazı kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen verilere uygulanan analiz sonuçlarına ve bunlara ilişkin yorumlara yer verilmektedir. Bulgular ve yorumlar araştırma amaçları doğrultusunda sekiz bölüm olarak sunulmaktadır.

Bulguların sunumunda ilk olarak Türkiye ve Almanya'daki gençlerin siyasal ve toplumsal katılım düzeylerine ilişkin sonuçlar sunulmaktadır. İkinci bölümde Türkiye'de ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin alt ölçeklerden aldıkları puanların karşılaştırması bulunmaktadır. Üçüncü bölümde Türkiye'de ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile genel özyeterlik algıları ile ilgili bulgular, dördüncü bölümde kendilerinin ve anne-babalarının siyasal yönelimleri ile katılımları arasındaki ilişkinin sunulduğu bulgular, beşinci bölümde katılımları ile ailelerinin gelir düzeyi arasındaki ilişkinin sunulduğu bulgular, altıncı bölümde katılımları ile okul yaşantılarındaki katılım deneyimleri arasındaki ilişkilerin sunulduğu bulgular bulunmaktadır. Yedinci bölümde Türkiye'de ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerin katılımlarının yordayıcılarını belirlemek üzere regresyon analizi sonuçlarından elde edilen bulgular sunulmaktadır. Sekizinci bölümde ise Almanya'da siyasal ve toplumsal katılım bakımından öne çıkmış kişilerle yapılan görüşmelerden elde edilen veriler sunulmaktadır. Araştırmanın görüşme yöntemiyle elde edilen nitel bulguları da nicel bulgularla konu uzmanlarınca da önerildiği gibi (örneğin, Crasswel, 2003) bu bölümde ilişkilendirilmiştir.

IV.1. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Siyasal ve Toplumsal Katılım Düzeyleri

Bu bölümde

1. Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin; siyasal ve toplumsal katılım düzeyleri nedir? sorusuna ilişkin elde edilen bulgular sunulmaktadır.

Araştırmamız çerçevesinde Katılım'ı belirlemek için 4 alt ölçek kullanılmıştır. Bunlar:

- Gençlerin halihazırdaki siyasal ve toplumsal katılımlarını belirlemek için kullanılan “Katılım Ölçeği”,
- Şimdi ya da gelecekte siyasal ve toplumsal katılımlarını belirlemek için kullanılan “Katılım Beklentisi Ölçeği”,
- Şimdi ya da gelecekte toplumsal katılımlarını belirlemek için kullanılan “Özel İlgi Gruplarına Destek Ölçeği”
- Şimdi ya da gelecekte siyasal katılımlarını belirlemek için kullanılan “Kişisel Siyasal Hedefler Ölçeği” dir.

Bu ölçekler araştırmada bağımlı değişken olarak ele alınmıştır.

IV.1.1 Türkiye ve Almanya’daki Üniversiteli Türk gençlerinin “Katılım Ölçeği”ne göre Siyasal ve Toplumsal Katılım Düzeyleri

Türkiye ve Almanya örnekleminin Katılım ölçeği maddelerine verdikleri yanıtların frekans ve yüzdeleri Tablo 140’da verilmiştir.

Tablo 140. Katılım Ölçeği maddelerinin frekans ve yüzdeleri

		N	Aktif üyeyim		Pasif üyeyim		Önceden üyeydim ama şimdi değilim		Hiç üye olmadım		Ortalama	Standart sapma
			f	%	f	%	f	%	f	%		
Bir siyasal partiye	TR	330	3	,9	16	4,8	8	2,4	303	91,8	1,15	0.53
	ALM	125	7	5,6	15	12,0	8	6,4	95	76,0	1.47	0.91
Bir spor kulübüne	TR	330	19	5,8	27	8,2	69	20,9	215	65,2	1,55	0,87
	ALM	125	8	6,4	21	16,8	64	51,2	32	25,6	2.04	0.83
Bir üniversite topluluğuna	TR	330	44	13,3	56	17,0	54	16,4	176	53,3	1,90	1,10
	ALM	125	7	5,6	59	47,2	16	12,8	43	34,4	2.24	1.0
Siyasal bir gençlik grubuna	TR	330	7	2,1	20	6,1	12	3,6	291	88,2	1.22	0.65
	ALM	125	6	4,8	62	49,6	17	13,6	40	32,0	2.27	0.97
Boş zaman etkinliklerini değerlendirmek amaçlı kurulmuş bir dernek ya da gruba	TR	330	40	12,1	43	13,0	47	14,2	200	60,6	1.77	1.08
	ALM	125	6	4,8	56	44,8	26	20,8	37	29,6	2.25	0.94
Dini bir topluluğa	TR	330	14	4,2	18	5,5	9	2,7	289	87,6	1.26	0.75
	ALM	125	4	3,2	69	55,2	14	11,2	38	30,4	2.31	0.95
Temelde yardım ve dayanışma amaçlı kurulmuş bir dernek ya da kuruluşa	TR	330	38	11,5	49	14,8	33	10,0	210	63,6	1.74	1.08
	ALM	125	5	4,0	75	60,0	10	8,0	35	28,0	2.40	0.94
Kültürel / sanatsal amaçlar doğrultusunda kurulmuş bir derneğe	TR	330	19	5,8	25	7,6	35	10,6	251	76,1	1.43	0.86
	ALM	125	8	6,4	61	48,8	18	14,4	38	30,4	2.31	0.98

Tablo 140'da görüldüğü gibi, **bir siyasal partiye**; aktif üye olanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 0,9, Almanya verilerinde yüzde 5,6; pasif üye olanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 4,8, Almanya verilerinde yüzde 12,0; önceden üye olanların ama şimdi olmayanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 2,4, Almanya verilerinde yüzde 6,4 ve hiç üye olmayanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 91,8, Almanya verilerinde yüzde 76 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında; genel olarak her iki grubun da bir siyasal partiye üyelik durumlarının düşük düzeyde olduğu söylenebilir. Aktif üyelik, pasif üyelik ve önceden üye olup, şimdi üye olmama durumlarının Almanya grubunda Türkiye grubuna göre daha yüksek düzeyde olduğu; öte yandan bir siyasal partiye hiç üye olmayanların oranı, Türkiye grubunda daha yüksek düzeyde olduğu gözlenmektedir.

Bir spor kulübüne; aktif üye olanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 5,8, Almanya verilerinde yüzde 6,4; pasif üye olanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 8,2, Almanya verilerinde yüzde 16,8; önceden üye olanların ama şimdi olmayanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 20,9, Almanya verilerinde yüzde 51,2 ve hiç üye olmayanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 65,2, Almanya verilerinde yüzde 25,6 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında; bir spor kulübüne aktif üyelik, pasif üyelik ve önceden üye olup, şimdi üye olmama durumlarının Almanya grubunda Türkiye grubuna göre daha yüksek düzeyde olduğu; öte yandan bir spor kulübüne hiç üye olmayanların oranı, Türkiye grubunda daha yüksek düzeyde olduğu gözlenmektedir.

Bir üniversite topluluğuna; aktif üye olanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 13,3, Almanya verilerinde yüzde 5,6; pasif üye olanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 17,0, Almanya verilerinde yüzde 47,2; önceden üye olanların ama şimdi olmayanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 16,4, Almanya verilerinde yüzde 12,8 ve hiç üye olmayanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 53,3, Almanya verilerinde yüzde 34,4 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında; bir üniversite topluluğuna aktif üyelik, önceden üye olup, şimdi üye olmama ve hiç üye olmama durumlarının Türkiye grubunda Almanya grubuna göre daha yüksek düzeyde olduğu; öte yandan bir spor kulübüne pasif üye olma oranı, Almanya grubunda grubunda daha yüksek düzeyde olduğu gözlenmektedir.

Siyasal bir gençlik grubuna; aktif üye olanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 2,1, Almanya verilerinde yüzde 4,8; pasif üye olanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 6,1, Almanya verilerinde yüzde 49,6; önceden üye olanların ama şimdi olmayanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 3,6, Almanya verilerinde yüzde 13,6 ve hiç üye olmayanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 88,2, Almanya verilerinde yüzde 32,0 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında; siyasal bir gençlik grubuna aktif üyelik durumu iki grupta da düşük düzeydedir. Ancak pasif üyelik durumu Almanya grubunda belirgin olarak daha yüksek düzeydedir. Önceden üye olup, şimdi üye olmama durumlarının Almanya grubunda Türkiye grubuna göre daha yüksek düzeyde olduğu; öte yandan siyasal bir gençlik grubuna hiç üye olmayanların oranı, Türkiye grubunda daha yüksek düzeyde olduğu gözlenmektedir.

Boş zaman etkinliklerini değerlendirmek amaçlı kurulmuş bir dernek ya da gruba; aktif üye olanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 12,1, Almanya verilerinde yüzde 4,8; pasif üye olanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 13,0, Almanya verilerinde yüzde 44,8; önceden üye olanların ama şimdi olmayanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 14,2, Almanya verilerinde yüzde 20,8 ve hiç üye olmayanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 60,6, Almanya verilerinde yüzde 29,6 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında; boş zaman etkinliklerini değerlendirmek amaçlı kurulmuş bir dernek ya da gruba aktif üyelik durumu Türkiye grubunda daha yüksek düzeydedir. Ancak pasif üyelik durumu Almanya grubunda belirgin olarak daha yüksek düzeydedir. Önceden üye olup, şimdi üye olmama durumlarının Almanya grubunda Türkiye grubuna göre daha yüksek düzeyde olduğu; öte yandan boş zaman etkinliklerini değerlendirmek amaçlı kurulmuş bir dernek ya da gruba hiç üye olmayanların oranı, Türkiye grubunda daha yüksek düzeyde olduğu gözlenmektedir.

Dini bir topluluğa; aktif üye olanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 4,2, Almanya verilerinde yüzde 3,2; pasif üye olanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 5,5, Almanya verilerinde yüzde 55,2; önceden üye olanların ama şimdi olmayanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 2,7, Almanya verilerinde yüzde 11,2 ve hiç üye olmayanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 87,6, Almanya verilerinde yüzde 30,4 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında; dini bir topluluğa aktif üyelik durumu iki grupta da düşük düzeydedir. Ancak pasif üyelik durumu Almanya grubunda belirgin olarak daha yüksek düzeydedir. Önceden üye olup, şimdi üye olmama durumlarının Almanya grubunda Türkiye grubuna göre daha yüksek düzeyde olduğu; öte yandan dini bir topluluğa hiç üye olmayanların oranı, Türkiye grubunda belirgin olarak daha yüksek düzeyde olduğu gözlenmektedir.

Temelde yardım ve dayanışma amaçlı kurulmuş bir dernek ya da kuruluş; aktif üye olanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 11,5, Almanya verilerinde yüzde 4,0; pasif üye olanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 14,8, Almanya verilerinde yüzde 60,0; önceden üye olanların ama şimdi olmayanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 10,0, Almanya verilerinde yüzde 8,0 ve hiç üye olmayanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 63,6, Almanya verilerinde yüzde 28,0 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında; temelde yardım ve dayanışma amaçlı kurulmuş bir dernek ya da kuruluşu aktif üyelik durumu Türkiye grubunda daha yüksek düzeydedir. Ancak pasif üyelik durumu Almanya grubunda belirgin olarak daha yüksek düzeydedir. Dini bir topluluğa, önceden üye olup, şimdi üye olmama ve hiç üye olmama durumlarının Türkiye grubunda daha yüksek düzeyde olduğu gözlenmektedir.

Kültürel / sanatsal amaçlar doğrultusunda kurulmuş bir derneğe; aktif üye olanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 5,8, Almanya verilerinde yüzde 6,4; pasif üye olanların oranı Türkiye verilerinde yüzde

7,6, Almanya verilerinde yüzde 48,8; önceden üye olanların ama şimdi olmayanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 10,6, Almanya verilerinde yüzde 14,4 ve hiç üye olmayanların oranı Türkiye verilerinde yüzde 76,1, Almanya verilerinde yüzde 30,4 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında; kültürel / sanatsal amaçlar doğrultusunda kurulmuş bir derneğe aktif üyelik durumu iki grupta da düşük düzeydedir. Ancak pasif üyelik durumu Almanya grubunda belirgin olarak daha yüksek düzeydedir. Önceden üye olup, şimdi üye olmama durumlarının Almanya grubunda Türkiye grubuna göre daha yüksek düzeyde olduğu; öte yandan kültürel / sanatsal amaçlar doğrultusunda kurulmuş bir derneğe hiç üye olmayanların oranı, Türkiye grubunda belirgin olarak daha yüksek düzeyde olduğu gözlenmektedir.

IV.1.2. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin “Katılım Beklentisi Ölçeği”ne göre Siyasal ve Toplumsal Katılım Düzeyleri

Türkiye ve Almanya örnekleminin Katılım Beklentisi Ölçeği maddelerine verdikleri yanıtların frekans ve yüzdeleri Tablo 141’de verilmiştir. Katılım Beklentisi Ölçeği’nde “şimdi ya da gelecekte, verilen durumları yapma olasılıkları sorulmuştur.

Tablo 141. Katılım Beklentisi Ölçeği maddelerinin frekans ve yüzdeleri

		N	Kesinlikle Olası		Olası		Olası Değil		Hiç Olası Değil		Ortalama	Standart sapma
			f	%	f	%	f	%	f	%		
Düzenli olarak oy kullanmak	TR	330	192	58,2	105	31,8	22	6,7	11	3,3	3,44	0,76
	ALM	125	19	15,2	29	23,2	44	35,2	33	26,4	2,27	1,02
Üzerimde, siyasal bir oluşumu simgeleyen rozet ya da yaka kartı taşımak	TR	330	18	5,5	66	20,0	126	38,2	120	36,4	1,95	0,88
	ALM	125	25	20,0	43	34,4	46	36,8	11	8,8	2,66	0,90
Bir siyasal parti için gönüllü çalışmak.	TR	330	20	6,1	76	23,0	113	34,2	121	36,7	1,98	0,92
	ALM	125	16	12,8	31	24,8	62	49,6	16	12,8	2,38	0,87
Bir kuruluşa karşı düzenlenen boykota katılmak.	TR	330	25	7,6	107	32,4	95	28,8	103	31,2	2,16	0,96
	ALM	125	8	6,4	31	24,8	64	51,2	22	17,6	2,20	0,80
Fason (sahte, korsan ya da yasadışı) üretilen malları (kitap, cd, giysi vb.) satın almamak.	TR	330	45	13,6	159	48,2	81	24,5	45	13,6	2,62	0,89
	ALM	125	11	8,8	40	32,0	51	40,8	23	18,4	2,31	0,87
Protestolar, yürüyüşler ve gösteriler gibi siyasal eylemlere katılmak.	TR	330	19	5,8	87	26,4	104	31,5	120	36,4	2,02	0,93
	ALM	125	7	5,6	36	28,8	55	44,0	27	21,6	2,18	0,84
İhtiyacı olan insanlara yönelik yardım çalışmalarında bulunmak.	TR	330	163	49,4	152	46,1	8	2,4	7	2,1	3,48	1,21
	ALM	125	8	6,4	18	14,4	48	38,4	51	40,8	1,86	0,89
Yaşadığınız yeri etkileyen sağlık ve güvenlik konularıyla ilgilenmek.	TR	330	121	36,7	182	55,2	19	5,8	8	2,4	3,26	0,67
	ALM	125	5	4,0	28	22,4	70	56,0	22	17,6	2,13	0,74
Yaşadığınız yerdeki bir sorunun çözümü için bir grupla çalışmak.	TR	330	103	31,2	194	58,8	22	6,7	11	3,3	3,18	0,70
	ALM	125	3	2,4	29	23,2	73	58,4	20	16,0	2,12	0,69

Tablo 141’de görüldüğü gibi, şimdi ya da gelecekte **düzenli olarak oy kullanmayı**; “kesinlikle olası” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 58.2, Almanya grubunda yüzde 15.2; “olası” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 31.8, Almanya grubunda yüzde 23.2; “olası değil” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 6.7, Almanya grubunda yüzde 35.2 ve “hiç olası değil” olarak belirtenlerin oranı

Türkiye grubunda yüzde 3.3, Almanya grubunda yüzde 26.4 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında; Almanya grubunun şimdi ya da gelecekte düzenli oy kullanma olasılığının Türkiye grubuna göre çok daha düşük olduğu gözlenmektedir. Bu sonuç Almanya'da yaşayan Türk vatandaşlarının oy kullanma haklarının bulunmamasından kaynaklanmış olabilir.

Şimdi ya da gelecekte **Üzerinde siyasal bir oluşumu simgeleyen rozet ya da yaka kartı taşıma** durumunu; “kesinlikle olası” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 5.5, Almanya grubunda yüzde 20; “olası” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 20, Almanya grubunda yüzde 34.4; “olası değil” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 38.2, Almanya grubunda yüzde 36.8 ve “hiç olası değil” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 36.4, Almanya grubunda yüzde 8.8 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında; Almanya grubunun şimdi ya da gelecekte üzerinde siyasal bir oluşumu simgeleyen rozet ya da yaka kartı taşıma olasılığının Türkiye grubuna göre çok daha yüksek olduğu gözlenmektedir.

Şimdi ya da gelecekte **Bir siyasal parti için gönüllü çalışmak** durumunu; “kesinlikle olası” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 6.1, Almanya grubunda yüzde 12.8; “olası” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 23, Almanya grubunda yüzde 24.8; “olası değil” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 34.2, Almanya grubunda yüzde 49.6 ve “hiç olası değil” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 36.7, Almanya grubunda yüzde 12.8 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında bir siyasal parti için gönüllü çalışma durumunun genel olarak paralellik gösterdiği söylenebilir. Bu durumu olumlu olarak yanıtlayanların oranı her iki grupta da yüzde 30 civarındadır.

Şimdi ya da gelecekte **Bir kuruluşa karşı düzenlenen boykota katılmak** durumunu; “kesinlikle olası” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 7.6, Almanya grubunda yüzde 6.4; “olası” olarak

belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 32.4, Almanya grubunda yüzde 24.8; “olası değil” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 28.8, Almanya grubunda yüzde 51.2 ve “hiç olası değil” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 31.2, Almanya grubunda yüzde 17.6 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında bir kuruluşa karşı düzenlenen boykota katılmak durumunun genel olarak paralellik gösterdiği söylenebilir. Bir kuruluşa karşı düzenlenecek boykota katılma durumu olumlu yanıtlayanların oranı genel olarak Türkiye grubunda yüzde 40 Almanya grubunda yüzde 30 civarındadır.

Şimdi ya da gelecekte **Fason (sahte, korsan ya da yasadışı) üretilen malları (kitap, cd, giysi vb.) satın almamak** durumunu; “kesinlikle olası” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 13.6, Almanya grubunda yüzde 8.8; “olası” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 48.2, Almanya grubunda yüzde 32; “olası değil” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 24.5, Almanya grubunda yüzde 40.8 ve “hiç olası değil” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 13.6, Almanya grubunda yüzde 18.4 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında fason (sahte, korsan ya da yasadışı) üretilen malları (kitap, cd, giysi vb.) satın almamak durumunun Almanya grubuna göre Türkiye grubunda daha yüksek olduğu gözlenmektedir.

Şimdi ya da gelecekte **Protestolar, yürüyüşler ve gösteriler gibi siyasal eylemlere katılmak** durumunu; “kesinlikle olası” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 5.8, Almanya grubunda yüzde 5.6; “olası” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 26.4, Almanya grubunda yüzde 28.8; “olası değil” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 31.5, Almanya grubunda yüzde 44 ve “hiç olası değil” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 36.4, Almanya grubunda yüzde 21.6 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında protestolar, yürüyüşler ve gösteriler gibi siyasal eylemlere katılmak durumunun genel olarak paralellik gösterdiği söylenebilir. Bu soruyu olumlu olarak yanıtlayanların oranı her iki grupta da yüzde 30 civarındadır.

Şimdi ya da gelecekte **İhtiyacı olan insanlara yönelik yardım çalışmalarında bulunmak** durumunu; “kesinlikle olası” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 49.4, Almanya grubunda yüzde 6.4; “olası” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 46.1, Almanya grubunda yüzde 14.4; “olası değil” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 2.4, Almanya grubunda yüzde 38.4 ve “hiç olası değil” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 2.1, Almanya grubunda yüzde 40.8 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında gereksinimi olan insanlara yönelik yardım çalışmalarında bulunmak durumuna Türkiye grubunun Almanya grubuna göre belirgin şekilde olumlu yanıtlar verdikleri gözlenmiştir.

Şimdi ya da gelecekte **yaşadıkları yeri etkileyen sağlık ve güvenlik konularıyla ilgilenmek** durumunu; “kesinlikle olası” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 36.7, Almanya grubunda yüzde 4; “olası” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 55.2, Almanya grubunda yüzde 22.4; “olası değil” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 5.8, Almanya grubunda yüzde 56 ve “hiç olası değil” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 2.4, Almanya grubunda yüzde 17.6 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında yaşadıkları yeri etkileyen sağlık ve güvenlik konularıyla ilgilenmek durumuna Türkiye grubunun Almanya grubuna göre belirgin şekilde olumlu yanıtlar verdikleri gözlenmiştir.

Şimdi ya da gelecekte **yaşadıkları yerdeki bir sorunun çözümü için bir grupla çalışmak** durumunu; “kesinlikle olası” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 31.2, Almanya grubunda yüzde 2.4; “olası” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 58.8, Almanya grubunda yüzde 23.2; “olası değil” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 6.7, Almanya grubunda yüzde 58.4 ve “hiç olası değil” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 3.3, Almanya grubunda yüzde 16 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında yaşadıkları yerdeki bir sorunun çözümü için bir grupla çalışmak durumuna Türkiye grubunun

Almanya grubuna göre belirgin şekilde olumlu yanıtlar verdikleri gözlenmiştir.

Ölçeğin geneline bakıldığında siyasal katılımı ile ilgili durumlara ilgili iki grubun da paralellik gösterdiği, toplumsal katılımı ile ilgili durumlarda ise Türkiye grubunun Almanya grubuna göre daha olumlu yanıtlar verdiği gözlenmektedir.

IV.1.3. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin "Özel İlgi Gruplarına Destek Ölçeği"ne göre Toplumsal Katılım Düzeyleri

Türkiye ve Almanya örnekleminin Özel İlgi Gruplarına Destek Ölçeği maddelerine verdikleri yanıtların frekans ve yüzdeleri Tablo 142'de verilmiştir. Özel İlgi Gruplarına Destek alt ölçeğinde çeşitli siyasal ve toplumsal örgütler verilerek, şimdi ya da gelecekte bu örgütlere katılma durumları sorulmuştur.

Tablo 142. Özel İlgı Gruplarına Destek Ölçeği maddelerinin frekans ve yüzdeleri

		N	Katılırim		Katılmam		Bilmiyorum		Ort.	SS
			f	%	f	%	f	%		
Çevre grupları (ör. Greenpeace - Yeşilbarış, TEMA, AKUT vb.)	TR	330	232	70,3	43	13,0	55	16,7	2,57	0,77
	ALM	125	18	14,4	87	69,6	20	16,0	1,45	0,73
Silahlanma karşıtı gruplar	TR	330	163	49,4	85	25,8	82	24,8	2,24	0,84
	ALM	125	23	18,4	85	68,0	17	13,6	1,50	0,79
Hayvan hakları grupları (ör., Doğal Hayatı Koruma Derneği, Hayvan Hakları Dernekleri vb.)	TR	330	151	45,8	103	31,2	76	23,0	2,15	0,87
	ALM	125	16	12,8	93	74,4	16	12,8	1,38	0,70
Hemşeri grupları / dernekleri	TR	330	146	44,2	127	38,5	57	17,3	2,06	0,91
	ALM	125	61	48,8	52	41,6	12	9,6	2,07	0,95
Sendikalar (Çalıştığınız/çalışacağınız işkoluna göre kamu ya da işçi sendikaları)	TR	330	152	46,1	100	30,3	78	23,6	2,16	0,86
	ALM	125	26	20,8	83	66,4	16	12,8	1,54	0,82
Meslek örgütleri	TR	330	194	58,8	59	17,9	77	23,3	2,41	0,78
	ALM	125	26	20,8	86	68,8	13	10,4	1,52	0,82
Öncelikli ya da dezavantajlı grup örgütleri (zihin engelliler, sokak çocukları, çalışan çocuklar, hastalıkla mücadele eden gruplar vb.)	TR	330	229	69,4	42	12,7	59	17,9	2,57	0,71
	ALM	125	35	28,0	76	60,8	14	11,2	1,67	0,89
Düşünce örgütleri (Atatürkçü Düşünce Derneği, Türk Ocakları, Pir Sultan Abdal Derneği, Türk-İslam Derneği, Sosyalist Gençlik Derneği vb.)	TR	330	118	35,8	122	37,0	90	27,3	1,99	0,85
	ALM	125	10	8,0	98	78,4	17	13,6	1,30	0,61
Hobi ya da ilgi grupları (spor, müzik, halk dansları, sanatla ilgili grup ya da dernekler)	TR	330	268	81,2	27	8,2	35	10,6	2,76	0,75
	ALM	125	56	44,8	61	48,8	8	6,4	1,96	0,97
Kadın örgütleri (Ka-Der, Türk Kadınlar Birliği, Cumhuriyetçi Kadınlar Derneği vb.)	TR	330	104	31,5	139	42,1	87	26,4	1,89	0,85
	ALM	125	17	13,6	95	76,0	13	10,4	1,38	0,71
Cinsel yönelim grupları (Kaos GL, Lambda vb.)	TR	330	43	13,0	202	61,2	85	25,8	1,52	0,72
	ALM	125	4	3,2	105	84,0	16	12,8	1,19	0,47

Şimdi ya da gelecekte **Çevre gruplarına** katılma durumunu; “katılırim” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 70.3, Almanya grubunda yüzde 14.4; “katılmam” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 13, Almanya grubunda yüzde 69.6 ve “bilmiyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 16.7, Almanya grubunda yüzde 16 olarak bulunmuştur.

Çevre gruplarına katılma durumu Türkiye grubunda Almanya grubuna göre daha yüksektir.

Şimdi ya da gelecekte **Silahlanma karşıtı gruplara** katılma durumunu; “katılırim” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde

49.4, Almanya grubunda yüzde 18.4; “katılmam” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 25.8, Almanya grubunda yüzde 68 ve “bilmiyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 24.8, Almanya grubunda yüzde 13.6 olarak bulunmuştur.

Silahlanma karşıtı gruplara katılma durumu Türkiye grubunda Almanya grubuna göre daha yüksektir.

Şimdi ya da gelecekte **Hayvan hakları gruplarına** katılma durumunu; “katılıyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 45.8, Almanya grubunda yüzde 12.8; “katılmam” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 31.2, Almanya grubunda yüzde 74.4 ve “bilmiyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 13.6, Almanya grubunda yüzde 23 olarak bulunmuştur.

Hayvan hakları gruplarına katılma durumu Türkiye grubunda Almanya grubuna göre daha yüksektir.

Şimdi ya da gelecekte **Hemşeri gruplarına** katılma durumunu; “katılıyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 44.2, Almanya grubunda yüzde 48.8; “katılmam” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 38.5, Almanya grubunda yüzde 41.6 ve “bilmiyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 23, Almanya grubunda yüzde 12.8 olarak bulunmuştur.

Hemşeri gruplarına katılma durumu Türkiye ve Almanya grubunda paralellik göstermektedir.

Şimdi ya da gelecekte **Sendikalara** katılma durumunu; “katılıyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 46.1, Almanya grubunda yüzde 20.8; “katılmam” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 30.3, Almanya grubunda yüzde 66.4 ve “bilmiyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 23.6, Almanya grubunda yüzde 12.8 olarak bulunmuştur.

Sendikalara katılma durumu, Türkiye grubunda Almanya grubuna göre daha yüksektir.

Şimdi ya da gelecekte **Meslek örgütlerine** katılma durumunu; “katılıyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 58.8, Almanya grubunda yüzde 20.8; “katılmam” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 17.9, Almanya grubunda yüzde 68.8 ve “bilmiyorum”

olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 23.3, Almanya grubunda yüzde 10.4 olarak bulunmuştur.

Meslek örgütlerine katılma durumu, Türkiye grubunda Almanya grubuna göre daha yüksektir.

Şimdi ya da gelecekte **Öncelikli ya da dezavantajlı grup örgütlerine** katılma durumunu; “katılıyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 69.4, Almanya grubunda yüzde 28; “katılmam” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 12.7, Almanya grubunda yüzde 60.8 ve “bilmiyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 17.9, Almanya grubunda yüzde 11.2 olarak bulunmuştur.

Öncelikli ya da dezavantajlı grup örgütlerine katılma durumu, Türkiye grubunda Almanya grubuna göre daha yüksektir.

Şimdi ya da gelecekte **Düşünce örgütlerine** katılma durumunu; “katılıyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 35.8, Almanya grubunda yüzde 8; “katılmam” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 37, Almanya grubunda yüzde 78.4 ve “bilmiyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 27.3, Almanya grubunda yüzde 13.6 olarak bulunmuştur.

Düşünce örgütlerine katılma durumu, Türkiye grubunda Almanya grubuna göre daha yüksektir. Öte yandan Türkiye grubunda bu soruyu “katılıyorum”, “katılmam” ve “bilmiyorum” olarak yanıtlayanların oranının yaklaşık olarak aynı olduğu gözlenmektedir.

Şimdi ya da gelecekte **Hobi ya da ilgi gruplarına** katılma durumunu; “katılıyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 81.2, Almanya grubunda yüzde 44.8; “katılmam” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 8.2, Almanya grubunda yüzde 48.8 ve “bilmiyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 10.6, Almanya grubunda yüzde 6.4 olarak bulunmuştur.

Hobi ya da ilgi gruplarına katılma durumu, Türkiye grubunda Almanya grubuna göre daha yüksektir. Öte yandan Almanya grubunda bu soruyu “katılıyorum” ve “katılmam” olarak yanıtlayanların oranı yaklaşık olarak aynı olduğu gözlenmektedir.

Şimdi ya da gelecekte **Kadın örgütlerine** katılma durumunu; “katılıyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 31.5, Almanya

grubunda yüzde 13.6; “katılmam” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 42.1, Almanya grubunda yüzde 76 ve “bilmiyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 26.4, Almanya grubunda yüzde 10.4 olarak bulunmuştur.

Hobi ya da ilgi gruplarına katılma durumu, Türkiye grubunda Almanya grubuna göre daha yüksektir. Ancak her iki grupta da “katılmam” diyenlerin oranı “katılıyorum” diyenlere göre daha yüksektir.

Şimdi ya da gelecekte **Cinsel yönelim gruplarına** katılma durumunu; “katılıyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 13, Almanya grubunda yüzde 3.2; “katılmam” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 61.2, Almanya grubunda yüzde 84 ve “bilmiyorum” olarak belirtenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 25.8, Almanya grubunda yüzde 12.8 olarak bulunmuştur.

Cinsel yönelim gruplarına katılma durumu, her iki grupta da “katılmam” diyenlerin oranı “katılıyorum” diyenlere göre daha yüksektir.

Özel İlgi Gruplarına Destek Alt Ölçeği'nden elde edilen verilere genel olarak bakıldığında; Türkiye grubunun toplumsal ve siyasal örgütlere katılma durumunun Almanya grubuna göre daha yüksek düzeyde olduğu gözlenmektedir.

IV.1.4. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin “Kişisel Siyasal Hedefleri Ölçeği”ne göre Siyasal Katılım Düzeyleri

Türkiye ve Almanya örnekleminin Kişisel Siyasal Hedefler Ölçeği maddelerine verdikleri yanıtların frekans ve yüzdeleri Tablo 143'de verilmiştir. Kişisel Siyasal Hedefler alt ölçeğinde verilen ifadelere katılma durumları sorulmuştur.

Tablo 143. Kişisel Siyasal Hedefler Ölçeği Maddelerinin Frekans ve Yüzdeleri

		N	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Ortalama	Standart Sapma
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Siyaset ve siyasal konularda konuşmaktan hoşlanırım	TR	330	48	14,5	107	32,4	57	17,3	90	27,3	28	8,5	3,17	1,22
	ALM	125	31	24,8	49	39,2	30	24,0	7	5,6	8	6,4	3,70	1,10
Siyaset ve hükümet konularında kariyer yapmakla ilgileniyorum	TR	330	18	5,5	34	10,3	50	15,2	118	35,8	110	33,3	2,19	1,16
	ALM	125	8	6,4	22	17,6	33	26,4	35	28,0	27	21,6	2,59	1,19
Gelecekte siyasete atılıp milletvekili olmak istiyorum	TR	330	19	5,8	27	8,2	50	15,2	87	26,4	147	44,5	2,04	1,20
	ALM	125	6	4,8	9	7,2	35	28,0	33	26,4	42	33,6	2,23	1,14
Gelecekte siyasete atılıp belediye başkanı olmak istiyorum	TR	330	15	4,5	23	7,0	51	15,5	87	26,4	154	46,7	1,96	1,15
	ALM	125	4	3,2	5	4	30	24,0	41	32,8	45	36,0	2,05	1,03
Gelecekte siyasete atılıp bir siyasal partinin yönetim kademelerinde görev almak istiyorum	TR	330	17	3	33	10,0	50	15,2	83	25,2	147	44,5	2,06	1,21
	ALM	125	4	3,2	18	14,4	27	21,6	35	28,0	42	33,6	2,24	1,14
Benim için Siyasette etkin olmak çok önemlidir	TR	330	20	6,1	74	22,4	93	28,2	77	23,3	66	20,0	2,71	1,19
	ALM	125	18	14,4	44	35,2	30	24,0	9	7,2	24	19,2	3,18	1,32

Siyaset ve siyasal konularda konuşmaktan hoşlanırım ifadesine; “kesinlikle katılıyorum” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 14.5, Almanya grubunda yüzde 24.8; “katılıyorum” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 32.4, Almanya grubunda yüzde 39.2; “kararsızım” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 17.3, Almanya grubunda yüzde 24, “katılmıyorum” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 27.3, Almanya grubunda yüzde 5.6 ve “kesinlikle katılmıyorum” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 8.5, Almanya grubunda yüzde 6.4 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında siyaset ve siyasal konularda konuşmaktan hoşlandığını belirtenlerin oranı, Almanya grubunda Türkiye grubuna göre daha yüksektir.

Siyaset ve hükümet konularında kariyer yapmakla ilgileniyorum ifadesine; “kesinlikle katılıyorum” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 5.5, Almanya grubunda yüzde 6.4; “katılıyorum” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 10.3, Almanya grubunda yüzde 17.6; “kararsızım” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 15.2, Almanya grubunda yüzde 26.4, “katılmıyorum” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 35.8, Almanya grubunda yüzde 28 ve “kesinlikle katılmıyorum” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 33.3, Almanya grubunda yüzde 21.6 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında, siyasal kariyer yapma ile ilgili bu soruya her iki grubun paralel yanıtlar verdiği gözlenmektedir. Siyasal konularda kariyer yapmak isteyenlerin oranı her iki grupta da düşük düzeydedir.

Gelecekte siyasete atılıp milletvekili olmak istiyorum ifadesine; “kesinlikle katılıyorum” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 4.5, Almanya grubunda yüzde 3.2; “katılıyorum” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 7, Almanya grubunda yüzde 4; “kararsızım” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 15.5, Almanya grubunda yüzde 24, “katılmıyorum” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 26.4, Almanya grubunda yüzde 32.8 ve “kesinlikle katılmıyorum” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 46.7, Almanya grubunda yüzde 36 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında, milletvekili olma ile ilgili bu soruya her iki grubun paralel yanıtlar verdiği gözlenmektedir. Gelecekte siyasete atılıp milletvekili olmak isteyenlerin oranı her iki grupta da düşük düzeydedir.

Benim için siyasette etkin olmak çok önemlidir ifadesine; “kesinlikle katılıyorum” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 6.1, Almanya grubunda yüzde 14.4; “katılıyorum” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 22.4, Almanya grubunda yüzde 35.2; “kararsızım”

diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 28.2, Almanya grubunda yüzde 24, “katılmıyorum” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 23.3, Almanya grubunda yüzde 7.2 ve “kesinlikle katılmıyorum” diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 20, Almanya grubunda yüzde 19.2 olarak bulunmuştur.

Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında, siyasette etkin olmakla ilgili bu soruya Almanya grubunun Türkiye grubuna göre daha yüksek düzeyde olumlu yanıt verdiği gözlenmektedir.

Kişisel Siyasal Hedefler alt ölçeğinden elde edilen bulgulara genel olarak bakıldığında Almanya grubunun Türkiye grubuna göre daha yüksek düzeyde siyasal hedefleri olduğu söylenebilir.

IV.2. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Siyasal ve Toplumsal Katılım Düzeylerinin Karşılaştırılması

Bu başlık altında araştırmamanın 2. Sorusuna ilişkin bulgular sunulacaktır:

2. Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerin;

- a) siyasal ve toplumsal katılım düzeyleri arasında fark var mıdır?
- b) siyasal ve toplumsal katılım beklenti düzeyleri arasında fark var mıdır?
- c) özel ilgi gruplarına destek düzeyleri arasında fark var mıdır?
- d) kişisel siyasal hedef düzeyleri arasında fark var mıdır?
- e) güven düzeyleri arasında fark var mıdır?
- f) siyasal yönelimleri arasında fark var mıdır?
- g) anne ve babalarının siyasal yönelimleri arasında fark var mıdır?
- h) dindarlık düzeyleri arasında fark var mıdır?
- i) ailelerinin dindarlık düzeyleri arasında fark var mıdır?
- j) ailede kararlara katılım düzeyleri arasında fark var mıdır?
- k) vatandaşlık davranışları arasında fark var mıdır?
- l) seçilmiş yetkililer ve hükümete karşı tutumlar arasında fark var mıdır?
- m) siyasal etkinlik düzeyleri arasında fark var mıdır?
- n) vatandaşlık Tutumları arasında fark var mıdır?
- o) anababalarının toplumsal katılımları arasında fark var mıdır?
- p) başkaları ile siyasal iletişim düzeyleri arasında fark var mıdır?
- q) değer düzeyleri arasında fark var mıdır?

- r) kişisel inançları arasında fark var mıdır?
- s) medya etkililiği algısı ve medya kullanımı arasında fark var mıdır?
- t) okul iklimi değerlendirmeleri arasında fark var mıdır?
- u) genel özyeterlik algısı düzeyleri arasında fark var mıdır?
- v) siyasal bilgi düzeyleri arasında fark var mıdır?
- w) okulda katılım deneyimi arasında fark var mıdır?
- x) siyasal düşünceyi ifade etme biçimleri arasında fark var mıdır?

IV.2.1. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerin Siyasal ve Toplumsal Katılım Düzeylerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin halihazırdaki katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin Katılım Ölçeği'nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkelere göre t testi sonuçları Tablo 144'de sunulmuştur.

Tablo 144. Üniversiteli Türk gençlerinin Katılım Ölçeği'nden aldıkları puanların ülkelere göre t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	15.64	3.70	453	11.62	.000
Almanya	125	20.35	4.24			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Siyasal ve toplumsal katılımları anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 11.62$, $p < .01$]. Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımları ($\bar{X} = 20.35$) Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımlarına ($\bar{X} = 15.64$) göre daha yüksektir.

IV.2.2. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Siyasal ve Toplumsal Katılım Beklentisi Düzeylerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin şimdiki veya gelecekteki katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farkın bulunup

bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin Katılım Beklentisi Ölçeği'nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkeye göre t testi sonuçları Tablo 145'de sunulmuştur.

Tablo 145. Üniversiteli Türk gençlerinin Katılım Beklentisi Ölçeği'nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkeye göre t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	24.10	4.45	453	8.52	.000
Almanya	125	20.11	5.75			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Siyasal ve toplumsal katılım beklentileri anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 8.52, p < .01$]. Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılım beklentileri ($\bar{X} = 24.10$) Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılım beklentilerine ($\bar{X} = 20.11$) göre daha yüksektir.

IV.2.3. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Özel İlgi Gruplarına Destek Düzeylerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin şimdiki veya gelecekteki özel ilgi gruplarına destek düzeyleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin Özel İlgi Gruplarına Destek Ölçeği'nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkeye göre t testi sonuçları Tablo 146'da sunulmuştur.

Tablo 146. Üniversiteli Türk gençlerinin Özel İlgi Gruplarına Destek Ölçeği'nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkeye göre t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	24.30	4.91	453	13.82	.000
Almanya	125	16.97	5.41			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre özel ilgi gruplarına destek düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 13.82, p < .01$]. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin özel ilgi gruplarına destek düzeyleri ($\bar{X} = 24.30$) Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin özel ilgi gruplarına destek düzeylerine ($\bar{X} = 16.97$) göre daha yüksektir.

IV.2.4. Türkiye ve Almanya’daki Üniversiteli Türk gençlerinin Özel İlgi Gruplarına Destek Düzeylerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin şimdiki veya gelecekteki kişisel siyasal hedef düzeyleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin Özel İlgi Gruplarına Destek Ölçeği’nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkeye göre t testi sonuçları Tablo 147’de sunulmuştur.

Tablo 147. Üniversiteli Türk gençlerinin Kişisel Siyasal Hedefler Ölçeği’nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkeye göre t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	14.14	5.97	453	3.04	.003
Almanya	125	16.00	5.56			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre özel ilgi gruplarına destek düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 3.04, p < .01$]. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılım beklentileri ($\bar{X} = 16.00$) Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımlarına ($\bar{X} = 14.14$) göre daha yüksektir.

IV.2.5. Türkiye ve Almanya’daki Üniversiteli Türk gençlerinin Güven Düzeylerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin güven düzeyleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için

verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin Güven Ölçeği'nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkeye göre t testi sonuçları Tablo 148'de sunulmuştur.

Tablo 148. Üniversiteli Türk gençlerinin Güven Ölçeği'nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkeye göre t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	38.38	6.71	453	5.36	.000
Almanya	125	42.28	7.46			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre güven düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 5.36, p < .01$]. Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılım beklentileri ($\bar{X} = 42.28$) Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımlarına ($\bar{X} = 38.38$) göre daha yüksektir.

IV.2.6. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Siyasal Yönelimlerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal yönelimleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin Siyasal Yönelim Ölçeği'nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkeye göre t testi sonuçları Tablo 149'da sunulmuştur.

Siyasal Yönelim Ölçeğinin 9'lu derecelendirmesi 3 dereceye indirgenmiştir. Buna göre 1(Sol), 2 (Merkez) ve 3 (Sağ) şeklinde kodlanarak analize sokulmuştur.

Tablo 149. Üniversiteli Türk gençlerinin Siyasal Yönelim Ölçeği'nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkeye göre t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	2.01	.77	453	3.15	.002
Almanya	125	1.77	.64			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre siyasal yönelim düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 3.15$, $p < .01$]. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal yönelimleri ($\bar{X} = 2.01$) Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal yönelimlerine ($\bar{X} = 1.77$) göre daha “sağ”dadır.

IV.2.7. Türkiye ve Almanya’daki Üniversiteli Türk gençlerinin Annelerinin Siyasal Yönelimlerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin annelerinin siyasal yönelimleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre annelerinin Siyasal Yönelimleri ile ilgili t testi sonuçları Tablo 150’de sunulmuştur.

Siyasal Yönelim Ölçeğinin 9’lu derecelendirmesi 3 dereceye indirgenmiştir. Buna göre 1 (Sol), 2 (Merkez) ve 3 (Sağ) şeklinde kodlanarak analize sokulmuştur.

Tablo 150. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre annelerinin siyasal yönelimleri ile ilgili t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	2.15	.74	453	4.16	.000
Almanya	125	1.85	.60			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre annelerinin siyasal yönelim düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 4.16$, $p < .01$]. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin annelerinin siyasal yönelimleri ($\bar{X} = 2.15$) Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin annelerinin siyasal ve yönelimlerine ($\bar{X} = 1.85$) göre daha “sağ”dadır.

IV.2.8. Türkiye ve Almanya’daki Üniversiteli Türk gençlerinin Babalarının Siyasal Yönelimlerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin babalarının siyasal yönelimleri arasında anlamlı bir farkın bulunup

bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre babalarının Siyasal Yönelimleri ile ilgili t testi sonuçları Tablo 151’de sunulmuştur.

Siyasal Yönelim Ölçeğinin 9’lu derecelendirmesi 3 dereceye indirgenmiştir. Buna göre 1(Sol), 2 (Merkez) ve 3 (Sağ) şeklinde kodlanarak analize sokulmuştur.

Tablo 151. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre babalarının Siyasal Yönelimleri ile ilgili t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	2.13	.81	453	2.99	.003
Almanya	125	1.88	.69			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre babalarının siyasal yönelim düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 2.99$, $p < .01$]. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin babalarının siyasal yönelimleri ($\bar{X} = 2.13$) Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin babalarının siyasal ve yönelimlerine ($\bar{X} = 1.88$) göre daha “sağ”dadır.

IV.2.9. Türkiye ve Almanya’daki Üniversiteli Türk gençlerinin Dindarlık Düzeylerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin dindarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin Dindarlık Düzeyi Ölçeği’nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkeye göre t testi sonuçları Tablo 152’de sunulmuştur.

Dindarlık Düzeyi Ölçeğinin 9’lu derecelendirmesi 3 dereceye indirgenmiştir. Buna göre 1(Dindar Değil), 2 (Merkez) ve 3 (Dindar) şeklinde kodlanarak analize sokulmuştur.

Tablo 152. Üniversiteli Türk gençlerinin Dindarlık Düzeyi Ölçeği'nden aldıkları puanların yaşadıkları ülkeye göre t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	2.32	.76	453	3.28	.001
Almanya	125	2.06	.75			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre dindarlık düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 3.28$, $p < .01$]. Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin dindarlık düzeyleri ($\bar{X} = 2.32$) Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin dindarlık düzeylerine ($\bar{X} = 2.06$) göre daha "dindar"dır.

IV.2.10. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Annelerinin Dindarlık Düzeylerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin annelerinin dindarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre annelerinin Dindarlık Düzeyleri ile ilgili t testi sonuçları Tablo 153'de sunulmuştur.

Dindarlık Düzeyi Ölçeğinin 9'lu derecelendirmesi 3 dereceye indirgenmiştir. Buna göre 1(Dindar Değil), 2 (Merkez) ve 3 (Dindar) şeklinde kodlanarak analize sokulmuştur.

Tablo 153. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre annelerinin Dindarlık Düzeyleri ile ilgili t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	2.51	.71	453	2.53	.012
Almanya	125	2.32	.69			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre annelerinin dindarlık düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 2.53$, $p < .05$]. Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin annelerinin dindarlık

düzeyleri ($\bar{X} = 2.51$) Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin annelerinin dindarlık düzeyine ($\bar{X} = 2.32$) göre daha "dindar"dır.

IV.2.11. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Babalarının Dindarlık Düzeylerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin babalarının dindarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre babalarının Dindarlık Düzeyleri ile ilgili t testi sonuçları Tablo 154'de sunulmuştur.

Dindarlık Düzeyi Ölçeğinin 9'lu derecelendirmesi 3 dereceye indirgenmiştir. Buna göre 1(Dindar Değil), 2 (Merkez) ve 3 (Dindar) şeklinde kodlanarak analize sokulmuştur.

Tablo 154. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre babalarının Dindarlık Düzeyleri ile ilgili t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	2.33	.77	453	2.53	.012
Almanya	125	2.13	.78			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre babalarının dindarlık düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 2.53$, $p < .05$]. Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin babalarının dindarlık düzeyleri ($\bar{X} = 2.33$) Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin babalarının dindarlık düzeylerine göre ($\bar{X} = 1.88$) göre daha "dindar"dır.

IV.2.12. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Ailede Kararlara Katılım Düzeylerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin ailede kararlara katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır.

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre babalarının dindarlık düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(453)} = 1.87, p > .01$].

IV.2.13. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Vatandaşlık Davranışlarının Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin vatandaşlık davranışları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre vatandaşlık davranışları ile ilgili t testi sonuçları Tablo 155'de sunulmuştur.

Tablo 155. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Vatandaşlık Davranışları ile ilgili t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	37.96	5.50	453	12.91	.000
Almanya	125	29.87	7.07			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre vatandaşlık davranışları anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 12.91, p < .01$]. Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin vatandaşlık davranışları ($\bar{X} = 37.96$) Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin vatandaşlık davranışlarına ($\bar{X} = 29.87$) göre daha olumludur.

IV.2.14. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlarının Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin seçilmiş yetkililer ve hükümete karşı tutumlar arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır.

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre seçilmiş yetkililer ve hükümete karşı tutumlar anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(453)} = 0.12, p > .01$].

IV.2.15. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Siyasal etkinlik Düzeylerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal etkinlik düzeyleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır.

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre siyasal etkinlik düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(453)} = 0.12, p > 1.52$].

IV.2.16. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Vatandaşlık Tutumlarının Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Vatandaşlık Tutumları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Vatandaşlık Tutumları ile ilgili t testi sonuçları Tablo 156'da sunulmuştur.

Tablo 156. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Vatandaşlık Tutumları ile ilgili t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	42.94	4.77	453	3.86	.000
Almanya	125	40.81	6.34			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre vatandaşlık tutumları anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 3.86$, $p < .01$]. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin vatandaşlık tutumları ($\bar{X} = 37.96$) Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin vatandaşlık tutumlarına ($\bar{X} = 29.87$) göre daha olumludur.

IV.2.17. Türkiye ve Almanya’daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Anababalarının Toplumsal Katılım Düzeylerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Anababalarının Toplumsal Katılımı arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Anababalarının Toplumsal Katılımı ile ilgili t testi sonuçları Tablo 157’de sunulmuştur.

Tablo 157. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Anababalarının Toplumsal Katılımı ile ilgili t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	8.28	2.95	453	3.07	.002
Almanya	125	7.30	3.20			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre anababalarının toplumsal katılımı anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 3.07$, $p < .01$]. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin anababalarının toplumsal katılımı ($\bar{X} = 37.96$) Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin anababalarının toplumsal katılımına ($\bar{X} = 29.87$) göre daha yüksektir.

IV.2.18. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Başkaları ile Siyasal İletişim Düzeylerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Başkaları ile Siyasal İletişimleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Başkaları ile Siyasal İletişimleri ile ilgili t testi sonuçları Tablo 158'de sunulmuştur.

Tablo 158. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Başkaları ile Siyasal İletişimleri ile ilgili t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	33.69	8.43	453	2.75	.006
Almanya	125	36.12	8.26			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre başkaları ile siyasal iletişimi anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 2.75, p < .01$]. Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin başkaları ile siyasal iletişimi ($\bar{X} = 33.69$) Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin başkaları ile siyasal iletişimine ($\bar{X} = 36.12$) göre daha yüksektir.

IV.2.19. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Değer Düzeylerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Değer düzeyleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre değer düzeyleri ile ilgili t testi sonuçları Tablo 159'da sunulmuştur.

Tablo 159. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Değer Düzeyleri ile ilgili t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	52.98	7.60	453	5.04	.000
Almanya	125	48.84	8.40			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre değer düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 5.04, p < .01$]. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin değer düzeyleri ($\bar{X} = 52.98$) Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin değer düzeylerine ($\bar{X} = 48.84$) göre daha olumludur.

IV.2.20. Türkiye ve Almanya’daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Kişisel İnançlarının Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin kişisel inançları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır.

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre kişisel inançları anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(453)} = 2.52, p > .01$].

IV.2.21. Türkiye ve Almanya’daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımının Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre medya etkililiği algısı ve medya kullanımı ile ilgili t testi sonuçları Tablo 160’da sunulmuştur.

Tablo 160. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Medya Etkililiği Algısı ve Medya Kullanımı ile ilgili t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	54.02	7.34	453	4.44	.000
Almanya	125	57.57	8.28			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre medya etkililiği algısı ve medya kullanımı anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 4.44, p < .01$]. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin medya etkililiği algısı ve medya kullanımı ($\bar{X} = 54.02$) Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk

gençlerinin medya etkililiği algısı ve medya kullanımına ($\bar{X} = 57.57$) göre daha yüksektir.

IV.2.22. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Okul İklimi Değerlendirmelerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Okul İklimi Değerlendirmeleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır.

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre okul iklimi değerlendirmeleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(453)} = 2.30, p > .01$].

IV.2.23. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Genel Özyeterlik Algıları Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Genel Özyeterlik Algıları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır.

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre genel özyeterlik algıları farklılık göstermemektedir [$t_{(453)} = 1.40, p > .01$].

IV.2.24. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Siyasal Bilgi Düzeylerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Siyasal Bilgi Düzeyleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre siyasal bilgi düzeyleri ile ilgili t testi sonuçları Tablo 161'de sunulmuştur.

Tablo 161. Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre Siyasal Bilgi Düzeyleri ile ilgili t testi sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Türkiye	330	13.02	2.45	453	4.86	.000
Almanya	125	14.24	2.18			

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre siyasal bilgi düzeyi anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(453)} = 4.86, p < .01$]. Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal bilgi düzeyi ($\bar{X} = 14.24$) Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal bilgi düzeyine ($\bar{X} = 13.02$) göre daha yüksektir.

IV.2.25. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Okulda Katılım Deneyimlerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin okulda katılım deneyimleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır.

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre okulda katılım deneyimleri farklılık göstermemektedir [$t_{(453)} = 1.33, p > .01$].

IV.2.26. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk Gençlerinin Siyasal Düşünceyi İfade Etme Biçimlerinin Karşılaştırılması

Türkiye ve Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal düşünceyi ifade etme biçimleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için verilere t testi uygulanmıştır.

Üniversiteli Türk gençlerinin yaşadıkları ülkeye göre siyasal düşünceyi ifade etme biçimleri farklılık göstermemektedir [$t_{(453)} = 1.33, p > .01$].

IV.3. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin Siyasal ve Toplumsal Katılım Düzeyleri ile Genel Özyeterlik Algıları Arasındaki İlişki

Bu başlık altında araştırmanın 3. Sorusuna ilişkin bulgular sunulacaktır:

Araştırmanın 3. a (Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımları ile genel özyeterlik algıları arasında ilişki var mıdır?) alt problemine ilişkin Katılımın belirleyicisi olarak kabul edilen Katılım, Katılım Beklentisi, Özel İlgi Gruplarına Destek ve Kişisel Siyasal Hedefler Ölçeği puanları ile Genel Özyeterlik Algısı Ölçeği puanlarının ilişkisine bakılmıştır.

Tablo 162. Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım, Katılım Beklentisi, Özel İlgi Gruplarına Destek, Kişisel Siyasal Hedeflerle Genel Özyeterlik Algısı Korelasyon Tablosu

	Genel Özyeterlik Algısı
Katılım	.19**
Katılım Beklentisi	.23**
Özel İlgi Gruplarına Destek	.21**
Kişisel Siyasal Hedefler	.15**

Tablo 162'de görüldüğü gibi Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım ölçeği puanları ile Genel Özyeterlik Algısı arasında ($r=0.19$, $p < .01$), Katılım Beklentisi ölçeği ile Genel Özyeterlik Algısı arasında ($r=0.23$, $p < .01$), Özel İlgi Gruplarına Destek ölçeği ile Genel Özyeterlik Algısı arasında ($r=0.22$, $p < .01$) ve Kişisel Siyasal Hedefler ölçeği ile Genel Özyeterlik Algısı arasında ($r=0.16$, $p < .01$) düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre bireysel olarak özyeterlik algısı arttıkça katılımın da arttığı söylenebilir.

b. Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımları ile genel özyeterlik algıları arasında ilişki var mıdır?

Almanya'da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Genel özyeterlik algısı ile Katılım ölçeği, Katılım Beklentisi ölçeği, Özel İlgi Gruplarına

Destek ölçeği ve Kişisel Siyasal Hedefler ölçeği puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

IV.4. Türkiye ve Almanya'daki Üniversiteli Türk gençlerinin ve Anne-Babalarının Siyasal Yönelimleri ile Siyasal ve Toplumsal Katılım Düzeyleri Arasındaki İlişki

Bu başlık altında araştırmanın 4. sorusuna ilişkin bulgular sunulacaktır:

Dördüncü soru ile ilgili analize geçilmeden önce 9 Dereceli Siyasal Yönelim Ölçeği sol (1), merkez (2) ve Sağ (3) olmak üzere 3 dereceye indirgenip analizler buna göre yapılmıştır.

IV.4.1. Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ve siyasal yönelimleri arasındaki ilişki

Araştırmanın 4.a. (Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal yönelimleri ile katılımları arasında ilişki var mıdır?) alt problemine ilişkin bulgular bu bölümde sunulmuştur.

Yukarıdaki alt problem dört bağımlı değişkene göre incelenmiştir. Katılım değişkenine ait bulgular tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilip aşağıdaki tablo 163'de sunulmuştur.

Tablo 163. Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım ölçeği puanlarının siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	314,331	2	157,166	12,250	.000	1-2, 1-3
Gruplarıçi	4195,475	327	12,830			
Toplam	4509,806	329				

Analiz sonuçları Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılım düzeyleri arasında siyasal yönelimleri bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F(2-327)=12.250$, $p<.01$]. Başka bir deyişle gençlerin katılımları siyasal yönelimlerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Siyasal yönelimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre,

siyasal yönelimleri “Sol”da olanların katılımları ($\bar{X}=17.29$), “Merkez”de ($\bar{X}=14.84$) ve “Sağ”da ($\bar{X}=15.62$) olanlara göre daha yüksektir.

Katılım Beklentisi değişkenine ait tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki tablo 164’de sunulmuştur.

Tablo 164. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım Beklentisi ölçeği puanlarının siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	560,616	2	280,308	15,363	.000	2-1, 2-3
Gruplarıçi	5966,490	327	18,246			
Toplam	6527,106	329				

Analiz sonuçları Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılım beklentisi düzeyleri arasında siyasal yönelimleri bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F(2-327)=15.363$, $p<.01$]. Başka bir deyişle gençlerin katılım beklentileri siyasal yönelimlerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Siyasal yönelimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, siyasal yönelimleri “Sol”da ($\bar{X}=26.02$) ve “Sağ”da ($\bar{X}=24.56$) olanların katılım beklentileri, “Merkez”de ($\bar{X}=22.83$) olanlara göre daha yüksektir.

Özel İlgi Gruplarına Destek değişkenine ait bulgular tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilip aşağıdaki tablo 165’de sunulmuştur.

Tablo 165. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Özel İlgi Gruplarına Destek ölçeği puanlarının siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	784,330	2	392,165	17,923	.000	1-2,1-3
Gruplarıçi	7154,970	327	21,881			
Toplam	7939,300	329				

Analiz sonuçları Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin özel ilgi gruplarına destek düzeyleri arasında siyasal yönelimleri bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F(2-327)=17.923$, $p<.01$]. Başka bir deyişle gençlerin özel ilgi gruplarına destekleri siyasal yönelimlerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Siyasal

yönelimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, siyasal yönelimleri “Sol”da ($\bar{X}=27.06$) olanların özel ilgi gruplarına destek düzeyleri, “Merkez”de ($\bar{X}=23.35$) ve “Sağ”da ($\bar{X}=23.61$) olanlara göre daha yüksektir.

Kişisel Siyasal Hedefler değişkenine ait bulgular tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilip aşağıdaki tablo 166’da sunulmuştur.

Tablo 166. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Kişisel Siyasal Hedefler ölçeği puanlarının siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	331,288	2	165,644	4,756	.009	1-2,1-3,3-2
Gruplarıçi	11388,300	327	34,827			
Toplam	11719,588	329				

Analiz sonuçları Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin kişisel siyasal hedefleri arasında siyasal yönelimleri bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(2-327)}=4.756$, $p<.01$]. Başka bir deyişle gençlerin kişisel siyasal hedefleri siyasal yönelimlerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Siyasal yönelimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, siyasal yönelimleri “Sol”da ($\bar{X}=15.60$) olanların kişisel siyasal hedefleri, “Merkez”de ($\bar{X}=13.17$) ve “Sağ”da ($\bar{X}=14.55$) olanlara göre, siyasal yönelimleri “Sağ”da ($\bar{X}=14.55$) olanların “Merkez”de ($\bar{X}=13.17$) olanlara göre daha yüksektir.

IV.4.2. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ve siyasal yönelimleri arasındaki ilişki

Araştırmanın 4.b. (Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal yönelimleri ile katılımları arasında ilişki var mıdır?) alt problemine ilişkin bulgular bu bölümde sunulmuştur.

Yukarıdaki alt problem dört bağımlı değişkene göre incelenmiştir. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım, Katılım Beklentisi ve Kişisel Siyasal Hedefler puanları ile siyasal yönelimleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Özel İlgı Gruplarına Destek değişkenine ait bulgular tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilip aşağıdaki tablo 167’de sunulmuştur.

Tablo 167. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Özel İlgı Gruplarına Destek ölçeği puanlarının siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	293,966	2	146,983	5,382	.006	1-2,1-3
Gruplarıçı	3331,906	122	27,311			
Toplam	3625,872	124				

Analiz sonuçları Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin özel ilgi gruplarına destek düzeyleri arasında siyasal yönelimleri bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F(2-122)=5.382$, $p<.01$]. Başka bir deyişle gençlerin özel ilgi gruplarına destekleri siyasal yönelimlerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Siyasal yönelimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, siyasal yönelimleri “Sol”da ($\bar{X}=27.06$) olanların özel ilgi gruplarına destek düzeyleri, “Merkez”de ($\bar{X}=23.35$) ve “Sağ”da ($\bar{X}=23.61$) olanlara göre daha yüksektir.

IV.4.3. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ve annelerinin siyasal yönelimleri arasındaki ilişki

Araştırmanın 4.c. (Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile annelerinin siyasal yönelimleri arasında ilişki var mıdır?) alt problemine ilişkin bulgular bu bölümde sunulmuştur.

Yukarıdaki alt problem dört bağımlı değişkene göre incelenmiştir. Katılım değişkenine ait bulgular tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilip aşağıdaki tablo 168’de sunulmuştur.

Tablo 168. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım ölçeği puanlarının annelerinin siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	151,203	2	75,602	5,672	.004	1-2, 1-3
Gruplarıçi	4358,603	327	13,329			
Toplam	4509,806	329				

Analiz sonuçları Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılım düzeyleri arasında annelerinin siyasal yönelimleri bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F(2-327)=5.672$, $p<.01$]. Başka bir deyişle gençlerin katılımları annelerinin siyasal yönelimlerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Siyasal yönelimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, annelerinin siyasal yönelimleri “Sol”da olanların katılımları ($\bar{X}=17.24$), “Merkez”de ($\bar{X}=15.40$) ve “Sağ”da ($\bar{X}=15.29$) olanlara göre daha yüksektir.

Katılım Beklentisi değişkenine ait bulgular tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilip aşağıdaki tablo 169’da sunulmuştur.

Tablo 169. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım Beklentisi ölçeği puanlarının annelerinin siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	228,705	2	114,352	5,937	.003	2-1, 2-3
Gruplarıçi	6298,401	327	19,261			
Toplam	6527,106	329				

Analiz sonuçları Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılım beklentisi düzeyleri arasında annelerinin siyasal yönelimleri bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F(2-327)=5.937$, $p<.01$]. Başka bir deyişle gençlerin katılım beklentileri annelerinin siyasal yönelimlerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Siyasal yönelimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, annelerinin siyasal yönelimleri “Sol”da ($\bar{X}=25.92$) olanların katılım beklentileri, “Merkez”de ($\bar{X}=23.49$) ve “Sağ”da ($\bar{X}=24.13$) olanlara göre daha yüksektir.

Özel İlgı Gruplarına Destek değişkenine ait bulgular tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilip aşağıdaki tablo 170'de sunulmuştur.

Tablo 170. Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Özel İlgı Gruplarına Destek ölçeği puanlarının annelerinin siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	333,918	2	166,959	7,179	.001	1-2,1-3
Gruplarıçı	7605,382	327	23,258			
Toplam	7939,300	329				

Analiz sonuçları Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin özel ilgi gruplarına destek düzeyleri arasında annelerinin siyasal yönelimleri bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(2-327)}=7.179$, $p<.01$]. Başka bir deyişle gençlerin özel ilgi gruplarına destekleri annelerinin siyasal yönelimlerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Siyasal yönelimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, annelerinin siyasal yönelimleri "Sol"da ($\bar{X}=26.68$) olanların özel ilgi gruplarına destek düzeyleri, "Merkez"de ($\bar{X}=23.89$) ve "Sağ"da ($\bar{X}=23.85$) olanlara göre daha yüksektir.

Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Kişisel Siyasal Hedefler puanları ile annelerinin siyasal yönelimleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

IV.4.4. Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ve babalarının siyasal yönelimleri arasındaki ilişki

Araştırmanın 4.d. (Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile babalarının siyasal yönelimleri arasında ilişki var mıdır?) alt problemine ilişkin bulgular bu bölümde sunulmuştur.

Yukarıdaki alt problem dört bağımlı değişkene göre incelenmiştir. Katılım değişkenine ait bulgular tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilip aşağıdaki tablo 171'de sunulmuştur.

Tablo 171. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım ölçeği puanlarının babalarının siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	198,831	2	99,415	7,541	.001	1-2, 1-3
Gruplarıçi	4310,975	327	13,183			
Toplam	4509,806	329				

Analiz sonuçları Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılım düzeyleri arasında babalarının siyasal yönelimleri bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(2-327)}=7.541$, $p<.01$]. Başka bir deyişle gençlerin katılımları babalarının siyasal yönelimlerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Siyasal yönelimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, babalarının siyasal yönelimleri “Sol”da olanların katılımları ($\bar{X}=17.22$), “Merkez”de ($\bar{X}=15.15$) ve “Sağ”da ($\bar{X}=15.41$) olanlara göre daha yüksektir.

Katılım Beklentisi değişkenine ait bulgular tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilip aşağıdaki tablo 172’de sunulmuştur.

Tablo 172. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım Beklentisi ölçeği puanlarının babalarının siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	214,298	2	107,149	5,550	.003	1-2,1-3,2-3
Gruplarıçi	6312,809	327	19,305			
Toplam	6527,106	329				

Analiz sonuçları Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılım beklentisi düzeyleri arasında babalarının siyasal yönelimleri bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(2-327)}=5.550$, $p<.01$]. Başka bir deyişle gençlerin katılım beklentileri babalarının siyasal yönelimlerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Siyasal yönelimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, babalarının siyasal yönelimleri “Sol”da ($\bar{X}=25.60$) olanların katılım beklentileri, “Merkez”de ($\bar{X}=23.38$) ve “Sağ”da ($\bar{X}=24.09$) olanlara göre ve babalarının siyasal

yönelimleri “Sağ”da ($\bar{X}=24.09$) olanların “Merkez”de ($\bar{X}=23.38$) olanlara göre daha yüksektir.

Özel İlgili Gruplarına Destek değişkenine ait bulgular tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilip aşağıdaki tablo 173’de sunulmuştur.

Tablo 173. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Özel İlgili Gruplarına Destek ölçeği puanlarının babalarının siyasal yönelimlerine göre ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	422,096	2	211,048	9,181	.001	1-2,1-3
Gruplarıçi	7517,204	327	22,988			
Toplam	7939,300	329				

Analiz sonuçları Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin özel ilgi gruplarına destek düzeyleri arasında babalarının siyasal yönelimleri bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [F(2-327)=9.181, p<.01). Başka bir deyişle gençlerin özel ilgi gruplarına destekleri babalarının siyasal yönelimlerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Siyasal yönelimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, babalarının siyasal yönelimleri “Sol”da ($\bar{X}=26.62$) olanların özel ilgi gruplarına destek düzeyleri, “Merkez”de ($\bar{X}=23.65$) ve “Sağ”da ($\bar{X}=23.87$) olanlara göre daha yüksektir.

Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Kişisel Siyasal Hedefler puanları ile babalarının siyasal yönelimleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

IV.4.5. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ve annelerinin siyasal yönelimleri arasındaki ilişki

Araştırmanın 4.e. (Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin annelerinin siyasal yönelimleri ile katılımları arasında ilişki var mıdır?) alt problemine ilişkin bulgular bu bölümde sunulmuştur.

Yukarıdaki alt problem dört bağımlı değişkene göre incelenmiştir. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım, Katılım

Beklentisi, Özel İlgı Gruplarına Destek ve Kişisel Siyasal Hedefler puanları ile annelerinin siyasal yönelimleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

IV.4.6. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ve babalarının siyasal yönelimleri arasındaki ilişki

Araştırmanın 4.f. (Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin babalarının siyasal yönelimleri ile katılımları arasında ilişki var mıdır?) alt problemine ilişkin bulgular bu bölümde sunulmuştur.

Yukarıdaki alt problem dört bağımlı değişkene göre incelenmiştir. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım, Katılım Beklentisi, Özel İlgı Gruplarına Destek ve Kişisel Siyasal Hedefler puanları ile babalarının siyasal yönelimleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

IV.5. Türkiye ve Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile ailelerinin gelir düzeyi arasındaki ilişki

Bu başlık altında araştırmanın 5. sorusuna ilişkin bulgular sunulacaktır:

Beşinci soru ile ilgili analize geçilmeden önce kişisel bilgi formunda “.. - 500 YTL arası, 501-1000 TL arası, 1001-1500 TL arası, 1501-2500 TL arası, 2501-4000 TL arası ve 4000 TL ve üstü” olmak üzere 6 seçenekli olarak hazırlanan gelir durumu bilgisi 3 derceye indirgenmiştir. Buna göre ailelerin gelir düzeyi ...-1000 TL arası alt (1), 1001 – 2500 TL arası orta (2) ve 2501 ve üstü üst (3) gelir düzeyi olarak kabul edilmiştir.

V.5.1. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile ailelerinin gelir düzeyi arasındaki ilişki

Araştırmanın 5.a. (Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile ailelerinin gelir düzeyleri arasında ilişki var mıdır?) alt problemine ilişkin bulgular bu bölümde sunulmuştur.

Yukarıdaki alt problem dört bağımlı değişkene göre incelenmiştir. Katılım değişkenine ait bulgular tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilip aşağıdaki tablo 174’de sunulmuştur.

Tablo 174. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım ölçeği puanlarının ailelerinin gelir düzeyine göre ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	140,799	2	70,400	5,269	.006	3-2,3-1,2-1
Gruplarıçi	4369,007	327	13,361			
Toplam	4509,806	329				

Analiz sonuçları Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılım düzeyleri arasında ailelerinin gelir durumu bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(2-327)}=5.269$, $p<.01$]. Başka bir deyişle gençlerin katılımları ailelerinin gelir durumuna bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Gelir durumları arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre; ailelerinin gelir düzeyi “üst gelir düzeyi”nde ($\bar{X}=17.12$) olanların katılım düzeyleri, “orta gelir düzeyi”nde ($\bar{X}=15.84$) ve “alt gelir düzeyi”nde ($\bar{X}=14.91$) olanlara göre ve ailelerinin gelir düzeyi “orta gelir düzeyi”nde ($\bar{X}=15.84$) olanların “alt gelir düzeyi”nde ($\bar{X}=14.91$) olanlara göre daha yüksektir.

Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım Beklentisi, Özel İlgi Gruplarına Destek ve Kişisel Siyasal Hedefler puanları ile ailelerinin gelir düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

IV.5.2. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile ailelerinin gelir düzeyi arasındaki ilişki

Araştırmanın 5.b. (Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile ailelerinin gelir düzeyleri arasında ilişki var mıdır?) alt problemine ilişkin bulgular bu bölümde sunulmuştur.

Yukarıdaki alt problem dört bağımlı değişkene göre incelenmiştir. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım, Katılım Beklentisi, Özel İlgi Gruplarına Destek ve Kişisel Siyasal Hedefler puanları ile ailelerinin gelir düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

IV.6. Türkiye ve Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile okuldaki katılım deneyimleri arasındaki ilişki

Bu başlık altında araştırmanın 6. Sorusuna ilişkin bulgular sunulacaktır:

Araştırmanın 6. a (Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile okuldaki katılım deneyimleri arasında ilişki var mıdır?) alt problemine ilişkin Katılımın belirleyicisi olarak kabul edilen Katılım, Katılım Beklentisi, Özel İlgi Gruplarına Destek ve Kişisel Siyasal Hedefler Ölçeği puanları ile Okuldaki Katılım Deneyimi Ölçeği puanlarının ilişkisine bakılmıştır.

Tablo 175. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım, Katılım Beklentisi, Özel İlgi Gruplarına Destek, Kişisel Siyasal Hedeflerle Okuldaki Katılım Deneyimi Korelasyon Tablosu

	Okuldaki Katılım Deneyimi
Katılım	.36**
Katılım Beklentisi	.09
Özel İlgi Gruplarına Destek	.22**
Kişisel Siyasal Hedefler	.19**

** p< .001

Tablo 175’te görüldüğü gibi, Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım ölçeği puanları ile Okuldaki Katılım Deneyimi puanları arasında ($r=0.36$, $p< .01$), Özel İlgi Gruplarına Destek ölçeği ile Okuldaki Katılım Deneyimi puanları arasında ($r=0.22$, $p< .01$) ve Kişisel Siyasal Hedefler ölçeği ile Okuldaki Katılım Deneyimi puanları arasında ($r=0.19$, $p< .01$) düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre okul yaşantısında katılım deneyimi olan bireylerin katılım düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

- b. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile okuldaki katılım deneyimleri arasında ilişki var mıdır?

Araştırmanın “Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımları ile okuldaki katılım deneyimleri arasında ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin Katılımın belirleyicisi olarak kabul edilen Katılım, Katılım

Beklentisi, Özel İlgi Gruplarına Destek ve Kişisel Siyasal Hedefler Ölçeği puanları ile Okuldaki Katılım Deneyimi Ölçeği puanlarının ilişkisine bakılmıştır.

Tablo 176. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Katılım, Katılım Beklentisi, Özel İlgi Gruplarına Destek, Kişisel Siyasal Hedeflerle Okuldaki Katılım Deneyimi Korelasyon Tablosu

	Okuldaki Katılım Deneyimi
Katılım	-.16
Katılım Beklentisi	-.16
Özel İlgi Gruplarına Destek	.20**
Kişisel Siyasal Hedefler	.21**

Tablo 176’da görüldüğü gibi, Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Özel İlgi Gruplarına Destek ölçeği puanları ile Okuldaki Katılım Deneyimi puanları arasında ($r=0.20$, $p < .05$) ve Kişisel Siyasal Hedefler ölçeği ile Okuldaki Katılım Deneyimi puanları arasında ($r=0.21$, $p < .05$) düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre okul yaşantısında katılım deneyimi olan bireylerin özel ilgi gruplarına katılımlarının ve kişisel siyasal hedeflerinin yüksek olduğu söylenebilir.

IV.7. Türkiye’de ve Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımlarının yordanması

Bu bölümde Katılıma etki ettiği düşünülen değişkenlerle bağımlı değişken olarak ele aldığımız ölçeklerin (Katılım, Katılım Beklentisi, Özel İlgi Gruplarına Destek ve Kişisel Siyasal Hedefler) faktörleri teker teker regresyon analizi ile incelenmiştir.

IV.7.1. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımlarının yordanması

Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımına etki eden etkenlerin belirlenmesine ilişkin bulgular yapısal eşitlik modeli (YEM) içerisinde yer alan yol analizi (path analysis) ile incelenmiştir. Bu çerçevede, yukarıda belirtilen değişkenler kapsamında, bir alternatif model ve bir temel model tanımlanmıştır. Alternatif modeller yaklaşımında

temel amaç, bir dizi değişken ele alındığında, söz konusu değişkenler arasındaki ilişkileri açıklamada alternatif modeller arasından en çok hangisinin veriler tarafından desteklendiğini belirlemektir (Jöreskog ve Sörbom, 1993: Akt. Şimşek, 2007, syf.3).

Tanımlanan bu modellerin doğrulanıp doğrulanmadığına ilişkin yapılacak analiz öncesinde, modeller içerisinde tanımlanan ölçme modelleri test edilmiştir. Değişkenler arası ilişkilerin araştırılmasından önce söz konusu değişkenlerin meydana getirdiği ölçme modellerinin test edilmesi gerekmektedir. Yani, her bir değişkenin ölçme modelinin veriler tarafından doğrulanıp doğrulanmadığı test edildikten sonra, bu değişkenlerin arasındaki ilişkilerin teorik olarak tahmin edildiği gibi olup olmadığı araştırılmaktadır (Şimşek, 2007).

IV.7.1.2. Ölçme Modellerinin Test Edilmesi İle İlgili Bulgular

Aşağıda, ölçme modellerinin doğrulanıp doğrulanmadığına ilişkin yapılan çözümlenmeler kısaca tanıtılmaktadır.

Alternatif ve temel model içerisinde toplam yedi ölçme modeli tanımlanmıştır. Bu ölçme modelleri;

- Aile ölçme modeli,
- Okul İklimi Değerlendirmeleri ölçme modeli
- Vatandaşlık ölçme modeli
- Medya ölçme modeli
- Güven ölçme modeli
- Bireysel özellikler ölçme modeli
- Katılım ölçme modeli

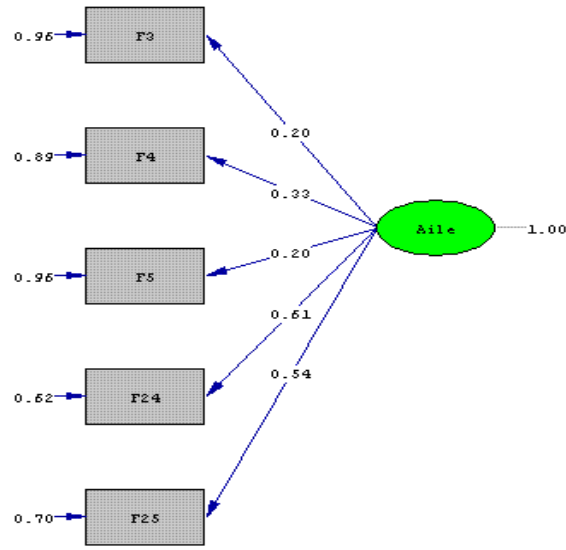
IV.7.1.2.1. Aile Ölçme modeli:

Geliştirilen ölçekte, Aile ile ilgili 5 faktör bulunmaktadır. Tanımlanan ölçme modelinde faktör toplam puanları gözlenen değişken, ölçeğin ölçtüğü nihai özellik ise örtük değişken olarak tanımlanmıştır. Burada örtük değişkenler (faktörler) elipslerle, gözlenen değişkenler de karelerle gösterilmiştir.

Bu çerçevede gözlenen değişkenler; Ailede Sosyal İlişkilerdeki Kararlara Katılım (F3), Ailede Günlük Yaşamdaki Kararlara Katılım (F4), Ailede Geleceğe İlişkin Kararlar (F5), Anababaların Toplumsal Katılımı (F24) ve Anababayla Siyasal İletişim'dir (F25).

Modelde tanımlanan örtük değişken ise Aile'dir. Yapılan analiz sonucunda ölçme modelinde gözlenen her bir değişkenin örtük değişkeni açıklama oranları ve gözlenen değişkenlere ilişkin hata varyansları aşağıda Şekil 35'de gösterilmiştir.

Şekil 35. Aile Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları

Chi-Square=42.05, df=5, P-value=0.00000, RMSEA=0.150

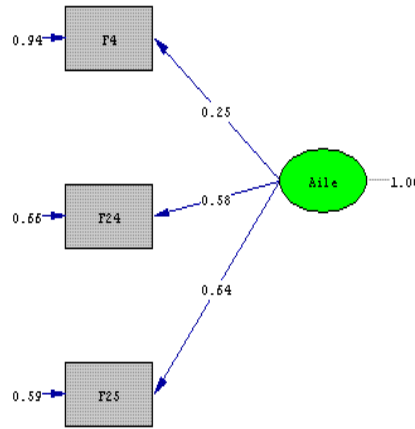
Şekil 35'de görüldüğü üzere, ölçme modelinde tanımlanan gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklama oranlarının 0.20 ile 0.54 arasında; gözlenen değişkenlerin hata varyanslarının ise 0.62 ile 0.96 arasında değiştiği görülmektedir.

Aile ölçme modelinin uyum indekslerine bakıldığında, $\chi^2_{(5)}=42.05$ ($\chi^2/sd=8.41$), RMSEA=0.15, GFI=0.95, AGFI=0.95, CFI=0.66, olduğu görülmüştür. Analiz sonuçları incelendiğinde, χ^2 ve serbestlik derecesi oranının 3'ün üstünde olduğu, RMSEA değerinin 0.08'in üstünde olduğu, RMR değerinin 0.08'in üstünde olduğu, GFI, AGFI değerlerinin 0.90'ın üzerinde olduğu ve CFI değerlerinin 0.90'ın altında olduğu görülmüştür. Elde edilen uyum indekslerine bakıldığında, tüm uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olmadıkları gözlenmektedir (Hair ve diğ., 1998). Bu

nedenle ölçme modelindeki en düşük ilişki gösteren Ailede Sosyal İlişkilerdeki Kararlara Katılım (F3) ve Ailede Geleceğe İlişkin Kararlar (F5) değişkenleri çıkarılarak analiz tekrar edilmiştir.

Ailede Sosyal İlişkilerdeki Kararlara Katılım (F3) ve Ailede Geleceğe İlişkin Kararlar (F5) değişkenleri çıkartıldıktan sonra yapılan analiz sonuçları aşağıda Şekil 36'da verilmiştir.

Şekil 36. Aile Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları

Chi-Square=0.00, df=0, P-value=1.00000, RMSEA=0.000

Şekil 36'da görüldüğü üzere, Ailede Sosyal İlişkilerdeki Kararlara Katılım (F3) ve Ailede Geleceğe İlişkin Kararlar (F5) değişkenleri çıkartıldıktan sonra ölçme modelinde tanımlanan gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklama oranlarının 0.25 ile 0.58 arasında; gözlenen değişkenlerin hata varyanslarının ise 0.55 ile 0.94 arasında değiştiği görülmektedir. Ailede Sosyal İlişkilerdeki Kararlara Katılım (F3) ve Ailede Geleceğe İlişkin Kararlar (F5) değişkenleri atıldıktan sonra, bütün gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklamada yeterli t değerleri verdiği tespit edilmiştir.

Aile ölçme modelinin uyum indekslerine bakıldığında, $\chi^2_{(0)}=0.00$ ($\chi^2/sd=0.00$), RMSEA=0.00, GFI=1.00, AGFI=0.99, CFI=1.00 olduğu görülmüştür. Analiz sonuçları incelendiğinde, χ^2 ve serbestlik derecesi oranının 3'ün altında olduğu, RMSEA değerinin 0.08'in altında olduğu, GFI, AGFI ve CFI değerlerinin 0.90'ın üzerinde olduğu görülmüştür. Elde

edilen uyum indekslerine bakıldığında, tüm uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde oldukları gözlenmektedir (Hair ve diğ., 1998). Bu durumda ölçme modelinin doğrulandığı ifade edilebilir.

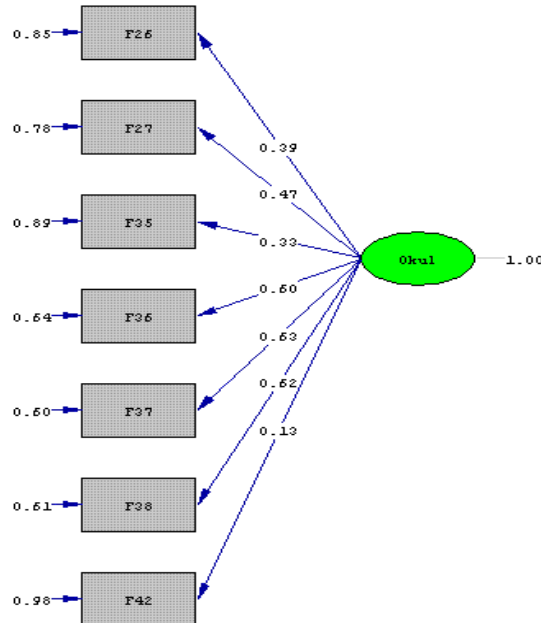
IV.7.1.2.2. Okul İklimi Değerlendirmeleri Ölçme Modeli:

Geliştirilen ölçekte, Okul İklimi Değerlendirmeleri ile ilgili 7 faktör bulunmaktadır. Tanımlanan ölçme modelinde faktör toplam puanları gözlenen değişken, ölçeğin ölçtüğü nihai özellik ise örtük değişken olarak tanımlanmıştır. Burada örtük değişkenler (faktörler) elipslerle, gözlenen değişkenler de karelerle gösterilmiştir.

Bu çerçevede gözlenen değişkenler; Öğretmenlerle Siyasal İletişim (F26), Arkadaşlarla Siyasal İletişim (F27), Açık Sınıf İklimi (F35), Okulu Sahiplenme (F36), Okulda Toplumsal Çözümleme (F37), Duyarlı Bir Topluluk Olarak Sınıf (F38) ve Okulda Katılım Deneyimi'dir (F42)

Modelde tanımlanan örtük değişken ise Okul'dur. Yapılan analiz sonucunda ölçme modelinde gözlenen her bir değişkenin örtük değişkeni açıklama oranları ve gözlenen değişkenlere ilişkin hata varyansları aşağıda Şekil 37'de gösterilmiştir.

Şekil 37. Okul İklimi Değerlendirmeleri Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları

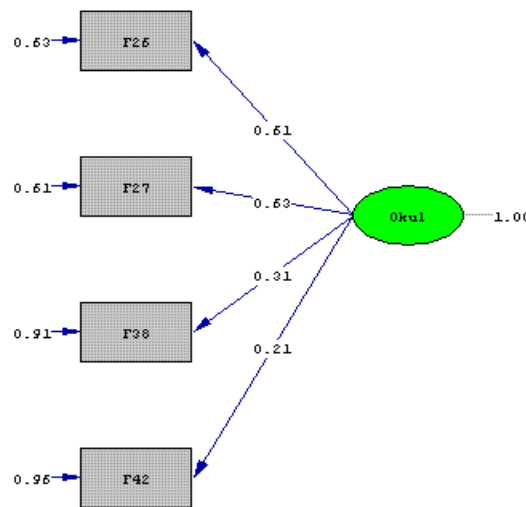
Chi-Square=72.69, df=14, P-value=0.00000, RMSEA=0.113

Şekil 37’de görüldüğü üzere, ölçme modelinde tanımlanan gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklama oranlarının 0.13 ile 0.63 arasında; gözlenen değişkenlerin hata varyanslarının ise 0.60 ile 0.98 arasında değiştiği görülmektedir.

Okul İklimi Değerlendirmeleri ölçme modelinin uyum indekslerine bakıldığında, $\chi^2_{(14)}=72.69$ ($\chi^2/sd=5.19$), RMSEA=0.11, GFI=0.94, AGFI=0.85, CFI=0.79, olduğu görülmüştür. Analiz sonuçları incelendiğinde, χ^2 ve serbestlik derecesi oranının 3’ün üstünde olduğu, RMSEA değerinin 0.08’in üstünde olduğu, GFI, değerlerinin 0.90’ın üzerinde olduğu, AGFI ve CFI değerlerinin 0.90’ın altında olduğu görülmüştür. Elde edilen uyum indekslerine bakıldığında, tüm uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olmadıkları gözlenmektedir (Hair ve diğ., 1998). Ölçme modelinde kabul edilebilir uyum indeksleri elde etmek amacıyla modelden Açık Sınıf İklimi (F35), Okulu Sahiplenme (F36), Okulda Toplumsal Çözümleme (F37) değişkenleri çıkarılarak analiz tekrar edilmiştir.

Açık Sınıf İklimi (F35), Okulu Sahiplenme (F36), Okulda Toplumsal Çözümleme (F37) değişkenleri çıkartıldıktan sonra yapılan analiz sonuçları aşağıda Şekil 38’de verilmiştir.

Şekil 38. Okul İklimi Değerlendirmeleri Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları

Chi-Square=3.58, df=2, P-value=0.16737, RMSEA=0.049

Şekil 38'de görüldüğü üzere, Açık Sınıf İklimi (F35), Okulu Sahiplenme (F36), Okulda Toplumsal Çözümleme (F37) değişkenleri çıkartıldıktan sonra ölçme modelinde tanımlanan gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklama oranlarının 0.21 ile 0.61 arasında; gözlenen değişkenlerin hata varyanslarının ise 0.61 ile 0.96 arasında değiştiği görülmektedir. Açık Sınıf İklimi (F35), Okulu Sahiplenme (F36), Okulda Toplumsal Çözümleme (F37) değişkenleri atıldıktan sonra, bütün gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklamada yeterli t değerleri verdiği tespit edilmiştir.

Okul İklimi Değerlendirmeleri ölçme modelinin uyum indekslerine bakıldığında, $\chi^2_{(2)}=3.58$ ($\chi^2/sd=1.79$), RMSEA=0.05, GFI=0.99, AGFI=0.97, CFI=0.98 olduğu görülmüştür. Analiz sonuçları incelendiğinde, χ^2 ve serbestlik derecesi oranının 3'ün altında olduğu, RMSEA değerinin 0.08'in altında olduğu, GFI, AGFI ve CFI değerlerinin 0.90'ın üzerinde olduğu görülmüştür. Elde edilen uyum indekslerine bakıldığında, tüm uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde oldukları gözlenmektedir (Hair ve diğ., 1998). Bu durumda ölçme modelinin doğrulandığı ifade edilebilir.

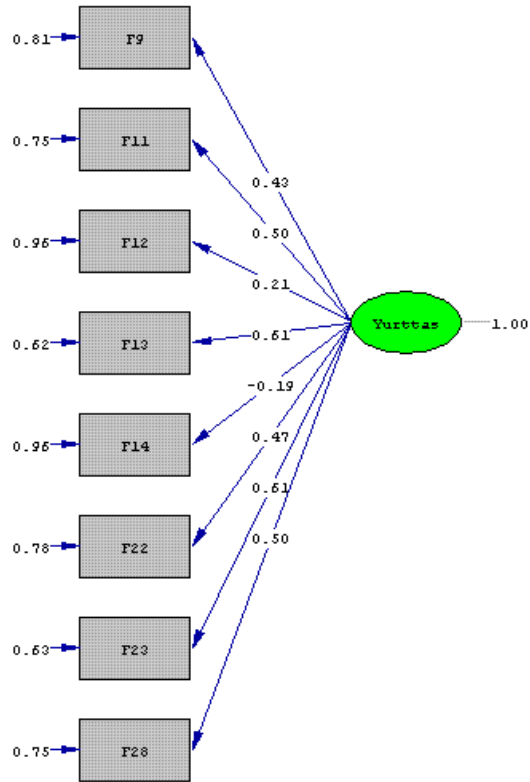
IV.7.1.2.3 Vatandaşlık Tutumları ölçme modeli:

Geliştirilen ölçekte, Vatandaşlık ile ilgili 8 faktör bulunmaktadır. Tanımlanan ölçme modelinde faktör toplam puanları gözlenen değişken, ölçeğin ölçtüğü nihai özellik ise örtük değişken olarak tanımlanmıştır. Burada örtük değişkenler (faktörler) elipslerle, gözlenen değişkenler de karelerle gösterilmiştir.

Bu çerçevede gözlenen değişkenler; Vatandaşlık Davranışı Eylem Yetkinliği (F9), Siyasal Bilgilerin Eleştirel Tüketimi (F11), Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği (F12), Toplumsal Sorumluluk (F13), Hükümete Destek (F14), Adalet Yönelimli Vatandaş (F22), Kişisel Olarak Sorumlu Vatandaş (F23) ve Başkalarına ve Çevreye Yardım'dır (F28). Modelde tanımlanan örtük değişken ise Vatandaşlık'tır. Yapılan analiz sonucunda ölçme modelinde gözlenen her bir değişkenin örtük değişkeni açıklama oranları ve gözlenen değişkenlere ilişkin hata varyansları aşağıda Şekil 39'da gösterilmiştir.

Şekil 39. Vatandaşlık Tutumları Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları

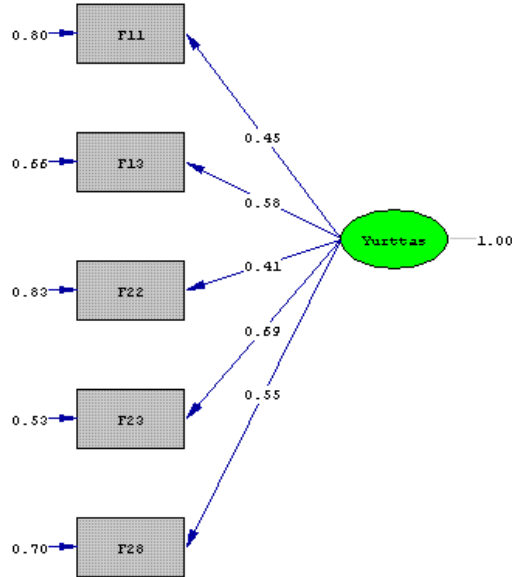
Chi-Square=71.14, df=20, P-value=0.00000, RMSEA=0.088

Şekil 39'da görüldüğü üzere, ölçme modelinde tanımlanan gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklama oranlarının -0.19 ile 0.61 arasında; gözlenen değişkenlerin hata varyanslarının ise 0.63 ile 0.96 arasında değiştiği görülmektedir.

Vatandaşlık ölçme modelinin uyum indekslerine bakıldığında, $\chi^2_{(20)}=71.14$ ($\chi^2/sd=3.56$), RMSEA=0.09, GFI=0.92, AGFI=0.89, CFI=0.79, olduğu görülmüştür. Analiz sonuçları incelendiğinde, χ^2 ve serbestlik derecesi oranının 3'ün üstünde olduğu, RMSEA değerinin 0.08'in üstünde olduğu, GFI, değerlerinin 0.90'ın üzerinde olduğu, AGFI ve CFI değerlerinin 0.90'ın altında olduğu görülmüştür. Elde edilen uyum indekslerine bakıldığında, tüm uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olmadıkları gözlenmektedir (Hair ve diğ., 1998). Ölçme modelinde kabul edilebilir uyum indeksleri elde etmek amacıyla modelden, Vatandaşlık Davranışı Eylem Yetkinliği (F9), Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği (F12), Hükümete Destek (F14) değişkenleri çıkarılarak analiz tekrar edilmiştir.

Vatandaşlık Davranışı Eylem Yetkinliği (F9), Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği (F12), Hükümete Destek (F14) değişkenleri çıkartıldıktan sonra yapılan analiz sonuçları aşağıda Şekil 40'da verilmiştir.

Şekil 40. Vatandaşlık Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları

Chi-Square=15.30, df=5, P-value=0.00916, RMSEA=0.079

Şekil 40'da görüldüğü üzere; Vatandaşlık Davranışı Eylem Yetkinliği (F9), Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği (F12), Hükümete Destek (F14) değişkenleri çıkartıldıktan sonra ölçme modelinde tanımlanan gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklama oranlarının 0.41 ile 0.58 arasında; gözlenen değişkenlerin hata varyanslarının ise 0.53 ile 0.83 arasında değiştiği görülmektedir. Vatandaşlık Davranışı Eylem Yetkinliği (F9), Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği (F12), Hükümete Destek (F14) değişkenleri atıldıktan sonra, bütün gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklamada yeterli t değerleri verdiği tespit edilmiştir.

Vatandaşlık ölçme modelinin uyum indekslerine bakıldığında, $\chi^2_{(5)}=15.30$ ($\chi^2/sd=3.06$), RMSEA=0.079, GFI=0.98, AGFI=0.95, CFI=0.95 olduğu görülmüştür. Analiz sonuçları incelendiğinde, χ^2 ve serbestlik derecesi oranının 3'ün kabul edilebilir düzeyde üstünde olduğu, RMSEA değerinin 0.08'in altında olduğu, GFI, AGFI ve CFI değerlerinin 0.90'ın üzerinde olduğu görülmüştür. Elde edilen uyum indekslerine bakıldığında,

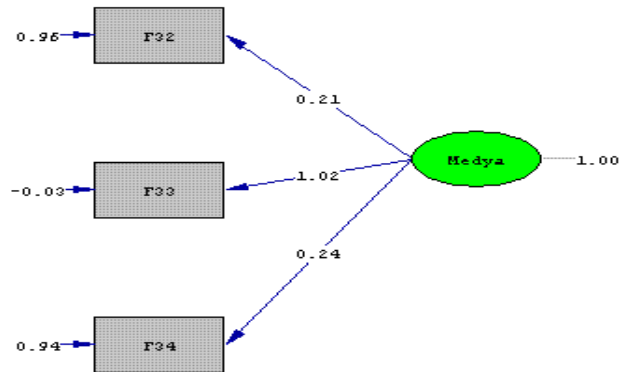
tüm uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde oldukları gözlenmektedir (Hair ve diğ., 1998). Bu durumda ölçme modelinin doğrulandığı ifade edilebilir.

IV.7.1.2.4. Medya ölçme modeli:

Geliştirilen ölçekte, Medya ile ilgili 3 faktör bulunmaktadır. Tanımlanan ölçme modelinde faktör toplam puanları gözlenen değişken, ölçeğin ölçtüğü nihai özellik ise örtük değişken olarak tanımlanmıştır. Burada örtük değişkenler (faktörler) elipslerle, gözlenen değişkenler de karelerle gösterilmiştir.

Bu çerçevede gözlenen değişkenler; Genel Medya Tüketimi (F32), Medya Türlerinin Yararlılığı (F33) ve Medyanın Güvenilirliği'dir (F34). Modelde tanımlanan örtük değişken ise Medya'dır. Yapılan analiz sonucunda ölçme modelinde gözlenen her bir değişkenin örtük değişkeni açıklama oranları ve gözlenen değişkenlere ilişkin hata varyansları aşağıda Şekil 41'de gösterilmiştir.

Şekil 41. Medya Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları

Chi-Square=0.00, df=0, P-value=1.00000, RMSEA=0.000

Şekil 37'de görüldüğü üzere; ölçme modelinde tanımlanan gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklama oranlarının 0.21 ile 1.02 arasında; gözlenen değişkenlerin hata varyanslarının ise -0.03 ile 0.96 arasında değiştiği görülmektedir. Gözlenen değişkenlerden Medya Türlerinin Yararlılığı (F33) gözlenen değişkeninin örtük değişkeni

açıklamada t değeri 0.95 güven seviyesinde anlamsız ($t = - 0.03$; $p > 0.05$) olduğu görülmektedir. Bu nedenle bu değişken çıkartılarak analiz tekrar edilmiştir.

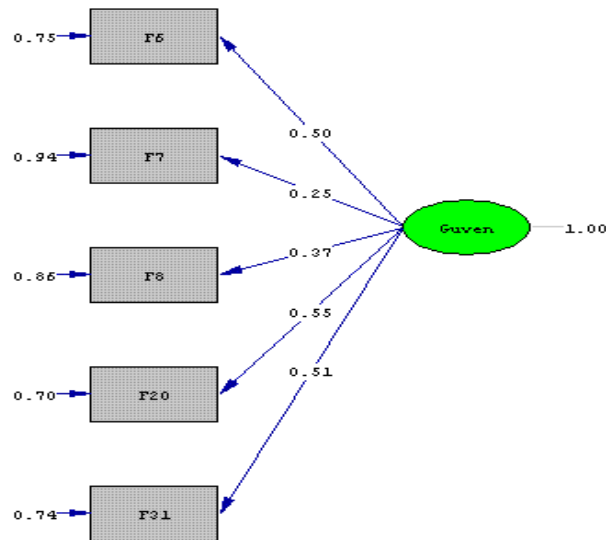
Ancak kalan 2 gözlenen değişkenle yapılan analiz sonucunda ölçme modeli doğrulanamamıştır. Bu nedenle Medya örtük değişkeni analizden çıkarılmıştır.

IV.7.1.2.5. Güven ölçme modeli:

Geliştirilen ölçekte, Güven ile ilgili 5 faktör bulunmaktadır. Tanımlanan ölçme modelinde faktör toplam puanları gözlenen değişken, ölçeğin ölçtüğü nihai özellik ise örtük değişken olarak tanımlanmıştır. Burada örtük değişkenler (faktörler) elipslerle, gözlenen değişkenler de karelerle gösterilmiştir.

Bu çerçevede gözlenen değişkenler; Siyasal Kurumlara Güven (F6), Siyaset Dışı Kurumlara Güven (F7), Sosyal Kurumlara Güven (F8), Ülkeye Güven (F20) ve İnsanlara Güven'dir (F31). Modelde tanımlanan örtük değişken ise Güven'dir. Yapılan analiz sonucunda ölçme modelinde gözlenen her bir değişkenin örtük değişkeni açıklama oranları ve gözlenen değişkenlere ilişkin hata varyansları aşağıda Şekil 42'de gösterilmiştir.

Şekil 42. Güven Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları

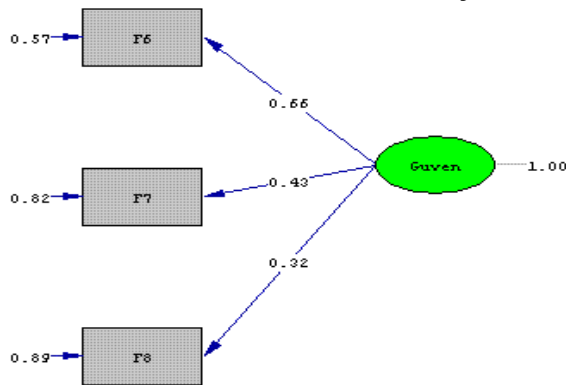
Chi-Square=49.01, df=5, P-value=0.00000, RMSEA=0.164

Şekil 42’de görüldüğü üzere, ölçme modelinde tanımlanan gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklama oranlarının 0.25 ile 0.55 arasında; gözlenen değişkenlerin hata varyanslarının ise 0.70 ile 0.94 arasında değiştiği görülmektedir.

Güven ölçme modelinin uyum indekslerine bakıldığında, $\chi^2_{(5)}=49.01$ ($\chi^2/sd=9.80$), RMSEA=0.16, GFI=0.94, AGFI=0.83, CFI=0.67, olduğu görülmüştür. Analiz sonuçları incelendiğinde, χ^2 ve serbestlik derecesi oranının 3’ün üstünde olduğu, RMSEA değerinin 0.08’in üstünde olduğu, GFI, değerlerinin 0.90’ın üzerinde olduğu, AGFI ve CFI değerlerinin 0.90’ın altında olduğu görülmüştür. Elde edilen uyum indekslerine bakıldığında, tüm uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olmadıkları gözlenmektedir (Hair ve diğ., 1998). Ölçme modelinde kabul edilebilir uyum indeksleri elde etmek amacıyla modelden, Ülkeye Güven (F20) ve İnsanlara Güven (F31) değişkenleri çıkarılarak analiz tekrar edilmiştir.

Ülkeye Güven (F20) ve İnsanlara Güven (F31) değişkenleri çıkartıldıktan sonra yapılan analiz sonuçları aşağıda Şekil 43’de verilmiştir.

Şekil 43. Güven Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları

Chi-Square=0.00, df=0, P-value=1.00000, RMSEA=0.000

Şekil 43’de görüldüğü üzere; Ülkeye Güven (F20) ve İnsanlara Güven (F31) değişkenleri çıkartıldıktan sonra ölçme modelinde tanımlanan gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklama oranlarının

0.32 ile 0.66 arasında; gözlenen değişkenlerin hata varyanslarının ise 0.57 ile 0.89 arasında değiştiği görülmektedir. Ülkeye Güven (F20) ve İnsanlara Güven (F31) değişkenleri atıldıktan sonra, bütün gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklamada yeterli t değerleri verdiği tespit edilmiştir.

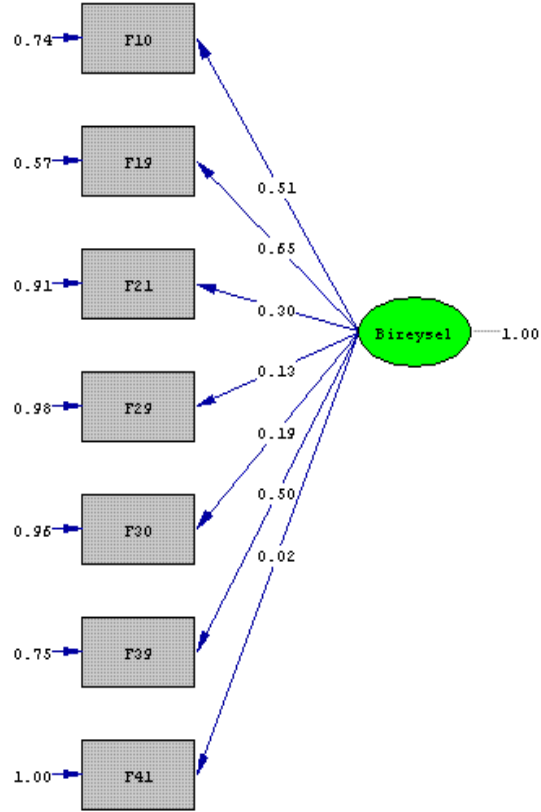
Güven ölçme modelinin uyum indekslerine bakıldığında, $\chi^2_{(0)}=0.00$ ($\chi^2/sd=0.00$), RMSEA=0.00, GFI=1.00, AGFI=1.00, CFI=1.00 olduğu görülmüştür. Analiz sonuçları incelendiğinde, χ^2 ve serbestlik derecesi oranının 3'ün altında olduğu, RMSEA değerinin 0.08'in altında olduğu, GFI, AGFI ve CFI değerlerinin 0.90'ın üzerinde olduğu görülmüştür. Elde edilen uyum indekslerine bakıldığında, tüm uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde oldukları gözlenmektedir (Hair ve diğ., 1998). Bu durumda ölçme modelinin doğrulandığı ifade edilebilir.

IV.7.1.2.6. Bireysel Özellikler ölçme modeli:

Geliştirilen ölçekte, Bireysel Özellikler ile ilgili 7 faktör bulunmaktadır. Tanımlanan ölçme modelinde faktör toplam puanları gözlenen değişken, ölçeğin ölçtüğü nihai özellik ise örtük değişken olarak tanımlanmıştır. Burada örtük değişkenler (faktörler) elipslerle, gözlenen değişkenler de karelerle gösterilmiştir.

Bu çerçevede gözlenen değişkenler; Siyasal Konularda Sesini Duyurmak (F10), Sosyal Adaletle İlgili Öfke (F21), İş Güvencesi (F29), Gelecek Kaygısı (F30), Genel Özyeterlik algısı (F39) ve Siyasal Bilgi Düzeyi'dir (F41). Modelde tanımlanan örtük değişken ise Bireysel Özellikler'dir (Bireysel). Yapılan analiz sonucunda ölçme modelinde gözlenen her bir değişkenin örtük değişkeni açıklama oranları ve gözlenen değişkenlere ilişkin hata varyansları aşağıda Şekil 44'de gösterilmiştir.

Şekil 44. Bireysel Özellikler Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları

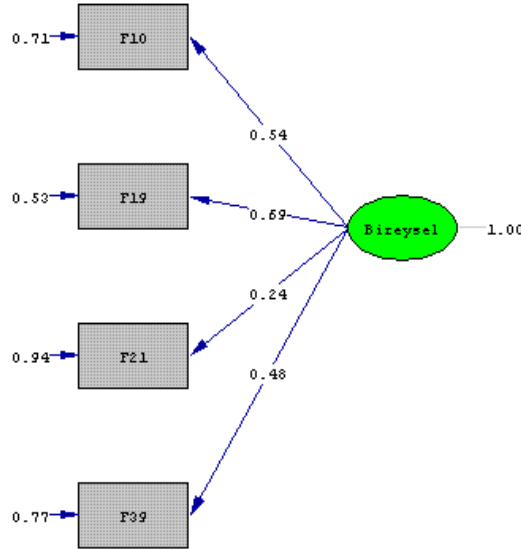
Chi-Square=96.91, df=14, P-value=0.00000, RMSEA=0.134

Şekil 44'de görüldüğü üzere, ölçme modelinde tanımlanan gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklama oranlarının 0.02 ile 0.65 arasında; gözlenen değişkenlerin hata varyanslarının ise 0.57 ile 1.00 arasında değiştiği görülmektedir.

Bireysel Özellikler ölçme modelinin uyum indekslerine bakıldığında, $\chi^2_{(14)}=96.91$ ($\chi^2/sd=6.92$), RMSEA=0.13, GFI=0.92, AGFI=0.84, CFI=0.58, olduğu görülmüştür. Analiz sonuçları incelendiğinde, χ^2 ve serbestlik derecesi oranının 3'ün üstünde olduğu, RMSEA değerinin 0.08'in üstünde olduğu, GFI değerinin 0.90'ın üzerinde olduğu, AGFI ve CFI değerlerinin 0.90'ın altında olduğu görülmüştür. Elde edilen uyum indekslerine bakıldığında, tüm uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olmadıkları gözlenmektedir (Hair ve diğ., 1998). Ölçme modelinde kabul edilebilir uyum indeksleri elde etmek amacıyla modelden, İş Güvencesi (F29), Gelecek Kaygısı (F30) ve Siyasal Bilgi Düzeyi'dir (F41) değişkenleri çıkarılarak analiz tekrar edilmiştir.

İş Güvencesi (F29), Gelecek Kaygısı (F30) ve Siyasal Bilgi Düzeyi'dir (F41) değişkenleri çıkartıldıktan sonra yapılan analiz sonuçları aşağıda Şekil 45'de verilmiştir.

Şekil 45. Bireysel Özellikler Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları

Chi-Square=1.62, df=2, P-value=0.44446, RMSEA=0.000

Şekil 45'de görüldüğü üzere; İş Güvencesi (F29), Gelecek Kaygısı (F30) ve Siyasal Bilgi Düzeyi'dir (F41) değişkenleri çıkartıldıktan sonra ölçme modelinde tanımlanan gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklama oranlarının 0.24 ile 0.69 arasında; gözlenen değişkenlerin hata varyanslarının ise 0.53 ile 0.94 arasında değiştiği görülmektedir. İş Güvencesi (F29), Gelecek Kaygısı (F30) ve Siyasal Bilgi Düzeyi'dir (F41) değişkenleri atıldıktan sonra, bütün gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklamada yeterli t değerleri verdiği tespit edilmiştir.

Bireysel Özellikler ölçme modelinin uyum indekslerine bakıldığında, $\chi^2_{(2)}=1.62$ ($\chi^2/sd=0.81$), RMSEA=0.00, GFI=1.00, AGFI=0.99, CFI=1.00 olduğu görülmüştür. Analiz sonuçları incelendiğinde, χ^2 ve serbestlik derecesi oranının 3'ün altında olduğu, RMSEA değerinin 0.08'in altında olduğu, GFI, AGFI ve CFI değerlerinin 0.90'ın üzerinde olduğu görülmüştür. Elde edilen uyum indekslerine bakıldığında, tüm uyum

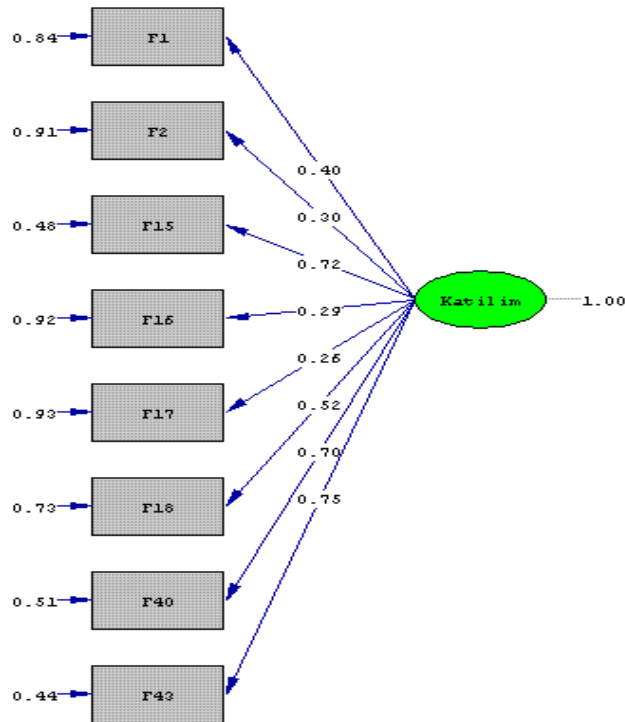
indekslerinin kabul edilebilir düzeyde oldukları gözlenmektedir (Hair ve diğ., 1998). Bu durumda ölçme modelinin doğrulandığı ifade edilebilir.

IV.7.1.2.7. Katılım ölçme modeli:

Geliştirilen ölçekte, Katılım ile ilgili 8 faktör bulunmaktadır. Tanımlanan ölçme modelinde faktör toplam puanları gözlenen değişken, ölçeğin ölçtüğü nihai özellik ise örtük değişken olarak tanımlanmıştır. Burada örtük değişkenler (faktörler) elipslerle, gözlenen değişkenler de karelerle gösterilmiştir.

Bu çerçevede gözlenen değişkenler; Siyasal Katılma (F1), Toplumsal Katılma (F2), Siyasal Katılma Beklentisi (F15), Toplumsal Katılma Beklentisi (F16), Toplumsal İlgı Gruplarına Destek (F17), Siyasal İlgı Gruplarına Destek (F18), Kişisel Siyasal Hedefler (F40) ve Siyasal Düşünceyi İfade Etme Biçimleri (F43). Modelde tanımlanan örtük değişken ise Katılım'dır. Yapılan analiz sonucunda ölçme modelinde gözlenen her bir değişkenin örtük değişkeni açıklama oranları ve gözlenen değişkenlere ilişkin hata varyansları aşağıda Şekil 46'da gösterilmiştir.

Şekil 46. Katılım Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları

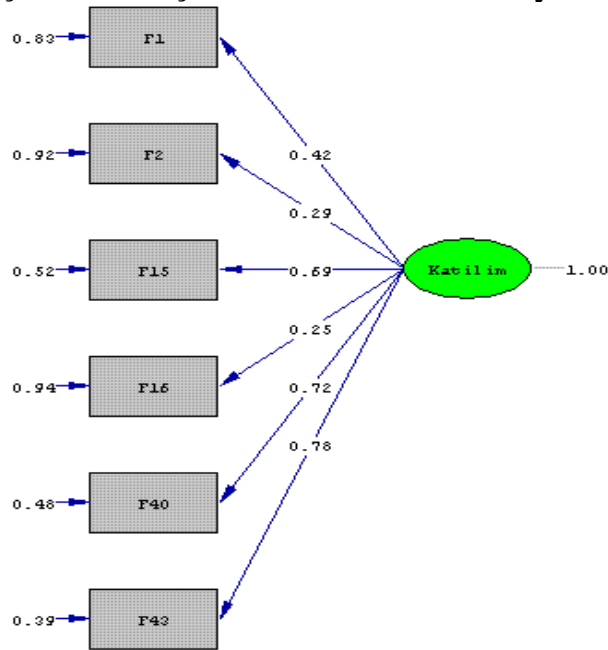
Chi-Square=94.63, df=20, P-value=0.00000, RMSEA=0.106

Şekil 46'da görüldüğü üzere, ölçme modelinde tanımlanan gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklama oranlarının 0.26 ile 0.75 arasında; gözlenen değişkenlerin hata varyanslarının ise 0.44 ile 0.93 arasında değiştiği görülmektedir.

Katılım ölçme modelinin uyum indekslerine bakıldığında, $\chi^2_{(20)}=94.63$ ($\chi^2/sd=4.73$), RMSEA=0.11, GFI=0.93, AGFI=0.88, CFI=0.86 olduğu görülmüştür. Analiz sonuçları incelendiğinde, χ^2 ve serbestlik derecesi oranının 3'ün üstünde olduğu, RMSEA değerinin 0.08'in üstünde olduğu, GFI değerinin 0.90'ın üzerinde olduğu, AGFI ve CFI değerlerinin 0.90'ın altında olduğu görülmüştür. Elde edilen uyum indekslerine bakıldığında, tüm uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olmadıkları gözlenmektedir (Hair ve diğ., 1998). Ölçme modelinde kabul edilebilir uyum indeksleri elde etmek amacıyla modelden, Toplumsal İlgı Gruplarına Destek (F17) ve Siyasal İlgı Gruplarına Destek (F18) değişkenleri çıkarılarak analiz tekrar edilmiştir.

Toplumsal İlgı Gruplarına Destek (F17) ve Siyasal İlgı Gruplarına Destek (F18) değişkenleri çıkartıldıktan sonra yapılan analiz sonuçları aşağıda Şekil 47'de verilmiştir.

Şekil 47. Katılım Ölçme Modeli Açıklama Oranları ve Hata Varyansları

Chi-Square=17.71, df=9, P-value=0.03870, RMSEA=0.054

Şekil 47’de görüldüğü üzere; Toplumsal İlgı Gruplarına Destek (F17) ve Siyasal İlgı Gruplarına Destek (F18) değişkenleri çıkartıldıktan sonra ölçme modelinde tanımlanan gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklama oranlarının 0.25 ile 0.78 arasında; gözlenen değişkenlerin hata varyanslarının ise 0.39 ile 0.94 arasında değiştiği görülmektedir. Toplumsal İlgı Gruplarına Destek (F17) ve Siyasal İlgı Gruplarına Destek (F18) değişkenleri atıldıktan sonra, bütün gözlenen değişkenlerin örtük değişkeni açıklamada yeterli t değerleri verdiği tespit edilmiştir.

Bireysel Özellikler ölçme modelinin uyum indekslerine bakıldığında, $\chi^2_{(9)}=17.71$ ($\chi^2/sd=1.97$), RMSEA=0.05, GFI=0.98, AGFI=0.96, CFI=0.97 olduğu görülmüştür. Analiz sonuçları incelendiğinde, χ^2 ve serbestlik derecesi oranının 3’ün altında olduğu, RMSEA değerinin 0.08’in altında olduğu, GFI, AGFI ve CFI değerlerinin 0.90’ın üzerinde olduğu görülmüştür. Elde edilen uyum indekslerine bakıldığında, tüm uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde oldukları gözlenmektedir (Hair ve diğ., 1998). Bu durumda ölçme modelinin doğrulandığı ifade edilebilir.

IV.7.1.3. Alternatif Modellerin ve Temel Modelin Test Edilmesi ile İlgili Bulgular

Her bir değişkenin ölçme modelinin veriler tarafından doğrulanıp doğrulanmadığı test edildikten sonra, bu değişkenlerin arasındaki ilişkileri ortaya koyan yapısal modeller ortaya konmuştur.

Alanyazın incelendiğinde, katılmaya etki eden etkenler arasında, aile, okul, medya, güven düzeyi, vatandaşlık tutumları ve bireysel özellikler sıralanabilir.

IV.7.1.3.1. Birinci Alternatif Model

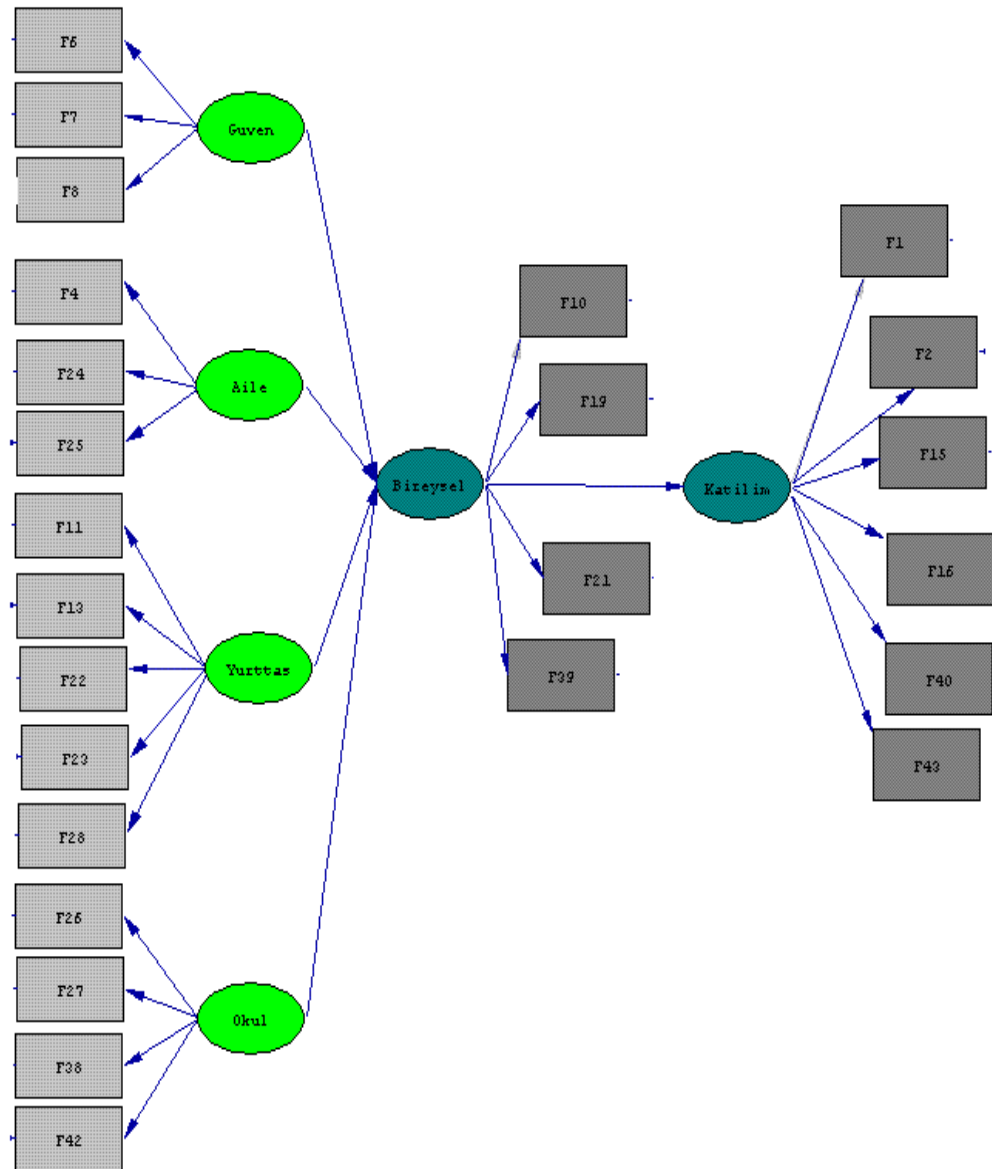
Yukarıdaki bilgiler doğrultusunda, katılımı ilişkisi olduğu düşünülen aile, okul, medya, güven düzeyi, vatandaşlık tutumları ve bireysel özellikler değişkenlerinin bir bütün olarak ele alındığı bir model, birinci

alternatif yapısal model olarak tanımlanmış ve doğruluğu Türkiye grubunda test edilmiştir.

Alanyazındaki bulgular doğrultusunda, bu değişkenleri bir bütün olarak ele alan bir alternatif model ortaya konmuştur ve bu modelin doğruluğu test edilmiştir.

Şekil 48'de doğruluğu test edilecek olan birinci alternatif modeldeki değişkenler arası ilişkiler gösterilmektedir.

Şekil 48. Birinci Alternatif Yapısal Modeldeki Değişkenler Arası İlişkiler

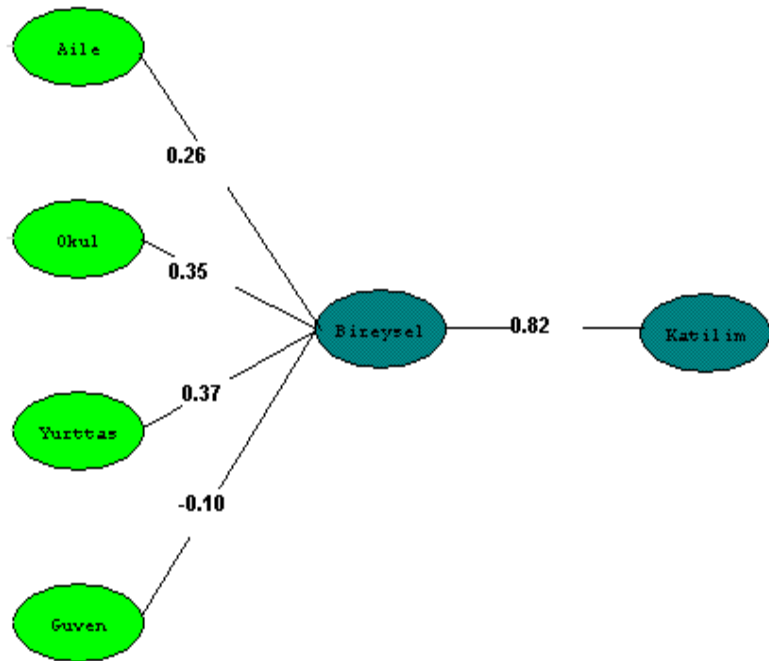
Şekil 48'de görüldüğü gibi, birinci alternatif yapısal modelde altı örtük değişken tanımlanmıştır. Bunlar, Aile, Okul İklimi Değerlendirmeleri, Güven, Vatandaşlık Tutumları, Bireysel Özellikler ve Katılım değişkenleridir.

Bu modelde, Aile, Okul İklimi Değerlendirmeleri, Güven, Vatandaşlık Tutumları ve Bireysel Özellikler bağımsız dışsal değişkenlerdir. Bireysel Özellikler; Aile, Okul İklimi Değerlendirmeleri, Güven ve Vatandaşlık Tutumları değişkenleri tarafından yordanan bağımlı aracı içsel değişkendir. Katılım değişkeni, Bireysel Özellikler tarafından yordanan bağımlı aracı içsel değişkendir.

IV.7.1.3.1.1. Türkiye'de Yaşayan Üniversiteli Türk Gençleri İçin Birinci Alternatif Yapısal Modele İlişkin Bulgular

Şekil 49'da Türkiye'de Yaşayan Üniversiteli Türk Gençleri İçin Birinci Alternatif Yapısal Modele İlişkin değişkenler arası ilişkiler verilmiştir.

Şekil 49. Türkiye'de Yaşayan Üniversiteli Türk Gençleri İçin Birinci Alternatif Yapısal Modele İlişkin değişkenler arası ilişkiler

Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımına etki eden etkenlerin belirlenmesine yönelik birinci alternatif yapısal modele ilişkin uyum indeksleri Tablo 177’de verilmiştir.

Tablo 177. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençleri için Birinci Alternatif Yapısal Modele İlişkin Uyum İndeksleri

Değişkenler Arası İlişkiler	β katsayısı	t değeri
Aile → Bireysel Özellikler	0.26	2.16
Okul İklimi Değerlendirmeleri → Bireysel Özellikler	0.35	3.24
Vatandaşlık Tutumları → Bireysel Özellikler	0.37	3.88
Güven → Bireysel Özellikler	-0.10	-1.67
Bireysel Özellikler → Katılım	0.82	5.40
Uyum İndeksleri		
χ²		831.32
df		264
P değeri		0.00
RMSEA		0.08
GFI		0.83
AGFI		0.79
NFI		0.61
NNFI		0.66
CFI		0.70

Tablo 177’deki Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençleri için birinci alternatif yapısal modele ilişkin uyum indeksleri incelendiğinde, $\chi^2_{(264)} = 831.32$, $\chi^2/sd = 3.14$, RMSEA= 0.08, GFI= 0.83, AGFI=0.79, NFI=0.61, NNFI=0.66, CFI=0.70 olduğu görülmüştür.

Analiz sonuçları incelendiğinde, χ^2 ve serbestlik derecesi oranının 3 civarına olduğu görülmektedir. Şimşek (2007), χ^2 değerinin serbestlik derecesine (df) oranın iki veya altında olmasının modelin iyi bir model olduğunu, iki ile beş arasında olmasının ise modelin kabul edilebilir bir

uyum iyiliğine sahip olduğunu gösterdiğini belirtmiştir. RMSEA değerinin 0.08 olduğu görülmektedir. Kline (2005), RMSEA değerinin 0.08'e kadar iyi bir uyum iyiliği gösterdiğini, 0.10'a kadar da kabul edilebileceğini belirtmiştir. GFI, AGFI, NFI, NNFI ve CFI değerlerinin 0.90'ın altında olduğu görülmüştür. Bu durumda, modele ait uyum indeksleri incelendiğinde, χ^2/sd oranı ve RMSEA değeri dışındaki uyum indekslerinin kabul değeri koşulunu karşılamadığı görülmüştür.

Yapılar arasındaki ilişkileri gösteren β katsayılarına bakıldığında, Aile ile Bireysel Özellikler ($\beta = 0.26$; $t = 2.16$; $p < 0.05$), Okul İklimi Değerlendirmeleri ile Bireysel Özellikler ($\beta = 0.35$; $t = 3.24$; $p < 0.05$), Vatandaşlık Tutumları ile Bireysel Özellikler ($\beta = 0.37$; $t = 3.88$; $p < 0.05$), Güven ile Bireysel Özellikler ($\beta = -0.10$; $t = -1.67$; $p > 0.05$), Bireysel Özellikler ile Katılım ($\beta = 0.82$; $t = 5.40$; $p < 0.05$) olduğu görülmektedir.

Güven ile Bireysel Özellikler ($t = -1.67 < 1.96$), örtük değişkenleri arasındaki t değerinin anlamlı çıkmaması ve uyum indekslerinin çoğunun kabul değeri koşulunu karşılamaması nedeniyle öngörülen bu model doğrulanmamaktadır.

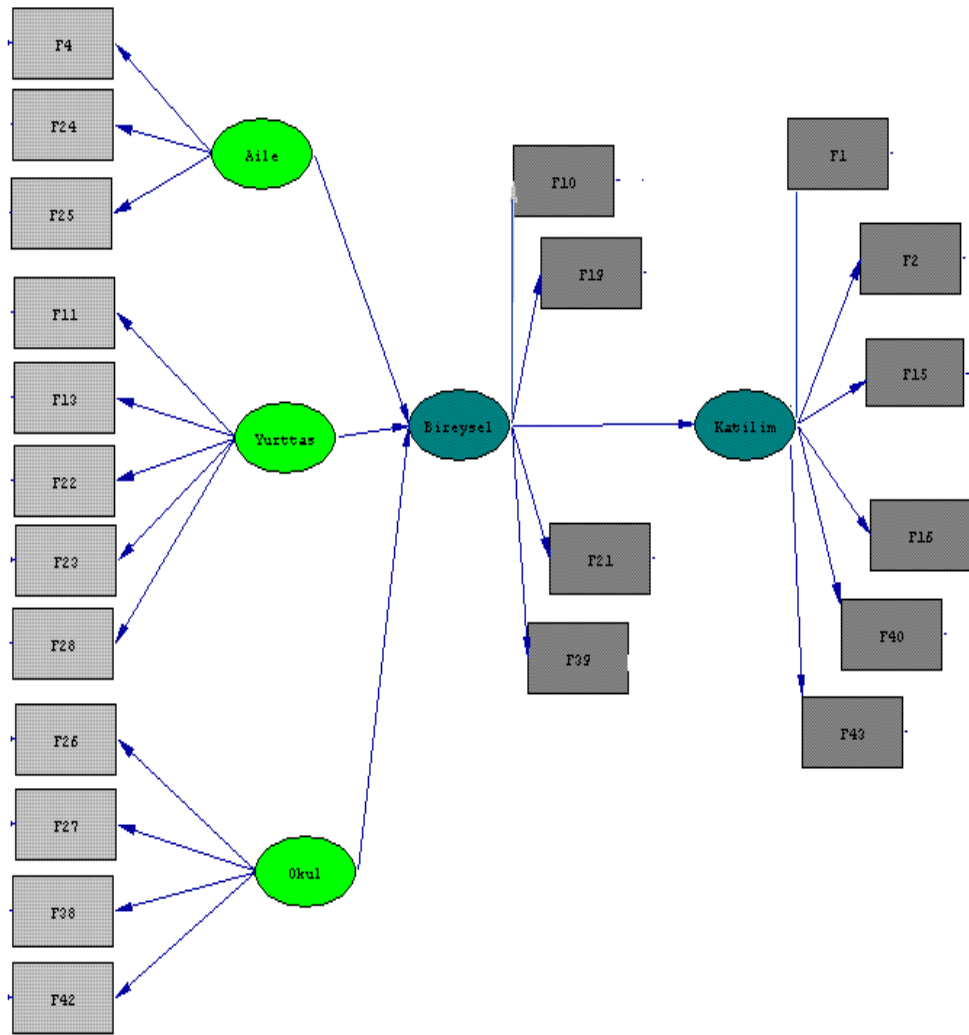
IV.7.1.3.2. Temel Model

Yukarıda test edilen alternatif modelde Güven ile ilişkileri test edilen alt boyutlarının (Siyasal kurumlara güven, Siyaset dışı kurumlara güven ve Sosyal kurumlara güven) alternatif modelde anlamlı t değeri vermedikleri belirlenmiştir. Bu nedenle, temel modelde bu değişken çıkartılarak, Aile, Okul, Vatandaşlık ve Bireysel Özellikler değişkenlerinin Katılım ile ilişkileri incelenmiştir.

Alanyazına dayanan bilgiler ışığında bu 5 değişkeni birlikte ele alan bir model geliştirilmiş ve bu model Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençleri için test edilmiştir.

Şekil 50'de doğruluğu test edilecek olan temel yapısal modeldeki değişkenler arası ilişkiler gösterilmektedir.

Şekil 50. Temel Yapısal Modeldeki Değişkenler Arası İlişkiler

Şekil 50'de görüldüğü gibi, temel modelde beş örtük değişken tanımlanmıştır. Bunlar, Aile, Okul İklimi Değerlendirmeleri, Vatandaşlık Tutumları, Bireysel Özellikler ve Katılım değişkenleridir.

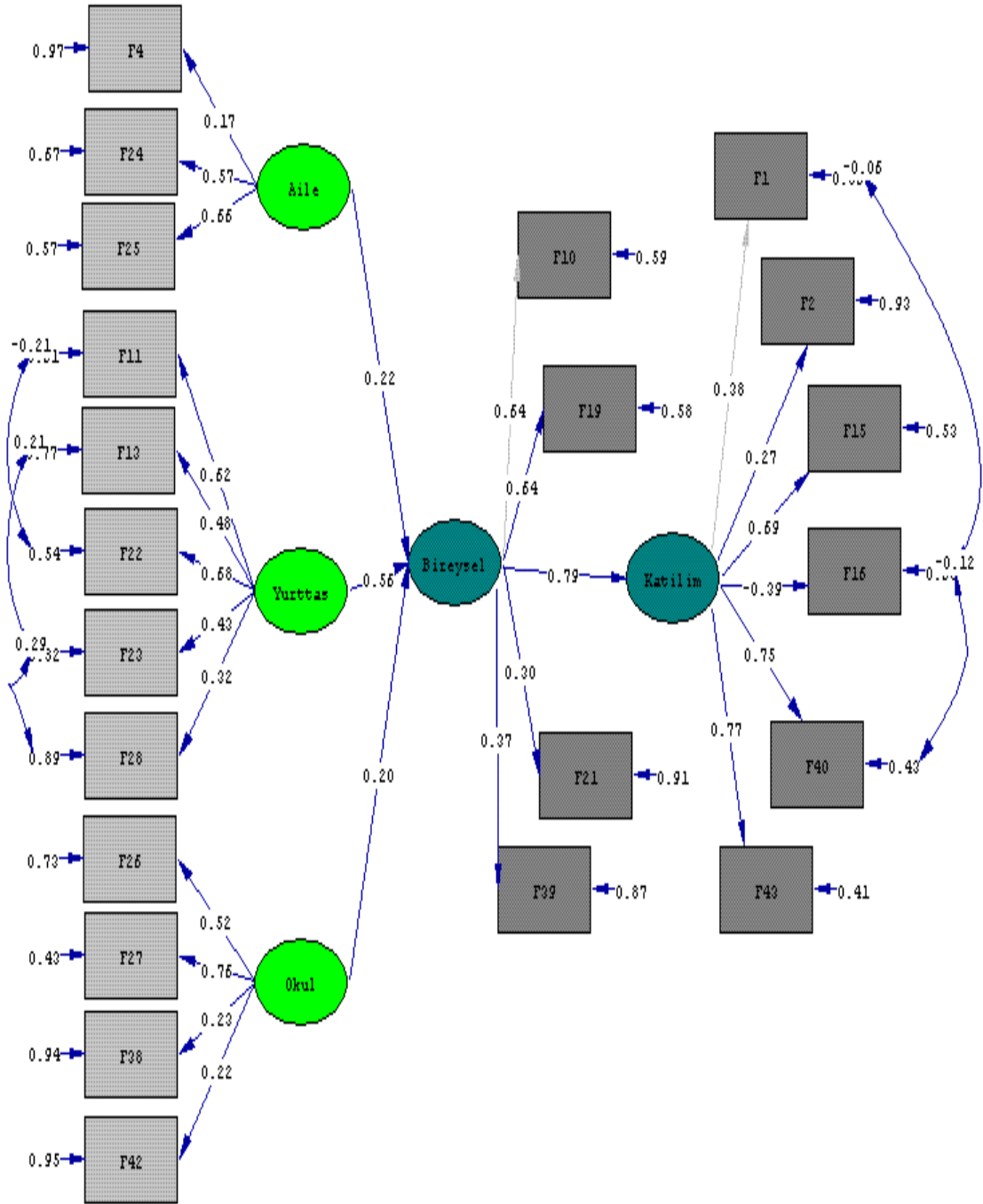
Bu modelde, Aile, Okul İklimi Değerlendirmeleri, Vatandaşlık Tutumları ve Bireysel Özellikler bağımsız dışsal değişkenlerdir. Bireysel Özellikler; Aile, Okul İklimi Değerlendirmeleri, ve Vatandaşlık Tutumları değişkenleri tarafından yordanan bağımlı aracı içsel değişkendir. Katılım değişkeni, Bireysel Özellikler tarafından yordanan bağımlı aracı içsel değişkendir.

IV.7.1.3.2.1. Türkiye’de Yaşayan Üniversiteli Türk Gençleri İçin Temel Modele İlişkin Bulgular

Şekil 51’de Türkiye’de Yaşayan Üniversiteli Türk Gençleri İçin Birinci Alternatif Yapısal Modele İlişkin değişkenler arası ilişkiler verilmiştir.

Şekil 51. Türkiye’de Yaşayan Üniversiteli Türk Gençleri İçin Temel Modele İlişkin değişkenler arası ilişkiler

Chi-Square=491.44, df=195, P-value=0.00000, RMSEA=0.068

Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımına etki eden etkenlerin belirlenmesine yönelik birinci alternatif yapısal modele ilişkin uyum indeksleri Tablo 178’de verilmiştir.

Tablo 178. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençleri için Temel Modele İlişkin Uyum İndeksleri

Değişkenler Arası İlişkiler	β katsayısı	t değeri
Aile → Bireysel Özellikler	0.22	1.99
Okul İklimi Değerlendirmeleri → Bireysel Özellikler	0.20	2.01
Vatandaşlık Tutumları → Bireysel Özellikler	0.56	5.31
Bireysel Özellikler → Katılım	0.79	5.40
Uyum İndeksleri		
χ²		491.44
df		195
P değeri		0.00
RMSEA		0.068
GFI		0.88
AGFI		0.89
NFI		0.83
NNFI		0.82
CFI		0.86

Tablo 178’deki Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençleri için temel modele ilişkin uyum indeksleri incelendiğinde, $\chi^2_{(195)} = 491.44$, $\chi^2/sd = 2.52$, RMSEA = 0.068, RMR = 0.64, GFI = 0.88, AGFI = 0.84, NFI = 0.73, NNFI = 0.78, CFI = 0.81 olduğu görülmüştür.

Analiz sonuçları incelendiğinde, χ^2 ve serbestlik derecesi oranının 2.5 civarına olduğu görülmektedir. Şimşek (2007), χ^2 değerinin serbestlik derecesine (df) oranın iki veya altında olmasının modelin iyi bir model olduğunu, iki ile beş arasında olmasının ise modelin kabul edilebilir bir uyum iyiliğine sahip olduğunu gösterdiğini belirtmiştir. RMSEA değerinin 0.068 olduğu görülmektedir. Kline (2005), RMSEA değerinin 0.08’e kadar iyi bir uyum iyiliği gösterdiğini, 0.10’a kadar da kabul edilebileceğini

belirtmiştir. GFI ve AGFI değerinin bir miktar altınsa olduğu (0.88, 0.89) NFI ve NNFI değerinin 0.82 ve 0.83 olduğu ve CFI değerlerinin 0.86 olduğu görülmüştür. Uyum indeksleri incelendiğinde, NFI ve NNFI değerlerinin bir miktar düşük olduğu görülmesine karşın, modele ait uyum indekslerine genel olarak bakıldığında başta χ^2/sd oranı olmak üzere çoğu uyum indeksinin kabul değeri koşullarını karşıladığı görülmüştür.

Yapılar arasındaki ilişkileri gösteren β katsayılarına bakıldığında, Aile ile Bireysel Özellikler ($\beta = 0.22$; $t = 1.99$, $p < 0.05$), Okul İklimi Değerlendirmeleri ile Bireysel Özellikler ($\beta = 0.20$; $t = 2.01$; $p < 0.05$), Vatandaşlık Tutumları ile Bireysel Özellikler ($\beta = 0.56$; $t = 5.31$; $p < 0.05$), Bireysel Özellikler ile Katılım ($\beta = 0.79$; $t = 5.407$; $p < 0.05$) olduğu görülmektedir.

Yapılar arasındaki ilişkileri gösteren β katsayılarına bakıldığında, Aile ile Bireysel Özellikler, Okul İklimi Değerlendirmeleri ile Bireysel Özellikler, Vatandaşlık Tutumları ile Bireysel Özellikler ve Bireysel Özellikler ile Katılım arasındaki β katsayılarının anlamlı olduğu Tablo 176'da görülmektedir. Aile, Okul İklimi Değerlendirmeleri ve Vatandaşlık Tutumları Bireysel özellikleri olumlu yönde; Bireysel Özellikler de Katılımı olumlu yönde etkilemektedir. Örtük değişkenler arasındaki ilişkilerde elde edilen t değerlerinin, manidar olduğu gözlenmiştir. Bu çerçevede Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençleri için tanımlanan temel yapısal modelin doğrulandığı ifade edilebilir.

IV.7.1.4. Korelasyon Analizi ile İlgili Bulgular

Türkiye'de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Aile, Okul İklimi Değerlendirmeleri, Vatandaşlık Tutumları, Bireysel Özellikler ve Katılım toplam puanları arasındaki korelasyonlar hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 179'da verilmiştir.

Tablo 179. Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Aile, Okul İklimi Değerlendirmeleri, Vatandaşlık Tutumları, Bireysel Özellikler ve Katılım toplam puanları arasındaki korelasyonlar

	Katılım	Aile	Okul İklimi Değerlendirmeleri	Vatandaşlık Tutumları
Aile	.40**			
Okul İklimi	.41**	.27**		
Vatandaşlık Tutumları	.28**	.28**	.28**	
Bireysel Özellikler	.42**	.26**	.30**	.48**

** p< 0.01

Tablo 177’deki korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde, Türkiye’de yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin Bireysel Özellikler toplam puanı ile Aile ($r=0.26$; $p<0.01$), Okul İklimi Değerlendirmeleri ($r=-0.30$; $p<0.01$) ve Vatandaşlık Tutumları toplam puanları arasında; Katılım ile Aile ($r=-0.40$; $p<0.01$), Okul İklimi Değerlendirmeleri ($r=-0.41$; $p<0.01$), Vatandaşlık Tutumları ($r=-0.28$; $p<0.01$) ve Bireysel Özellikler toplam puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Bu durumda, ailenin, Okul İklimi Değerlendirmelerinin ve vatandaşlık tutumlarının Bireysel özelliklere etki ettiği ve bu özelliklerin tamamının da katılıma etki ettiği söylenebilir.

IV.7.2. Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin katılımlarının yordanması

Almanya örnekleminde elde edilen veriler örneklemin sınırlılığından dolayı Yapısal Eşitlik Modeli ile analiz edilememiştir. Bu nedenle, yapılan çalışmalar sonucunda geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmış Almanca olarak hazırlanmış ön çalışması yapılmış 223 maddeden oluşan ölçekten elde edilen verilere Regresyon analizi uygulanmıştır.

Almanya’da elde edilen veriler için; Siyasal ve Toplumsal Katılım’ın göstergesi olarak ele alınan, AİLEDE KARARLARA KATILIM (Sosyal İlişkilerdeki Kararlar, Günlük Yaşamdaki Kararlar, Geleceğe İlişkin

Eğitimsel Kararlar), Güven (Siyasal Kurumlara Güven, Siyaset Dışı Kurumlara Güven, Sosyal Kurumlara Güven), Vatandaşlık Davranışları (Vatandaşlık Davranışı Eylem Yetkinliği, Siyasal Konularda Sesini Duyurmak, Siyasal Bilgilerin Eleştirel Tüketimi), Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar (Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği, Toplumsal Sorumluluk, Hükümete Destek), Katılım Beklentisi (Siyasal Katılım Beklentisi, Toplumsal Konulara Katılım Beklentileri), Özel İlgi Gruplarına Destek (Toplumsal İlgi Gruplarına Destek, Siyasal İlgi Gruplarına Destek), Siyasal Etkinlik (Siyasal etkinlik Algısı, Ülke Vaatlerine Güven -Ülkeye Güven-, Sosyal Adaletle İlgili Öfke), Vatandaşlık Türleri (Adalet Yönelimli Vatandaş, Kişisel Olarak Sorumlu Vatandaş), Anababaların Toplumsal Katılımı, Başkaları ile Siyasal İletişim (Ana Babayla Siyasal İletişim, Öğretmenlerle Siyasal İletişim, Arkadaşlarla Siyasal İletişim), Değerler (Din, Başkalarına ve Çevreye Yardım, İş Güvencesi), Kişisel İnançlar (Gelecek Kaygısı, İnsanlara Güven), Medya (Genel Medya Tüketimi, Medya Türlerinin Yararlılığı, Medyanın Güvenilirliği), Okul İklimi (Açık Sınıf İklimi, Okulu Sahiplenme, Okulda Toplumsal Çözümleme, Duyarlı Bir Topluluk Olarak Sınıf), Okul Deneyimi, Siyasal Bilgi, Genel Özyeterlik, Cinsiyet, Aylık Gelir, Kardeş Sayısı, Anne ve Babanın öğrenim düzeyi Anne ve Babanın iş durumu, Anne ve Babanın partilere üyelik durumu, Anne ve Babanın siyasi görüş durumu, Anne ve Babanın Dindarlık düzeyi gibi alanyazında katılımın yordayıcıları olarak kabul edilen ve bunların arasındaki ilişkinin doğasını belirlemek amacıyla Çoklu Hiyerarşik Regresyon analizi yapılmıştır.

Faktör analizi sonucu Katılım alt ölçeğinin “Toplumsal Katılım” ve “Kişisel Siyasal Hedefler” boyutları belirlenmişti. Regresyon analizine her boyut teker teker bağımlı değişken olarak girilmiştir.

IV.7.2.1. Toplumsal Katılım

İlk aşamada regresyon analizine bağımsız değişken olarak konulan Ailede Kararlara Katılım (Sosyal İlişkilerdeki Kararlar, Günlük Yaşamdaki Kararlar, Geleceğe İlişkin Eğitimsel Kararlar), Anababaların Toplumsal Katılımı, Ana Babayla Siyasal İletişim, Aylık Gelir, Kardeş Sayısı, Anne ve

Babanın öğrenim düzeyi, Anne ve Babanın iş durumu, anne ve babanın partilere üyelik durumu, Anne ve Babanın siyasal görüş durumu, Anne ve Babanın Dindarlık düzeyi değişkenleri, Toplumsal Katılım varyansının yüzde 13,3'ünü anlamlı olarak açıklamıştır (F (124, 17) = 2.11; P < .011).

İkinci aşamada regresyon analizine birinci aşamadakilerin yanı sıra bağımsız değişken olarak, Medya (Genel Medya Tüketimi, Medya Türlerinin Yararlılığı, Medyanın Güvenilirliği) değişkenleri Toplumsal Katılım varyansını anlamlı olarak açıklamamıştır (F (124, 3) = 1.20; P < .315).

Üçüncü aşamada regresyon analizine ilk iki aşamada konuların yanı sıra bağımsız değişken olarak, Başkaları İle Siyasal İletişim (Öğretmenlerle Siyasal İletişim, Arkadaşlarla Siyasal İletişim), Okul İklimi (Açık Sınıf İklimi, Okulu Sahiplenme, Okulda Toplumsal Çözümleme, Duyarlı Bir Topluluk Olarak Sınıf), Okul Deneyimi değişkenleri, Toplumsal Katılım varyansını anlamlı olarak açıklamamıştır (F (124, 7) = 1.43; P < .201).

Dördüncü aşamada regresyon analizine ilk üç aşamada konuların yanı sıra bağımsız değişken olarak, Güven (Siyasal Kurumlara Güven, Siyaset Dışı Kurumlara Güven, Sosyal Kurumlara Güven), Vatandaşlık Davranışları (Vatandaşlık Davranışı Eylem Yetkinliği, Siyasal Konularda Sesini Duyurmak, Siyasal Bilgilerin Eleştirel Tüketimi), Seçilmiş Yetkililer Ve Hükümete Karşı Tutumlar (Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği, Toplumsal Sorumluluk, Hükümete Destek), Katılım Beklentisi (Siyasal Katılım Beklentisi, Toplumsal Konulara Katılım Beklentileri), Özel İlgi Gruplarına Destek (Toplumsal İlgi Gruplarına Destek, Siyasal İlgi Gruplarına Destek), Siyasal Yetkinlik (Siyasal Etkinlik Algısı, Ülke Vaatlerine Güven -Ülkeye Güven-, Sosyal Adaletle İlgili Öfke), Vatandaşlık Türleri (Adalet Yönelimli Vatandaş, Kişisel Olarak Sorumlu Vatandaş), Değerler (Din, Başkalarına ve Çevreye Yardım, İş Güvencesi), Kişisel İnançlar (Gelecek Kaygısı, İnsanlara Güven), Siyasal Bilgi, Genel Özyeterlik, Cinsiyet, Siyasal Görüş, Dindarlık değişkenleri Toplumsal Katılım varyansının yüzde 54.7'sini açıklamıştır (F (124, 29) = 3.81; P < .000).

Tablo 180. Toplumsal Katılım Değişkeni İçin Regresyon Analiz Sonuçları

	Standart hata	β	R ²
			.547
Kardeş Sayısı	.147	.092	
Anne Öğrenim	.128	-.149	
Baba öğrenim	.154	.009	
Annenin İşi	.089	.004	
Babanın İşi	.101	-.121	
Aylık Ortalama Gelir	.154	-.073	
Annenin Parti Üyeliği	.802	.157	
Babanın Parti Üyeliği	.509	.089	
Annenin Siyasal Görüşü	.164	.148	
Babanın Siyasal Görüşü	.138	.108	
Annenin Dindarlık Düzeyi	.115	-.271	
Babanın Dindarlık Düzeyi	.106	-.100	
Sosyal İlişkilerdeki Kararlara Katılma	.065	.070	
Günlük Yaşamdaki Kararlara Katılma	.118	.041	
Geleceğe İlişkin Kararlara Katılma	.132	-.153	
Anababanın Toplumsal Katılımı	.057	.094	
Anababayla Siyasal İletişim	.084	-.128	
Genel Medya Tüketimi	.079	.028	
Medya Türlerinin Yararlılığı	.077	.085	
Medyanın Güvenilirliği	.058	.134	
Öğretmenlerle Siyasal İletişim	.057	-.087	
Arkadaşlarla Siyasal İletişim	.037	.087	
Açık Sınıf İklimi	.068	-.115	
Okulu Sahiplenme	.049	-.063	
Okulda Toplumsal Çözümleme	.050	.224*	
Duyarlı Bir Topluluk Olarak Sınıf	.036	-.188	
Okul Deneyimi	.172	-.142	
Cinsiyet	.345	.087	
Siyasal Görüş	.136	-.185	
Dindarlık Düzeyi	.099	.236	
Siyasal Kurumlara Güven	.076	.212	
Siyaset Dışı Kurumlara Güven	.115	-.089	
Sosyal Kurumlara Güven	.107	-.169	
Vatandaşlık Davranışı Eylem Yetkinliği	.038	.163	
Siyasal Konularda Sesini Duyurmak	.116	-.056	
Siyasal Bilgilerin Eleştirel Tüketimi	.094	.100	
Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği	.059	-.081	
Toplumsal Sorumluluk	.072	.102	
Hükümete Destek	.082	-.193	
Siyasal Katılım Beklentisi	.073	.121	
Toplumsal Konulara Katılım Beklentisi	.067	.605**	
Toplumsal İlgili Gruplarına Destek	.112	-.040	
Siyasal İlgili Gruplarına Destek	.104	.017	
Siyasal etkinlik Algısı	.081	-.162	
Ülkeye Güven	.049	.189*	
Sosyal Adaletle İlgili Öfke	.076	.052	
Adalet Yönelimli Vatandaş	.099	-.035	
Kişisel Olarak Sorumlu Vatandaş	.066	.152	
Din	.083	-.075	
Başkalarına ve Çevreye Yardım	.056	-.166	
İş Güvencesi	.067	.085	
Gelecek Kaygısı	.051	-.294**	
İnsanlara Güven	.094	.217*	
Genel Özyeterlik Algısı	.031	.227*	
Siyasal Bilgi Düzeyi	.065	.077	

** 0.01 düzeyinde anlamlılık * 0.05 düzeyinde anlamlılık

Tabloda da görüldüğü gibi, Toplumsal Katılımla; “Okulda Toplumsal Çözümleme” ($t=2.187$, $P < .032$), “Ülkeye Güven” ($t=2.109$, $P < .039$), “İnsanlara Güven” ($t=2.123$, $P < .037$), “Toplumsal Konulara Katılım Beklentisi” ($t=4.761$, $P < .000$) ve “Genel Özyeterlik Algısı” ($t=2.526$, $P < .014$) değişkenleri arasında olumlu; “Gelecek Kaygısı” ($t=-2.825$, $P < .006$) değişkeni arasında olumsuz olarak ilişki bulunmuştur.

Buna göre, insanlara ve ülkeye güven düzeyi, genel özyeterlik algısı yüksek olanların, gelecek kaygısı yaşamayanların, okul yaşantılarında toplumsal konularda çalışma yapanların ve gelecekte toplumsal konularda çalışmalar yapmak isteyen kişilerin toplumsal katılımlarının yüksek olduğu söylenebilir.

IV.7.2.2. Kişisel Siyasal Hedefler

İlk aşamada regresyon analizine bağımsız değişken olarak konulan Ailede Kararlara Katılım (Sosyal İlişkilerdeki Kararlar, Günlük Yaşamdaki Kararlar, Geleceğe İlişkin Eğitimsel Kararlar), Anababaların Toplumsal Katılımı, Ana Babayla Siyasal İletişim, Aylık Gelir, Kardeş Sayısı, Anne ve Babanın öğrenim düzeyi Anne ve Babanın iş durumu, anne ve babanın partilere üyelik durumu, Anne ve Babanın siyasal görüş durumu, Anne ve Babanın Dindarlık düzeyi değişkenleri, Kişisel Siyasal Hedefler varyansının yüzde 9.4’ünü açıklamıştır ($F(124, 17) = 1.75$; $P < .044$).

İkinci aşamada regresyon analizine birinci aşamada konulanların yanı sıra bağımsız değişken olarak, Medya (Genel Medya Tüketimi, Medya Türlerinin Yararlılığı, Medyanın Güvenilirliği) değişkenleri Kişisel Siyasal Hedefler varyansını anlamlı olarak açıklamamıştır ($F(124, 3) = 1.51$; $P < .215$).

Üçüncü aşamada regresyon analizine ilk iki aşamada konulanların yanı sıra bağımsız değişken olarak, Başkaları İle Siyasal İletişim (Öğretmenlerle Siyasal İletişim, Arkadaşlarla Siyasal İletişim), Okul İklimi (Açık Sınıf İklimi, Okulu Sahiplenme, Okulda Toplumsal Çözümleme, Duyarlı Bir Topluluk Olarak Sınıf), Okul Deneyimi değişkenleri, Kişisel

Siyasal Hedefler varyansının yüzde 25.4'ünü anlamlı olarak açıklamıştır (F (124, 7) = 3.906; P < .001).

Dördüncü aşamada regresyon analizine önceki aşamalarda konulanların yanı sıra bağımsız değişken olarak, Güven (Siyasal Kurumlara Güven, Siyaset Dışı Kurumlara Güven, Sosyal Kurumlara Güven), Vatandaşlık Davranışları (Vatandaşlık Davranışı Eylem Yetkinliği, Siyasal Konularda Sesini Duyurmak, Siyasal Bilgilerin Eleştirel Tüketimi), Seçilmiş Yetkililer ve Hükümete Karşı Tutumlar (Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği, Toplumsal Sorumluluk, Hükümete Destek), Katılım Beklentisi (Siyasal Katılım Beklentisi, Toplumsal Konulara Katılım Beklentileri), Özel İlgi Gruplarına Destek (Toplumsal İlgi Gruplarına Destek, Siyasal İlgi Gruplarına Destek), Siyasal Yetkinlik (Siyasal Etkinlik Algısı, Ülke Vaatlerine Güven-Ülkeye Güven-, Sosyal Adaletle İlgili Öfke), Vatandaşlık Türleri (Adalet Yönelimli Vatandaş, Kişisel Olarak Sorumlu Vatandaş), Değerler (Din, Başkalarına ve Çevreye Yardım, İş Güvencesi), Kişisel İnançlar (Gelecek Kaygısı, İnsanlara Güven), Siyasal Bilgi, Genel Özyeterlik, Cinsiyet, Siyasal Görüş, Dindarlık değişkenleri Kişisel Siyasal Hedefler varyansının yüzde 43.9'unu açıklamıştır (F (124, 29) = 2.091; P < .007).

Tablo 181. Kişisel Siyasal Hedefler Değişkeni İçin Regresyon Analiz Sonuçları

	Standart hata	β	R ²
			.439
Kardeş Sayısı	.551	-.096	
Anne Öğrenim	.479	.050	
Baba öğrenim	.577	-.053	
Annenin İşi	.336	.126	
Babanın İşi	.378	.169	
Aylık Ortalama Gelir	.579	.080	
Annenin Parti Üyeliği	3.011	-.081	
Babanın Parti Üyeliği	1.910	-.022	
Annenin Siyasal Görüşü	.614	.503**	
Babanın Siyasal Görüşü	.518	-.125	
Annenin Dindarlık Düzeyi	.433	-.079	
Babanın Dindarlık Düzeyi	.398	.012	
Sosyal İlişkilerdeki Kararlara Katılma	.244	-.012	
Günlük Yaşamdaki Kararlara Katılma	.445	-.013	
Geleceğe İlişkin Kararlara Katılma	.497	.025	
Anababanın Toplumsal Katılımı	.215	.116	
Anababayla Siyasal İletişim	.314	-.097	
Genel Medya Tüketimi	.295	.046	
Medya Türlerinin Yararlılığı	.290	.106	
Medyanın Güvenilirliği	.219	-.168	
Öğretmenlerle Siyasal İletişim	.215	.235*	
Arkadaşlarla Siyasal İletişim	.139	.151	
Açık Sınıf İklimi	.254	.022	
Okulu Sahiplenme	.184	-.199	
Okulda Toplumsal Çözümleme	.188	-.073	
Duyarlı Bir Topluluk Olarak Sınıf	.136	.244*	
Okul Deneyimi	.645	-.010	
Cinsiyet	1.294	-.054	
Siyasal Görüş	.509	-.212	
Dindarlık Düzeyi	.371	-.093	
Siyasal Kurumlara Güven	.287	-.184	
Siyaset Dışı Kurumlara Güven	.430	-.155	
Sosyal Kurumlara Güven	.400	.189	
Vatandaşlık Davranışı Eylem Yetkinliği	.143	.034	
Siyasal Konularda Sesini Duyurmak	.437	.030	
Siyasal Bilgilerin Eleştirel Tüketimi	.353	-.167	
Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği	.222	.261*	
Toplumsal Sorumluluk	.270	.052	
Hükümete Destek	.308	-.031	
Siyasal Katılım Beklentisi	.273	.021	
Toplumsal Konulara Katılım Beklentisi	.253	.072	
Toplumsal İlgili Gruplarına Destek	.419	-.051	
Siyasal İlgili Gruplarına Destek	.389	.193	
Siyasal etkinlik Algısı	.304	.315**	
Ülkeye Güven	.183	-.133	
Sosyal Adaletle İlgili Öfke	.286	.117	
Adalet Yönelimli Vatandaş	.371	.165	
Kişisel Olarak Sorumlu Vatandaş	.247	.383*	
Din	.311	.063	
Başkalarına ve Çevreye Yardım	.211	.050	
İş Güvencesi	.250	.161	
Gelecek Kaygısı	.193	.151	
İnsanlara Güven	.354	.029	
Genel Özyeterlik Algısı	.117	.123	
Siyasal Bilgi Düzeyi	.244	-.060	

** 0.01 düzeyinde anlamlılık * 0.05 düzeyinde anlamlılık

Tabloda da görüldüğü gibi, Kişisel Siyasal Hedeflerle; “Annenin Siyasal Görüşü” ($t=2.794$, $P < .007$), “Seçilmiş Yetkililerin Güvenilirliği” ($t=2.332$, $P < .023$), “Öğretmenlerle Siyasal İletişim” ($t=1.981$, $P < .050$), “Duyarlı Bir Topluluk Olarak Sınıf” ($t=1.960$, $P < .053$), “Siyasal etkinlik Algısı” ($t=2.697$, $P < .009$) ve “Kişisel Olarak Sorumlu Vatandaş” ($t=2.114$, $P < .038$) değişkenleri arasında olumlu olarak ilişki bulunmuştur.

Buna göre, annelerinin siyasal görüşü sağda olanlara göre solda olanların, milletvekili, belediye başkanı vb seçilmiş yetkilileri güvenilir bulanların, kendilerini sorumlu bir vatandaş gibi algılayanların, öğrenim gördükleri okullarda öğretmenleri ile siyasal iletişimi yüksek olanların, öğrenim gördükleri okullardaki sınıflarında açık sınıf ikliminin olduğunu belirtenlerin ve kendilerini siyasal açıdan etkin olarak değerlendirenlerin kişisel siyasal hedeflerinin olduğu söylenebilir.

IV.8. Almanya’da Yaşayan ve Siyasal ve Toplumsal Katılım Açılırlarından Öne Çıkmış Kişilerle Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Veriler

Almanya’da siyasal ve toplumsal katılıma etki eden etkenleri belirleyebilmek için hazırlanan ölçeğin yanı sıra Almanya’da siyasal ve toplumsal açılardan öne çıkmış kişilerle görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde bu kişilere, demografik bilgiler ve alanyazında siyasal ve toplumsal katılımının yordayıcıları olarak değerlendirilen etkenlerle ilgili sorular sorulmuştur.

IV.8.1. Görüşme yapılan kişilerin demografik bilgileri:

- Görüşme yapılan 11 kişiden 4’ü kadın, 7’si erkektir; 7’si 50’li yaşlarda, 3’ü 30’lu yaşlarda 1’i 25’li yaşlarda bulunmaktadır;
- Bir kişi Avrupa Parlamentosu’nda milletvekili, bir kişi Eyalet Hükümetlerinin birinde Devlet Bakan Yardımcısı, bir kişi Eyalet Parlamentosunda milletvekili, beş kişi Belediye Meclis Üyesi, iki kişi

Türklerin örgütlendiği göçmen derneği başkanı, bir kişi de Almanya'daki Türk İşadamları Derneği Genel Sekreteri olarak görev yapmaktadır.

- Görüşme yapılanların hepsi üniversite öğrenimi görmüştür. Üniversite öğrenimlerini; üç kişi Türkiye'de, sekiz kişi Almanya'da tamamlamıştır.
- Görüşülen kişilerin tümü 20 ile 48 yıl göç sürecini yaşamış, kendilerini göçmen olarak tanımlayan ve Almanya'da yaşamakta olan kişilerdir.
- Görüşülen kişilerin 3'ü babasının üniversite mezunu, biri lise mezunu, 2'si ortaokul mezunu, 3'ü ilkokul mezunu, 2'si okur-yazar olduğunu; annelerinin birinin üniversite, 3'ünün lise, 5'inin ilkokul öğrenimi gördüğünü, 2'sinin öğrenimi bulunmadığını belirtmişlerdir.
- Babalarının mesleklerini; biri diş doktoru, biri tercüman, 2'si çiftçi, 2'si esnaf diğerleri ise işçi olduğunu; annelerinin sadece 2'si işçi, diğerleri ev hanımı olduğunu ifade etmişlerdir.
- Katılımcılar ailelerinin gelir düzeyini, birisi üst, 4'ü orta ve 6'sı da alt gelir düzeyinde tanımlamışlardır.
- Kardeş sayıları, birinin 2, dördünün 3, birinin 4, ikisinin 6, ikisinin 7 ve birinin de 9'dur.
- Siyasal ve toplumsal katılım açısından aileleri, ikisi dışında siyasal veya toplumsal olarak etkin katılım gösteren kişiler olarak tanımlanmıştır.
- Annelerinin hiç birinin bir siyasal partiye üye olmadığını, dört kişinin ise babalarının parti üyesi olduklarını belirtmişlerdir.

IV.8.2. Büyüdükleri ailede kararlara katılıp katılmadıkları:

- Almanya'da siyasal ve toplumsal açıdan öne çıkmış kişilerle yapılan görüşmelerde, görüşülenlerin çoğunluğu (11 kişinin 8'i) büyüdükleri ailelerde kararlara katılımlarının teşvik edildiğini belirtmişlerdir:

“Evde fikrimize önem verilirdi ve siyasal konular sıklıkla konuşulurdu.” (Kadın, 25 yaş, Belediye Meclis Üyesi),

“Beşinci sınıftan itibaren köydeki gündelik işler için yapılan iş bölümünde fikrim alınırdı. Daha sonra okuyup okumak istemediğim konusunda fikrim alındı. Kasabada yaşamaya başladıktan sonra fikrime daha önem verilir oldu.” (Erkek, 50 Yaş, Dernek Başkanı),

“Ben ortaokulu okurken babam fikrime önem verirdi, ne düşünüyüğümü sorardı.” (Erkek, 55 yaş, Avrupa Parlamentosu Milletvekili Adayı, İl Genel Meclis Üyesi)

“Pazar günleri hep beraber kahvaltı yapardık ve o sırada tüm kararlar ve sorunlar konuşulur, tartışılırdı. Bizim de fikirlerimiz alınırdı.” (Erkek, 50 Yaş, Devlet Bakan Yardımcısı-Yedek, Belediye Meclis Üyesi)

“Hatta kendi kararlarımı her zaman kendi kendime verebildiğimi söyleyebilirim. Ortak kararlar konusunda da fikrim alınırdı. Bir yere gidileceği zaman, bir şey alınacağı zaman hep beraber konuşurduk.” (Kadın, 56 Yaş, Avrupa Parlamentosu Milletvekili),

“Bu babamın çok önem verdiği bir şeydi. Herkesin fikrini çok önemserdi ve dinlerdi. Kendi kararlarımızı vermemizi teşvik ederdi. Tavsiyelerde bulunurdu ama bizim kendi kararımıza da saygı duyardı.” (Erkek, 37 Yaş, Eyalet Parlamentosu Milletvekili Adayı, Belediye Meclis Üyesi),

“Ailemin bana karşı hoşgörüsü çok yüksekti. Fikirlerim alınırdı.” (Erkek, 63 Yaş, Dernek Başkanı).

IV.8.3. Öğrenim gördükleri okullarda öğretmenleri ile siyasal iletişimleri:

- Görüşülen kişilerin Öğretmenleri ile siyasal iletişimleri olumlu ve olumsuz olarak sınıflandırılabilir. Ancak, her iki tutumun da katılmalarını olumlu etkilediğini belirtmişlerdir. Görüşülen kişilerin 7'si öğretmenleri ile olumlu siyasal iletişimleri olduğunu, 2'si olumsuz siyasal iletişimi olduğunu 2'si de öğretmenleri ile ilgili siyasal iletişimlerinin bulunmadığını belirtmişlerdir.

“Öğretmenlerimiz de öğrencileri fikirlerini ifade etmeleri açısından teşvik ederlerdi.” (Kadın, 56 Yaş, Avrupa Parlamentosu Milletvekili),

“Öğretmenlerimin beni bu anlamda engellediğini söyleyemem. Desteklerlerdi.” (Kadın, 30 Yaş, Kadın Derneği Başkanı),

“Öğretmenlerimiz daha çok kavramlar üzerinden (sosyal adalet vs.) konuşarak siyasal partiler hakkında görüş beyan ederlerdi. Öğretmenlerim genellikle solcu insanlardı, ben de öğrenciliğim döneminde onlardan etkilendiğimi söyleyebilirim.” (Erkek, 37 Yaş, Eyalet Parlamentosu Milletvekili Adayı, Belediye Meclis Üyesi),

“İlkokulda kötü bazı olaylarla karşılaştım. Kökenimle ilgili ayrımcılık gördüğümü söyleyebilirim. Bir öğretmenim bir olay sonucunda bana “pis Kürt” diyerek kızmıştı. Kimi zaman bununla ilgili dalga geçilmesine bile maruz kalmışımdır. Öğretmenlerimin rüşvet aldığına da şahit olmuştum. Bu gibi olaylar beni çok rahatsız etmiştir. Bir şeyleri savunma, bir duruş belirleme düşüncemin o dönemde oluştuğunu söyleyebilirim.” (Erkek, 53 Yaş, Eyalet Parlamentosu Milletvekili Adayı, Belediye Meclis Üyesi, Dernek Başkanı),

IV.8.4. Öğrenim gördükleri okullardaki katılım yaşantıları:

- Öğrenim gördükleri okullardaki katılım yaşantıları konularında görüşülen kişiler, genel olarak okul yıllarında da katılımcı olduklarını ve çoğu (11 kişiden 8'i) okul başkanı, öğrenci temsilcisi olduklarını belirtmişlerdir.

“İlk okulda sınıf başkanlığı yaptım. Arkadaşlarım onları iyi temsil edeceğime inanır,bana güvenirlerdi.” (Kadın, 25 yaş, Belediye Meclis Üyesi),

“Lisedeyken halk dansları ekibinin başındaydım. Ayrıca yeşilay grubundaydım okulun.” (Erkek, 50 yaş, Dernek Başkanı),

“Almancamın bir Alman çocuğu kadar iyi olmamasına karşın beşinci sınıftan on üçüncü sınıfa kadar sınıf başkanlığı yaptım.” (Erkek, 50 Yaş, Devlet Bakan Yardımcısı-Yedek, Belediye Meclis Üyesi),

“Ben de genellikle görüşlerimi rahatça ifade ettiğim için okulda öncü bir rolüm vardı öğrenciler arasında. Sınıf temsilciliği yaptım değişik zamanlarda.” (Kadın, 56 Yaş, Avrupa Parlamentosu Milletvekili),

“Öğrenciyken öğrenci temsilciliklerinde görev aldım.Göçmen öğrencilerden sorumlu birimin yöneticiliğini yaptım.” (Erkek, 36 Yaş, İşadamı Derneği Genel Sekreteri),

“Okulda, öğrenci temsilciliklerinde görev aldım.” (Kadın, 30 Yaş, Kadın Derneği Başkanı),

“Lisede iki dönem boyunca öğrenci temsilcileri başkanlığı yaptım. Almanya’da okullarda bu anlamda çok fazla görev vardır. Lise hayatım boyunca hep çeşitli görevlerde bulundum. Bazıları öğretmenlerin tavsiyesiyle, bazen de seçimle işbaşına geldim.”

(Erkek, 37 Yaş, Eyalet Parlamentosu Milletvekili Adayı, Belediye Meclis Üyesi),

“27 Mayıs’ın ilk boykotunu biz Sivas öğretmen okulunda yaptık. Ben öğrenci başkanlığı yaptım. Akbaba adında bir okul gazetemiz vardı, orada yazardım.” (Erkek, 63 Yaş, Dernek Başkanı).

IV.8.5. Şu andaki katılım biçimleri; siyasal katılımı yüksek olanların, toplumsal katılımları; toplumsal katılımı yüksek olanların, siyasal katılım düzeyleri:

- Görüşme yapılan kişilerin tamamı, katılımlarının tek boyutlu olmadığını, daha fazla katılmak için zaman bulamamanın engel olduğunu, siyasal ve toplumsal katılımlarının paralel gittiğini belirtmişlerdir.

“Çok aktif ve kararlı olduğumu söyleyebilirim. Olaylara seyirci kalmak istemeyen ,hatta birebir içinde olarak etkilemeye çalışan biri olduğumu söyleyebilirim.” (Erkek, 55 yaş, Avrupa Parlamentosu Milletvekili Adayı, İl Genel Meclis Üyesi)

“Şimdiki siyasal toplumsal katılımım açısından son derece aktif olduğumu düşünüyorum.” (Erkek, 50 Yaş, Devlet Bakan Yardımcısı-Yedek, Belediye Meclis Üyesi),

“Hep aktif biri oldum diyebilirim.” (Erkek, 63 Yaş, Dernek Başkanı).

IV.8.6. Katılımlarına etki eden etkenleri kendileri nasıl değerlendirmektedir:

- Görüşülen kişilerden beşi ailelerinin, bir kişi de aile ve öğrenim gördüğü okulların katılımlarında etken olduğunu belirtmişlerdir.

“Babam ve ailem çok etkili oldu. İçinde olduğum sol örgüt de bana bu anlayışı kazandırdı.” (Kadın, 55 Yaş Eyalet Parlamentosu Milletvekili),

“Ailenin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Aile içinde politik fikir olması, çocuğa katılım hakkının verilmesi ve belli konuların konuşulması bunun için çok önemli.” (Kadın, 56 Yaş, Avrupa Parlamentosu Milletvekili),

“İçinde yetiştiğim aile, gittiğim okullarda yapılan çalışmalar beni bu anlamda etkiledi. Küçük yaşlardan itibaren bu tür çalışmaların içindeydim.” (Kadın, 30 Yaş, Kadın Derneği Başkanı),

“Türkiye’ de yaşananlar beni bu anlamda tetikledi tabii ki. İçinde yetiştiğim aile de aktifti.” (Kadın, 25 yaş, Belediye Meclis Üyesi),

“En başta babam ve onun gazeteci olmasını söyleyebilirim. Biraz çekingen biri olduğum halde siyasetin dışında kalamadım. Ayrıca babam eve okunacak çok fazla şey getirirdi ve biz bu bilgilerden çok faydalandık.” (Erkek, 37 Yaş, Eyalet Parlamentosu Milletvekili Adayı, Belediye Meclis Üyesi),

- Görüşülen kişilerin 6’sı ise 12 Eylül dönemi, topluma kendini kanıtlama, haksızlıklarla mücadele etme isteği, yabancı düşmanlığı, yabancıların yaşadığı sorunların katılımlarında etken olduğunu belirtmişlerdir.

“İçinde yaşadığım toplumu şekillendirmenin benim görevim olduğunu düşündüm her zaman. Yakınlarınızın başının derde girmesi size üzer dolayısıyla bunları engelleyecek bir şeyler yapmanız gerekir. Bu sosyal bilinçtir diye düşünüyorum.” (Erkek, 50 Yaş, Dernek Başkanı),

“Benim için önemli olan içinde yaşadığım toplumun sorunlarına seyirci kalmamaktı. Pasif bir insan olmak istemiyordum belirleyici biri olmak istiyordum. Olayların içinde olmayı ve yapabildiğim ölçüde onları değiştirmeyi istiyordum. Bazı olaylar benim için çok belirleyiciydi. Kendime bazı sorular sordum: ben kimim, ne istiyorum, bunları kimin için istiyorum, bunlara sahip olabilmek için neler yapmak gerekiyor. Bu soruları sorunca şöyle bir şema çıkıyor ortaya: Birincisi, bilgi açısından güçlü olmak gerekiyor; ikincisi, örgütlü olmak gerekiyor; üçüncüsü, ekonomik açıdan bağımsız olmak gerekiyor. Bunların doğrultusunda kendimi yetiştirdim. Bu başarıları tek başıma hareket ederek değil, örgütlü olarak, toplumla hareket ederek kazandım.” (Erkek, 55 yaş, Avrupa Parlamentosu Milletvekili Adayı, İl Genel Meclis Üyesi),

“Siyasal toplumsal katılımı etkileyen etkenlerin başında, ‘yabancılık’ var. Yabancılara karşı her zaman bir önyargı vardı. Daha önce de söylediğim gibi bir şeyler yapabilmeniz için o pozisyondaki Almandan iki kat daha iyi olmanız gerekiyor. Belki kendimi kanıtlamak için siyasete daha fazla ağırlık verdim. Burada bir adet vardır: Lise bittiğinde kiliseye gidilir. Son senemde kiliseye gitmeye ve bir bakmaya karar verdim, gittiğimde kendi inancım doğrultusunda davrandım ve kendi dualarımı ettim. Sınıfa geldiğimde sıramda ‘burada bir Türk oturuyor’ yazıyordu. Bu beni çok üzdü. O zaman mutlaka bu zihniyeti değiştirecek bir şeyler yapmam gerektiğine karar verdim.” (Erkek, 50 Yaş, Devlet Bakan Yardımcısı-Yedek, Belediye Meclis Üyesi),

“Genç yaşlarda fazla idealist oluyorsunuz. Haksızlıklarla mücadele etmek ve tüm eşitsizlikleri ortadan kaldırmak istiyorsunuz. Bunun dışında bir de şu etkili olabilir. Biz Almanya’ya ilk geldiğimiz zaman Almanca’yı daha çabuk öğrenebilmek için okuldan sonra dil kursuna giderdik. Bir gün kardeşlerimle kurstan dönerken Naziler tarafından saldırıya uğradık. Bu olay da bir şeyler yapmam açısından beni

tetiklemiş olabilir.” (Erkek, 36 Yaş, İşadamları Derneği Genel Sekreteri),

“12 eylül öncesi, bir düşünceniz varsa eğer, bir tarafta durmak zorundasınız. İlk olarak Anadolu’da bir genç bir öğrencini öldürülmesi beni çok etkilemişti. Daha sonra her gün benzer olaylar yaşanınca normalleşti, alışmaya başladık. Bir diğeri de, biz Tuncelili olduğumuz için insanlar bize zaten farklı bakardı. “ (Erkek, 53 Yaş, Eyalet Parlamentosu Milletvekili Adayı, Belediye Meclis Üyesi, Dernek Başkanı),

“Kuran kursunda yediğim dayağın beni etkilediğini söyleyebilirim. Bir keresinde köy korucuları koyunumu çalmıştı. Dedem demokrat partiliydi. Gidip durumu anlatıp şikayet edince muhalif olduğumu söylediler. Herkesin koyununu geri verdiler ama beni en sona bıraktılar. Bu olay da beni çok etkilemiştir. Bir diğeri de okul müdürünün vatan haini olduğumu söylemesi de beni çok etkilemiştir.” (Erkek, 63 Yaş, Dernek Başkanı).

IV.8.7. Siyasal ve toplumsal katılım açılarından yaşamlarında dönüm noktaları olup olmadığı:

- Görüşülen kişiler, insanları değiştirebileceğine inanç, Türkiye’deki 12 Eylül askeri müdahalesi, Berlin Duvarı’nın Yıkılması, cinsiyetten (kadınlık) kaynaklanan nedenler, ırkçılık, yabancı düşmanlığı gibi gerekçelerden söz etmişlerdir.

“Öğrenciyken çalışmak için Malatya’ya gitmiştim ve evin içinde banyo ve tuvalet olduğunu o zaman gördüm ve onu köye götürmeye karar verdim. Bunun için bir varil aldım ve köydeki evimize duşa benzer bir tesisat yaptım. Köydeki insanlar önce güldüler, daha sonra beni örnek aldılar. Benzer şeyleri Samsun’da da yaptım. Yani insanlara davranışlarımla örnek olabildiğimi görünce bunu sürdürmek istedim.” (Erkek, 50 Yaş, Dernek Başkanı).

“Birincisi partiye üye oluşum. İkincisi, 1980 Askeri Darbe’si; beni Almanya’ya yönelik çalışmaya itti. Üçüncüsü, Berlin Duvarı’nın yıkılması; aktif siyasete katılmam için önemli bir etkendi. Toplumun şekillenmesi, gelişmesi için meclis dışında yapılan çalışmaların çok etkili olmadığını gördüm. O günden beri çeşitli parlamentolarda görev aldım.” (Erkek, 55 yaş, Avrupa Parlamentosu Milletvekili Adayı, İl Genel Meclis Üyesi),

“Ben siyasete Willie Brandt’ın başbakanlığı döneminde başladım. O hepimiz için örnek bir insandı. Demokrasiyi yükseltmeye çalışan bir siyasetçiydi. 1972’de onun seçim kampanyası ile birlikte aktif olarak siyasete girdim. Siyaseti kendi çıkarları için kullanan insanların aksine yalnızca fikirleri için savaştan örnek bir insandı.” (Kadın, 56 Yaş, Avrupa Parlamentosu Milletvekili),

“93 yılında yaşanan olaylar (Almanya Solingen’de yabancı düşmanları tarafından bir Türk ailenin evinin kundaklanması sonucu 5 kişinin hayatını kaybettiği olaylar) bizi çok etkilemişti. Bir hafta evden çıkamadığımızı hatırlıyorum. Göçmen ve yabancı oluşumla ilgili mücadelem o zamanki farkındalığıma dayanır. O dönem yaşadıklarımız beni korkutmaktan çok mücadele etmek konusunda motive etti. Irkçılığa karşı tavrım her zaman sert oldu.” (Kadın, 30 Yaş, Kadın Derneği Başkanı),

“Kadın oluşum. Kadının siyasal katılıma katkısı az. Yaşadığı toplum içinde söz sahibi olan kadın sayısı da az. Devrimci mücedelenin içindeki erkek arkadaşlarımda da kadını ezmeye yönelik bu anlayışı gördüm. Kadın hiçbir zaman ve hiçbir yerde eşit olarak görülüyor.” (Kadın, 55 Yaş Eyalet Parlamentosu Milletvekili).

IV.8.8. Yaşadıkları, büyüdüleri dönemin toplumsal tarihinin siyasal ve toplumsal katılımları üzerinde bir etkisi olup olmadığı:

- Görüşülen kişilerin 5'i, 68 Gençlik Hareketi, 27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül ve sosyalizmin yıkılması gibi dönemlerin katılımlarına etki ettiğini belirtirken, 6 kişi de Almanya'daki yabancılarla ilgili uygulamaların katılımlarına etki ettiğini belirtmişlerdir.

“68 kuşağının beni etkilediğini söyleyebilirim.” (Erkek, 50 Yaş, Dernek Başkanı),

“68 öğrenci hareketi, toplumun açılışı, gençlerin sokaklara dökülmesi bizi bu anlamda etkiledi. Bizim için bunların yapılabileceği konusunda örnekti. Çoğunluğun gücü getirdiğini ve karşılaştığımız bir haksızlıkla mücadele etmeyi, sessiz kalmamayı öğrendik.” (Kadın, 56 Yaş, Avrupa Parlamentosu Milletvekili),

“27 Mayıs'ın etkilediğini söyleyebilirim.” (Erkek, 63 Yaş, Dernek Başkanı),

“12 mart etkiledi. Sonraki dönemde de 70'lerdeki Maraş, Çorum ve Erzincan'da yaşanan olaylar etkiledi.” (Erkek, 53 Yaş, Eyalet Parlamentosu Milletvekili Adayı, Belediye Meclis Üyesi, Dernek Başkanı),

“Sosyalizmin yıkılması beni çok etkilemiştir.” (Erkek, 55 yaş, Avrupa Parlamentosu Milletvekili Adayı, İl Genel Meclis Üyesi),

“Göçmen bir vatandaş olarak sizinle ilgili alınan kararları dikkatle takip ediyorsunuz ve bir biçimde siyasetin içinde buluyorsunuz kendinizi.” (Erkek, 50 Yaş, Devlet Bakan Yardımcısı-Yedek, Belediye Meclis Üyesi),

“80'li yıllarda Almanya'da işsizliğin başlamasıyla katı bir yabancı düşmanlığı başladı. Bunun iki etkisi vardı: Türkler hakkında çok incitici fıkralar anlatılıyordu, bir diğeri Türk oluşumuzun bir önemi

yoktu, Türklüğümüzü evde bırakmak zorunda kalıyorduk. 90'lı yıllarda Almanya'nın birleşmesiyle bu değişti, oluşan olumlu ortamın bana da enerji verdiğini söyleyebilirim." (Erkek, 37 Yaş, Eyalet Parlamentosu Milletvekili Adayı, Belediye Meclis Üyesi),

"PKK konusu buradaki insanları çok etkiledi. Burayı üs olarak kullanan bir grup vardı. Üniversitedeyken parlamento sızmaya çalıştılar ama biz engelledik. PKK'nın bu kadar aktif olması ona karşı olan kişileri ya da grupları da aktif olmaya itti. Buradaki Türkler ülkelerine Türkiye 'de yaşayanlara göre daha bağlı. Bu soru o nedenle çok önemli. İçinde bulunulan siyasal ortam insanları çok etkiliyor." (Erkek, 36 Yaş, İşadamı Derneği Genel Sekreteri),

IV.8.9. Almanya'daki Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımlarına ilişkin gözlemleri:

- Görüşülen kişiler, genel olarak Almanya'daki Türk gençlerinin katılımlarının az olduğunu belirtmişlerdir.

"Çok zor şartlar altında büyüyen, okuyan, çalışan bir genç nesil olduklarını söyleyebilirim. Kimi zaman ırkçılıkla karşılaşan; kimi zaman şansızlıklar yaşayan bir nesil. Kimileri buna karşı tepki gösterecek bir şeyler yaparken kimisi de sessiz kalmayı tercih ediyor." (Kadın, 25 yaş, Belediye Meclis Üyesi),

"Gençlerimiz gazete okumuyor, haberleri dinlemiyor. Dolayısıyla bilinç de gelişmiyor. Üniversiteye giden gençlerimizin de kendilerini bu yönde geliştirdiklerini söyleyemem. Alman çocukları küçüklükten itibaren çeşitli derneklerde görev alarak yetişiyor, onlar için durum daha farklı. Kızlarımız çok kapalı, erkeklerimiz ise çok özgür yetişiyor, her iki durumda çok yanlış, onların gelişimini olumsuz etkiliyor." (Erkek, 50 Yaş, Dernek Başkanı),

"Almanlarla kıyasladığımızda onlardan etkin sayılırlar. Ancak genele balarsak çok pasif olduğunu söyleyebilirim. Aslında buradaki

Türk toplumu oldukça dinamik. İçinde akademisyenlerin, bilim adamlarının, aydınların, üniversite öğrencilerinin olduğu, akademik eğitim alan düzeyine gelmiş lise öğrencilerinin bulunduğu elit bir grup var. Ekonomik güç olduğunu da söyleyebiliriz. Üçüncü olarak örgütlenme açısından da dinamik; çeşitli meslek grupları, inanç grupları, veli dernekleri, partilerin uzantıları olarak örgütlenmeler. Ayrıca toplumun kendi içinde iletişim kurabilme olanağı da var. Bu kadar dinamik bir toplum, buradaki siyasetin üzerinde yeterince etkili değil. Buradan katılımın az olduğu sonucunu çıkarabiliriz.” (Erkek, 55 yaş, Avrupa Parlamentosu Milletvekili Adayı, İl Genel Meclis Üyesi),

“Son on beş senede ortaokul,lise ve üniversiteye giden Türklerin sayısı artmaya başladı;Alman siyasetine yön veren Türklerin sayısı artmaya başladı.Buna karşın buradaki Türk toplumunun yaşadıkları ülkenin toplumsal etkinliklerine katılımı spor dışında yok denecek kadar az.” (Erkek, 50 Yaş, Devlet Bakan Yardımcısı-Yedek, Belediye Meclis Üyesi)

“Türkiye ile Almanya arasında kaldıklarını düşünüyorum. Çünkü kimi zaman burada siyasetle uğraşan insanlar da bir bakmışsınız Türkiye’de milletvekili adayları olmuş. Bu durum çocukların da kafalarını karıştırıyor tabii ki. Yaşadıkları yer burası oysaki, buradaki sorunları fark edip, değiştirecek bir şeyler yapmaları gerekiyor. Bir şeyleri değiştirmek, düzeltmek gibi bir amaçları olduğunu söyleyemeyiz. Yerel düzeyde bile kendi sorunlarına dair çözüm üretmiyorlar.” (Kadın, 56 Yaş, Avrupa Parlamentosu Milletvekili),

“Gençler büyük ilerleme kaydediyorlar. Bunun çeşitli sebepleri var. Birincisi, ilk neslin Almancası çok yetersizdi. Ayrıca demokrasi tecrübeleri de çok azdı. Siyasete bakışları da Türkiye endeksliydi. Şimdilerde topluma dahil olabilen genç sayısının giderek arttığını

söyleyebilirim.” (Erkek, 37 yaşında, Eyalet Parlamentosu Milletvekili Adayı, Belediye Meclis Üyesi),

“Bu konuda kötümserim. Almanya’da türk olarak örgütlenmek yeterli değil. Bir de politikadan uzak bizim insanlarımız.” (Erkek, 63 Yaş, Dernek Başkanı),

“Gençlerin katılım oranı yüksek değil ama bu onların apolitik olduğu anlamına gelmez. Ben bunun kendilerini ifade edecek yerler bulamamalarından kaynaklandığını düşünüyorum. Buradaki Türk gençlerin çok fazla sorunları var, özellikle eğitim alanında. Ailelerin de olanakları kısıtlı. Gençlerin katılım oranının daha fazla olması gerekir. Genel olarak Türk ve Alman gençlerin her ikisinin de katılımı çok az. Durumu bütün gençlere genellemek doğru değil. Üniversitede okuyan ve katılımı yüksek olan çok güzel çalışmalar yapan gençlerde var. Giderek geliyor diye düşünüyorum ama elbette yeterli değil.” (Kadın, 30 Yaş, Kadın Derneği Başkanı),

“Azınlık olmaktan kaynaklanan bir tepki var doğal olarak. Ben bunun buradaki Türk toplumunun STK’larla örgütlenmesi açısından büyük bir avantaj olduğunu düşünüyorum. Katılım yine de çok yeterli değil bence. Bir topluma ne kadar entegre olduğu, katılımı ölçülür diye düşünüyorum. Örgütlenmenin hemşeri derneklerinden öte yapılanmalarla gerçekleştirilmesi germiyor.” (Erkek, 53 Yaş, Eyalet Parlamentosu Milletvekili Adayı, Belediye Meclis Üyesi, Dernek Başkanı),

“Çok aktif olanlar var, ancak yine de çok az. Buradaki gençlerin toplumsal katılımı çok düşük olduğu gibi kendilerini geliştirmeye çabaladıklarını da söyleyemeyiz. Burada Türkiye’ye endeksli bir siyasal katılım var; ayrıca Almanya içinde katılabilecekleri topluluklar da var spor kulüpleri vs. Bu bizim de, gerek Türklerle gerekse Almanlarla çok tartıştığımız bir şey. Onlar Türklerin böyle çalışmalara katılmadıklarından şikayetçiler. Türkler zaten kendi

içlerinde örgütleniyorlar ancak, Almanların da Türklerin katılımına çok açık olduğunu düşünmüyorum açıkçası.” (Kadın, 55 Yaş Eyalet Parlamentosu Milletvekili).

IV.8.10. Bugünden geçmişe baktıklarında siyasal ve toplumsal katılımlarında herhangi bir değişiklik olup olmadığı:

- Görüşme yapılan kişilerin hepsi geçmişte de bugün oldukları gibi katılan kişiler olduklarını, sadece katılma konusundaki yöntemlerinin değiştiğini belirtmişlerdir. Görüşülenlerin bir kısmı önceden parlamento dışında mücadele etmek gerektiğini düşünürken bugün parlamentoda mücadele etmenin daha önemli olduğunu söylemişlerdir. Ayrıca bir kısmı da eskiden daha sekte olduklarını ama şimdi daha ılımlı olmak gerektiğini düşündüklerini belirtmişlerdir.

IV.8.11. Yaşamlarında model aldıkları birisi olup olmadığı:

- Görüşme yapılan kişiler, Atatürk, Hasan Ali Yücel, Olof Palme, Nelson Mandela, Willie Brandt, Che Guevera, Thomas Müntzer, Nobel Ödülü sahibi Alman doktor Albert Schweitzer gibi tarihsel kişiliklerin yanı sıra anne baba, büyükanne, öğretmenler gibi yakınındaki kişilerden söz etmişlerdir. Bu kişilerin katılımlarına etkisinin olduğunu belirtmişlerdir.

Görüşme yapılan kişilerden elde edilen verilere genel olarak bakıldığında,

- Görüşme yapılanların hepsi üniversite öğrenimi görmüştür.
- Katılımcılar ailelerinin gelir düzeyini, birisi üst, 4'ü orta ve 6'sı da alt gelir düzeyinde tanımlamışlardır.
- Siyasal ve toplumsal katılım açısından ailelerini, ikisi dışında siyasal veya toplumsal olarak etkin katılım gösteren kişiler olarak tanımlanmıştır.
- Annelerinin hiç birinin bir siyasal partiye üye olmadığını, dört kişinin ise babalarının parti üyesi olduklarını belirtmişlerdir.
- Ailede kararlara katılımlarının desteklendiği,

- Öğretmenleri ile siyasal iletişimlerinin bulunduğunu,
- Hemen hepsinin öğrenim gördükleri okullarda katılımlarının bulunduğu,
- Siyasal ve toplumsal katılımlarının her ikisinin de yüksek olduğu,
- Katılımlarına ailelerinin ve yabancı olmanın etkili olduğunu,
- Ayrıca yaşadıkları dönemin ve içinde yaşadıkları toplumsal koşulların katılımlarında etkili olduğunu,
- Yaşamlarında model aldıkları kişilerin de genel olarak siyasal veya toplumsal katılımı yüksek olan kişiler olduğunu,
- Genel olarak Almanya'da yaşayan Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılım düzeylerinin düşük olduğunu belirtmişlerdir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Bu araştırmada Türkiye’de ve Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımlarına etki eden faktörler belirlenmeye ve karşılaştırmaya çalışılmıştır. Alanyazında siyasal ve toplumsal katılıma etki ettiği kabul edilen etkenler belirlenerek bir Türkçe ve Almanca formu bulunan bir ölçek hazırlanmış ve bu ölçek örneklem gruplara uygulanarak veriler elde edilmiştir. Ayrıca Almanya’da siyasal ve toplumsal katılım açılarından öne çıkmış kişilerle görüşme yaparak, bu kişilerin katılımlarına etki eden etkenler belirlenmeye çalışılmıştır.

V.1. Türkiye ve Almanya’daki üniversiteli gençlerin siyasal ve toplumsal katılım düzeyleri ve karşılaştırılması

Bireyin toplumsal ve siyasal konulara ilgi duyması ve aktif katılımı bir gelişim görevi olarak açıklanmıştır. Bütün bu süreç içerisinde genç kendi kimliğini edinmekle kalmaz aynı zamanda değer sistemi ve ahlaki bilinç de geliştirirken sosyal ve vatandaşlık sorumluluklarını da üstlenir (Havighurst,1972; Nagl, 2000). Ancak son yıllarda yapılan araştırmalar Türkiye’de ve Almanya’da, gençlerin siyasal ve toplumsal katılımlarının düşük düzeyde olduğu yönündedir (Konrad Adenauer Vakfı,1999; ANGIAD, 2004; Kaya ve Kentel, 2005, Zeylan, 2007; Kaya, 2008). Araştırmamızın bulguları da alanyazındaki bulgularla uyumlu görünmektedir. Türkiye ve Almanya’daki gençlerin siyasal ve toplumsal katılımı “aktif üyelik” bazında değerlendirildiğinde düşük düzeydedir. Ancak “pasif üyelik” açısından değerlendirildiğinde, sonuçlar Türkiye grubunda alanyazınla uyumlu olmakla birlikte Almanya grubunda bu oran yüksek görünmektedir.

Türkiye ve Almanya’da yaşayan Türk gençlerinin de siyasal ve toplumsal katılımının düşük olduğu bu araştırmanın sonucunda da doğrulanmaktadır. Bu araştırmada Almanya ve Türkiye’deki üniversite öğrencilerinin siyasal ve toplumsal katılımlarının düzeyine bakılmış ve karşılaştırılmıştır. Siyasal ve toplumsal katılımı belirlemek için ölçekte 8

madde kullanılmıştır. Bunların 3'ü siyasal katılımı, 5'i ise toplumsal katılım için hazırlanmıştır.

V.1.1. Siyasal Katılım

Siyasal katılımı belirlemek için, Bir Siyasal Partiye, Siyasal Bir Gençlik Grubuna ve Dini Bir Topluluğa üyelik durumu ile ilgili bilgiler toplanmıştır.

- Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında; genel olarak her iki grubunda bir siyasal partiye üyelik durumlarının düşük düzeyde olduğu söylenebilir. Öte yandan bir siyasal partiye hiç üye olmayanların oranı, Türkiye grubunda daha yüksek düzeyde olduğu gözlenmektedir (yüzde 91,8 – yüzde 76,0) .
- Siyasal bir gençlik grubuna üye olma durumları ise, aktif üyelik açısından her iki grupta da düşük düzeydedir. Ancak pasif üyelik durumu, Türkiye grubunda yüzde 17 oranında iken Almanya grubunda yarıya yakın düzeydedir (yüzde 49,6). Bununla doğru orantılı olarak, siyasal bir gençlik grubuna hiç üye olmadım diyenlerin oranı Türkiye grubunda yüzde 88,2 iken Almanya grubunda yüzde 32'dir.
- Dini bir topluluğa üye olma durumu da siyasal katılımın altında değerlendirilmiştir. Diğer iki maddede olduğu gibi bu madde de aktif üyelik durumu her iki grupta da düşüktür. Öte yandan pasif üyelik açısından karşılaştırma yapıldığında, Türkiye grubunda oran yüzde 5,5 iken Almanya grubunda bu oran yüzde 55,2'ye çıkmaktadır. Bununla orantılı olarak dini bir topluluğa hiç üye olmayanların oranı Türkiye grubunda yüzde 87,6 iken Almanya grubunda bu oran yüzde 30,4'e düşmüştür.

Türkiye ve Almanya'daki gençlerin siyasal katılımları genel olarak değerlendirildiğinde Almanya grubunun daha fazla siyasal katılımlarının olduğu söylenebilir.

V.1.2. Toplumsal Katılım

Toplumsal katılımı belirlemek için, Bir Spor Kulübüne, Bir Üniversite Topluluğuna, Boşzaman Etkinliklerini Değerlendirmek Amaçlı Kurulmuş Bir Dernek ya da Gruba, Yardım ve Dayanışma Amaçlı Kurulmuş Bir Dernek yada Kuruluşa ve Kültürel-Sanatsal Amaçlı Kurulmuş Bir Derneğe üyelik durumu ile ilgili bilgiler toplanmıştır.

- Türkiye ve Almanya grupları karşılaştırıldığında; bir üniversite topluluğuna aktif üyelik, Türkiye grubunda daha yüksektir (yüzde 13,3 – yüzde 5,6). Ancak pasif üyelik açısından bakıldığında Almanya grubunun oranı yüzde 47,2 iken Türkiye grubunun oranı yüzde 17’lerde kalmaktadır. Bir üniversite topluluğuna hiç üye olmayanların oranı Türkiye grubunda yüzde 53,3 iken Almanya grubunda yüzde 34,4’tür.
- Bir spor kulübüne aktif üyelik, pasif üyelik her iki grupta da düşük düzeydeir. Ancak Almanya grubunda, önceden üye olup, şimdi üye olmadıklarını belirtenlerin oranı yüzde 51,2 iken, Türkiye grubunda bu oran yüzde 20’dir. Bunlarla orantılı olarak bir spor kulübüne hiç üye olmayanların oranı, Türkiye grubunda yüzde 65,2 iken Almanya grubunda bu oran yüzde 25,6’dır.
- Kültürel / sanatsal amaçlar doğrultusunda kurulmuş bir derneğe aktif üyelik durumu iki grupta da düşük düzeydedir. Ancak pasif üyelik durumu Almanya gurubunda belirgin olarak daha yüksek düzeydedir (yüzde 44,8 – yüzde 13,0). Kültürel / sanatsal amaçlar doğrultusunda kurulmuş bir derneğe hiç üye olmayanların oranı, Türkiye grubunda daha yüksek düzeyde olduğu gözlenmektedir (yüzde 76,1 – yüzde 30,4).
- Boş zaman etkinliklerini değerlendirmek amaçlı kurulmuş bir dernek ya da gruba aktif üyelik durumu Türkiye grubunda daha yüksek düzeydedir (yüzde 12,1 – yüzde 4,8). Ancak pasif üyelik durumu Almanya gurubunda belirgin olarak daha yüksek düzeydedir (yüzde 44,8 – yüzde 13,0). Boş zaman etkinliklerini

değerlendirmek amaçlı kurulmuş bir dernek ya da gruba hiç üye olmayanların oranı, Türkiye grubunda, Almanya grubuna oranla daha yüksek düzeyde olduğu gözlenmektedir (yüzde 60,6 – yüzde 29,6).

- Yardım ve dayanışma amaçlı kurulmuş bir dernek ya da kuruluşa aktif üyelik durumu Türkiye grubunda daha yüksek düzeydedir (yüzde 11,5 – yüzde 4,8). Ancak pasif üyelik durumu Türkiye grubuna oranla Almanya grubunda belirgin olarak daha yüksek düzeydedir (yüzde 14,8 – yüzde 60,0). Bunlarla orantılı olarak da yardım ve dayanışma amaçlı bir dernek ya da kuruluşa hiç üye olmayanların oranı Türkiye grubunda yüzde 63,6 iken Almanya grubunda bu oran yüzde 28'e düşmektedir.

Türkiye ve Almanya'daki gençlerin toplumsal katılımları genel olarak değerlendirildiğinde Almanya grubunun daha fazla toplumsal katılımlarının olduğu söylenebilir.

Bu sonuç Almanya'da siyasal ve toplumsal katılım açısından öne çıkmış bireylerin de dediği gibi, "yabancı" olmak ve Almanya'da son yıllarda giderek artan "yabancı düşmanlığı"na bir tepki olarak değerlendirilebilir. Öte yandan Almanya'daki grubun, başka bir kültürde azınlık olması da bu sonucu etkilemiş olabilir.

V.2. Türkiye'deki üniversiteli gençlerin siyasal ve toplumsal katılımlarına etki eden etkenler

Türkiye grubu için, ilgili alanyazından yola çıkarak bir model hazırlanmıştır. Bu modelde ailede kararlara katılma (Alkan-Ergil, 1980; Meadovcroft, 1986), olumlu vatandaşlık davranışı gösterme (Çukurçayır, 2002; Chaffe, 1982), siyasal katılımı isteme (McLeod, Sotirovic ve Holbert 1998), aileyle siyasal iletişim kurma (McLeod, Sotirovic ve Holbert 1998), genel medya tüketimi düzeyi (Gamson, 1994, Iyengar ve Kinder, 1987; McLeod, Sotirovic, Voakes, Guo ve Huang, 1998), okul yaşantılarında görüşlerini ifade edebilme, okullarındaki yaşantılarında olumlu katılım gösterme (Doğanay, 1997; Kışlalı, 1994, Öktem 1997) ve ülkeye, sosyal

ve siyasal kurumlara güven duyma (Münchmeier, 2000) gibi etkenlerden yola çıkılmıştır. Ölçme modelinin doğruluğunu test etmek amacıyla, Aile, Okul İklimi Değerlendirmeleri, Medya, Güven, Vatandaşlık Tutumları, Bireysel Özellikler ve Katılım ölçme modelleri geliştirilmiş ve bu ölçme modelleri test edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda Medya değişkeni dışındaki modeller doğrulanmıştır.

Birinci alternatif modelimize göre, Aile, Okul İklimi Değerlendirmeleri, Vatandaşlık Tutumları ve Güven değişkenlerinin Bireysel özellikleri etkilediğini, Bireysel özelliklerin de Katılımı belirlediği öne sürülmüştür. Ancak yapılan analizler sonucunda Güven değişkeninin modelde uygun istatistik değerleri vermediği için model kabul edilmemiştir. Geliştirilen temel model de ise Aile, Okul İklimi Değerlendirmeleri ve Vatandaşlık Tutumlarının Bireysel özellikleri etkilediği ve Bireysel özelliklerinde Katılımı belirlediği belirlenmiştir.

V.3. Almanya'daki üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımlarına etki eden etkenler

Ölçeğin Almanca formunda "Siyasal Katılma" ile ilgili maddeler faktör analizinde anlamlı sonuç vermemiştir. Bunun nedenin de ölçeği dolduranların buldukları ülkede siyasal katılma haklarının son derece sınırlı olması olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle Almanca formda "Toplumsal Katılım" ve "Kişisel Siyasal Hedefler" bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Kişisel Siyasal Hedefler Siyasal Katılım olarak değerlendirilecektir.

V.3.1. Siyasal Katılım

Almanya grubu için nicel verilerin analizi sonucunda, üniversiteli Türk gençlerinin siyasal katılımlarını aile, güven düzeyi, sorumlu vatandaşlık davranışı gösterme, okul etkenlerinin ve siyasal etkinlik algısının belirlediği bulunmuştur.

Almanya'da siyasal katılımları yüksek olan kişilerle yapılan görüşmeler sonucunda da aile, okul, genel özyeterlik algısı, yabancı düşmanlığı, haksızlıklarla mücadele etme isteği, vatandaşlık davranışları

ve yabancıların yaşadığı sorunların katılımlarında etken olduğunu belirtmişlerdir.

V.3.2. Toplumsal Katılım

Almanya grubu için nicel verilerin analizi sonucunda, üniversiteli Türk gençlerinin toplumsal katılımlarını insanlara ve ülkeye güven düzeyi, genel özyeterlik algısı yüksek olanların, gelecek kaygısı yaşamayanların, okul yaşantılarında toplumsal konularda çalışma yapanların ve gelecekte toplumsal konularda çalışmalar yapmak isteyen kişilerin toplumsal katılımlarının yüksek olduğu bulunmuştur.

Almanya'da siyasal katılımları yüksek olan kişilerle yapılan görüşmeler sonucunda da aile, okul, özyeterlik algısı, yabancı düşmanlığı, haksızlıklarla mücadele etme isteği, yabancıların yaşadığı sorunların katılımlarında etken olduğunu belirtmişlerdir.

Görüşülen kişiler, siyasal ve toplumsal katılımlarının paralel olduğunu, siyasal ve toplumsal katılımlarının her ikisinin de yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Bu sonuçlar da modelimizi doğrular niteliktedir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

VI.1. Sonuç

Türkiye’de siyasal ve toplumsal katılma ve ona etki eden etkenlerin belirlenmesine yönelik çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışmada, Türkiye’de daha çok siyaset bilimcilerin, sosyologların ve hatta gazetecilerin araştırdığı bir konu olan “katılım”, psikolojik özellikler dikkate alınarak araştırılmıştır. Alanyazında katılma etki eden birçok etkenden sözedilmektedir. Bu çalışmada Flanagan ve arkadaşlarının (2007) ele aldıkları etkenler esas alınmıştır. Çalışmanın siyasal ve toplumsal katılımın yordayıcıları ile ilgili sonuçları ilgili alanyazınla paralel çekmiştir.

Türkiye’deki üniversiteli Türk gençlerinin katılımlarını açıklamak için bir model geliştirmiştir. Model alanyazına uyumlu olarak; aile, okul ve vatandaşlık tutumlarının bireysel özellikleri yordadığı, aile, okul ve vatandaşlık tutumları tarafından yordanan bireysel özelliklerin katılımı yordadığı belirlenmiştir.

Bu çalışma aracılığı ile Almanya’da yaşayan üniversiteli Türk öğrencilerin katılımlarına etki eden etkenleri de belirlemeyi hedeflemiştir. Almanya’daki üniversiteli Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımlarında aile, okul ve güven düzeyinin etken olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular Almanya’da siyasal ve toplumsal katılım açısından öne çıkmış kişilerle yapılan görüşmelerden elde edilen nitel verilerle de desteklenmiştir.

Bu çalışmanın zayıf yanları değerlendirildiğinde;

- Almanya grubundan veri toplamanın güçlüğü nedeniyle Almanya örnekleminin sınırlı kalması.
- Buna bağlı olarak Türkiye örnekleminin de sınırlı tutulmak zorunda kalınması.
- Verilerin online toplanmış olması bir sınırlılık yaratmış olabilir.
- Görüşmelerin sadece Almanya grubu ile sınırlı kalması.

- İki grup arasındaki farkın belirlenmesi için çok sayıda t testi yapılmak zorunda kalınması olarak sıralanabilir.

Bu çalışmanın güçlü yanları değerlendirildiğinde ise;

- İlk kez bu çalışmada üniversite öğrencilerinin katılımlarına etki eden ve karşılaştırmaya dayalı psikolojik etkenler araştırılmıştır.
- Bu çalışma aracılığı ile az bilinen Almanya grubu ile ilgili bilgiler edinilmiş ve Almanya'da yaşayan siyasal ve toplumsal bakımdan öne çıkmış kişilerle yapılan görüşmelerle nicel veriler desteklenmiştir.
- Üniversiteli Türk gençlerinin katılımlarına etki eden etkenlere ilişkin bir model geliştirilmiştir.
- Bu çalışma sonucunda alanyazına Türkçe ve Almanca olmak üzere iki ölçme aracı kazandırılmıştır.

Bu çalışmada nicel ve nitel verilerin birlikte ele alındığı karışık yöntem kullanılmıştır. Bugün sosyal bilimlerde sadece nicel ya da sadece nitel veri toplayarak sosyal bir olgunun anlaşılamayacağı, araştırılan durumun daha iyi anlaşılabilmesi için her iki yönteminde birlikte kullanılmasının önemi vurgulanmaktadır (Cresswell, 2003). Bu çalışmada da her iki veri toplama yöntemi birlikte kullanılarak Almanya grubunun katılımı ilgili daha derinlemesine bilgi toplanmaya çalışılmıştır.

VI.2. Öneriler

Bu çalışmanın sonuçlarına dayanarak gelecek araştırmalar ve uygulama için bazı önerilerde bulunabilir. İlgili alanyazında Siyasal ve toplumsal katılımı etkileyen birçok etkenden söz edilmektedir. Bu nedenle de oldukça fazla sayıdaki etken, dikkate alınmaya çalışılmıştır.

Bundan sonraki çalışmalarda bu etkenler tek tek ele alınıp etkilerinin oranlarına bakılabilir. Katılıma etki eden etkenleri belirlemek amaçlı boylamsal çalışmalar yapılabilir. Bu çalışmada sadece üniversite öğrencileri araştırmanın katılımcıları olmuştur. Bu kesimin dışında kalan gençlerin de katılımlarının incelenmesi yararlı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Abadan Unat, N. ve Kemiksiz, N. (1986). Türk dış göçü 1960-1984. Ankara: Yorumlu Bibliyografya
- Abadan Unat, N. (2002) Bitmeyen Göç, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Adelson, J., ve O'Neill, R. (1966). Growth of political ideas in adolescence: The sense of community. *Journal of Personality and Social Psychology*, 4, 295-306.
- Alkan, T. (1979). Siyasal Toplumsallaşma. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Alkan, T. ve Ergil, D. (1980). Siyaset Psikolojisi. Turhan Kitabevi, Ankara.
- Alkan, T. (1989). Siyasal Bilinç ve Toplumsal Değişim. Ankara: Gündoğan Basın Yayın Dağıtım.
- Almond, G.A. ve Verba, S. (1963). The civic culture. Princeton. NJ: Princeton University Pres.
- Almond G. A., Verba, S. ve Nie, N. H. (1972). Participation in America: Political Democracy and Social Equality. New York: Harper & Row Publishers.
- Alwin, D. E, Cohen, R. L. ve Newcomb, T. M. (1991). The women of Bennington: A study of political orientations over the life span. Madison:University of Wisconsin Press.
- Amadeo, J.A., Torney-Purto, J., Lehmann, R., Husfeldt, V. ve Nikolova, R. (2002). Civic Knowledge and Engagement. Netherlands. IEA.
- Amnå, E., Ekström, M., Kerr, M., ve Stattin, H. (2009). Political socialization and human agency : The development of civic engagement from adolescence to adulthood. *Statsvetenskaplig Tidsskrift*, 111, 27-40.
- ANGİAD. (2004). Gençlik Araştırması, Ankara.

- Anıl, M. (2007). Explaining the Naturalisation Practices of Turks in Germany in the Wake of the Citizenship Reform of 1999. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 33 (8).
- Arı Hareketi. (2001). *Türk Gençliği Ve Katılım*, İstanbul: Form Yayıncılık.
- Arterton, C. C. (1984). *Media politics: The news strategies of presidential campaigns*. Lexington, MA: D. C. Heath.
- Avcı, G. (2005). Religion, Transnationalism and Turks in Europe. *Turkish Studies* 6.
- Avcı, G. (2006). Comparing Integration Policies and Outcomes: Turks in the Netherlands and Germany. *Turkish Studies* 7 (1).
- Aydoğan, İ. ve Kukul, F. (2003). Öğretmen ile öğretim üyelerinin demokratik davranışlarının analizi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 3 (11).
- Aypay, A. (2007). Genel Özyeterlik Ölçeği'nin (GÖYÖ) Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. Yayınlanmamış makale.
- Bademci, V. (2000). *Türkiye'deki okullar ne işe yarar?* Başkent Yayınevi, Ankara.
- Ball-Rokeach, S. J., ve Loges, W. E. (1994). Choosing equality: The correspondence between attitudes about race and the value of equality. *Journal of Social Issues*, 50, 9-19.
- Bandura, A. (1977). Self-Efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review*, 84, (2), 191-215.
- Bandura, A. (1982). Self-Efficacy Mechanism in Human Agency. *American Psychologist*, 37, (2), 122-147.
- Bandura, A. (2002). Social Cognitive Theory in Cultural Context. *Applied Psychology: An International Review*, 51 (2).
- Bandura, A. (2007a). Self-Efficacy. [On-line]. Available: <http://www.des.emory.edu/mfp/BanEncy.html>
- Bandura, A. (2007b). Self-Efficacy. [On-line]. Available: <http://vwww.des.emory.edu/mfp/efficacv.html>

- Başaran, F. (1992). The university students' value preferences. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Araştırma Dergisi, 14, 13–25.
- Başaran, F. (1993). Üniversite eğitim süresi içinde öğrencilerin değer tercih sıralamalarında değişme [Changes in value preferences of students during University Education]. R. Bayraktar ve İ. Dag (Eds.), Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları, (Cilt.7, S. 49–58). Ankara, Turkey: Turkish Psychological Association.
- Baykal, D. (1970). Siyasal Katılma, Bir Davranış İncelemesi, AÜSBF Yayını, No:302, Ankara.
- Boehnke, K. ve Macpherson, M.J. (1989). Zum Einfluss der atomaren Bedrohung auf das politische Engagement. Literaturüberblick und interkulturelle Vergleichsstudie. In Klaus Boehnke, Michael J. Macpherson, & Folker Schmidt (Ed.), Leben unter atomarer Bedrohung (S.227-245). Heidelberg: Asanger.
- Bonfadelli, H. (1998). Politische Kommunikation als Sozialisation. In Otfried Jarren, Ulrich Sarcinelli, & Ulrich Saxer (Ed.), Politische Kommunikation in der demokratischen Gesellschaft. EinHandbuch mit Lexikonteil (S.342-351). Opladen: Westdeutscher Verlag.
- Brehm, J., Rahn, W. (1997). Individual-level evidence for the causes and consequences of social capital. American Journal of Political Science. Jul 3; s.25
- Bundeszentrale für politische Bildung (BPB), (1995). Parlamentarische Demokratie, Nr.228, Bonn.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegem Yayıncılık,
- Canatan, K. (1990). Göçmenlerin Kimlik Arayışı, Endülüs Yayınları, İstanbul.
- Chaffee, S. H., ve Kanihan, S. F. (1997). Learning about politics from the mass media. Political Communication, 14, 421-431.

- Clausen, B., Geissler, R. (1996). Die Politisierung des Menschen: Instanzen der Politischen Sozialisation, Ein Handbuch. Leske + Budrich, Opladen.
- Coenders, M. ve P. Scheepers, P. (2008). Changes in Resistance to the Social Integration of Foreigners in Germany 1980-2000: Individual and Contextual Determinants. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 34 (1).
- Creswell, J.W. (2003). *Research Design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA:Sage.
- Çarkoğlu, A. (2001), "Türk Gençliği ve Siyasal Katılım", Türk Gençliği ve Katılım, International Republican Institute, İstanbul.
- Çileli, M. (2000). Change in value orientations of Turkish youth from 1989 to 1995. *The Journal of Psychology*, 134, 297-305. 262
- Çileli, M., ve Tezer, E. (1998). Life and value orientations of Turkish university students. *Adolescence*, 33, 219-229.
- Çukurçayır, M. A. , (2002). *Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi*, 2. Basım, Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya.
- Dalmış, İ. ve İmamoğlu, E. O. (2000). Yetişkinlerin ve üniversite öğrencilerinin sosyo-siyasal kimlik algıları. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15 (46).
- Dekker, P. ve Ester, P. (1988). Social and political attitudes of Dutch youth: Young rebels, trend setters or law-obiding citizens? *Netherlands Journal of Sociology*, 24 (1).
- Delli Carpini, M. X. ve Keeter, S. (1996). *What Americans know about politics and why it mat-Jers*. New haven,CT: Yale University Press.
- Doğanay, A. (1993) Factors that predict political knowledge and attitudes of young children. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. University of Pittsburgh.
- Doğanay, A. (1997). Türk politik kültürü ve gençlerin eğitimi. *Ç.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı 16.

- Doğanay, A. ve Sarı, M. (2003) Öğrencilerin üniversitedeki yaşam kalitesine ilişkin algılarının demokratik yaşam kültürü çerçevesinde değerlendirilmesi: Çukurova Üniversitesi örneği. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde 20– 21.Mayıs.2004 tarihlerinde yapılan Uluslararası Demokrasi Eğitimi Sempozyumu'na sunulan bildiri.
- Doğanay, A., Çuhadar, A. ve Sarı, M. (2005). Öğretmen adaylarının siyasal katılımçılık düzeylerine çeşitli etmenlerin etkisinin demokratik vatandaşlık eğitimi bağlamında incelenmesi. Pamukkale Üniversitesi'nde 28-30 Eylül 2005 tarihlerinde yapılan XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulan bildiri.
- Dursun, D. (2002). Siyaset Bilimi. İstanbul. Beta Yayınları.
- Easton, D., Dennis, J. (1968). Children in the Political System, McGraw-Hill, New York.
- Eccles, J. S. ve Gootman, J. (2002). Community Programs to Promote Youth Development. Washington DC: National Academy Press.
- Erdoğan, E. (2003). Türk gençliği ve siyasal katılım: 1999-2003. Türk gençliği ve katılım. Toplumsal Katılım ve Gelişim Vakfı Yayınları. İstanbul.
- Eroğul, C. (1991). Devlet Yönetimine Katılma Hakkı. İmge Yayınları, Ankara.
- Ertürk, S. (1970). On yıl öncesine kıyasla öğretmen davranışları. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- EU Youth Report-Youth Investing and Empowering (2009) Commission of The European Communities.
- Faist, T. (2003). Devletaşırı Alan, (Çev. S. Dingiloğlu), Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Fend, H. (1991). Identitätsentwicklung in der Adoleszenz. Lebensentwürfe, Selbstfindung und Weltaneignung in beruflichen, familiären und politisch-weltanschaulichen Bereichen. Entwicklungspsychologie der Adoleszenz in der Moderne. Bd.2. Bern: Hans Huber.

- Ferejohn, J. (1990). *Information and democratic processes*. University of Illinois Press, Urbana.
- Fichter, J. (2002). *Sosyoloji nedir?* (Çev: N. Çelebi). Anı Yayıncılık, Ankara.
- Finkel, S.E. ve Ernst, H.R. (2005) Civic education in post-apartheid South Africa: Alternative paths to the development of political knowledge and democratic values. *Political Psychology*. Vol. 26, No. 3.
- Fischer, C. (2001). "Das gehört jetzt irgendwie zu mir" Mobilisierung von jugendlichen aus den neuen Bundesländern zum Engagement in einem Umweltverband Eine explorative Studie am Beispiel der BUNDjugend. Berlin: Dissertation.
- Flanagan, C., Bowes, J., Jonsson, B., Csapo, B. ve Sheblanova, E.(1998). "Ties that Bind: Correlates of Adolescents' Civic Commitments in Seven Countries." *Journal of Social Issues* 54 (3): 457-475.
- Flanagan, C.A., ve Van Horn, B. (2003). Youth civic development: A logical next step in community youth development. In Villarruel, F. A., Perkins, D. F., Borden, L. M., & Keith, J. G. *Community youth development: Practice, policy, and research* (pp. 273- 296). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Flanagan, C. (2004). Volunteerism, Leadership, Political Socialization, and Civic Engagement. Lerner, R. M., Steinberg L. (Edit.), *Handbook of Adolescent Psychology*. 2. Baskı, New Jersey.
- Flanagan, C., S. Gill, and L. S. Gallay. (2005) "Social Participation and Social Trust in Adolescence: The Importance of Heterogeneous Encounters." *Social Participation in Processes of Community Change and Social Action*. A. Omoto, Ed. *Applied Social Psychology*. Vol. 19.
- Flanagan, C., Syvertsen, A. K., Stout, M. (2007). *Civic Measurement Models: Tapping Adolescents' Civic Engagement*. Circle Working Paper 55. Pennsylvania.

- Freedman, J.L., Sears, D.O. ve Carlsmith, J.M. (1993). Sosyal Psikoloji (çev. Ali Dönmez, 1993). İmge Yayınları, Ankara.
- Gallatin, J. (1980). Political thinking in adolescence. In J. Adelson, (Ed.), Handbook of adolescent psychology. (pp. 344-382). New York: Wiley.
- Gamson, J. (1994). Incredible news. The American Prospect, 19.
- Gardiner, H. W. ve Gander M. J. (1993). Çocuk ve Ergen Gelişimi. (Yayıma Hazırlayan: B. Onur). Ankara: İmge Kitabevi.
- Geissler, R. (1982). Neue Entwicklungen im Verhaeltnis von Familie und Siyasal, Schweizerische Zeitschrift für Soziologie.
- Geissler, R. (1996). Politische Sozialisation in der Familie. In Bernhard Claussen & Rainer Geißler (Ed.), *Die Politisierung des Menschen. Instanzen politischer Sozialisation. Ein Handbuch* (S.51-70). Opladen: Leske & Budrich.
- Gökdere, A. Y. (1978). Yabancı Ülkelere İşgücü Akımı ve Türk Ekonomisi Üzerindeki Etkileri. İş Bankası Yayınları, Ankara
- Gömlüksiz, M. (1988). Demokratik bir sınıf ortamı açısından Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim elemanlarının ve öğrencilerinin davranışlarının değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Graber, D. A. (1988) Processing the news: How people tame the information tide. Longman, New York.
- Green, D. P., Gerber, A. S. ve Nickerson, D. W. (2003). Getting out the vote in local elections: Results from six door-to-door canvassing experiments. Journal of Politics, 65, 1083–1096.
- Greenberg, E. (1970). "Consensus and Dissent: Trends in Political Socialization Research", Political Socialization. Atherton Pres, New York.

- Gurin, P., Nagda, B. A ., Lopez, G .E. (2004). The benefit s of diversity in education for democratic citizenship. *Journal of Social Issues*. Vol. 60, No.1.
- Güldiken, N. (1996). *Toplumbilimsel Boyutuyla Siyasal Katılım*. Dilek Ofset Matbaacılık, Sivas.
- Habermas, J. (1969). *Protestbewegung und Hochschulreform*. Frankfurt/Main.
- Hair, J., Anderson, R.E. ve Tapham, R. L. (1998). *Multivariate DataAnalysis*, Printice Hall.
- Harbordt, S. (1995). Erfolgreiche demokratische Sozialisation. Eine empirische Jugendstudie zur politischen Bildung. *Aus Politik und Zeitgeschichte B 47*, 20-26.
- Hart, A. R. (1997). *Çocukların Katılımı*. UNICEF
- Havighurst, R. J. (1972). *Developmental tasks and education*. New York.
- Hergovich, A. (1994). Determinanten politischen Engagements bei Jugendlichen. In Georg Gittler (Ed.), *Die Seele ist ein weites Land* (S.165-174). Wien: WUV.
- Hilles, W. ve Kahle, R. (1985). "Social Contract and Social Integration in Adolescent Development." *Journal of Personality and Social Psychology* 49 (October), 1114–21.
- Holtz-Bacha, C. (1988). Unterhaltung ist nicht nur lustig. Zur politischen Sozialisation durch unterhaltende Medieninhalte. Eine Forschungsnotiz. *Publizistik*, 33, 493-504.
- Hopf, C. ve Hopf, W. (1997). *Familie, Persönlichkeit, Politik. Eine Einführung in die politische Sozialisation*. Juventa, Weinheim & München
- Hosmer, L. T. (1995). Trust, The Connecting Link Between Organizational Theory and Philosophical Ethics. *Academy Of Management Review*, 20: 379–403.

- Howard, E., Tinsley, T. (1987). Uses of factor analysis in counseling psychology research. *Journal of Counseling Psychology*. Vol 34 (4), 414-424.
- Huckfeldt, R. ve Sprague, J. (1995). *Citizens, politics, and social communication*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Hurrelmann, K. (1986). *Einführung in die Sozialisationstheorie*. Weinheim. Basel.
- Hurrelmann, K. (1998). Jugendliche an die Wahlurnen! In der Altersspanne zwischen 12 und 14 Jahren entsteht die politische Urteilsfähigkeit. *Deutsche Jugend. Zeitschrift für die Jugendarbeit*, 46, 1.
- Ikeda, K., Kobayashi, T. ve Hoshimoto, M. (2008). Does political participation make a difference? The relationship between political choice, civic engagement and political efficacy. *ScienceDirect. Electoral Studies* 27, s.77-88
- Inglehart, R., (1977), *The silent revolution: Changing values and political styles among western publics*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Inglehart, R. (1979). Wertewandel in den westlichen Gesellschaften. Politische Konsequenzen von materialistischen und postmaterialistischen Prioritäten. In Helmut Klages & Peter Kmiecik (Hrsg.), *Wertewandel und gesellschaftlicher Wandel* (S.279-316). Frankfurt/M: Campus.
- İyengar, S. ve Kinder, D.R.(1987). *News that matters*. University of Chicago Press, Chicago.
- İyengar, S. (1991). *Is anyone responsible? How television frames political issues*. Chicago: University of Chicago Press.
- İmamoglu, E. O. (1987). An interdependence model of human development. Ç. Kağıtçıbaşı (Ed.), *Growth and progress in cross-cultural psychology*, içinde (s. 104-112). Lisse, Holland: Swets ve Zeitlinger.

- Jäckel, M. (1999). Medienwirkungen. Ein Studienbuch zur Einführung. Opladen: Westdeutscher Verlag.
- Jennings, M. K., Stoker, L. ve Bowers, J. (2001). Politics Across Generations: Family Transmission Reexamined Working Paper 2001-15.
- Junn, J. (1991). Participation and political knowledge. In W. Crotty (Ed.), Political participation and American democracy (pp. 193-212). New York: Greenwood Press.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1973). Gençlerin Tutumları Kültürler Arası Bir Karşılaştırma, ODTÜ Yayınları, Ankara.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1984). Sex roles, value of children and fertility in Turkey. Ç. Kağıtçıbaşı (Ed.). Sex roles, family and community in Turkey, içinde (s. 151–180). Bloomington: Indiana University Press.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). İnsan ve İnsanlar, Evrim Yayınları, 9.Baskı, İstanbul.
- Kahraman, A.B. (2002). Siyasal katılıma etki eden sosyolojik faktörler (Isparta uygulaması). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Isparta.
- Kalaycıoğlu, E. (1983). Karşılaştırmalı Siyasal Katılma. Siyasal Eylemin Kökenleri Üzerine Bir İnceleme, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını, Yayın No: 10
- Kalaycıoğlu, E. (1984). Çağdaş Siyasal Bilim: Teori, Olgu ve Süreçler, Beta Yayınları, İstanbul.
- Kapani, M. (2003). Politika Bilimine Giriş, Bilgi Yayınevi, 13. Baskı, Ankara.
- Kaplan, İ. (1999). Türkiye’de milli eğitim ideolojisi ve siyasal toplumsallaşma üzerindeki etkisi. İletişim Yayınları, İstanbul.
- Karasar, N. (2004). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kastoryano, R. (2000) Kimlik Pazarlığı, (Çev. A. Berktaş), İletişim Yayınları, İstanbul.

- Kavanagh, D. (1983). *Political Science and Political Behavior*. George Allen & Unwin Publishers, London.
- Kaya, A. (2000). *Berlin'deki Küçük İstanbul*, Büke Yayınları, İstanbul.
- Kaya, A. (2005). *Citizenship and the hyphenated Germans: German-Turks*. In *Citizenship and Identity in a Globalizing World: European Questions and Turkish Experiences*, eds. F.Keyman and A. İçduygu.: Routledge, London.
- Kaya, A. ve Kentel, F. (2005). *Euro Türkler*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul
- Kaya, İ. (2008). *Avrupalı Türkler: Misafir işçilikten Avrupa Vatandaşlığına*. *Doğu Coğrafya Dergisi*, Cilt 13, N: 19
- Kışlalı, A. T. (1974). *Öğrenci Ayaklanmaları*. Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Kışlalı, A. T. (1994). *Siyaset Bilimi*, İmge Kitabevi, 4.Baskı, Ankara.
- Kinder, D. R., ve Sanders, L. M. (1996). *Divided by color: Racial politics and democratic ideals*. Chicago: University of Chicago Press.
- Kinder, D. R., ve Sears, D. O. (1985). *Public opinion and political action*. G. Lindzey & E. Aronson (Eds.), *The handbook of social psychology* (3rd ed., s. 659-741). New York: Random House.
- Klandermans, B., Sabucedo, J. M., Rodriguez, M., ve de Weerd, M. (2002). *Identity Processes in Collective Action Participation: Farmers' Identity and Farmers' Protest in the Netherlands and Spain*. *Political Psychology*, 23, 235-251.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. (Second Edition). NY: Guilford Publications, Inc.
- Knutson, J.N. (1973). *Handbook of Political Psychology*. Jossey-Bass Publishers, London.
- Kohr, H. U. (Ed.) (1983). *Reproduktion von Gesellschaft. Jugend - Partizipation – Politische Bildung*. Weinheim & Basel: Beltz.

- Konrad Adenauer Vakfı (1999). Türk Gençliği 98: Suskun Kitle Büyüteç Altında,: İstanbul Mülkiyeliler Vakfı Sosyal Araştırmalar Merkezi. Ofset Fotomat, Ankara
- Korkut, H. (1993). Üniversite Özerkliği. Eğitim ve Bilim. Cilt: 17, Sayı: 88.
- Kouvetaris, G.A. (1997). Political Sociology. Allyn and Bacon Publishers.
- Köcher, R. (1985). Einstellungen zu Ehe und Familie im Wandel der Zeit. Stuttgart.
- Kunkel, K. (1973). Politik ist Sache des Mannes, Köln.
- Leighley, J. E. (1991). Participation as a stimulus of political conceptualization. Journal of Politics, 53, 198-211.
- Lindsey, G. ve Arensen, E. (1985). The Handbook of Social Psychology.: Random House, New York.
- Lipset, S. M. (1986). Siyasal İnsan (çev. Mete Tunçay). Teori Yayınları, Ankara
- Manco, U. (2007). Turks in Europe: From A Garbled Image to The Complexity of Migrant Social Reality. Web: <http://www.flwi.ugent.be/cie/umanco/umanco5.htm> adresinden 25.08.2009'da alınmıştır.
- Mayton, D. M., Ball-Rokeach, S. J., ve Loges, W. E. (1994). Human values and social issues: An introduction. Journal of Social Issues, 50, 1-8.
- McCombs, M. E., Shaw, D.J.L. (1972). The agenda-setting function of the media. Public Opinion Quarterly, 36, 176-187.
- McLeod, J. M., ve McDonald, D. (1985). Beyond simple exposure: Media orientations and their impact on political processes. Communication Research, 12, 3-33.
- McLeod, J. M., Sotirovic. M. ve Holbert, R. L. (1998). Values as sociotropic judgments influencing communication patterns. Communication Research, 5.

- McLeod, J. M ., Sotirovic, M., Voakes, P.S., Guo, Z. ve Huang, K. (1998),
A model of public support for First Amendment rights.
Communication Law and Policy, 4.
- Meadovcroft, J. M. (1986). "Family Communication Patterns and Political
Development The Child's Role", Communication Research, C.13,
No.4,.
- Menacher, P. (1972). Jugendliche und Parteien. Ein Beitrag zur
politischen Bildung unter besonderer Berücksichtigung der
Kenntnisse und Stellungnahmen der Schüler beim Abschluss der
Hauptschule. München u. Wien.
- Milburn, M.A. (1996). Persuasion and Politics (the Social Psychology of
Public Opinion). International Thomson publishing inc.
- Milbrath, L.W. ve Goel, M.L. (1977). Political Participation: How and Why
to People Get Involved in Politics. Chicago: Rand McNally.
- Miller, P. H. (2008). Gelişim Psikolojisi Kuramları. (Yayıma Hazırlayan: B.
Onur). Ankara: İmge Kitabevi.
- Mokwena, S. (2003). Youth Participation-Taking The Idea To The Next
Level. A Challenge to Youth Ministers. Commonwealth Youth and
Development 1:22, 87-107.
- Moser, H. ve Preiser, S. (1984). Umweltprobleme und Arbeitslosigkeit.
Weinheim: Beltz.
- Mullis, T. (1978). Effects of home and school on learning mathematics,
political knowledge and attitudes. Colorado Üniversitesi. Doktora
tezi. Dissertation Abstracts International 39, 4893A
- Mutz, D. C. (1997). Mechanisms of momentum: Does thinking make it so?
Journal of Politics, 59, 104-125.
- Münchmeier, R. (2000). Türkiye ve Avrupa'da Gençlik. "Almanya
Örneğinde Modernizasyon Sürecindeki Gençlik." Ofset Fotomat.
Ankara

- Nagl, E. (2000). Pädagogische Jugendarbeit. Was leistet Jugendgruppenarbeit für Jugendliche? Juventa, Weinheim ve München.
- Nie, N.H., Verba, S. ve Converse, P.E. (1989). Siyasal Katılma, Kamuoyu ve Oy Verme Davranışı, (Çev. İ. Turan ve T. Karamustafaoğlu) "S" Yayınları, Ankara.
- Norris, P. (1996). Does television erode social capital? A reply to Putnam. PS: Political Science & Politics, 29, 474-480.
- Oakes, J. (1985). Keeping track: How schools structure inequality. New Haven, CT: Yale University Press.
- Oerter, R. (1997). Psychologische Aspekte: Können Jugendliche politisch mitentscheiden? In Christian Palentien & Klaus Hurrelmann (Ed.), Jugend und Politik. Ein Handbuch für Forschung, Lehre und Praxis (S.32-45). Neuwied u.a.: Luchterhand.
- Oldfield, A. (1998). Citizenship and Community.: Routledge, London.
- Onur, B. (2007). Çocuk Tarih ve Toplum. Ankara. İmge Kitabevi.
- Onur, B. (2008). Gelişim Psikolojisi. Yetişkinlik-Yaşlılık-Ölüm. (8. Baskı). Ankara: İmge Kitabevi.
- O'Sears, D., Peplau, L.A., Freedman, J. ve Taylor, S.E. (1988). Social Psychology. Prentice Hall International Inc., New York.
- Oswald, H., Völker, J. (1973). Religiöse Partizipation und politische Orientierung unter dem Einfluss der Eltern. Stuttgart.
- Ozankaya, Ö. (1966). Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Yönelimleri. A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Öktem, M. C. (1997) Ders kitapları ve siyasal toplumsallaşma (1940-1960).Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Özbudun, E. (1975). Türkiye'de Sosyal Değişme ve Siyasal Katılma. Ankara Hukuk Fakültesi Yayını, Ankara.

- Pécoud, A. (2003). Self-Employment and Immigrants' Incorporation: The Case of Turks in Germany. *Immigrants Camp; Minorities* 22 (2).
- Patterson, T. (1993). *Out of order*. New York: Vintage Books.
- Peterson, S.A. (1990). *Political Behavior*. Sage Publications, New York.
- Preiser, S. (1982). Kognitive und emotionale Aspekte politischen Engagements. *Fortschritte der politischen Psychologie Bd.2*. Weinheim & Basel: Beltz.
- Putnam, R. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon and Schuster.
- Renshon, S. A. (1974). *Psychological Needs and Political Behavior*. Collier Macmillan Publishers, London.
- Robinson, J. P., ve Levy. M. R. (1986). *The main source: Learning from television news*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Robinson, J. P. ve Levy, M. R. (1996). News media use and the informed public: A 1990s update. *Journal of Communication*, 46(2).
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. New York: Free Press.
- Rothi, D.P. ve Chrysochoou, X. (2005). National attachment and patriotism in a European Nation: A British Study. *Political Psychology*. Vol. 26, No.1.
- Rowland, S. (2003). Teaching for democracy in higher education. *Teaching in Higher Education*. 8 (1).
- Rubinstein, G. (1994). Political attitudes and religiosity levels of Israeli psychotherapy practioners and students. *American Journal of Psychotherapy*, 48 (3).
- Scherbaum, C.A., Cohen-Charash, Y. ve Kem, M.J. (2006). Measuring General Self-Efficacy: A Comparison of Three Measures Using Item Response Theory. *Educational and Psychological Measurement*, 66,(6), 1047-1063.
- Schermelleh-Engel, Moosbrugger, H. ve Müller, H. (2003). Evaluating the Fit of Structural Equation Models: Tests of Significance and

Descriptive Goodness-of-Fit Measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2).

Scholz, U., Gutierrez- Dona, B., Sud, S. ve Schwarzer, R. (2002). Is General Self-Efficacy a Universal Construct? *European Journal of Psychological Assessment*, 18, (3), 242-251.

Scholz, U., Schwarzer, R. (2005). The General Self-Efficacy Scale: Multicultural Validation Studies. *The Journal of Psychology*, 139, (5), 439-457.

Schomacher, G. (2001). Mehr Demokratie Durch Bürgerengagement– Stärken Bürgerstiftungen Die Lokale Zivilgesellschaft? Diplomarbeit. Fakultät für Verwaltungswissenschaft Universität Konstanz.

Schwarzer, R., Scholz, U. (2000). Cross-Cultural Assessment of Coping Resources: The General Perceived Self-Efficacy Scale.

Senemoğlu, N. (2000). Gelişim Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya. Ankara: Gazi Kitabevi.

Sherrod, L. (2007). Civic Engagement as An Expression of Positive Youth Development. Silbereisen, K. Rainer ve Lerner. M. Richard editörlüğünde. *Approaches to Positive Youth Development*. Sage Publications.

Sigel, R. (1970). "Assumption About the Learning of Political Values", *Political Socialization*, Edward S; Greenberg (Ed.), Atherton Press, New York.

Sigelman, L., Roeder, Jewell, P. W. ve Bear, M. A. (1985). Voting and nonvoting: A multi-election perspective. *American Journal of Political Science*, 29.

Silbereisen, R. K. ve Lerner, R. M. (2007). *Approaches To Positive Youth Development*. Sage Publications.

Slomczynski, K.M., Miller, J. Ve Kohn, M.L. (1981). Stratification, work, and values: A Polish-United States comparison. *American Sociological Review*: 46, 720-744.

- Slomczynski, K.M ve Shabad, G. (1998). Can support for democracy and the market be learned in school? A natural experiment in post-communist Poland. *Political Psychology*. Vol.19, No. 4.
- Sotirovic, M. (2001). Affective and cognitive processes as mediators of media influences on crime policy preferences. *Mass Communication & Society*, 4, 311-329.
- Stajkovic, A. (2007). Self-Efficacy Theory. Web: <http://www.des.emory.edu/mfp/self-efficacy.htm#sct> adresinden 18.06.2008 tarihinde alınmıştır.
- Stamm, K., Johnson, M., ve Martin, B. (1998). Differences among newspapers, television, and radio in their contribution to knowledge of the Contract with America. *Journalism and MassCommunication Quarterly*, 74, 687-702.
- Steinberg, L. (2007). *Ergenlik*. (Yayıma Hazırlayan: F. Çok). Ankara. İmge Kitabevi.
- Sümer, N. (2000), *Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar*. *Türk psikoloji yazılan*, 3(6). Ankara.
- Sünker, H. (1996). Informelle Gleichaltrigen-Gruppen im Jugendalter und die Konstitution politischen Alltagsbewusstseins. In Bernhard Claussen & Rainer Geißler (Ed.), *Die Politisierung des Menschen. Instanzen politischer Sozialisation. Ein Handbuch* (S.101-111). Opladen: Leske & Budrich.
- Söhn, J. ve Özcan V. (2006). The Educational Attainment of Turkish Migrants in Germany. *Turkish Studies* 7 (1).
- Szagun, G., Mesenholl, E. ve Jelen, M. (1994). *Umweltbewusstsein bei Jugendlichen. Emotionale, handlungsbezogene und ethische Aspekte*. Frankfurt/M u.a.: Lang.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş*. Ekinoks Yayıncılık. Ankara.
- Tanilli, S. (1998). *Yaratıcı Aklın Sentezi*. Adam Yayınları. İstanbul.

- Tekinöz, H.K. (1998). Aile yapısının siyasal katılma açısından yeni tutumları geliştirmede etkinlik derecesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü. İzmir.
- Tezcan, M. (1974). Türklerle İlgili Stereotipler ve Türk Değerleri Üzerinde Bir Deneme. Eğitim Fakültesi Yayını, Ankara.
- Torney-Purta, J., Lehmann, R., Oswald, H. ve Schulz, W. (2001) Citizenship and education in twenty-eight countries. Netherlands. IEA
- Turan, İ. (1986). Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış. İstanbul: Der Yayınları.
- Turan, E. (1994). Medya'nın Siyasi Hayata Etkileri. İrfan Yayıncılık ve Ticaret, 1. Basım, İstanbul.
- Türkdoğan, O. (1984). İkinci Neslin Dramı, Orkun Yayınevi, İstanbul.
- TÜSİAD. (2001). Seçim Sistemi ve Siyasi Partiler Araştırması: TÜSİAD Yayınları, Yayın No: T/2001-11/312, İstanbul.
- Verba, S., Schlozman, K.L., ve Brady, H. (1995). Voice and equality: Civic voluntarism in American politics. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Wasmund, K. (1977). Politische Orientierung Jugendlicher. Eine Emprische Untersuchung zur politischen Sozialisation in der neunten Klasse der Hauptschule. München.
- Wentzel, K. ve McNamara, C. (1999). Interpersonal relationships, emotional disturbance and prosocial behavior in middle school. The Journal of Early Adolescence, 19, 114–125.
- Weiss, W. W. (1981). Überlegungen für ein theoretisches Model politischer Sozialisation. Politische Psychologie (S. 37-55). Opladen: Westdeutscher Verlag.

- Yazıcı, E. (2001). Üniversite Gençliği. Üniversite Gençliğinin Sosyo-Kültürel Profili Üzerine Bir Alan Araştırması: Gazi Üniversitesi Örneği, G.Ü. İletişim Fakültesi Basımevi, Ankara.
- Yentürk, N ve diğerleri (2006). İstanbul Gençliği-STK Üyeliği Bir Fark Yaratıyor mu?. İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları Eğitim ve Araştırma Birimi. Web: <http://genclik.bilgi.edu.tr/docs/genclikstk.pdf> adresinden 18.06.2008 tarihinde alınmıştır.
- Yıldırım, L. (1994). İlköğretim birinci kademe öğretmenlerinin demokratik tutum ve davranışları ile öğrencilerin demokratik davranışları arasındaki ilişkilerin saptanması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Youniss, J. ve Yates, M. (1997). Community Service and Social Responsibility. University of Chicago Press: Chicago.
- Yönten, H. (2002) "Fransa, Almanya ve Hollanda da yaşayan Türkler Ne Kadar Vatandaşlar", 7. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi, İmaj Yayıncılık, Ankara.
- Yurdakul, G. (2006). State, Political Parties and Immigrant Elites: Turkish Immigrant Associations in Berlin. Journal of Ethnic and Migration Studies 32 (3).
- Yurtseven, R. (2003). Ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin demokratik tutumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
- Yücekök, A. (1970). Toplumsal üst yapı olarak siyasal davranış. Ankara: A.Ü.S.B.F. Dergisi. Cilt XXIV Sayı 4 (ayrı baskı).
- Zaff, J. F., Malanchuk, O. ve Eccles, J. S. (2008). Predicting Positive Citizenship from Adolescence to Young Adulthood: The Effects of a Civic Context. Applied Development Science, 12(1), 38–53.
- Zaller, J.R. (1992) The nature and origins of mass opinions. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Zeylan, U. S. (2007). Eğitimin Değeri Ve Genęlik. Eğitimli İstanbul Genęlięinin Değerler Dünyası. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Zukin, C., Keeter, S., Andolina, M., Jenkins, K. ve Delli Carpini M. X. (2006). A New Engagement?: Political Participation, Civic Life, and the Changing American Citizen. New York: Oxford University Press.

EKLER

Ek-1

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yapılan bir araştırma çerçevesinde Türkiye'de ve Almanya'da yaşayan Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımlarını incelemek amacıyla aşağıdaki bilgi toplama aracı geliştirilmiştir. Aşağıdaki ifadeleri lütfen dikkatle okuyarak cevaplayınız. Hiçbir maddeyi boş bırakmamanız çalışma açısından çok önemlidir. Bu bilgiler araştırma dışında hiçbir yerde açıklanmayacak ve hiç kimse ile de paylaşılmayacaktır. İşbirliğiniz için teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Figen Çok Nejat Akfırat

I. Demografik Özellikler

Aşağıdaki sorularda boşluk bırakılan yerlere sizinle ilgili bilgileri yazınız. Seçenek verilen ifadelerde ise ( ) içine X işaretini koyunuz.

1. Doğum Yılıınız: ..... 2. Cinsiyetiniz : ( ) Kadın ( ) Erkek
3. Öğrenim gördüğünüz Üniversite/Fakülte : .....
4. Öğrenim gördüğünüz Program : .....
5. Üniversitede kaçınıcı yılınız : ( ) 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( ) 5 ( ) 6 ( ) 7 ( ) 8 ( ) 9 ( ) 10
6. Yeniden seçme şansınız olsaydı yine bu bölümde öğrenim görmek ister miydiniz? ( ) Evet ( ) Hayır
7. Şu sıralardaki yaşam şeklinizi aşağıdakilerden hangisi tanımlamaktadır?
  - ( ) Ailele yaşıyorum ( ) Yurtta kalıyorum
  - ( ) Yalnız yaşıyorum ( ) Arkadaşlarımla aynı evde yaşıyorum
  - Diğer (lütfen yazınız) .....
8. Doğup, büyüdüğünüz yer :
(Doğup büyüdüğünüz farklı yerler olabilir. Hangisi sizin için önemliyse onu dikkate alınız):
( ) Köy ( ) Kasaba/ilçe ( ) İl Merkezi
9. Kardeş sayınız : ( ) Yok ( ) 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( ) 5 ve üstü
10. Annenizin öğrenim düzeyi;
  - ( ) Okuma-yazma bilmiyor. ( ) Okuma-yazma biliyor. ( ) İlköğretim I. kademe (İlkokul)
  - ( ) İlköğretim II. kademe (Ortaokul) ( ) Ortaöğretim (Lise) ( ) Yüksekokul ya da üniversite
  - ( ) Yüksek lisans ya da doktora
11. Babanızın öğrenim düzeyi:
  - ( ) Okuma-yazma bilmiyor. ( ) Okuma-yazma biliyor. ( ) İlköğretim I. kademe (İlkokul)
  - ( ) İlköğretim II. kademe (Ortaokul) ( ) Ortaöğretim (Lise) ( ) Yüksekokul ya da üniversite
  - ( ) Yüksek lisans ya da doktora

IV. Üyelikler

Aşağıdaki kuruluşlara üyelik durumuzla ilgili bazı sorular bulunmaktadır. Bu kuruluşlara üyelik durumuzu, “aktif üyeyim, pasif üyeyim, önceden üyeydim ama şimdi değilim, hiç üye olmadım” seçeneklerinden birini (X ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

		Aktif üyeyim	Pasif üyeyim	Önceden üyeydim ama şimdi değilim	Hiç üye olmadım
1	Bir siyasi partiye				
2	Bir spor kulübüne				
3	Bir üniversite topluluğuna				
4	Siyasal bir gençlik grubuna				
5	Boş zaman etkinliklerini değerlendirmek amaçlı kurulmuş bir dernek ya da gruba				
6	Dini bir topluluğa				
7	Temelde yardım ve dayanışma amaçlı kurulmuş bir dernek ya da kuruluşa				
8	Kültürel / sanatsal amaçlar doğrultusunda kurulmuş bir derneğe				
9	Diğer dernek/kuruluş ya da grup/lar (lütfen belirtiniz)				

V. Aileyle Ortak Karar Alma

Büyüdüğünüz evde alınan kararları **ailenizle birlikte** almanızla ilgili olarak verilen, “her zaman ailemle birlikte karar alırdım, genellikle ailemle birlikte karar alırdım, nadiren ailemle birlikte karar alırdım, hiçbir zaman ailemle birlikte karar almazdım, bu ifade beni tanımlamıyor” seçeneklerinden birini (X ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

		Her zaman ailemle birlikte karar alırdım	Genellikle ailemle birlikte karar alırdım	Nadiren ailemle birlikte karar alırdım	Hiçbir zaman ailemle birlikte karar almazdım	Bu ifade beni tanımlamıyor
10	Eve bir arkadaşımı davet etmek istediğimde					
11	Ne yiyeceğime					
12	Televizyonda hangi programı izleyeceğime					
13	Ne kadar cep harçlığı alacağıma					
14	Gece arkadaşımda kalmak istediğimde					
15	Arkadaşımın bizde gece kalmasına					
16	Kimlerle arkadaş olacağıma					
17	Cep harçlığımı nereye kullanacağıma					
18	Üniversitede hangi bölümü seçeceğime					
19	Ne zaman ders çalışacağıma					
20	Akşam saat kaçta eve geleceğime					
21	Yüksek öğrenimime hangi şehirde devam edeceğime					
22	Ekleyeceğiniz diğer konular (lütfen yazınız) :					

VI. Başkalarına İlişkin Güven

Aşağıdaki kişi ve kurumlara ilişkin güven düzeyinizi “çok güveniyorum, güveniyorum, güvenmiyorum, hiç güvenmiyorum” seçeneklerinden birini (X ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

		Çok güveniyorum	Güveniyorum	Güvenmiyorum	Hiç Güvenmiyorum
23	Aileme				
24	Komşularıma				
25	Arkadaşlarıma				
26	Hemşerilerime				
27	Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne				
28	Cumhurbaşkanına				
29	Genel olarak eğitim sistemine				
30	Üniversitelere				
31	Siyasi partilere				
32	Polis / Emniyet'e				
33	Hükümete				
34	Mahkemelere				
35	Büyük holdinglere				
36	Türk Silahlı Kuvvetlerine / Orduya				
37	Televizyonlara				
38	Gazetelere				

VII. Sorunlara Karşı Tepkide Bulunmak

Aşağıda verilen durumla ilgili olarak “Kesinlikle yaparım, Yaparım, Yapamam, Kesinlikle yapamam” seçeneklerinden birini (X ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

Yaşadığınız toplumda bir şeyler yapmanız gereken bir sorunla karşılaşırsanız (örneğin, okulun yakınında yasadışı ilaç satılması, içme suyunda yüksek miktarda ağır metal tespit edilmesi gibi) aşağıdakilerin her birini ne derece yapacağınızı düşünürsünüz?					
		Kesinlikle yaparım	Yaparım	Yapamam	Kesinlikle yapamam
39	Soruna yönelik bir plan oluştururum.				
40	Sorunun çözümünde bana yardımcı olabilecek kişi ya da grupları belirlerim.				
41	Başka insanların dikkatini soruna çekerim.				
42	Konuya ilişkin bir toplantı düzenlerim.				
43	Görüşlerimi bir grup insan önünde ifade ederim.				
44	Sorunla ilgilenen kamu görevlisiyle iletişim kurarım.				
45	Sorunu gidermeye yönelik İmza kampanyası düzenlerim.				

VIII. Siyasal/Toplumsal Katılım

Aşağıda bazı ifadeler bulunmaktadır. İfadelerde belirtilenleri sizin **şimdi veya gelecekte yapma olasılığınızı** “kesinlikle olası, olası, olası değil, hiç olası değil” seçeneklerinden birini (X ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

		Kesinlikle olası	Olası	Olası değil	Hiç olası değil
46	Milletvekilleriyle iletişim kurmak ya da onları ziyaret etmek.				
47	Bir konuyla ilgili görüşlerinizi ifade etmek için bir gazete, radyo ya da televizyon programıyla iletişime geçmek.				
48	İmza kampanyasına katılmak (e-posta kampanyaları dâhil).				
49	Düzenli olarak oy kullanmak.				
50	Üzerimde, siyasal bir oluşumu simgeleyen rozet ya da yaka kartı taşımak				
51	Bir siyasi parti için gönüllü çalışmak.				
52	Bir kuruluşa karşı düzenlenen boykota katılmak.				
53	Fason (sahte, korsan ya da yasadışı) üretilen malları (kitap, cd, giysi vb.) satın almamak.				
54	Protestolar, yürüyüşler ve gösteriler gibi siyasal eylemlere katılmak.				
55	İhtiyacı olan insanlara yönelik yardım çalışmalarında bulunmak.				
56	Yaşadığınız yeri etkileyen sağlık ve güvenlik konularıyla ilgilenmek.				
57	Yaşadığınız yerdeki bir sorunun çözümü için bir grupla çalışmak.				

IX. Siyasal Bilgi Değerlendirmeleri

Aşağıda bazı siyasal bilgileri edinmeyle ilgili bazı ifadeler bulunmaktadır. İfadelerde belirtilenleri “tamamen uygun, uygun, uygun değil, hiç uygun değil” seçeneklerinden birini (X ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

		Tamamen uygun	Uygun	Uygun değil	Kesinlikle uygun değil
58	Aynı görüşte olmadığını bildiğim kişilerin bile siyasi konularla ilgili konuşmalarını dinlerim.				
59	Bir konu hakkında haber izlesem ya da okusam olayın tek tarafı olarak anlatılıp anlatılmadığını anlamaya çalışırım.				
60	Siyasetle ilgili haberler duyduğumda, gerçekten neler olup bittiğini anlamaya çalışırım.				

X. Seçilmişlere İlişkin Görüşler

Aşağıda seçimle gelmiş yetkililere (milletvekilleri, belediye başkan ve meclis üyeleri, muhtarlar) yönelik düşüncenizi belirtmeniz için ifadeler bulunmaktadır. Her bir ifadeyi okuyarak “kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum” seçeneklerinden birini (X ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
61	Genelde, seçilmiş yetkililere güvenilemez.					
62	Seçilmiş görevlilerin çoğu temsil ettikleri vatandaşları dinler.					
63	Genel olarak seçilmiş yetkililer zamanlarının büyük bir bölümünde toplumu daha iyi hale getirmeye uğraşırlar.					
64	Genellikle, seçilmiş yetkililerin ilgilendikleri tek şey paradır.					
65	Genelde, seçilmiş yetkililer yandaşlarına hizmet etmekle ilgilenirler.					

XI. İfadelere Katılma

Aşağıda bazı ifadeler verilmiştir. Bu ifadelere katılma düzeyinizi “kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum” seçeneklerinden birini (X ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
66	Ülkeni seviyorsan, ülkenin sorunlarını fark etmeli ve onları çözmek için çalışmalısın.					
67	Ülkemdeki bazı siyasi çalışmalara / yaklaşımlara karşıyım çünkü ülkemi seviyorum ve gelişmesini istiyorum.					
68	Toplumsal konulara etkin olarak katılmak benim sorumluluğumdur.					
69	Devlet işleri ve yerel meselelerle ilgilenmek herkes için önemli bir sorumluluktur.					
70	Hükümet orta ve alt gelir düzeyindeki insanları önemsemiyor.					
71	Hükümet sıradan insanlar için değil, daha çok varlıklı insanlar için çalışmaktadır.					
72	Hükümet, ben ve ailem gibi insanların düşüncelerini önemser.					
73	Genel olarak medya, hükümeti eleştirmemelidir.					
74	Ne olduğuna bakmaksızın ülkemdeki yürürlükteki tüm yasaları desteklerim.					
75	Siyaset ve siyasal konularda konuşmaktan hoşlanırım.					
76	Siyaset ve hükümet konularında kariyer yapmakla ilgileniyorum.					
77	Gelecekte siyasete atılıp milletvekili olmak istiyorum					
78	Gelecekte siyasete atılıp belediye başkanı olmak istiyorum					
79	Gelecekte siyasete atılıp bir siyasi partinin yönetim kademelerinde görev almak istiyorum					
80	Yaşadığım toplumda bir etki yaratabileceğime inanıyorum.					
81	Yaşadığım yerde başkalarıyla birlikte çalışarak toplumun gelişimine katkıda bulunabilirim.					
82	Türkiye’de kim olduğuna bakılmaksızın genel olarak herkes, eşit muamele görür.					
83	Türkiye’de nereli olduğunuz ya da etnik kökeninize bakılmaksızın herkesin eşit şansı vardır.					
84	Türkiye herkesin ilerlemek için eşit şansa sahip olduğu adil bir toplumdur.					
85	Bazı insanların katlanmak zorunda oldukları yaşam koşullarını düşünmek beni öfkelenendir.					
86	Bazı insanların yaşadığı zorluk dönemlerini düşündüğümde, bu ülkede yanlış giden şeyin ne olduğunu merak ederim					
87	İnsanlara adaletsiz davranıldığını duyduğumda çılığına dönerim.					

**LÜTFEN BÜTÜN SORULARI OLABİLDİĞİNCE GERÇEKÇİ YANITLAYINIZ.
YANITLARINIZ BİZİM DIŞIMIZDA HİÇ KİMSE TARAFINDAN GÖRÜLMEMEYECİTİR.
KATKINIZ İÇİN ÇOK TEŞEKKÜR EDERİZ**

XII. İfadelere Katılma(Devam)

Aşağıda bazı ifadeler verilmiştir. Bu ifadelere katılma düzeyinizi “kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum” seçeneklerinden birini (X ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
88	Bence insanlar yardıma ihtiyaç duyanlara yardım etmelidir					
89	Bence insanların kurallara ve yasalara uyması önemlidir.					
90	İhtiyacı olan birini gördüğümde yardım etmeye çalışırım.					
91	Bir karşılık beklemezsiniz başkalarına yardım etmek isterim.					
92	Başkalarına karşı kibar olmaya çalışırım.					
93	Doğruları söylemenin önemli olduğunu düşünüyorum.					
94	Adil olmayan yasaları değiştirmek için ileride başka insanlarla birlikte mücadele edeceğim.					
95	Toplumda bir şeylerin değişmesi gerekiyorsa protesto etmek önemlidir					
96	Bence çevre dostu (çevreye en az düzeyde zarar veren) firmaların ürünlerini almak önemlidir.					
97	Toplumdaki eşitsizliklere karşı mücadele etmek önemlidir					
98	Annem / Babam toplumda etkin kişilerdir.					
99	Annem / Babam yerel çalışmalarda etkin kişilerdir (okul-aile birliği, tüketici derneği, kooperatif vb.)					
100	Annem / Babam yaşadıkları yerde gönüllü çalışmalar yaparlar.					
101	Annem / Babam ile siyasal konularda konuşurum					
102	Annem / Babamın siyasal konulardaki görüşleri ile ilgiliyim.					
103	Derslerime giren öğretim üyelerinin çoğuyla siyasal konularda konuşurum					
104	Derslerime giren öğretim üyelerinin çoğunun siyasal konulardaki görüşleri ile ilgiliyim.					
105	Derslerime giren öğretim üyelerinin çoğu, siyasetle ve gündemle ilgili görüşlerim onlarınkinden farklı olduğunda da görüşlerimi ifade etmemi desteklerler.					
106	Arkadaşlarım ile siyasal konularda konuşurum.					
107	Arkadaşlarımın siyasal konulardaki görüşleri ile ilgiliyim.					
108	Arkadaşlarım, siyasetle ve gündemle ilgili görüşlerim onlarınkinden farklı olduğunda da görüşlerimi ifade etmemi desteklerler.					
109	Sınıf arkadaşlarım ile siyasal konularda konuşurum					
110	Sınıf arkadaşlarımın siyasal konulardaki görüşleri ile ilgiliyim.					
111	Sınıf arkadaşlarım, siyasetle ve gündemle ilgili görüşlerim onlarınkinden farklı olduğunda da görüşlerimi ifade etmemi desteklerler.					
112	Gelecekte bir aileyi geçindirecek kadar para kazanmanın zor olacağını düşünüyorum.					

XIII. Okul-Sınıfla ilgili Değerlendirmeler

Aşağıda okul / sınıfınızla ilgili bazı ifadeler verilmiştir. Bu ifadelere katılma düzeyinizi “kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum” seçeneklerinden birini (X ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
113	Ülkemdeki ekonomik gelişmeler insan yaşamını olumsuz etkilemektedir.					
114	Türkiye’de varlıklı olan insanların sayısı azalmaktadır.					
115	Benim kuşağımdaki pek çok insanın sürekli bir işi olamayacağından kaygılanıyorum.					
116	İnsanların çoğu güvenilirdir.					
117	İnsanların çoğu adildir ve çıkarıcı değildir.					
118	Öğrenim gördüğüm fakültede herkes, okulun iyi görünmesi için çalışır.					
119	Öğrenciler kendilerini bu fakültenin önemli bir parçası olarak hissederek.					
120	Öğrenciler bu fakültenin bir parçası oldukları için gurur duyarlar.					
121	Fakültenin yönetiminde öğrencilerin söz hakkı vardır.					
122	Öğrenciler öğretim üyelerine güvenir.					
123	Öğrencilerin çoğu birbirlerini iyi tanımasalar bile birbirini önemser.					
124	Sınıfımızda öğrenciler saygılı oldukları sürece öğretim üleriyle görüş birliğinde olmayabilirler.					
125	Sınıfımızda öğrenciler saygılı oldukları sürece birbirleriyle görüş birliğinde olmayabilirler.					
126	Sınıfım ailem gibidir.					
127	Sınıf arkadaşlarım benim işlerimi kendi işleri gibi görürler					
128	Sınıfımdaki öğrenciler birbirlerinin öğrenmesine yardım ederler.					
129	Sınıf arkadaşlarım birbirlerine grup üyesi olarak değil, birey olarak davranırlar.					
130	Sınıf arkadaşlarım birbirlerine saygılı davranırlar.					
131	Sınıfımdaki biri başarılı olduğunda, diğerleri de mutlu olur.					
132	Sınıf arkadaşlarım kendilerini, insanların birbirini önemseydiği topluluğun bir parçası gibi hissederek.					
133	Görüş farklılığımızın olduğu arkadaşlarımla birlikte çeşitli projeler üstünde çalışabilirim.					
134	Arkadaşlarımla sınıf içinde ya da dışında ırk, cinsiyet ve diğer ayrımcılık biçimleri üzerinde konuşuruz.					
135	Sınıfımızda toplumu daha iyi hale getirmeye çalışan insan ya da gruplar hakkında bilgilerimizi paylaşıyoruz.					
136	Sınıfımızda, toplumumuzda değiştirilmesi gereken şeyler hakkında bilgileniriz.					
137	Sınıfımızda, toplumumuzdaki sorunlar ve nedenleri hakkında bilgilerimizi paylaşıyoruz.					
138	Sınıfımızda, güncel olaylar hakkında konuşuruz.					

XIV. Medya kullanımı

Aşağıda **sizin** medya kullanımınızla ilgili ifadeler için verilen “her zaman, çoğu zaman, nadiren, hiçbir zaman” seçeneklerinden birini (**X** ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

		Her zaman	Çoğu zaman	Nadiren	Hiçbir zaman
139	Siyaset ve güncel olaylarla ilgili bilgi için TV’de yerel haberleri izlerim.				
140	Siyaset ve güncel olaylarla ilgili haberleri radyodan dinlerim.				
141	Siyaset ve güncel olaylarla ilgili haberleri gazeteden okurum.				
142	Siyaset ve güncel olaylarla ilgili haberleri siyasi dergilerden okurum.				
143	Siyaset ve güncel olaylarla ilgili haberleri internetten okurum.				

XV. Değerler

Şimdiki ve gelecekteki yaşantınızı düşünerek aşağıda verilen ifadelerle ilgili “çok önemli, önemli, emin değilim, önemli değil, hiç önemli değil” seçeneklerinden birini (**X** ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

		Çok önemli	Önemli	Emin değilim	Önemli değil	Hiç önemli değil
144	Dinsel açıdan aktif olmak.					
145	Dinimin ilkelerine uymak					
146	Önyargıları önlemeye çalışmak					
147	Etnik gruplar arası ilişkileri geliştirmek					
148	Yardıma gereksinimi olanlara yardım etmek.					
149	Yaşadığım yerdeki kişilere yardım etmek.					
150	Çevre kirliliğini durdurmak için bir şey yapmak.					
151	Hayvanları korumak için yardım etmek.					
152	Gelecek kuşaklar için dünyayı korumak					
153	Ülkeme orduda hizmet etmek					
154	Siyasette etkin olmak					
155	Çıkarılmayacağım bir işe sahip olmak.					
156	Kazancı iyi olan bir işe sahip olmak.					

ÇOK AZ KALDI ! BİR SONRAKİ SORUDAN DEVAM EDİNİZ

XVI. Medya Araçlarının Etkililiği

“Haberleri, güncel olayları ve siyasi adayları öğrenmeye yardım etmede” aşağıdaki medya araçlarının ne kadar **YARARLI** olduğuna ilişkin görüşlerinizi “Çok etkili, etkili, biraz etkili, etkisiz, hiç etkisi yok” seçeneklerinden birini (X ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

		Çok etkili	Etkili	Biraz etkili	Etkisiz	Hiç etkisi yok
157	Yerel televizyon					
158	Ulusal Televizyon					
159	Siyasal duyurular (afiş, pankart, billboard duyuruları)					
160	Gazeteler					
161	Radyo					
162	Adayların internet sayfaları (Web siteleri)					
163	İnternetteki haber siteleri					
164	Dergiler					

XVII. Medya Araçlarının Güvenirliği

“Haberleri, güncel olayları ve siyasi adayları öğrenmeye yardım etmede” aşağıdaki medya araçlarının ne kadar **GÜVENİLİR** olduğuna ilişkin görüşlerinizi “Çok güvenilir, güvenilir, biraz güvenilir, güvenilir değil, hiç güvenilir değil” seçeneklerinden birini (X ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

		Çok güvenilir	Güvenilir	Güvenilir değil	Hiç güvenilir değil
165	Yerel Televizyon				
166	Ulusal televizyon				
167	Gazeteler				
168	Radyo				
169	Haber siteleri				
170	Dergiler				

XVIII. Siyasal düşüncüyü ifade etme yolları

Şimdi ya da gelecekte siyasal düşüncelerinizi ifade etme yolları ile ilgili aşağıda verilen görüşleri “evet, hayır” seçeneklerinden birini (X ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

		Evet	Hayır
171	Seçim döneminde başkalarıyla, “neden bir parti ya da aday için oy kullanmaları gerektiğini” konuşup açıklamak ister misiniz?		
172	Şimdi ya da gelecekte, internet üzerinden (web sitesi, blog, chatroom vb.) siyasal konularda görüşlerinizi açıklamak ister misiniz?		
173	Şimdi ya da gelecekte, gençlerin siyasal görüşlerini ortaya koyduğu gençlik forumu, şiiir dinletisi, konser vb. gibi etkinliklere katılmak ister misiniz?		
174	Şimdi ya da gelecekte, siyasal ya da toplumsal gruplar ya da aday/lar için kapı kapı dolaşıp tanıtım yapmak ister misiniz?		

XIX. Okul deneyimleri

Aşağıda öğrenim gördüğünüz okullardaki deneyimlerinize ilgili sorular bulunmaktadır. Verilen ifadeleri okuduktan sonra “evet, hayır” seçeneklerinden birini (X ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

		Evet	Hayır
175	Öğrenim gördüğünüz okullarda hiç sınıf başkanı oldunuz mu?		
176	Öğrenim gördüğünüz okullarda hiç öğrenci temsilcisi seçildiniz mi?		
177	Okul yaşantınızın bir parçası olarak herhangi bir toplumsal hizmette bulundunuz ya da gönüllü bir projede çalıştınız mı?		
Cevabınız “Evet” ise devam ediniz. “Hayır” ise 183. Maddeye geçiniz			
178	Çalışmanız sırasında deneyiminizi sınıfınızdaki diğer öğrencilerle birlikte düşünme ve konuşma olanağınız oldu mu?		
179	Sınıfta öğrendiğiniz bilgileri hizmet projenizde uyguladınız mı?		
180	Hizmet projesinde ele aldığınız sosyal sorunların olası nedenleri ve çözümleri hakkında bilgilendiniz mi?		
181	Sorunu çözmek için resmi makamların ne yapabileceğini tartıştınız mı?		
182	Nasıl bir çalışma yaptığınızı lütfen kısaca belirtiniz:		

XX. Özel İlgi Gruplarına Yönelik Destek

Aşağıda belirtilen özel ilgi gruplarına, şimdi ya da gelecekte katılmanız konusunda verilen “katılıyorum, katılmam, bilmiyorum” seçeneklerinden birini (X ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

		Katılıyorum	Katılmam	Bilmiyorum
183	Çevre grupları (ör. Greenpeace - Yeşilbarış, TEMA, AKUT vb.)			
184	Silahlanma karşıtı gruplar			
185	Hayvan hakları grupları (ör., Doğal Hayatı Koruma Derneği, Hayvan Hakları Dernekleri vb.)			
186	Hemşeri grupları / dernekleri			
187	Sendikalar (Çalıştığınız/çalışacağınız işkoluna göre kamu ya da işçi sendikaları)			
188	Meslek örgütleri			
189	Öncelikli ya da dezavantajlı grup örgütleri (zihin engelliler, sokak çocukları, çalışan çocuklar, hastalıkla mücadele eden gruplar vb.)			
190	Düşünce örgütleri (Atatürkçü Düşünce Derneği, Türk Ocakları, Pir Sultan Abdal Derneği, Türk-Islam Derneği, Sosyalist Gençlik Derneği vb.)			
191	Hobi ya da ilgi grupları (spor, müzik, halk dansları, sanatla ilgili grup ya da dernekler)			
192	Kadın örgütleri (Ka-Der, Türk Kadınlar Birliği, Cumhuriyetçi Kadınlar Derneği vb.)			
193	Cinsel yönelim grupları (Kaos GL, Lambda vb.)			

XXI. Siyasal Bilgi

Aşağıda verilen önermeler için “doğru, yanlış” seçeneklerinden birini (X ile) işaretleyerek yanıtlayınız.

		Doğru	Yanlış
194	Bir partinin meclise girebilmesi için, bütün Türkiye’de en az % 10 oy alması gerekir.		
195	Bir seçim çevresinden milletvekili seçilebilmek için gerekli oy oranı, o seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısına göre değişir.		
196	Türkiye Büyük Millet Meclisi 350 milletvekilinden oluşur.		
197	Ankara Büyükşehir Belediye Başkanının adı İ. Melih Gökçek’tir.		
198	Milletvekili seçimleri il temelinde yapılır. İstanbul üç, Ankara ve İzmir ikişer seçim çevresine bölünürken diğer illerin her biri tek bir seçim çevresinden oluşmaktadır.		
199	Yurtdışında bulunan vatandaşlar hiçbir şekilde oy kullanamaz.		
200	Seçmenler oy pusulasında partiler için değil, adaylar için oy kullanır.		
201	Bir adayın milletvekili seçilebilmesi için seçim çevresinde oyların en az yüzde 50’sini alması gerekir.		
202	Yürürlükteki seçim yasasına göre, farklı partiler seçimlere ittifak halinde girebilir.		
203	Oy kullanabilmek için 20 yaşını doldurmuş olmak gerekir.		
204	Ankara Valisinin adı Muammer Güler’dir.		
205	Belediye Başkanının görev süresi 5 yıldır.		
206	Cumhurbaşkanı olabilmek için 30 yaşını doldurmuş olmak gerekir		
207	Türkiye’de 81 il bulunmaktadır.		
208	Devlet memurları (akademisyenler hariç) siyasi partilere üye olamazlar.		
209	Dernek kurmak için valilikten izin alınmalıdır.		
210	Cumhurbaşkanının görev süresi 5 yıldır.		
211	Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilmektedir.		
212	Milletvekilleri, TBMM’de çıkarılan yasaların anayasaya aykırı olması halinde, yasanın yürürlüğe girmemesi için Danıştay’a başvururlar.		
213	Siyasal partiler Yargıtay tarafından kapatılabilir.		

XXII. Genel Özyeterlik

Aşağıda bazı düşünceleri içeren ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelere katılma derecenizi “Tamamen Doğru, Orta Düzeyde Doğru, Biraz Doğru, Tamamen Yanlış” seçeneklerinden size en uygun olanı işaretleyerek göstermeniz beklenmektedir.

		Tamamen Doğru	Orta Düzeyde Doğru	Biraz Doğru	Tamamen Yanlış
214	Yeterince çaba harcarsam, zor sorunları çözümlerin bir yolunu daima bulabilirim.				
215	Bana karşı çıkıldığında, istediğimi elde etmemi sağlayacak bir yol ve yöntem bulabilirim.				
216	Amaçlarıma bağlı kalmak ve bunları gerçekleştirmek benim için kolaydır.				
217	Beklenmedik olaylarla etkili bir biçimde başa çıkabileceğime inanıyorum.				
218	Yeteneklerim sayesinde beklenmedik durumlarla nasıl baş edebileceğimi biliyorum.				
219	Gerekli çabayı gösterirsem, birçok sorunu çözebilirim.				
220	Baş etme gücüme güvendiğim için zorluklarla karşılaştığımda soğukkanlılığımı koruyabilirim.				
221	Bir sorunla karşılaştığımda, genellikle birkaç çözüm yolu bulabilirim.				
222	Başım dertte olduğunda, genellikle bir çözüm düşünebilirim.				
223	Önüme çıkan zorluk ne olursa olsun, üstesinden gelebilirim.				

Ek-2

1. DERECELİ SİYASAL YÖNELİM ÖLÇEĞİ

Aşağıda **sizin** kişisel siyasi görüşünüzü belirtmeniz için "SOL"dan "SAĞ"a doğru sıralanmış 9 dereceli bir siyasi yelpaze bulunmaktadır. **Kendinizi** bu siyasi yelpazenin neresinde gördüğünüzü (X işareti ile) lütfen belirtiniz.

SOL			MERKEZ			SAĞ		
4	3	2	1	0	1	2	3	4

Annenezizi aşağıdaki siyasi yelpazenin neresinde gördüğünüzü (X işareti ile) lütfen belirtiniz.

SOL			MERKEZ			SAĞ		
4	3	2	1	0	1	2	3	4

Babanızı aşağıdaki siyasi yelpazenin neresinde gördüğünüzü (X işareti ile) lütfen belirtiniz.

SOL			MERKEZ			SAĞ		
4	3	2	1	0	1	2	3	4

2. DERECELİ DİNDARLIK ÖLÇEĞİ

Aşağıda **sizin** kişisel olarak dine bağlılığınızı (dindarlığınızı) belirtmeniz için "DİNDAR DEĞİLİM"den "ÇOK DİNDARIM"a doğru sıralanmış 9 dereceli bir yelpaze bulunmaktadır. **Kendinizi** bu siyasi yelpazenin neresinde gördüğünüzü (X işareti ile) lütfen belirtiniz.

DİNDAR DEĞİLİM			ORTA			ÇOK DİNDAR		
4	3	2	1	0	1	2	3	4

Annenezizi aşağıdaki yelpazenin neresinde gördüğünüzü (X işareti ile) lütfen belirtiniz.

DİNDAR DEĞİL			ORTA			ÇOK DİNDAR		
4	3	2	1	0	1	2	3	4

Babanızı aşağıdaki yelpazenin neresinde gördüğünüzü (X işareti ile) lütfen belirtiniz.

DİNDAR DEĞİL			ORTA			ÇOK DİNDAR		
4	3	2	1	0	1	2	3	4

3. KATILIM

		Aktif üyeyim	Pasif üyeyim	Önceden üyeydim ama şimdi değilim	Hiç üye olmadım
1	Bir siyasi partiye				
2	Bir spor kulübüne				
3	Bir üniversite topluluğuna				
4	Siyasal bir gençlik grubuna				
5	Boş zaman etkinliklerini değerlendirmek amaçlı kurulmuş bir dernek ya da gruba				
6	Dini bir topluluğa				
7	Gereksinimi olanlara yardım etmek amaçlı kurulmuş bir dernek ya da kuruluş				
8	Kültürel/sanatsal amaçlar doğrultusunda kurulmuş bir derneğe				

4. AİLEDE KARARLARA KATILIM

		Her zaman ailemle birlikte karar alırdım	Genellikle ailemle birlikte karar alırdım	Nadiren ailemle birlikte karar alırdım	Hiçbir zaman ailemle birlikte karar almazdım
10	Eve bir arkadaşımı davet etmek istediğimde				
11	Ne yiyeceğime				
12	Televizyonda hangi programı izleyeceğime				
13	Ne kadar cep harçlığı alacağıma				
14	Gece arkadaşımda kalmak istediğimde				
15	Arkadaşımın bizde gece kalmasına				
16	Kimlerle arkadaş olacağıma				
17	Cep harçlığımı nereye kullanacağıma				
18	Üniversitede hangi bölümü seçeceğime				
19	Ne zaman ders çalışacağıma				
20	Akşam saat kaçta eve geleceğime				
21	Yüksek öğrenimime hangi şehirde devam edeceğime				

5. GÜVEN

		Çok güveniyorum	Güveniyorum	Güvenmiyorum	Hiç Güvenmiyorum
23	Aileme				
24	Komşularıma				
25	Arkadaşlarıma				
26	Hemşerilerime				
27	Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne				
28	Cumhurbaşkanına				
29	Genel olarak eğitim sistemine				
30	Üniversitelere				
31	Siyasi partilere				
32	Polis/Emniyet'e				
33	Hükümete				
34	Mahkemelere				
35	Büyük holdinglere				
36	Türk Silahlı Kuvvetlerine/Orduya				
37	Televizyonlara				
38	Gazetelere				

6. VATANDAŞLIK DAVRANIŞLARI

		Kesinlikle yaparım	Yaparım	Yapamam	Kesinlikle yapamam
39	Soruna yönelik bir plan oluştururum.				
40	Sorunun çözümünde bana yardımcı olabilecek kişi ya da grupları belirlerim.				
41	Başka insanların dikkatini soruna çekerim.				
42	Konuya ilişkin bir toplantı düzenlerim ve gerçekleştiririm.				
43	Görüşlerimi bir grup insan önünde ifade ederim.				
44	Sorunla ilgilenen kamu görevlisiyle iletişim kurarım.				
45	Sorunu gidermeye yönelik imza kampanyası düzenlerim.				
46	Milletvekilleriyle iletişim kurmak ya da ziyaret etmek.				
47	Bir konuyla ilgili görüşlerinizi ifade etmek için bir gazete, radyo ya da televizyon programıyla iletişime geçmek.				
48	İmza kampanyasına katılmak (e-posta kampanyaları dahil).				
		Tamamen Uygun	Uygun	Uygun Değil	Hiç Uygun Değil
58	Aynı görüşte olmadığını bildiğim kişilerin bile siyasi konularla ilgili konuşmalarını dinlerim.				
59	Bir konu hakkında haber izlesem ya da okusam hikâyenin tek tarafı olarak anlatılıp anlatılmadığını anlamaya çalışırım.				
60	Siyasetle ilgili haberler duyduğumda, gerçekten neler olup bittiğini anlamaya çalışırım.				

7. SEÇİLMİŞ YETKİLİLER VE HÜKÜMETE KARŞI TUTUMLAR

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
61	Genelde, seçilmiş yetkililere güvenilemez.					
62	Seçilmiş görevlilerin çoğu temsil ettikleri vatandaşları dinler.					
63	Genel olarak seçilmiş yetkililer zamanlarının büyük bir bölümünde toplumu daha iyi hale getirmeye uğraşırlar.					
64	Genellikle, seçilmiş yetkililerin ilgilendikleri tek şey paradır.					
65	Genelde, seçilmiş yetkililer yandaşlarına hizmet etmekle ilgilendirler.					
66	Ülkeni seviyorsan, ülkenin sorunlarını fark etmeli ve onları çözmek için çalışmalısın.					
67	Ülkemdeki bazı siyasi çalışmalara/yaklaşımlara karşıyım çünkü ülkemi seviyorum ve gelişmesini istiyorum.					
68	Toplumsal konulara etkin olarak katılmak benim sorumluluğumdur.					
69	Devlet işleri ve yerel meselelerle ilgilenmek herkes için önemli bir sorumluluktur.					
70	Hükümet orta ve alt gelir düzeyindeki insanları önemsemiyor.					
71	Hükümet sıradan insanlar için değil, daha çok varlıklı insanlar için çalışmaktadır.					
72	Hükümet, ben ve ailem gibi insanların düşüncelerini önemser.					
73	Genel olarak medya, hükümeti eleştirmemelidir.					
74	Ne olduğuna bakmaksızın ülkemdeki yürürlükteki tüm yasaları desteklerim.					

8. KATILIM BEKLENTİSİ

		Kesinlikle olası	Olası	Olası değil	Hiç olası değil
49	Düzenli olarak oy kullanmak.				
50	Üzerimde, siyasal bir oluşumu simgeleyen rozet ya da yaka kartı taşımak				
51	Bir siyasi parti için gönüllü çalışmak.				
52	Bir kuruluşa karşı düzenlenen boykota katılmak.				
53	Fason (sahte, korsan ya da yasadışı) üretilen malları (kitap, cd, giysi vb.) satın almamak.				
54	Protestolar, yürüyüşler ve gösteriler gibi siyasal eylemlere katılmak.				
55	İhtiyacı olan insanlara yönelik yardım çalışmalarında bulunmak.				
56	Yaşadığınız yeri etkileyen sağlık ve güvenlik konularıyla ilgilenmek.				
57	Yaşadığınız yerdeki bir sorunun çözümü için bir grupla çalışmak.				

9. ÖZEL İLGİ GRUPLARINA DESTEK

		Katılıyorum	Katılmam	Bilmiyorum
183	Çevre grupları (ör., Greenpeace -Yeşilbarış, TEMA, AKUT vb.)			
184	Silahlanma karşıtı gruplar			
185	Hayvan hakları grupları (ör., Doğal Hayatı Koruma Derneği, Hayvan Hakları Dernekleri vb.)			
186	Hemşeri grupları/dernekleri			
187	Sendikalar (Çalıştığınız/çalışacağınız işkoluna göre kamu ya da işçi sendikaları)			
188	Meslek örgütleri			
189	Öncelikli ya da dezavantajlı grup örgütleri (zihin engelliler, sokak çocukları, çalışan çocuklar, hastalıkla mücadele eden gruplar vb.)			
190	Düşünce örgütleri (Atatürkçü Düşünce Derneği, Türk Ocakları, Pir Sultan Abdal Derneği, Türk-İslam Derneği, Sosyalist Gençlik Derneği vb.)			
191	Hobi ya da ilgi grupları (spor, müzik, halk dansları, sanatla ilgili grup ya da dernekler)			
192	Kadın örgütleri (Ka-Der, Türk Kadınlar Birliği, Cumhuriyetçi Kadınlar Derneği vb.)			
193	Cinsel yönelim grupları (Kaos GL, Lambda vb.)			

10. SİYASAL / TOPLUMSAL ALGI

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
80	Yaşadığım toplumda bir etki yaratabileceğime inanıyorum.					
81	Yaşadığım yerde başkalarıyla birlikte çalışarak toplumun gelişimine katkıda bulunabilirim.					
82	Türkiye’de kim olduğuna bakılmaksızın genel olarak herkes eşit muamele görür.					
83	Türkiye’de nereli olduğunuz ya da etnik kökeninize bakılmaksızın herkesin eşit şansı vardır.					
84	Türkiye herkesin ilerlemek için eşit şansa sahip olduğu adil bir toplumdur.					
85	Bazı insanların katlanmak zorunda oldukları yaşam koşullarını düşünmek beni öfkelenendir.					
86	Bazı insanların yaşadığı zorluk dönemlerini düşündüğümde, bu ülkede yanlış giden şeyin ne olduğunu merak ederim					
87	İnsanlara adaletsiz davranıldığını duyduğumda çılgına dönerim.					

11. VATANDAŞLIK TÜRLERİ

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
88	Bence insanlar yardıma ihtiyaç duyanlara yardım etmelidir					
89	Bence insanların kurallara ve yasalara uyması önemlidir.					
90	İhtiyacı olan birini gördüğümde yardım etmeye çalışırım.					
91	Bir karşılık beklemezsizin başkalarına yardım etmek isterim.					
92	Başka insanlara karşı kibar olmaya çalışırım.					
93	Doğruları söylemenin önemli olduğunu düşünüyorum.					
94	Adil olmayan yasaları değiştirmek için ileride başka insanlarla birlikte mücadele edeceğim.					
95	Toplumda bir şeylerin değişmesi gerekiyorsa protesto etmek önemlidir					
96	Bence çevre dostu (çevreye en az düzeyde zarar veren) firmaların ürünlerini almak önemlidir.					
97	Toplumdaki eşitsizliklere karşı mücadele etmek önemlidir					

12. ANABABALARIN TOPLUMSAL KATILIMI

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
98	Annem Babam toplumda etkin kişilerdir.					
99	Annem Babam yerel çalışmalarda etkin kişilerdir (okul-aile birliği, tüketici derneği, kooperatif vb.)					
100	Annem Babam yaşadıkları yerde gönüllü çalışmalar yaparlar.					

13. BAŞKALARI İLE SİYASAL İLETİŞİM

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
101	Annem-babam ile siyasal konularda konuşurum					
102	Annem-babamın siyasal konulardaki görüşleri ile ilgiliyim.					
103	Derslerime giren öğretim üyelerinin çoğuyla siyasal konularda konuşurum					
104	Derslerime giren öğretim üyelerinin çoğunun siyasal konulardaki görüşleri ile ilgiliyim.					
105	Derslerime giren öğretim üyelerinin çoğu, siyasetle ve gündemle ilgili görüşlerim onlarınkinden farklı olduğunda da görüşlerimi ifade etmemi desteklerler.					
106	Arkadaşlarım ile siyasal konularda konuşurum.					
107	Arkadaşlarımla siyasal konulardaki görüşleri ile ilgiliyim.					
108	Arkadaşlarım, siyasetle ve gündemle ilgili görüşlerim onlarınkinden farklı olduğunda da görüşlerimi ifade etmemi desteklerler.					
109	Sınıf arkadaşlarımla siyasal konularda konuşurum					
110	Sınıf arkadaşlarımla siyasal konulardaki görüşleri ile ilgiliyim.					
111	Sınıf arkadaşlarımla, siyasetle ve gündemle ilgili görüşlerim onlarınkinden farklı olduğunda da görüşlerimi ifade etmemi desteklerler.					

14. DEĞERLER

		Çok önemli	Önemli	Emin değilim	Önemli değil	Hiç önemli değil
144	Dinsel açıdan aktif olmak.					
145	Dinimin ilkelerine uymak					
146	Önyargıları önlemeye çalışmak					
147	Etnik gruplar arası ilişkileri geliştirmek					
148	Yardıma gereksinimi olanlara yardım etmek.					
149	Yaşadığım yerdeki kişilere yardım etmek.					
150	Çevre kirliliğini durdurmak için bir şey yapmak.					
151	Hayvanları korumak için yardım etmek.					
152	Gelecek kuşaklar için dünyayı korumak					
153	Ülkeme orduda hizmet etmek					
155	Çıkarılmayacağım bir işe sahip olmak.					
156	Kazancı iyi olan bir işe sahip olmak.					

15. KİŞİSEL İNANÇLAR

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
112	Gelecekte bir aileyi geçindirecek kadar para kazanmanın zor olacağını düşünüyorum.					
113	Ülkemdeki ekonomik gelişmeler insan yaşamını olumsuz etkilemektedir.					
114	Türkiye’de varlıklı olan insanların sayısı azalmaktadır.					
115	Benim kuşağımdaki pek çok insanın sürekli bir işi olamayacağından kaygılanıyorum.					
116	İnsanların çoğu güvenilirdir.					
117	İnsanların çoğu adildir ve çıkarıcı değildir.					

16. MEDYA ETKİLİLİĞİ ALGISI VE MEDYA KULLANIMI

		Her zaman	Çoğu zaman	Nadiren	Hiçbir zaman
139	Siyaset ve güncel olaylarla ilgili bilgi için TV'de yerel haberleri izlemek.				
140	Siyaset ve güncel olaylarla ilgili bilgi için TV'de ulusal haberleri izlemek.				
141	Siyaset ve güncel olaylarla ilgili haberleri radyodan dinlemek.				
142	Siyaset ve güncel olaylarla ilgili haberleri gazeteden okumak.				
143	Siyaset ve güncel olaylarla ilgili haberleri internetten okumak.				

		Çok etkili	Etkili	Biraz etkili	Etkisiz	Hiç etkisi yok
157	Yerel televizyon					
158	Ulusal Televizyon					
159	Siyasal duyurular (afiş, pankart, billboard duyuruları)					
160	Gazeteler					
161	Radyo					
162	Adayların internet sayfaları (Web siteleri)					
163	Haber siteleri					
164	Dergiler					

		Çok güvenilir	Güvenilir	Güvenilir değil	Hiç güvenilir değil
165	Yerel Televizyon				
166	Ulusal televizyon				
167	Gazeteler				
168	Radyo				
169	Haber siteleri				
170	Dergiler				

17. OKUL İKLİMİ DEĞERLENDİRMELERİ

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
118	Öğrenim gördüğüm fakültede herkes, okulun iyi görünmesi için çalışır.					
119	Öğrenciler kendilerini bu fakültenin önemli bir parçası olarak hissederler.					
120	Öğrenciler bu fakültenin bir parçası oldukları için gurur duyarlar.					
121	Fakültenin yönetiminde öğrencilerin söz hakkı vardır.					
122	Öğrenciler öğretim üyelerine güvenir.					
123	Öğrencilerin çoğu birbirlerini iyi tanınmasalar bile birbirini önemser.					
124	Sınıfımızda öğrenciler saygılı oldukları sürece öğretim üleriyle görüş birliğinde olmayabilirler.					
125	Sınıfımızda öğrenciler saygılı oldukları sürece birbirleriyle görüş birliğinde olmayabilirler.					
126	Sınıfım ailem gibidir.					
127	Sınıf arkadaşlarım benim işlerimi kendi işleri gibi görürler					
128	Sınıfımdaki öğrenciler birbirlerinin öğrenmelerine yardım ederler.					
129	Sınıf arkadaşlarım birbirlerine grup üyesi olarak değil, birey olarak davranırlar.					
130	Sınıf arkadaşlarım birbirlerine saygılı davranırlar.					
131	Sınıfımdaki biri başarılı olduğunda, diğerleri de mutlu olur.					
132	Sınıf arkadaşlarım kendilerini, insanların birbirini önemseydiği topluluğun bir parçası gibi hissederler.					
133	Görüş farklılığımızın olduğu arkadaşlarımla birlikte çeşitli projeler üstünde çalışabilirim.					
134	Arkadaşlarımla sınıf içinde ya da dışında ırk, cinsiyet ve diğer ayrımcılık biçimleri üzerinde konuşuruz.					
135	Sınıfımızda toplumu daha iyi hale getirmeye çalışan insan ya da gruplar hakkında bilgilerimizi paylaşıyoruz.					
136	Sınıfımızda, toplumumuzda değiştirilmesi gereken şeyler hakkında bilgileniriz.					
137	Sınıfımızda, toplumumuzdaki sorunlar ve nedenleri hakkında bilgilerimizi paylaşıyoruz.					
138	Sınıfımızda, güncel olaylar hakkında konuşuruz.					

18. KİŞİSEL SİYASAL HEDEFLER

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
75	Siyaset ve siyasal konularda konuşmaktan hoşlanırım.					
76	Siyaset ve hükümet konularında kariyer yapmakla ilgileniyorum.					
77	Gelecekte siyasete atılıp milletvekili olmak istiyorum					
78	Gelecekte siyasete atılıp belediye başkanı olmak istiyorum					
79	Gelecekte siyasete atılıp bir siyasi partinin yönetim kademelerinde görev almak istiyorum					
		Çok önemli	Önemli	Emin değilim	Önemli değil	Hiç önemli değil
154	Siyasette etkin olmak					

19. OKUL DENEYİMİ

		Evet	Hayır
175	Öğrenim gördüğünüz okullarda hiç sınıf başkanı oldunuz mu?		
176	Öğrenim gördüğünüz okullarda hiç öğrenci temsilcisi seçildiniz mi?		
177	Okul yaşantınızın bir parçası olarak herhangi bir hizmet ya da gönüllü bir projede çalıştınız mı?		
Cevabınız "Evet" ise devam ediniz. "Hayır" ise 183. Maddeye geçiniz			
178	Çalışmanız sırasında deneyiminizi sınıfınızdaki diğer öğrencilerle birlikte düşünme ve konuşma olanağınız oldu mu?		
179	Sınıfta öğrendiğiniz bilgileri hizmet projenizde uyguladınız mı?		
180	Hizmet projesinde ele aldığınız sosyal sorunların olası nedenleri ve çözümleri hakkında bilgilendiniz mi?		
181	Sorunu çözmek için resmi makamların ne yapabileceğini tartıştınız mı?		
182	Nasıl bir çalışma yaptığınızı lütfen kısaca belirtiniz:		

20. SİYASAL BİLGİ

		Doğru	Yanlış
194	Bir partinin meclise girebilmesi için, bütün Türkiye’de en az % 10 oy alması gerekir.	☒	
195	Bir seçim çevresinden milletvekili seçilebilmek için gerekli oy oranı, o seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısına göre değişir.	☒	
196	Türkiye Büyük Millet Meclisi 350 milletvekilinden oluşur.		☒
197	Ankara Büyükşehir Belediye Başkanının adı İ. Melih Gökçek’tir.	☒	
198	Milletvekili seçimleri il temelinde yapılır. İstanbul üç, Ankara ve İzmir ikişer seçim çevresine bölünürken diğer illerin her biri tek bir seçim çevresinden oluşmaktadır.	☒	
199	Yurtdışında bulunan vatandaşlar hiçbir şekilde oy kullanamaz.		☒
200	Seçmenler oy pusulasında partiler için değil, adaylar için oy kullanır.		☒
201	Bir adayın milletvekili seçilebilmesi için seçim çevresinde oyların en az yüzde 50’sini alması gerekir.		☒
202	Yürürlükteki seçim yasasına göre, farklı partiler seçimlere ittifak halinde girebilir.		☒
203	Oy kullanabilmek için 20 yaşını doldurmuş olmak gerekir.		☒
204	Ankara Valisinin adı Muammer Güler’dır.		☒
205	Belediye Başkanının görev süresi 5 yıldır.	☒	
206	Cumhurbaşkanı olabilmek için 30 yaşını doldurmuş olmak gerekir	☒	
207	Türkiye’de 81 il bulunmaktadır.	☒	
208	Devlet memurları (akademisyenler hariç) siyasi partilere üye olamazlar.	☒	
209	Dernek kurmak için valilikten izin alınmalıdır.		☒
210	Cumhurbaşkanının görev süresi 5 yıldır.	☒	
211	Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilmektedir.		☒
212	Milletvekilleri, TBMM’de çıkarılan yasaların anayasaya aykırı olması halinde, yasanın yürürlüğe girmemesi için Danıştay’a başvururlar.		☒
213	Siyasal partiler Yargıtay tarafından kapatılabilir.	☒	

21. SİYASAL DÜŞÜNCEYİ İFADE ETME YOLLARI

		Evet	Hayır
171	Seçim döneminde başkalarıyla, “neden bir parti ya da aday için oy kullanmaları gerektiğini” konuşup açıklamak ister misiniz?		
172	Şimdi veya gelecekte, internet üzerinden (web sitesi, blog, chatroom vb.) siyasi konularda görüşlerinizi açıklamak ister misiniz?		
173	Şimdi veya gelecekte, gençlerin siyasi görüşlerini ortaya koyduğu gençlik forumu, şiir dinletisi, konser vb. gibi etkinliklere katılmak ister misiniz?		
174	Şimdi veya gelecekte, siyasi ya da toplumsal gruplar ya da aday/lar için kapı kapı dolaşıp tanıtım yapmak ister misiniz?		

22. GENEL ÖZYETERLİK ALGISI

		Tamamen Doğru	Orta Düzeyde Doğru	Biraz Doğru	Tamamen Yanlış
214	Yeterince çaba harcarsam, zor sorunları çözenin bir yolunu daima bulabilirim.				
215	Bana karşı çıkıldığında, istediğimi elde etmemi sağlayacak bir yol ve yöntem bulabilirim.				
216	Amaçlarıma bağlı kalmak ve bunları gerçekleştirmek benim için kolaydır.				
217	Beklenmedik olaylarla etkili bir biçimde başa çıkabileceğime inanıyorum.				
218	Yeteneklerim sayesinde beklenmedik durumlarla nasıl baş edebileceğimi biliyorum.				
219	Gerekli çabayı gösterirsem, birçok sorunu çözebilirim.				
220	Baş etme gücüme güvendiğim için zorluklarla karşılaştığımda soğukkanlılığımı koruyabilirim.				
221	Bir sorunla karşılaştığımda, genellikle birkaç çözüm yolu bulabilirim.				
222	Başım dertte olduğunda, genellikle bir çözüm düşünebilirim.				
223	Önüme çıkan zorluk ne olursa olsun, üstesinden gelebilirim.				

Ek-3

Im Rahmen einer beim Institut für Erziehungswissenschaften der Universität Ankara durchgeführten Studie wurde ein Fragebogen entwickelt, um die Merkmale sowie Einstellungsmuster der türkischen Jugendlichen in der Türkei sowie in Deutschland bezüglich ihrer Teilnahme am gesellschaftlichen und politischen Leben (Partizipation) festzustellen und zu untersuchen. Für unsere Forschung wäre es von großer Bedeutung, wenn Sie die folgenden Fragen genauestens Lesen und Beantworten können. Bitte lassen Sie keine Frage und Aussage unbeantwortet. Diese Informationen werden selbstverständlich vertraulich behandelt, nur zum Zweck der Studie benutzt und keinem anderem weitergeleitet. Wir bedanken uns bei Ihnen für Ihr Interesse und Ihre Zusammenarbeit.

Prof. Dr. Figen Çok Nejat Akfırat

I. Demographische Merkmale

Füllen Sie die Lücken aus und kreuzen Sie die verschiedenen Wahlmöglichkeit an.

1. Ihr Geburtsdatum: ..... 2. Ihr Geschlecht : ( ) weiblich ( ) männlich
3. Ihre Hochschule/Fakultät: .....
4. Ihr Studiengang : .....
5. Ihr Studiensemester : ( )Vorbereitung ( )1 ( )2 ( )3 ( )4 ( )5 ( )6 ( )7 ( )8 ( )9 ( )10 ( )mehr
6. Möchten Sie auch diesen Studiengang wählen, wenn Sie eine erneute Chance hätten? ( ) Ja ( ) Nein
7. Ihre Wohnsituation in Deutschland;
  - ( )Ich wohne bei meiner Familie ( )Ich wohne in einem Studentenheim
  - ( )Ich wohne allein ( )Ich wohne in einer Wohngemeinschaft
  - Andere (Geben Sie bitte Angaben) .....
8. Ihre Staatsangehörigkeit;
  - ( )Deutsche Staatsangehörigkeit ( )Türkische Staatsangehörigkeit
  - ( )Doppelte Staatsangehörigkeit ..... / ..... ( )Andere .....
9. Ihr Geburtsort : ( )Deutschland ( )Türkei ( )Sonstige .....
10. Geboren und Aufwachsen (Diese Antwort kann nicht identisch sein. *Nehmen Sie auf das Rücksicht, was für Sie wichtig ist.*):
  - ( )im Dorf ( )in der Gemeinde ( )in der Stadt
11. Anzahl ihrer Geschwister (zusammen mit Ihnen): ( )1 ( )2 ( )3 ( )4 ( )5 und mehr
12. Bildungsniveau Ihrer Mutter;
  - ( )Sie kann weder lesen noch schreiben. ( ) Sie kann lesen und schreiben.
  - ( )Primärstufe der Grundschulausbildung (Grundschule) ( ) Sekundarstufe der Grundschulausbildung (Mittelschule)
  - ( )Mittelschulausbildung (Gymnasium) ( )Hochschule oder Universität ( )Magisterstudium oder Promotion
13. Bildungsniveau Ihres Vaters:
  - ( )Er kann weder lesen noch schreiben. ( ) Er kann lesen und schreiben.
  - ( )Primärstufe der Grundschulausbildung (Grundschule) ( ) Sekundarstufe der Grundschulausbildung (Mittelschule)
  - ( )Mittelschulausbildung (Gymnasium) ( )Hochschule oder Universität ( )Magisterstudium oder Promotion

III. Mitgliedschaften

Hier befinden sich einige Fragen über Ihre Mitgliedschaft in Verbänden, Vereinen und Einrichtungen. Kreuzen Sie die betreffenden Aussagen als „Ich bin ein aktives Mitglied“, „Ich bin ein passives Mitglied“, „Ich war früher ein Mitglied, aber jetzt nicht mehr“, „Ich war nie ein Mitglied“, „Ich habe keine Angaben“ an.

		Ich bin ein aktives Mitglied	Ich bin ein passives Mitglied	Ich war früher ein Mitglied, aber jetzt nicht mehr	Ich war nie ein Mitglied
1	einer politischen Partei				
2	eines Sportvereins				
3	einer Hochschulvereinigung				
4	einer politischen Jugendgruppe / Jugendorganisation				
5	eines Vereins oder einer Gruppe, welche sich an der Freizeitbeschäftigung orientiert				
6	einer religiösen Gemeinschaft / Gemeinde				
7	eines Vereins oder einer Einrichtung in der Selbsthilfe				
8	eines kulturellen/künstlerischen Vereins				
9	Andere Vereine / Einrichtung/en oder Gruppe/n (Bitte Angeben)				

IV. Gemeinsames Entscheidungstreffen mit der Familie

Kreuzen Sie in Bezug auf die zu treffenden Entscheidungen eine der betreffenden Aussagen als „Ich würde meine Entscheidung immer mit meiner Familie treffen“, „Ich würde meine Entscheidung meistens mit meiner Familie treffen“, „Ich würde meine Entscheidung selten mit meiner Familie treffen“ und „Ich würde meine Entscheidung niemals mit meiner Familie treffen“ an.

		Ich würde meine Entscheidung immer mit meiner Familie treffen	Ich würde meine Entscheidung meistens mit meiner Familie treffen	Ich würde meine Entscheidung selten mit meiner Familie treffen	Ich würde meine Entscheidung niemals mit meiner Familie treffen
10	Wenn ich einen Freund nach Hause einladen will				
11	Was ich essen soll				
12	Welche Programme ich mir im Fernsehen ansehe				
13	Wie viel Taschengeld ich bekomme				
14	Wenn ich bei einem Freund übernachten soll				
15	Wenn ein Freund bei uns übernachten soll				
16	Mit wem ich befreundet werde				
17	Zu welchem Zweck ich mein Taschengeld ausgeben soll				
18	Welchen Studiengang ich an der Universität / Hochschule wählen soll				
19	Wann ich für das Studium lernen soll				
20	Um wie viel Uhr ich abends zu Hause sein soll				
21	In welcher Stadt ich mein Studium fortsetzen soll				
22	Zusätzliche andere Themen (Bitte Angeben)				

V. Das in andere gesetzte Vertrauen

Kreuzen Sie in Bezug auf das in andere Personen und Einrichtungen gesetzte Vertrauen eine der Aussagen als „Ich vertraue sehr“, „Ich vertraue“, „Ich vertraue nicht“, „Ich vertraue überhaupt nicht“ an.

		Ich vertraue sehr	Ich vertraue	Ich vertraue nicht	Ich vertraue überhaupt nicht
23	Meiner Familie				
24	Meinen Nachbarn				
25	Meiner Freunde/innen				
26	Meinen Landsleuten				
27	Bundestag				
28	Bundespräsidenten				
29	Im Allgemeinen dem Bildungswesen				
30	Universitäten / Hochschulen				
31	Politischen Parteien				
32	Polizei				
33	Bundesregierung				
34	Gerichten				
35	Konzernen				
36	Bundeswehr/Armee				
37	Fernsehanstalten				
38	Zeitungen				

VI. Reaktionen auf die Probleme

Kreuzen Sie eine der Aussagen als „Ich tue es unbedingt“, „Ich tue es“, „Ich kann es nicht tun“, „Ich kann es überhaupt nicht tun“ an.

Was denken Sie, bis zu welchem Grad folgender Merkmale in Bezug auf gesellschaftlicher Probleme Sie sich aktiv sehen (z.B. bei Verkauf illegaler Drogen in der Nähe der Schule, bei Feststellung einer hohen Menge von Schwermetall im Trinkwasser)?

		Ich tue es unbedingt	Ich tue es	Ich kann es nicht tun	Ich kann es überhaupt nicht tun
39	Ich stelle einen Plan zum Problem zusammen.				
40	Ich mache andere Menschen auf das Problem aufmerksam.				
41	Ich veranstalte eine Versammlung bezüglich des Problems und verwirkliche es.				
42	Ich trage meine Meinungen einer Gruppe von Menschen vor.				
43	Ich bestimme Personen oder Gruppen, die mir bei der Lösung des Problems behilflich sein können.				
44	Ich nehme mit den öffentlichen Zuständigen Kontakt auf.				
45	Ich veranstalte eine Unterschriftenaktion.				

VII. Politische und soziale Teilnahme (Partizipation)

Kreuzen Sie eine der Aussagen als „überhaupt möglich“, „möglich“, „nicht möglich“, „überhaupt nicht möglich“ in Bezug auf Ihre jetzige oder zukünftige Handlungsmöglichkeiten an.

		überhaupt möglich	möglich	Nicht möglich	überhaupt nicht möglich
46	mit den Abgeordneten Kontakt aufnehmen oder sie besuchen.				
47	mit einer Zeitung, Rundfunk- oder Fernsehanstalt Kontakt aufnehmen, um Ihre Auffassungen zu einem Thema auszudrücken.				
48	an Unterschriftenaktionen teilnehmen (einschließlich der E-Mailaktionen).				
49	regelmäßig Stimmen abgeben (wählen gehen).				
50	ein politisches Abzeichen tragen.				
51	für eine politische Partei freiwillig arbeiten.				
52	an einem Boykott/Protest gegen eine Einrichtung teilnehmen.				
53	(gefälscht oder illegal hergestellte) Fassonprodukte (Bücher, Cds, Kleidungen usw.) nicht ankaufen.				
54	an politischen Aktionen wie Protestaktionen, Demonstrationen und Versammlungen teilnehmen.				
55	Hilfe leisten an bedürftigen Menschen.				
56	sich für die Ihren Lebensort beeinflussenden Gesundheits- und Sicherheitsthemen interessieren.				
57	zur Lösung eines Problems in Ihrem Lebensort mit einer Gruppe / Initiative zusammenarbeiten.				

VIII. Auswertung der politischen Kenntnisse

Unten befinden sich einige Aussagen in Bezug auf den Erwerb mancher politischen Kenntnisse. Kreuzen sie eine der Wahlmöglichkeiten als „ganz geeignet“, „geeignet“, „nicht geeignet“, „überhaupt nicht geeignet“ an.

		ganz geeignet	geeignet	nicht geeignet	überhaupt nicht geeignet
58	Ich begegne selbst politikinhaltlichen Gesprächen der Personen, deren Auffassung ich nicht teile.				
59	Ich versuche zu verstehen, ob die Geschichte einseitig behandelt worden ist, wenn ich Nachrichten über ein Thema im Fernsehen sehe oder in den Medien lese.				
60	Wenn ich Nachrichten über Politik höre, versuche ich zu verstehen, was in der Wahrheit vorgeht.				

IX. Stellungnahme zu den Gewählten

Unten befinden sich Aussagen, anhand derer Sie zu gewählten Mandatsträgern (Abgeordnete, Bürgermeister, Stadtratsmitglieder, Gemeindevorsteher) Stellung nehmen können. Lesen Sie jede Aussage und kreuzen Sie als „ich stimme ganz zu“, „ich stimme zu“, „ich bin unentschlossen“, „ich stimme nicht zu“, „ich stimme überhaupt nicht zu“ an.

		ich stimme ganz zu	ich stimme zu	ich bin unentschlossen	ich stimme nicht zu	ich stimme überhaupt nicht zu
61	Gewählte sind im Wesentlichen nicht verlässlich.					
62	Viele Gewählte hören auf Bürger, die sie vertreten.					
63	Gewählte bemühen sich im Wesentlichen in ihrer meisten Zeit um die Besserstellung der Gesellschaft.					
64	Im Wesentlichen ist das Einzige, woran Gewählte interessiert sind, Geld.					
65	Gewählte bemühen sich im Allgemeinen, ihren Anhängern zu dienen.					

X. Teilnahme an Aussagen

Unten sind einige Aussagen angegeben. Kreuzen Sie im Hinblick auf das Teilnahmeniveau an diesen Aussagen eine der Wahlmöglichkeiten als „ich stimme ganz zu“, „ich stimme zu“, „ich bin unentschlossen“, „ich stimme nicht zu“, „ich stimme überhaupt nicht zu“ an.

		ich stimme ganz zu	ich stimme zu	ich bin unentschlossen	ich stimme nicht zu	ich stimme überhaupt nicht zu
66	Du sollst die Probleme deines Landes kennen und zu deren Lösung viel arbeiten, wenn du dein Land liebst.					
67	Ich bin gegen einige politische Arbeiten/Ansätze, denn ich liebe mein Land und will dessen Entwicklung.					
68	Aktive Teilnahme an gesellschaftlichen Themen gehört zu meiner Verantwortung.					
69	Interesse an staatlichen und regionalen Angelegenheiten ist für jeden eine wichtige Verantwortung.					
70	Regierung nimmt Menschen mit mittlerem und niedrigerem Einkommensniveau nicht ernst.					
71	Regierung arbeitet nicht für durchschnittliche Menschen, sondern vielmehr für wohlhabende Menschen.					
72	Regierung nimmt Ansichten der Menschen wie ich und meine Familie ernst.					
73	Massenmedien sollen die Regierung im Allgemeinen nicht kritisieren.					
74	Ich unterstütze ohne weiteres alle gültigen Gesetze.					
75	Es gefällt mir, über Politik und politische Themen zu reden.					
76	Mein Interesse gilt einer Karriere in politischen Angelegenheiten.					
77	Ich möchte zukünftig eine politische Laufbahn einschlagen und ein Abgeordneter werden.					
78	Ich möchte zukünftig eine politische Laufbahn einschlagen und ein Bürgermeister werden					
79	Ich möchte zukünftig eine politische Laufbahn einschlagen und eine Funktion in der Führung einer politischen Partei anstreben					
80	Ich glaube Einfluss in der Gesellschaft auszuüben.					
81	Ich kann zur Entwicklung der Gesellschaft Beitrag leisten, indem ich in meinem Lebensort mit anderen zusammenarbeite.					
82	In Deutschland wird jeder gleich behandelt, unabhängig davon, wer er ist.					
83	In Deutschland hat jeder gleiche Chancen, unabhängig, woher er kommt oder welcher ethnischen Herkunft er ist.					
84	Deutschland ist eine gerechte Gesellschaft, in der jeder über gleiche Aufstiegsmöglichkeiten verfügt.					
85	Es macht mich ärgerlich, dass ich an die von machen Menschen zu ertragenden Lebensbedingungen denke.					
86	Wenn ich an die Schwierigkeiten denke, die manche Menschen erleben, möchte ich wissen, was in diesem Land schief läuft.					
87	Wenn ich höre, dass Menschen ungerecht behandelt werden, ärgere ich mich sehr.					
88	Meines Erachtens müssen Menschen hilfebedürftigen Menschen helfen					
89	Meines Erachtens ist es wichtig, dass Menschen Regeln und Gesetze einhalten.					
90	Wenn ich einen hilfebedürftigen Menschen treffe, versuche ich ihm zu helfen.					

BITTE BEANTWORTEN SIE ALLE FRAGEN MÖGLICHTS WAHRHEITSGETREU. IHRE ANTWORTEN BLEIBEN SELBSTVERSTÄNDLICH ANONYM UND WERDEN NICHT AN DRITTE WEITERGEGEBEN.

X. Teilnahme an Aussagen (Fortsetzung)

Unten sind einige Aussagen gegeben. Kreuzen Sie im Hinblick auf das Teilnahmeniveau an diesen Aussagen eine der Wahlmöglichkeiten als „ich stimme ganz zu“, „ich stimme zu, ich bin unentschlossen“, „ich stimme nicht zu“, „ich stimme überhaupt nicht zu“ an.

		ich stimme ganz zu	ich stimme zu	ich bin unentschlossen	ich stimme nicht zu	ich stimme überhaupt nicht zu
91	Ohne irgendeine Gegenleistung möchte ich anderen helfen.					
92	Ich versuche gegenüber anderen Menschen höflich zu sein.					
93	Ich denke, dass es wichtig ist, stets die Wahrheit zu sagen.					
94	Ich werde mich zukünftig mit anderen Menschen für die Veränderung der ungerechten Gesetze einsetzen.					
95	Es ist wichtig zu protestieren, wenn sich etwas in der Gesellschaft ändern soll					
96	Meines Erachtens ist es wichtig, umweltfreundliche Produkte der Firmen zu kaufen.					
97	Es ist wichtig, gegen Ungleichheiten in der Gesellschaft zu kämpfen					
98	Meine Eltern sind einflussreiche Personen in der Gesellschaft.					
99	Meine Eltern sind in kommunalen Zusammenhängen einflussreiche Personen (Schule-Elternverhältnis, Verbraucherverein, Kooperativen usw.)					
100	Meine Eltern führen in ihrer Umgebung freiwillige Arbeiten durch.					
101	Ich rede mit meinen Eltern über politische Themen					
102	Ich interessiere mich für die Auffassungen meiner Eltern über politische Themen.					
103	Ich rede mit den meisten Lehrbeauftragten, an deren Vorlesungen ich teilnehme, über politische Themen					
104	Ich interessiere mich für die verschiedenen politischen Standpunkte der meisten Lehrbeauftragten, an deren Vorlesungen ich teilnehme.					
105	Viele Lehrbeauftragte unterstützen mich dabei, dass ich meine Anschauungen ausdrücke, auch wenn meine Ansichten über Politik und Tagesordnung von deren abweichen.					
106	Ich rede mit meinen Freunden über politische Themen.					
107	Ich interessiere mich für die Ansichten meiner Freunde über politische Themen.					
108	Meine Freunde unterstützen, dass ich meine Anschauung ausdrücke, auch wenn meine Ansichten über Politik und Tagesordnung von ihren Ansichten abweichen.					
109	Ich rede mit meinen Kommilitonen über politische Themen					
110	Ich interessiere mich für die Auffassungen meiner Kommilitonen über politische Themen.					
111	Meine Kommilitonen unterstützen mich dabei, dass ich meine Meinung ausdrücke, auch wenn meine Ansichten über Politik und Tagesordnung von ihren Ansichten abweichen.					
112	Ich denke, dass es in der Zukunft schwierig sein wird, Geld zu verdienen, mit dem man eine Familie unterhalten kann.					
113	Wirtschaftliche Entwicklungen in meinem Land wirken sich auf das menschliche Leben nachteilig aus.					
114	Die Anzahl der wohlhabenden Menschen in Deutschland nimmt ab.					
115	Ich mache mir Sorgen darum, dass viele Menschen aus meiner Generation einen dauerhaften Arbeitsplatz bekommen können.					
116	Die meisten Menschen sind zuverlässig.					
117	Die meisten Menschen sind gerecht und nicht auf ihren eigenen Nutzen ausgerichtet.					

XI. Auswertungen über Schule/Klasse

Unten sind einige Aussagen über Ihre Hochschule angegeben. Kreuzen Sie in Bezug auf das Zustimmungsniveau eine der Wahlmöglichkeiten als „ich stimme ganz zu“, „ich stimme zu“, „ich bin unentschlossen“, „ich stimme nicht zu“, „ich stimme überhaupt nicht zu“ an.

		ich stimme ganz zu	ich stimme zu	ich bin unentschlossen	ich stimme nicht zu	ich stimme überhaupt nicht zu
118	Jeder bemüht sich um die Besserstellung unserer Hochschule.					
119	Studenten/-innen fühlen sich als einen wichtigen Bestandteil dieser Hochschule.					
120	Studenten/-innen sind stolz darauf, ein Bestandteil dieser Hochschule zu sein.					
121	Studenten/-innen haben Mitspracherecht in der Hochschulverwaltung.					
122	Studenten/-innen verlassen sich auf die Lehrbeauftragten.					
123	Die meisten Studenten/-innen im Semester nehmen sich ernst, auch wenn sie sich nicht gut kennen.					
124	Studenten/-innen können mit den Lehrern/Körpern/Lehrbeauftragten nicht gleich gesinnt sein, solange sie respektvoll sind.					
125	Studenten/-innen können nicht miteinander gleich gesinnt sein, solange sie respektvoll sind.					
126	Meine Semesterstufe ist wie meine Familie.					
127	Meine Kommilitonen sehen meine Angelegenheiten wie ihrige an					
128	Meine Kommilitonen helfen sich beim Lernen gegenseitig.					
129	Meine Kommilitonen behandeln sich nicht als Gruppenmitglieder, sondern als Individuen.					
130	Meine Kommilitonen verhalten sich gegenseitig respektvoll.					
131	Die anderen freuen sich, wenn eine der Kommilitonen/-innen erfolgreich ist.					
132	Meine Kommilitonen fühlen sich als einen Bestandteil der Gesellschaft, in der Menschen sich ernst nehmen.					
133	Ich kann mit meinen Freunden, deren Anschauung ich nicht teile, an verschiedenen Projekten zusammenarbeiten.					
134	Meine Freunde und ich reden innerhalb oder außerhalb des Studiums über Themen wie Rasse, Geschlecht und andere Diskriminierungsarten.					
135	In unserem Studium teilen wir unsere Kenntnisse über die Personen, die sich um die Besserstellung der Gesellschaft bemühen.					
136	In unserem Studium setzen wir uns über die Dinge in Kenntnis, die in unserer Gesellschaft verändert werden müssen.					
137	In unserem Studium teilen wir unsere Kenntnisse über die Probleme und deren Ursachen in unserer Gesellschaft.					
138	In unserem Studium reden wir über aktuelle Angelegenheiten.					

XII. Nutzung der Massenmedien

Kreuzen Sie für die unten angegebenen Aussagen zur Nutzung von Massenmedien eine der Wahlmöglichkeiten als „immer“, „meistens“, „selten“, „niemals“ an.

		immer	meistens	selten	niemals
139	zur Information über politische und aktuelle Geschehnisse sehe ich mir lokale Nachrichten im Fernsehen an.				
140	zur Information über politische und aktuelle Geschehnisse sehe ich mir nationale Nachrichten im Fernsehen an.				
141	Nachrichten über politische und aktuelle Vorgänge im Radio hören.				
142	Nachrichten über politische und aktuelle Vorgänge in den Zeitungen lesen.				
143	Nachrichten über politische und aktuelle Vorgänge im Internet lesen.				

XIII. Wertevorstellungen

Kreuzen Sie für die unten angegebenen Aussagen über Ihre gegenwärtigen und zukünftigen Lebenseinstellungen eine der Wahlmöglichkeiten als „sehr wichtig“, „wichtig“, „nicht sicher“, „nicht wichtig“, „gar nicht wichtig“ an..

		sehr wichtig	wichtig	nicht sicher	nicht wichtig	gar nicht wichtig
144	aktiv werden für religiöse Zwecke.					
145	Grundsätze der Religion einhalten.					
146	Vorurteile abzubauen.					
147	Beziehungen zwischen ethnischen Gruppen entwickeln.					
148	hilfebedürftigen Menschen helfen.					
149	Leuten in meiner Umgebung Hilfe leisten.					
150	etwas unternehmen, um Umweltverschmutzung zu stoppen.					
151	Hilfe leisten, um Tiere zu schützen.					
152	die Erde für kommende Generationen schützen					
153	Meinem Land in der Armee dienen					
154	in der Politik aktiv werden					
155	eine Stelle haben, die mir nie gekündigt wird.					
156	eine gut bezahlte Stelle haben.					

XIV. Effizienz der Massenmedien

Kreuzen Sie in Bezug auf Ihre Einstellungen , wie **nützlich** die Massenmedien **in der Informationsvermittlung von Nachrichten, aktuellen Ereignissen und politischen Persönlichkeiten/Kandidaten** sind, eine der Wahlmöglichkeiten als „sehr wirksam“, „wirksam“, „ein wenig wirksam“, „nicht wirksam“, „gar nicht wirksam“ an.

		sehr wirksam	wirksam	ein wenig wirksam	nicht wirksam	gar nicht wirksam
157	Lokale Fernsehanstalten					
158	Nationale Fernsehanstalten					
159	Politische Darstellungen (Plakate, Schilder, Billboards)					
160	Zeitungen					
161	Rundfunkanstalten					
162	Internetseiten der Kandidaten (Webseiten)					
163	Nachrichtenseiten im Internet					
164	Zeitschriften					

**SIE HABEN EINEN GROSSEN TEIL DER FRAGEN BEANTWORTET!
MACHEN SIE MIT DER NÄCHSTEN FRAGE WEITER**

XV. Zuverlässigkeit der Massenmedien

Kreuzen Sie in Bezug auf Ihre Einstellungen, wie **zuverlässig** die Massenmedien **in der Informationsvermittlung von Nachrichten, aktuellen Ereignissen und politischen Persönlichkeiten/Kandidaten** sind, eine der Wahlmöglichkeiten als „sehr zuverlässig“, „zuverlässig“, „nicht zuverlässig“, „gar nicht zuverlässig“ an.

		sehr zuverlässig	zuverlässig	nicht zuverlässig	gar nicht zuverlässig
165	Lokale Fernsehanstalten				
166	Nationale Fernsehanstalten				
167	Zeitungen				
168	Rundfunkanstalten				
169	Nachrichtenportale im Internet				
170	Zeitschriften				

XVI. Ausdrucksmittel/Artikulation der politischen Meinung

Kreuzen Sie in Bezug auf Ihre Einstellungen über die Ausdrucks- und Artikulationsmittel der politischen Meinung gegenwärtig und zukünftig als „ja“ oder „nein“ an.

		Ja	Nein
171	Möchten Sie während des Wahlkampfs mit anderen darüber reden und erklären, <i>warum sie für eine Partei oder für einen Kandidaten votieren?</i>		
172	Möchten Sie Ihre Ansichten über politische Angelegenheiten jetzt oder zukünftig über das Medium „Internet“ (Webseite, Blog, Chatroom usw.) äußern?		
173	Möchten Sie jetzt oder zukünftig an Veranstaltungen wie Jugendforen, Bildungsveranstaltungen, kulturellen Veranstaltungen usw. teilnehmen, bei denen die Jugendliche ihre Meinungen kundtun?		
174	Möchten Sie jetzt oder zukünftig für politische oder soziale Gruppen oder Kandidaten aktiv werden und Werbung machen?		

XVII. Schulerfahrung

Unten befinden sich Fragen über Ihre Schulerfahrungen. Nachdem Sie die gegebenen Aussagen gelesen haben, kreuzen Sie diese als „ja“ oder „nein“ an.

		Ja	Nein
175	Sind Sie bisher in der Schule Klassensprecher gewesen?		
176	Sind Sie bisher in der Schule als Schülervertreter gewählt worden?		
177	Haben Sie bislang als Bestandteil Ihres schulischen Lebens an irgendwelchen Projekten freiwillig gearbeitet?		
Wenn Ihre Antwort „ja“ ist, machen Sie weiter. Wenn „nein“, dann überspringen Sie die Frage und machen weiter mit Frage 183			
178	Hatten Sie die Möglichkeit, Ihre Erfahrungen mit anderen Schülern zu teilen und darüber zu reden?		
179	Haben Sie die in der Klasse gewonnenen Kenntnisse in dem Projekt umgesetzt?		
180	Haben Sie sich über die möglichen Ursachen und Lösungen der sozialen Probleme in Kenntnis gesetzt, mit denen Sie sich im Rahmen des Projekts befasst haben?		
181	Haben Sie darüber diskutiert, was die öffentlichen Behörden zur Lösung der Probleme unternehmen können?		
182	Führen Sie kurz an, was für eine Arbeit Sie durchgeführt haben:		

XVIII. Unterstützung für gesonderte Interessengruppen

Kreuzen Sie in Bezug auf die Teilnahme an den unten angegebenen gesonderten Interessengruppen eine der Aussagen als „ich nehme teil“, „ich nehme nicht teil“, „ich weiß nicht“ an.

		ich nehme teil	ich nehme nicht teil	ich weiß nicht
183	Umweltgruppen (z.B. Greenpeace usw.)			
184	Gruppen gegen Aufrüstung (Friedensinitiativen)			
185	Gruppen für Tierrechte (z.B. VVW, Tierschutzvereine)			
186	Gruppen/Vereine für Landsleute (Migrantenzielgruppen)			
187	Gewerkschaften (je nach Ihrem Sektor)			
188	Berufsorganisationen			
189	Organisationen für vorrangige oder beeinträchtigte Gruppen (Gruppen für geistige Behinderte, Initiativen gegen Kinderarmut, Gruppen in der Gesundheitsarbeit usw.)			
190	Gesinnungsorganisationen			
191	Hobby- oder Interessengruppen (Gruppen oder Vereine über Sport, Musik, Volkstanz, Kunst)			
192	Frauenorganisationen			
193	Geschlechtliche Orientierungsgruppen und Vereinigungen (schwul oder lesbisch Organisationen usw.)			

XIX. Niveau der politischen Kenntnisse

Kreuzen Sie für die unten angegebenen Aussagen als „richtig“, „falsch“ an.

		richtig	falsch
194	Eine Partei muss in Deutschland mindestens 15 Prozent der Stimmen bekommen, um im Bundestag Sitze bekommen zu können.		x
195	Die momentan im Bundesrat vertretenen Parteien sind SPD, CDU/CSU und FDP.		x
196	Der Bundestag besteht aus 600 Abgeordneten.		x
197	Der Bundespräsident heißt Horst Köhler.	x	
198	Eine repräsentative Demokratie ohne Parteien kann nicht funktionieren.	x	
199	Zuwanderer, die in Deutschland leben, dürfen an den Parlamentswahlen teilnehmen.		x
200	Die Wahlen zum Bundestag finden normalerweise alle sechs Jahre statt.		x
201	Wahlkampfkostenerstattung wurde zum ersten Mal in Deutschland eingeführt.	x	
202	Nach dem gültigen Wahlgesetz dürfen unterschiedliche Parteien als Allianz an den Wahlen teilnehmen.	x	
203	Man muss das 20. Lebensalter vollendet haben, um bei der Bundestagswahl Stimmen abzugeben.		x
204	Der Bundeskanzlerin der Bundesrepublik Deutschlands ist zurzeit Angela Merkel.	x	
205	Die Bürger in Deutschland genießen das aktive Wahlrecht, aber kein passives Wahlrecht.		x
206	Die Wahlen zum Bundestag werden überwiegend als personalisierte Verhältniswahlen durchgeführt.	x	
207	In Deutschland gibt es 16 Bundesländer.		x
208	Das deutsche Grundgesetz erkennt die Gewaltenteilung an.	x	
209	Gesetzgebungskompetenz obliegt nur dem Bundestag.		x
210	Die Amtszeit des Bundespräsidenten beträgt 5 Jahre.	x	
211	Der Bundespräsident wird vom Volk gewählt.		x
212	Das politische System Deutschlands ist bundesstaatlich und als parlamentarische Demokratie organisiert.	x	
213	In Deutschland kann eine Partei durch das Bundesverfassungsgericht verboten werden, wenn sie verfassungsfeindlich agiert.	x	

XIX. Allgemeine Selbstwirksamkeitserwartung

Kreuzen Sie eine der Aussagen als „stimmt genau“, „stimmt eher“, „stimmt kaum“, „stimmt nicht“ an.

		stimmt genau	stimmt eher	stimmt kaum	stimmt nicht
214	Wenn sich Widerstände auftun, finde ich Mittel und Wege, mich durchzusetzen.				
215	Die Lösung schwieriger Probleme gelingt mir immer, wenn ich mich darum bemühe.				
216	Es bereitet mir keine Schwierigkeiten, meine Absichten und Ziele zu verwirklichen.				
217	In unerwarteten Situationen weiß ich immer, wie ich mich verhalten soll.				
218	Auch bei überraschenden Ereignissen glaube ich, dass ich gut mit ihnen zurechtkommen kann.				
219	Schwierigkeiten sehe ich gelassen entgegen, weil ich meinen Fähigkeiten immer vertrauen kann.				
220	Was auch immer passiert, ich werde schon klarkommen.				
221	Für jedes Problem kann ich eine Lösung finden.				
222	Wenn eine neue Sache auf mich zukommt, weiß ich, wie ich damit umgehen kann.				
223	Wenn ein Problem auftaucht, kann ich es aus eigener Kraft meistern.				

Ek-4

1. Gradiertes Maßstab für politische Einstellungen

Unten befindet sich eine Skala für politische Einstellungen, der von „links“ bis „rechts“ als 9 Grad gestuft ist, damit **Sie** Ihre politische Orientierungen anführen können. Führen Sie bitte (mit X) an, wo **Sie** sich in dieser politischen Skala sehen.

LÄNKS				MITTE					RECHTS
4	3	2	1	0	1	2	3	4	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

Führen Sie bitte (mit X) an, wo Sie **Ihre Mutter** in dieser politischen Palette sehen.

LÄNKS				MITTE					RECHTS
4	3	2	1	0	1	2	3	4	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

Führen Sie bitte (mit X) an, wo Sie **Ihren Vater** in dieser politischen Palette sehen.

LÄNKS				MITTE					RECHTS
4	3	2	1	0	1	2	3	4	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

2. Gradiertes Maßstab für religiöse Einstellungen

Unten befindet sich eine Skala für religiöse Einstellungen, der von „nichtreligiös“ bis „sehr religiös“ als 9 Grad gestuft ist, damit Sie Ihre religiöse Orientierungen anführen können. Führen Sie bitte (mit X) an, wo **Sie** sich in dieser religiösen Skala sehen.

NICHT RELIGIÖSE				MITTE					RELIGIÖSE
4	3	2	1	0	1	2	3	4	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

Führen Sie bitte (mit X) an, wo Sie **Ihre Mutter** in dieser religiösen Palette sehen.

NICHT RELIGIÖSE				MITTE					RELIGIÖSE
4	3	2	1	0	1	2	3	4	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

Führen Sie bitte (mit X) an, wo Sie **Ihren Vater** in dieser religiösen Palette sehen.

NICHT RELIGIÖSE				MITTE					RELIGIÖSE
4	3	2	1	0	1	2	3	4	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

3. KATILIM

		Ich bin ein aktives Mitglied	Ich bin ein passives Mitglied	Ich war früher ein Mitglied, aber jetzt nicht mehr	Ich war nie ein Mitglied
1	einer politischen Partei	☐	☐	☐	☐
2	eines Sportvereins	☐	☐	☐	☐
3	einer Hochschulvereinigung	☐	☐	☐	☐
4	einer politischen Jugendgruppe / Jugendorganisation	☐	☐	☐	☐
5	eines Vereins oder einer Gruppe, welche sich an der Freizeitbeschäftigung orientiert	☐	☐	☐	☐
6	einer religiösen Gemeinschaft / Gemeinde	☐	☐	☐	☐
7	eines Vereins oder einer Einrichtung in der Selbsthilfe	☐	☐	☐	☐
8	eines kulturellen/künstlerischen Vereins	☐	☐	☐	☐

4. AİLEDE KARARLARA KATILIM

		Ich würde meine Entscheidung immer mit meiner Familie treffen	Ich würde meine Entscheidung meistens mit meiner Familie treffen	Ich würde meine Entscheidung selten mit meiner Familie treffen	Ich würde meine Entscheidung niemals mit meiner Familie treffen
10	Wenn ich einen Freund nach Hause einladen will				
11	Was ich essen soll				
12	Welche Programme ich mir im Fernsehen ansehe				
13	Wie viel Taschengeld ich bekomme				
14	Wenn ich bei einem Freund übernachten soll				
15	Wenn ein Freund bei uns übernachten soll				
16	Mit wem ich befreundet werde				
17	Zu welchem Zweck ich mein Taschengeld ausgeben soll				
18	Welchen Studiengang ich an der Universität / Hochschule wählen soll				
19	Wann ich für das Studium lernen soll				
20	Um wie viel Uhr ich abends zu Hause sein soll				
21	In welcher Stadt ich mein Studium fortsetzen soll				

5. GÜVEN

		Ich vertraue sehr	Ich vertraue	Ich vertraue nicht	Ich vertraue überhaupt nicht
23	Meiner Familie				
24	Meinen Nachbarn				
25	Meiner Freunde/innen				
26	Meinen Landsleuten				
27	Bundestag				
28	Bundespräsidenten				
29	Im Allgemeinen dem Bildungswesen				
30	Universitäten / Hochschulen				
31	Politischen Parteien				
32	Polizei				
33	Bundesregierung				
34	Gerichten				
35	Konzernen				
36	Bundeswehr/Armee				
37	Fernsehanstalten				
38	Zeitungen				

6. VATANDAŞLIK DAVRANIŞLARI

		Ich tue es unbedingt	Ich tue es	Ich kann es nicht tun	Ich kann es überhaupt nicht tun
39	Ich stelle einen Plan zum Problem zusammen.				
40	Ich mache andere Menschen auf das Problem aufmerksam.				
41	Ich veranstalte eine Versammlung bezüglich des Problems und verwirkliche es.				
42	Ich trage meine Meinungen einer Gruppe von Menschen vor.				
43	Ich bestimme Personen oder Gruppen, die mir bei der Lösung des Problems behilflich sein können.				
44	Ich nehme mit den öffentlichen Zuständigen Kontakt auf.				
45	Ich veranstalte eine Unterschriftenaktion.				
46	mit den Abgeordneten Kontakt aufnehmen oder sie besuchen.				
47	mit einer Zeitung, Rundfunk- oder Fernsehanstalt Kontakt aufnehmen, um Ihre Auffassungen zu einem Thema auszudrücken.				
48	an Unterschriftenaktionen teilnehmen (einschließlich der E-Mailaktionen).				
		ganz geeignet	geeignet	nicht geeignet	überhaupt nicht geeignet
58	Ich begegne selbst politikinhaltlichen Gesprächen der Personen, deren Auffassung ich nicht teile.				
59	Ich versuche zu verstehen, ob die Geschichte einseitig behandelt worden ist, wenn ich Nachrichten über ein Thema im Fernsehen sehe oder in den Medien lese.				
60	Wenn ich Nachrichten über Politik höre, versuche ich zu verstehen, was in der Wahrheit vorgeht.				

7. SEÇİLMİŞ YETKİLİLER VE HÜKÜMETE KARŞI TUTUMLAR

		ich stimme ganz zu	ich stimme zu	ich bin unentschlossen	ich stimme nicht zu	ich stimme überhaupt nicht zu
61	Gewählte sind im Wesentlichen nicht verlässlich.					
62	Viele Gewählte hören auf Bürger, die sie vertreten.					
63	Gewählte bemühen sich im Wesentlichen in ihrer meisten Zeit um die Besserstellung der Gesellschaft.					
64	Im Wesentlichen ist das Einzige, woran Gewählte interessiert sind, Geld.					
65	Gewählte bemühen sich im Allgemeinen, ihren Anhängern zu dienen.					
66	Du sollst die Probleme deines Landes kennen und zu deren Lösung viel arbeiten, wenn du dein Land liebst.					
67	Ich bin gegen einige politische Arbeiten/Ansätze, denn ich liebe mein Land und will dessen Entwicklung.					
68	Aktive Teilnahme an gesellschaftlichen Themen gehört zu meiner Verantwortung.					
69	Interesse an staatlichen und regionalen Angelegenheiten ist für jeden eine wichtige Verantwortung.					
70	Regierung nimmt Menschen mit mittlerem und niedrigerem Einkommensniveau nicht ernst.					
71	Regierung arbeitet nicht für durchschnittliche Menschen, sondern vielmehr für wohlhabende Menschen.					
72	Regierung nimmt Ansichten der Menschen wie ich und meine Familie ernst.					
73	Massenmedien sollen die Regierung im Allgemeinen nicht kritisieren.					
74	Ich unterstütze ohne weiteres alle gültigen Gesetze.					

8. KATILIM BEKLENTİSİ

		Überhaupt möglich	möglich	Nicht möglich	überhaupt nicht möglich
49	regelmäßig Stimmen abgeben (wählen gehen).				
50	ein politisches Abzeichen tragen.				
51	für eine politische Partei freiwillig arbeiten.				
52	an einem Boykott/Protest gegen eine Einrichtung teilnehmen.				
53	(gefälscht oder illegal hergestellte) Fassungprodukte (Bücher, Cds, Kleidungen usw.) nicht ankaufen.				
54	an politischen Aktionen wie Protestaktionen, Demonstrationen und Versammlungen teilnehmen.				
55	Hilfe leisten an bedürftigen Menschen.				
56	sich für die Ihren Lebensort beeinflussenden Gesundheits- und Sicherheitsthemen interessieren.				
57	zur Lösung eines Problems in Ihrem Lebensort mit einer Gruppe / Initiative zusammenarbeiten.				

9. ÖZEL İLGİ GRUPLARINA DESTEK

		ich nehme teil	ich nehme nicht teil	ich weiß nicht
183	Umweltgruppen (z.B. Greenpeace usw.)			
184	Gruppen gegen Aufrüstung (Friedensinitiativen)			
185	Gruppen für Tierrechte (z.B. VVW, Tierschutzvereine)			
186	Gruppen/Vereine für Landsleute (Migrantenzielgruppen)			
187	Gewerkschaften (je nach Ihrem Sektor)			
188	Berufsorganisationen			
189	Organisationen für vorrangige oder beeinträchtigte Gruppen (Gruppen für geistige Behinderte, Initiativen gegen Kinderarmut, Gruppen in der Gesundheitsarbeit usw.)			
190	Gesinnungsorganisationen			
191	Hobby- oder Interessengruppen (Gruppen oder Vereine über Sport, Musik, Volkstanz, Kunst)			
192	Frauenorganisationen			
193	Geschlechtliche Orientierungsgruppen und Vereinigungen (schwul oder lesbisch Organisationen usw.)			

10. SİYASAL / TOPLUMSAL ALGI

		ich stimme ganz zu	ich stimme zu	ich bin unentschlossen	ich stimme nicht zu	ich stimme überhaupt nicht zu
80	Ich glaube Einfluss in der Gesellschaft auszuüben.					
81	Ich kann zur Entwicklung der Gesellschaft Beitrag leisten, indem ich in meinem Lebensort mit anderen zusammenarbeite.					
82	In Deutschland wird jeder gleich behandelt, unabhängig davon, wer er ist.					
83	In Deutschland hat jeder gleiche Chancen, unabhängig, woher er kommt oder welcher ethnischen Herkunft er ist.					
84	Deutschland ist eine gerechte Gesellschaft, in der jeder über gleiche Aufstiegsmöglichkeiten verfügt.					
85	Es macht mich ärgerlich, dass ich an die von machen Menschen zu ertragenden Lebensbedingungen denke.					
86	Wenn ich an die Schwierigkeiten denke, die manche Menschen erleben, möchte ich wissen, was in diesem Land schief läuft.					
87	Wenn ich höre, dass Menschen ungerecht behandelt werden, ärgere ich mich sehr.					

11. VATANDAŞLIK TÜRLERİ

		ich stimme ganz zu	ich stimme zu	ich bin unentschlossen	ich stimme nicht zu	ich stimme überhaupt nicht zu
88	Meines Erachtens müssen Menschen hilfebedürftigen Menschen helfen					
89	Meines Erachtens ist es wichtig, dass Menschen Regeln und Gesetze einhalten.					
90	Wenn ich einen hilfebedürftigen Menschen treffe, versuche ich ihm zu helfen.					
91	Ohne irgendeine Gegenleistung möchte ich anderen helfen.					
92	Ich versuche gegenüber anderen Menschen höflich zu sein.					
93	Ich denke, dass es wichtig ist, stets die Wahrheit zu sagen.					
94	Ich werde mich zukünftig mit anderen Menschen für die Veränderung der ungerechten Gesetze einsetzen.					
95	Es ist wichtig zu protestieren, wenn sich etwas in der Gesellschaft ändern soll					
96	Meines Erachtens ist es wichtig, umweltfreundliche Produkte der Firmen zu kaufen.					
97	Es ist wichtig, gegen Ungleichheiten in der Gesellschaft zu kämpfen					

12. ANABALARIN TOPLUMSAL KATILIMI

		ich stimme ganz zu	ich stimme zu	ich bin unentschlossen	ich stimme nicht zu	ich stimme überhaupt nicht zu
98	Meine Eltern sind einflussreiche Personen in der Gesellschaft.					
99	Meine Eltern sind in kommunalen Zusammenhängen einflussreiche Personen (Schule-Elternverhältnis, Verbraucherverein, Kooperativen usw.)					
100	Meine Eltern führen in ihrer Umgebung freiwillige Arbeiten durch.					

13. BAŞKALARI İLE SİYASAL İLETİŞİM

		ich stimme ganz zu	ich stimme zu	ich bin unentschlossen	ich stimme nicht zu	ich stimme überhaupt nicht zu
101	Ich rede mit meinen Eltern über politische Themen					
102	Ich interessiere mich für die Auffassungen meiner Eltern über politische Themen.					
103	Ich rede mit den meisten Lehrbeauftragten, an deren Vorlesungen ich teilnehme, über politische Themen					
104	Ich interessiere mich für die verschiedenen politischen Standpunkte der meisten Lehrbeauftragten, an deren Vorlesungen ich teilnehme.					
105	Viele Lehrbeauftragte unterstützen mich dabei, dass ich meine Anschauungen ausdrücke, auch wenn meine Ansichten über Politik und Tagesordnung von deren abweichen.					
106	Ich rede mit meinen Freunden über politische Themen.					
107	Ich interessiere mich für die Ansichten meiner Freunde über politische Themen.					
108	Meine Freunde unterstützen, dass ich meine Anschauung ausdrücke, auch wenn meine Ansichten über Politik und Tagesordnung von ihren Ansichten abweichen.					
109	Ich rede mit meinen Kommilitonen über politische Themen					
110	Ich interessiere mich für die Auffassungen meiner Kommilitonen über politische Themen.					
111	Meine Kommilitonen unterstützen mich dabei, dass ich meine Meinung ausdrücke, auch wenn meine Ansichten über Politik und Tagesordnung von ihren Ansichten abweichen.					

14. DEĞERLER

		sehr wichtig	wichtig	nicht sicher	nicht wichtig	gar nicht wichtig
144	aktiv werden für religiöse Zwecke.					
145	Grundsätze der Religion einhalten.					
146	Vorurteile abzubauen.					
147	Beziehungen zwischen ethnischen Gruppen entwickeln.					
148	hilfebedürftigen Menschen helfen.					
149	Leuten in meiner Umgebung Hilfe leisten.					
150	etwas unternehmen, um Umweltverschmutzung zu stoppen.					
151	Hilfe leisten, um Tiere zu schützen.					
152	die Erde für kommende Generationen schützen					
153	Meinem Land in der Armee dienen					
154	in der Politik aktiv werden					
155	eine Stelle haben, die mir nie gekündigt wird.					
156	eine gut bezahlte Stelle haben.					

15. KİŞİSEL İNANÇLAR

		ich stimme ganz zu	ich stimme zu	ich bin unentschlossen	ich stimme nicht zu	ich stimme überhaupt nicht zu
112	Ich denke, dass es in der Zukunft schwierig sein wird, Geld zu verdienen, mit dem man eine Familie unterhalten kann.					
113	Wirtschaftliche Entwicklungen in meinem Land wirken sich auf das menschliche Leben nachteilig aus.					
114	Die Anzahl der wohlhabenden Menschen in Deutschland nimmt ab.					
115	Ich mache mir Sorgen darum, dass viele Menschen aus meiner Generation einen dauerhaften Arbeitsplatz bekommen können.					
116	Die meisten Menschen sind zuverlässig.					
117	Die meisten Menschen sind gerecht und nicht auf ihren eigenen Nutzen ausgerichtet.					

16. MEDYA ETKİLİLİĞİ ALGISI VE MEDYA KULLANIMI

		immer	meistens	selten	niemals	
139	zur Informierung über politische und aktuelle Geschehnisse sehe ich mir lokale Nachrichten im Fernsehen an.					
140	zur Informierung über politische und aktuelle Geschehnisse sehe ich mir nationale Nachrichten im Fernsehen an.					
141	Nachrichten über politische und aktuelle Vorgänge im Radio hören.					
142	Nachrichten über politische und aktuelle Vorgänge in den Zeitungen lesen.					
143	Nachrichten über politische und aktuelle Vorgänge im Internet lesen.					
		sehr wirksam	wirksam	ein wenig wirksam	nicht wirksam	gar nicht wirksam
157	Lokale Fernsehanstalten					
158	Nationale Fernsehanstalten					
159	Politische Darstellungen (Plakate, Schilder, Billboards)					
160	Zeitungen					
161	Rundfunkanstalten					
162	Internetseiten der Kandidaten (Webseiten)					
163	Nachrichtenseiten im Internet					
164	Zeitschriften					
		sehr zuverlässig	zuverlässig	nicht zuverlässig	gar nicht zuverlässig	
165	Lokale Fernsehanstalten					
166	Nationale Fernsehanstalten					
167	Zeitungen					

168	Rundfunkanstalten				
169	Nachrichtenportale im Internet				
170	Zeitschriften				

17. OKUL İKLİMİ DEĞERLENDİRMELERİ

		ich stimme ganz zu	ich stimme zu	ich bin unentschlossen	ich stimme nicht zu	ich stimme überhaupt nicht zu
118	Jeder bemüht sich um die Besserstellung unserer Hochschule.					
119	Studenten/-innen fühlen sich als einen wichtigen Bestandteil dieser Hochschule.					
120	Studenten/-innen sind stolz darauf, ein Bestandteil dieser Hochschule zu sein.					
121	Studenten/-innen haben Mitspracherecht in der Hochschulverwaltung.					
122	Studenten/-innen verlassen sich auf die Lehrbeauftragten.					
123	Die meisten Studenten/-innen im Semester nehmen sich ernst, auch wenn sie sich nicht gut kennen.					
124	Studenten/-innen können mit den Lehrern/Körpern/Lehrbeauftragten nicht gleich gesinnt sein, solange sie respektvoll sind.					
125	Studenten/-innen können nicht miteinander gleich gesinnt sein, solange sie respektvoll sind.					
126	Meine Semesterstufe ist wie meine Familie.					
127	Meine Kommilitonen sehen meine Angelegenheiten wie ihrige an					
128	Meine Kommilitonen helfen sich beim Lernen gegenseitig.					
129	Meine Kommilitonen behandeln sich nicht als Gruppenmitglieder, sondern als Individuen.					
130	Meine Kommilitonen verhalten sich gegenseitig respektvoll.					
131	Die anderen freuen sich, wenn eine der Kommilitonen/-innen erfolgreich ist.					
132	Meine Kommilitonen fühlen sich als einen Bestandteil der Gesellschaft, in der Menschen sich ernst nehmen.					
133	Ich kann mit meinen Freunden, deren Anschauung ich nicht teile, an verschiedenen Projekten zusammenarbeiten.					
134	Meine Freunde und ich reden innerhalb oder außerhalb des Studiums über Themen wie Rasse, Geschlecht und andere Diskriminierungsarten.					
135	In unserem Studium teilen wir unsere Kenntnisse über die Personen, die sich um die Besserstellung der Gesellschaft bemühen.					
136	In unserem Studium setzen wir uns über die Dinge in Kenntnis, die in unserer Gesellschaft verändert werden müssen.					
137	In unserem Studium teilen wir unsere Kenntnisse über die Probleme und deren Ursachen in unserer Gesellschaft.					
138	In unserem Studium reden wir über aktuelle Angelegenheiten.					

18. KİŞİSEL SİYASAL HEDEFLER

		ich stimme ganz zu	ich stimme zu	ich bin unentschlossen	ich stimme nicht zu	ich stimme überhaupt nicht zu
75	Es gefällt mir, über Politik und politische Themen zu reden.					
76	Mein Interesse gilt einer Karriere in politischen Angelegenheiten.					
77	Ich möchte zukünftig eine politische Laufbahn einschlagen und ein Abgeordneter werden.					
78	Ich möchte zukünftig eine politische Laufbahn einschlagen und ein Bürgermeister werden					
79	Ich möchte zukünftig eine politische Laufbahn einschlagen und eine Funktion in der Führung einer politischen Partei anstreben					
		sehr wichtig	wichtig	nicht sicher	nicht wichtig	gar nicht wichtig
154	in der Politik aktiv werden					

19. OKUL DENEYİMİ

		Ja	Nein
175	Sind Sie bisher in der Schule Klassensprecher gewesen?		
176	Sind Sie bisher in der Schule als Schülervertreter gewählt worden?		
177	Haben Sie bislang als Bestandteil Ihres schulischen Lebens an irgendwelchen Projekten freiwillig gearbeitet?		
Wenn Ihre Antwort „ja“ ist, machen Sie weiter. Wenn „nein“, dann überspringen Sie die Frage und machen weiter mit Frage 183			
178	Hatten Sie die Möglichkeit, Ihre Erfahrungen mit anderen Schülern zu teilen und darüber zu reden?		
179	Haben Sie die in der Klasse gewonnenen Kenntnisse in dem Projekt umgesetzt?		
180	Haben Sie sich über die möglichen Ursachen und Lösungen der sozialen Probleme in Kenntnis gesetzt, mit denen Sie sich im Rahmen des Projekts befasst haben?		
181	Haben Sie darüber diskutiert, was die öffentlichen Behörden zur Lösung der Probleme unternehmen können?		
182	Führen Sie kurz an, was für eine Arbeit Sie durchgeführt haben:		

20. SİYASAL BİLGİ

		richtig	falsch
194	Eine Partei muss in Deutschland mindestens 15 Prozent der Stimmen bekommen, um im Bundestag Sitze bekommen zu können.		x
195	Die momentan im Bundesrat vertretenen Parteien sind SPD, CDU/CSU und FDP.		x
196	Der Bundestag besteht aus 600 Abgeordneten.		x
197	Der Bundespräsident heißt Horst Köhler.	x	
198	Eine repräsentative Demokratie ohne Parteien kann nicht funktionieren.	x	
199	Zuwanderer, die in Deutschland leben, dürfen an den Parlamentswahlen teilnehmen.		x
200	Die Wahlen zum Bundestag finden normalerweise alle sechs Jahre statt.		x
201	Wahlkampfkostenerstattung wurde zum ersten Mal in Deutschland eingeführt.	x	
202	Nach dem gültigen Wahlgesetz dürfen unterschiedliche Parteien als Allianz an den Wahlen teilnehmen.	x	
203	Man muss das 20. Lebensalter vollendet haben, um bei der Bundestagswahl Stimmen abzugeben.		x
204	Der Bundeskanzlerin der Bundesrepublik Deutschlands ist zurzeit Angela Merkel.	x	
205	Die Bürger in Deutschland genießen das aktive Wahlrecht, aber kein passives Wahlrecht.		x
206	Die Wahlen zum Bundestag werden überwiegend als personalisierte Verhältniswahlen durchgeführt.	x	
207	In Deutschland gibt es 16 Bundesländer.		x
208	Das deutsche Grundgesetz erkennt die Gewaltenteilung an.	x	
209	Gesetzgebungskompetenz obliegt nur dem Bundestag.		x
210	Die Amtszeit des Bundespräsidenten beträgt 5 Jahre.	x	
211	Der Bundesspräsident wird vom Volk gewählt.		x
212	Das politische System Deutschlands ist bundesstaatlich und als parlamentarische Demokratie organisiert.	x	
213	In Deutschland kann eine Partei durch das Bundesverfassungsgericht verboten werden, wenn sie verfassungsfeindlich agiert.	x	

21. SİYASAL DÜŞÜNCEYİ İFADE ETME YOLLARI

		Ja	Nein
171	Möchten Sie während des Wahlkampfs mit anderen darüber reden und erklären, <i>warum sie für eine Partei oder für einen Kandidaten votieren?</i>		
172	Möchten Sie Ihre Ansichten über politische Angelegenheiten jetzt oder zukünftig über das Medium „Internet“ (Webseite, Blog, Chatroom usw.) äußern?		
173	Möchten Sie jetzt oder zukünftig an Veranstaltungen wie Jugendforen, Bildungsveranstaltungen, kulturellen Veranstaltungen usw. teilnehmen, bei denen die Jugendliche ihre Meinungen kundtun?		
174	Möchten Sie jetzt oder zukünftig für politische oder soziale Gruppen oder Kandidaten aktiv werden und Werbung machen?		

22. GENEL ÖZYETERLİK ALGISI

		stimmt genau	stimmt eher	stimmt kaum	stimmt nicht
214	Wenn sich Widerstände auftun, finde ich Mittel und Wege, mich durchzusetzen.				
215	Die Lösung schwieriger Probleme gelingt mir immer, wenn ich mich darum bemühe.				
216	Es bereitet mir keine Schwierigkeiten, meine Absichten und Ziele zu verwirklichen.				
217	In unerwarteten Situationen weiß ich immer, wie ich mich verhalten soll.				
218	Auch bei überraschenden Ereignissen glaube ich, dass ich gut mit ihnen zurechtkommen kann.				
219	Schwierigkeiten sehe ich gelassen entgegen, weil ich meinen Fähigkeiten immer vertrauen kann.				
220	Was auch immer passiert, ich werde schon klarkommen.				
221	Für jedes Problem kann ich eine Lösung finden.				
222	Wenn eine neue Sache auf mich zukommt, weiß ich, wie ich damit umgehen kann.				
223	Wenn ein Problem auftaucht, kann ich es aus eigener Kraft meistern.				

Ek-5

GİRİŞ

Merhaba, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Psikolojisi alanında yapılan bir araştırma çerçevesinde Türkiye ve Almanya'da yaşayan Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılım düzeylerinin, toplumsal, siyasal, psikolojik göstergelerinin belirlenmesi ve karşılaştırılmasına yönelik bir araştırma yapıyorum. Bu çalışma aynı zamanda TÜBİTAK'ın Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projeleri Destekleme Programı tarafından destekleniyor.

Bu araştırmada katılım; *demokrasiyi sürdürme aracı olarak bireylerin; karar alma, alınan kararları etkileme ve uygulama amaçları ile belirli bir ortamda, farklı düzey ve biçimlerde gerçekleşen tutum ve davranışları* olarak ele alınmaktadır. Siz de Almanya'da yaşayan ve siyasal / toplumsal katılım açısından öne çıkan birisiniz. Ortalama herkesin yaşadığı değil de sizin kişisel katılım deneyimleriniz konusunda bilgi almak istiyorum. Bu araştırmada elde edilecek sonuçların gençlerimizin siyasal ve toplumsal katılımının incelenmesine katkı sağlayacağını umuyorum.

- Bana görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü, bu araştırma kapsamında kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Bu bilgileri kimsenin öğrenmesi mümkün değildir. Ayrıca, araştırma sonuçlarında görüşülen bireylerin isimlerini kesinlikle rapora yansıtılmayacak ve başka hiçbir yerde kullanılmayacaktır.
- Başlamadan önce, bu söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Analizleri kolaylaştırmak için, görüşmeyi izin verirseniz kaydetmek istiyorum. Bunun sizce bir sakıncası var mı?
- Bu görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. Bu tabii ki size bağlı. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

GÖRÜŞME SORULARI

1. Sizi biraz tanımak istiyorum. Bana biraz kendinizi anlatır mısınız?

- Yaş,
- Medeni durum
- Öğrenim
- Öğrenimin hangi ülkede yapıldığı
- Kaç yıldır Almanya'da yaşadığı
- Kaç kardeş oldukları

2. Ailenizle ilgili de bilgi almak istiyorum. Büyüdüğünüz aile ile ilgili bilgi verir misiniz?

- Anne-baba öğrenim
- Meslek
- Ailenin gelir düzeyi
- Siyasal ve toplumsal katılım açısından nasıl oldukları
- Ailede kimsenin bir siyasal partiye üye olup olmaması

3. Bana biraz da büyümenizi anlatır mısınız? Yani, evde kararlara katılıp katılmadığınız, aile içindeki siyasal iletişiminiz, öğretmenlerle, arkadaşlarınızla iletişiminiz, okuldaki katılım durumlarınız...

- Evde kararlara katılabilir miydi,
- Ailede siyasal iletişimi
- Ailede siyasal ve toplumsal katılım açısından nasıldı,
- Öğretmenleri ile siyasal iletişimi
- Arkadaşları ile siyasal iletişimi,
- Okul öncesi ve okullarda siyasal ve toplumsal katılım açısından nasıldı
- Eğer katıldıysa katılım biçimi
- Okullarda seçim yoluyla bir göreve gelip gelmediği,
- Siyasal ve toplumsal katılım açısından desteklenip desteklenmediği

4. Yaşamınızda model aldığınız bir yetişkin var mıydı?

- Varsa siyasal ve toplumsal katılımına etkisi var mı
- Nasıl

5. Şimdi siyasal ve toplumsal katılım açılarından kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Şu andaki katılımı*
  - Katılım biçimi*
  - Meslek örgütüne, derneğe üyelikler,*
  - Eğer üyelikleri varsa ne zamandan beri,*
  - Herhangi bir sorun karşısında katılım durumu*
6. Geriye dönüp baktığınızda sizin siyasal / toplumsal katılımınızı etkileyen etmenler nelerdi acaba? Yaşamınızda siyasal ve toplumsal katılım açısından dönüm noktaları var mı?
7. Yaşadığınız, büyüdüğünüz dönemin toplumsal tarihinin sizin siyasal ve toplumsal katılımınız üzerinde bir etkisi var mı?
8. Bugünden geçmişe baktığınızda sizin siyasal ve toplumsal katılımınızda bir değişiklik var mı?
- Varsa neler değişti*
  - Niçin değişti*
9. Almanya'daki Türk gençlerinin siyasal ve toplumsal katılımlarına ilişkin gözlemlerinizi merak ediyorum. Bu konuda bilgi verebilir misiniz?
10. Ekleme istediğiniz, bizim sormadığımız ama sizin söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Paylaşımınız için teşekkür ederim.